

Aantekeningen uit de nalatenschap van

drs. J.F. van Os

31-12-1925 – 10-04-2021

© 2021 De erven van drs. J.F.van Os
gelicenseerd onder de
Creative-Commons CC BY-NC 4.0 licentie
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.nl>

U kunt

- het werk delen — kopiëren, verspreiden en doorgeven via elk medium of bestandsformaat
- het werk bewerken — herschikken, veranderen en afgeleide werken maken

onder de volgende voorwaarden:

- Naamsvermelding — De gebruiker dient de maker van het werk te vermelden, een verwijzing naar de licentie te plaatsen en aan te geven of het werk veranderd is. U mag dat op redelijke wijze doen, maar niet zodanig dat de indruk gewekt wordt dat de licentiegever instemt met uw werk of uw gebruik van het werk.
- Niet-commercieel — U mag het werk niet gebruiken voor commerciële doeleinden.
- Geen aanvullende restricties — U mag geen juridische voorwaarden of technologische voorzieningen toepassen die anderen er juridisch in beperken om iets te doen wat de licentie toestaat.

Correspondentieadres: Adriaan van Os, email adriaan@adriaan.biz

Maarsen, Hervormde Dorpskerk.

- Folder over concerten alhier met dispositie, aangevuld met aantekeningen Bolt.
1790 Meere ,
XX wijziging Bov.w. en pneumatische tractuur voor pedaal
1980 Flentrop.
Hw B 16, P 8, Qd 8, O 4, Qf 3, O 2, Co 4' 4st, Mxt 2' 3-6 st, T 8.
Bw Hp 8, Rf 4, Gh 4, Gh 2, Flag 1 (1980), Vh 8 (1980).
Ped (1980) Sb 16, P 8, T 8. 2 kopp, 2 trem, 2 afsl, 1 vent.

Afkomstig uit map Kootwijkerbroek

Er zijn ook klad-aantekeningen over dit en andere Meere-orgels in map Rotterdam, Hillegondakerk.

Maastricht, St. Servaas.

- Onduidelijk kladje Bolt met opschrift: Sint Servaas, koororgel.

Made, Hervormde Kerk (Herv.gem. Made en Oud Drimmelen).

'80 OC, VR. Wat moet gebeuren i.v.m. kerkrestauratie.

18/1 '85 OC weer VR: Fraaie kas, Zuidelijke vormgeving XVIIIc. Volgens Broekhuizen van v.Peteghem. Volgens Boekzaal 1824 orgel alhier in gebruik genomen. Op achterwand disp. genoteerd P 4, Hp 8, F 4, Q 3, O 2, Sq 52, Mxt 204, T 51, Corn?, Clairon?. Uit getallen af te leiden: C-d''', Mxt 4st, Sq 2 st cs'-d'''.

In 20-ger jaren nieuw zeer slecht binnenwerk van Spiering pneum. P 8 zink, Hp 8, VdG 8, O 4, Violine 4, sup.oct.kopp, Vollewerk, geen ped.

Voorzichtig met orgelmaker J. v.d. Veer, Dordrecht. Nog niet duidelijk hoe het peil van die firma is.

- Fotokopie Broekhuizen M 40 en art. De Mixtuur mrt'88. Broekhuizen noemt v.Peteghem als bouwer, de schrijver in De Mixtuur Delhaye.
- Nog wat geschrijf over wel of niet vervangen van het binnenwerk.

Geïventariseerd 30/3 '92.

Manslagt. Negatieven.**Marssum, Hervormde Kerk.**

In de map Burgh bevinden zich ook aantekeningen over dit orgel (Gruisen)

Medemblik.

- Een programma, afkomstig uit map Abcoude.
- Foto 30x40, rugpositief (bij de posters).
- Negatieven.

Meeden, Hervormde Kerk. Foto('s). Negatieven.**Meere A. en Zoon, orgelmakers.**

- Lijst Meere-orgels, door Blank opgesteld, afkomstig uit map Twello.
- Klad-aantekeningen Bolt over aantal Meere-orgels. Zie map Rotterdam-Hillegersberg, Hillegondakerk.
- Ook een (waarschijnlijk beperkte) werklijst en data in brief Vente 3/8 '70 in map Zuidlaren.

Meedhuizen, Hervormde Kerk.

- De Graaf. Leusden, vrijblijvende offerte . Alles restaureren behalve binnenpijpwerk: Vernieuwen omdat het van te slechte kwaliteit is.

Meerle. Negatieven.**Meijer R, orgelmaker (niet te verwarren met H.Meyer).**

- 2 werklijsten van Meijer, Veendam.:
De eerste is een stencil van Jan Jongepier:
Zaak voortgezet door Henricus van Oeckelen. Met diens overlijden houdt de zaak op te bestaan (1894). De knecht W.K.Beukema blijft zelfstandig nog wat reparaties verrichten.

Eerste lijst:

Wildervank	Herv	1867
Schildwolde	Herv	1868
Ten Boer	Herv	?

Thesinge	Herv	1873
Scheemda	Herv	1874
Baflo	Herv	1878
Alblasserdam	Herv	1881
Emmen	Herv	1873
Weiwerd	Herv	1878 sinds 1982 in Farmsum
Wildervank	Luth	1871

Tweede lijst (anoniem). Hierin ontbreken enkele van de voorgaande maar bovendien geeft deze:

Ommelandewijk	Herv	1874
Augustinusga	(kerk niet genoemd)	1883
Siddeburen	Geref	1883

Hier wordt nog vermeld, dat Meijer bij Ibach, Barmen in de leer is geweest en dat J.Doornbos in 1871 bij M. in de leer kwam en zich in 1873 zelfstandig in Groningen vestigde.

Volgens beide bronnen leefde Meijer 1827-1884.

Uit map Alblasserdam afkomstig:

In het Bolt-archief is nog een fotokopie uit een niet genoemd blad met foto's van de orgels te Emmen en Diever met een verwijzing naar een of ander artikel.

In de map Wildervank bevindt zich hetzelfde stencil van Jongepier.

Mensingeweer, Hervormde Kerk.

Over Schnitger-orgel, dat afkomstig is uit Pieterburen.

- Fotokopie krantenartikelen.
- Fotokopie uit Fock.
- Idem uit Dorgelo.
- Foto's (deels afkomstig uit map Godlinze).
- Negatieven.

Mensuren. Vergelijk mensuren Midwolda, Godlinze, Zeerijp.

Meppel, Hervormde Grote Kerk.

- Programma ingebruikneming 5/1-1968 na restauratie (afkomstig uit map Nieuw Scheemda).

Meyer Hendrik, orgelmaker (niet te verwarren met R.Meijer).

Zie map Oldeholtpa, dec'68.

Middelbert, Hervormde kerk (Stichting Oude Groninger Kerken).

Fotokopieën van historische stukken (genummerd 1 t/m 26):

Sept 1821 (nr 1 t/m 5). Bestek en conditiën van een nieuw orgel ... opgesteld door den Orgelmaker Lohman en Comp. te Groningen, Eén handklavier en aangehangen pedaal.

P 4, Hp 8, Qdn 8, Nas 3, O , Splf 2, VdG 8 disc, Mxt 3 en 4 st 1¹/₂ voet.

²/₃ lood, ¹/₃ tin., VdG ¹/₂ lood en ¹/₂ tin geschikt voor den aard dezer aangename zachte stem... en daardoor meer bevalligheid van toon bij te zetten. Hp 8: 12 gr. houd. Trem, Afsl, Windlossing C-f", ook Pedaal (omvang daarvan niet genoemd).

1822 (6 t/m 12). Bestek of conditie's Timpe niet ondertekend.

art . 1. Manuaal, Positief of Bovenwerk, gekoppeld voetklavier

art . 2. *Manuaal of Hoofdklavier*, één lade, 54 tonen C-f".

Prestant 8 voet tin in front

Bourdon 16 voet 12 gr.p.wagenschot

Quintadena 8 voet

Octaaf 4 voet

Quint 3 voet

Octaaf 2 voet

Mixtuur 3 a 4 sterk

Trompet 8 voet

art . 3. *Positief of Bovenwerk*, windlade 54 tonen

Holpijp 8 voet

Viola di Gamba 8 voet

Fluittravers 8 voet diskant

Fluit 4 voet

Woudfluit 2 voet

- Vox humana 8 voet
- art . 4. Orkesttoon, gelijkzwevend. Frontpijpen met uitgedreven labiums.
- art . 5. Over handklavieren.
- art . 6. Aangehangen pedaal C-f, dus 18 toetsen (bijgeschreven g dus 20)
- art . 7. Mechaniek, welraam etc, voor elk klavier of windlade een Afsluiting, Tremulant voor bovenwerk, Windlosser voor ganse werk.
- art . 8. 3 balgen, 8 x 4 voet, oude Groninger maat
- art . 9. Snijwerk, lambrisering
- art . 10. zolder, kolommen
- art . 11. Als in bestek iets mogt vergeten ...
- art . 12. Op te leveren 1822 ..; (maand niet ingevuld)
- art . 13. onpartijdige deskundigen , regeling betaling
- art . 14. onderhoud.
- Anonieme brief over de bestekken (13 t/m 15).
Conclusie plannen Lohman en Timpe. Orgel zal door Timpe geleverd worden, aangevuld met "4 welluidende stemmen en twen: zeer pretioese registers" (als dat er staat, Het is haast onleesbaar).
Prof. de Waal: (Timpe) bekend als goede werklui, 2 goede getuigenissen: Emden en Zutphen. Ongelijkheid van stemming door v.Nieuwenhuysen geconstateerd zal worden weggenomen.
Lohman heeft verklaard een orgel te kunnen leveren als Timpe voor dezelfde prijs.
De Waal, hoewel bevriend met Lohman, geeft nu ook voorkeur aan de ander wegens zijn vroegere exorbitante eisch. Verder aan Kerkvoogden overlaten.
- 13/11 1828 (16,17). De Waal aan Eerw, Heer en Vriend. Verheugde reactie.
- 13/11 1821 (18). Contract, ondertekend door J.W.Timpe en kerkelijke functionarissen, voor levering orgel volgens bestek. Waarschijnlijk daartoe behorend(19 t/m 23):
- Bestek van het te maken orgel voor de kerkgemeente te Middelbert, niet ondertekend.
 1. Nu tot g^m
 2. Quint 3 v. Toevoeging: of Nasat 3 v of Fluit d'amour
 3. i.p.v. Trompet 8 v nu : Dulciaan of Trompet of Hautbois.
 4. discant Vox humana 8 voet of ... (niet ingevuld)
Alle deze registers worden zoo veel het werk toelaat gehalveerd
 5. (toegevoegd) over pijpwerk
 5. wordt 6.
 10. De registerknoppen aan iedere zijde van de klavieren zo geplaatst als men het gemakkelijkst oordeelt voor den organist.
 16. 3150 Nederl. guldens.
- 20/11 1822 Mr Corn^s de Waal, Keuringsrapport met concept getuigschrift (24 t/m 26).ondertekend 8/11 en 10/11: art. 3 één register meer geleverd. Andere keuze hout voor windlade: verbetering. Diepgang toetsen wat groot voor "een vluggen speler".

Overige stukken:

- 17/11 '75 Reil, offerte.
- 17/11 '75 M.Ruiter, offerte, aanvulling 21/11.
- 23/11 '75 Verslag bouwvergadering.
- 30/11 '75 J.Brink, Vreeswijk, die hier vroeger organist is geweest schrijft gegevens over het orgel.
- Nov '75 Bolt, "Het Orgel in de Dorpskerk te Middelbert (Gr)":
orgel 1822, J.W.Timpe, gegevens over Timpe: zie rubriek Timpe.
In bestek opmerkelijke nieuwigheden: Klav.omvang tot g^m (als later in Farmsum), termen hoofdwerk en bovenwerk (naast Manuaal en positief), chrom. opstelling, losse gemakkelijk uitneembare ventielen, klav. in zijwand. Ook in Emden had hij allerlei moderniteiten toegepast: losse ventielen, aparte cancellen voor de tongwerken, koppels,tijdens spelen te gebruiken (zie Kaufmann). Bolt schrijft er bij: Groningen. Nieuwe kerk 1829/31: gescheiden wind en druk voor pedaal en overige werken. Zijn disposities zijn echter traditioneel.
Hw. P 8, B 16, Qd 8, O 4, Q 3, O 2 b/d, Mxt 3-4 st, T 8 b/d.
Bovw Hp 8, VdG 8, Fltr 8 dc, F (op) 4, Wf 2, Tertsfl 2, uit e, Vh 8 b/d.
Kopp b/d 2, afsl, Trem Bw, Wndl, C-g^m, C-c'.
Lohman had een veel eenvoudiger plan voor dezelfde prijs opgesteld, bood later aan voor dezelfde prijs Timpe's plan uit te voeren. Na tussenkomst van prof. De Waal (zie Farmsum), kreeg Timpe de opdracht, hoewel De Waal met Lohman bevriend was.
Afwijkingen met bestek (wel origineel): De Fluit 4 is een openfluit; gehalveerd zijn: VdG, Wf 2, de 2v op Hw en beide tongwerken.
Halvering van enige registers, op plaats Q 3 stond in bestek: Q 3 of F 4 of Nasat. Op plaats T 8: Dlc of T of Hautbois. Extra Tertsfluit bijgekomen. Mxt:
C 1 1/3 1 2/3
c 2 1 1/3 1

c' 2 2/3 2 1 1/3 1
 c" 4 2 2/3 2 1 1/3

Beschrijving orgel, dat vrijwel ongewijzigd bewaard is gebleven. Hieruit: Lage kernfase (1/3 verticaal 2/3 ca 30 gr), lage opsnode, kleine voetopeningen, enge mensuren, pijpen van zwakke constructie, veel pijpen zijn bij het stemmen doorgesnijd, voeten vrijwel alle beschilderd met "Black varnish", waarschijnlijk omdat T. de gaten in de pijpstok niet inbrandde. Veel voeten in slechte staat. Toonhoogte 1/2 boven 440, 3 originele spaanbalgen. Een deel van de gegevens is afkomstig van J. Brink, die hier 1955-70 organist was. Deze denkt, dat iemand (v.Oeckelen?) de pijpvoeten heeft dichtgeklopt (stompe vorm) en de winddruk verhoogd.

Aanhangsel: Afschriften van: Een brief uit 1821, anoniem, een brief van De Waal, van het bestek, keuringsrapport De Waal.

- Kladaantekeningen.
- Lijstjes met mensuren, één daarvan is fotokopie van een mensuurtabel van J. Brink.
- 17/11 '75 Ruiter. Nadere omschrijving restauratiewerkzaamheden en nieuwe offerte.
- 22/6 '76 Subsidietoekenning kerk.
- 23/8 '76 Opdracht aan Ruiter.
- 11 '2 '77 Architectentekening balghuis.
- 2/4 '77 Bolt, accoord verplaatsing balgen, mits windvoorziening niet in Ongunstige zin wordt beïnvloed.
- Juli '77 Ruiter. Tekening gewijzigde windvoorziening, begeleidend schrijven 14/7.
- 31/8 '77 Holthuis (Ruiter) aan OGK. Over windvoorziening, reg.plaatjes, niet origineel (zink, zwart geverfd), blijven gehandhaafd, ook schilderwerk niet origineel. Nieuwe orgelbank: Oude niet-origineel en van inferieure kwaliteit. Klady Bolt aanwezig over dezelfde zaken.
- (1/12 '77) Programmaschema ingebruikneming. kerk op 1/12 '77, ook orgelspel.
- 14/12 '77 Bolt. Restauratie voltooid behoudens een klein onderdeel. Buiten offerte was het volgende noodzakelijk: Balgen verplaatst naar kerkzolder, langer windkanaal, nieuwe balgstoel. De Trompetbekers waren te kort voor goede toonvorming. Een hele toon opgeschoven, ontbrekend snijwerk aangevuld. Welraam en wellen veranderd om betere speelaard te krijgen. De Trompet en Vox humana zijn nog niet klaar op de dag van inwijding.
- 13/10 '78 Bolt: Restauratie tot volle tevredenheid afgesloten, tongwerken Trompet en Vox humana nu in orde.
- Negatieven.

Geinventariseerd 31/3 '92 en 13/1 '94. Een fotokopie uit onbekend boek of tijdschrift, over De Waal in map C.de Waal gedeponereerd. Aanvullingen (inhoud oude stukken en ietys in rapport Bolt, archief Utrecht 14/12 '00).

Middelburg, Hervormde Nieuwe Kerk.

- Negatieven.

Middelburg, Hervormde Thomaskapel.

- Juni '77 Reil, offerte positief, verschillende mogelijkheden.
- 9/9 '77 OC. Suggesties over de grootte en plaats voor een positief.
- 5/1 '78 Flentrop, prijsopgaaf van diverse typen 4 vt positieven met tekening. Opgaaf van plaatsen waar ze geleverd zijn (zie onder "Flentrop").
- 26/1 '78 Leefflang schrijft, waar hij kleine orgels heeft geleverd met prijs (zie onder "Leefflang"), Bijgaand foto's.
- 23/2 '78 Bolt vraagt prijsopgaaf voor Hp 8 b/d, P 8 dc, P 4, F 4, O 2, Co 3 of 4 st dc, meerprijs voor Mxt b/d of Q 1 1/3 b/d en Sb 16 op ped.
- 8 en 17/3 '78 Nieuwe offertes Leefflang en Flentrop.
- Febr '78 vermoedelijk Bolt. Overzicht prijzen van 3 orgelmakers en voor meerdere typen orgel.
- 20/3 '78 Bolt: 1. akoestiek Thomaskapel dient te worden verbeterd ba. harde verflaag op geluidsabsorberend plafond, al dan niet gecombineerd met harde pleisterlaag op de muren. 2. In aanmerking komt Flentrop positief, evt. Leefflang, hoewel zwakker en saaier van toon.
- 10/4 '78 Verslag van orgeltocht op 11/3 '78 van een delegatie "uit de Zuiderwijk". Bezoekt kleine orgels: Heemstede diac.huis (Leefflang), Overveen Herv. (Reil), orgel van Flentrop in diens werkplaats. Hun keus: Flentrop.
- 19/5 '78 Bolt blijft bij zijn voorkeur na bezoek aan wat grotere instrumenten.
- Nov/dec.'78 Correspondentie over opdracht aan Leefflang, o.m. half ondertekend contract.
- 13/12 '79 Mensuurvoorstellen Leefflang. Wat opvalt: Mensuren van P 8 dc, P 4, Oct 2 en Mxt zijn exact gelijk. Uit deze opgaaf volgt de disp. van het manuaal:
- Hp 8, P 8 dc, P 4, Rf 4, O 2, Co 4 st dc (norm.), M 2-3st
- Mixt C 1 1/3
 c 1 1/3 1,
 c' 2 1 1/3
 fs" 2 2/3 2 1 1/3 doorgaand tot g".
- Met potlood bijgeschreven mensuren, kennelijk voorstellen tot wijziging van Bolt.
- 11/4 '80 Aanvullende offerte Leefflang: Aanvulling met vrij pedaal (soort mechanische unit, "Combinatiepedaal" geheten) met B 16 Ged 8 en Fl 4. Positieve reactie van Bolt hierop, 12/5 opdracht hiertoe.
- 25/8 '80 Leefflang, Nieuw mensuurvoorstel Holpijp en Cornet.

- 14/4 '81 Programma ingebruikneming
- 16/4 '81 Bolt, eindoordeel. Na orgeltocht langs orgels van verschillende bouwers op 23/2 '78 stond ik sceptisch tegenover de keus van deze orgelbouwer: de andere door hun gemaakte kleine orgels zouden niet geschikt zijn voor de Thomaskerk. In goed overleg met Keizer binnen het raam van het bestaande type ontstond een nieuwe opzet: Uitgebreidere en meer efficiënte dispositie, wijdere mensuratie van verschillende registers, uitbreiding met vrij pedaal, hierdoor uitermate bruikbaar instrument ontstaan. Stemming niet optimaal. Bij andere temperatuur nog eens over doen! Akoestiek kerk moet verbeterd worden.
- 12/2 '82 OC, gunstig eindrapport. Intonatie spits en penetrant, wat haperingen in de mechaniek. Deze schijnen inmiddels verholpen te zijn.

Geïventariseerd 31/3 '92, aanvulling 9/3 '94, fotokaarten Leeftang naar elders in archief. Waarom de opdracht toch niet naar Flentrop ging is nergens te lezen.

Middelburg, Evangelisch Lutherse Kerk.

- Negatieven.

Middelburg, Hervormde Koorkerk.

- Foto(s).

Middelburg, Hervormde Nieuwe Abdijkerk.

- Foto(s).

Middelstum, Hervormde Hippolytuskerk.

- 25/5 '76 OC: Orgel nog in redelijke toestand. Nu niet restaureren. Als het kerkgebouw onder handen genomen wordt, de zaak opnieuw bekijken met de Rijks adviseur.
- 18/7 '78 KV aan OC. verzoek hen met Jongepier in contact te brengen.
- 1/2 '79 OC: Andere adviseur nemen, J kan het door drukte en gezondheidsredenen niet doen.
- 2/2 '79 Bolt: Hij is bereid als adviseur op te treden.
- 11/3 '81 Verslag bouwvergadering. Ook orgelkas besproken.
- 6/5 '81 Offerte M.Ruiter. O.m. pneum. pedaal verwijderen, slepen van T 16 en B 16 in 2 standen instellen, Tb vervangen door een v.Oeckelen-trompet, in hun bezit.
- Mei'81 Organist G.J.Pelleboer heeft bezwaren. Hij wil de pneumatische pedaalregisters en de Trombone niet missen.
- 1/7 '81 Bolt: Toegevoegde pedaal van inferieure kwaliteit, pneum. Alternatieven: Fase-indeling T 16 en B 16 (zoals in Harderwijk en in Zwolle Broederenkerk is aangebracht of vrij mechanisch pedaal (als er ruimte is). M.Ruiter heeft originele v.Oeckelen Trompet beschikbaar ter vervanging van de huidige slechte Trombone met zinken bekens en geknepen klank.
- 9 & 25/7 '81 K.Steketee (2de organist). Hij pleit voor mechanisch vrij pedaal, niet de fase-indeling.
- 2/3 '82 Ruiter, over Tremulant en Bourdon of B 16 en 8 gec. in pedaal.
- (22/2 '82.) Verslag bespreking 22/2 '82. Het pedaal is weer discussiepunt.
- 2/3 '82 Ruiter. Offerte extra's: Tremulant en B 16 en 8, gedeeltelijk gecombineerd voor het Pedaal.
- 9/3 '82 Bolt blijft tegen vrij pedaal, maar zal zich erbij neerleggen, als hiertoe toch wordt besloten.
- 29/3 '82 KV: Wegens onzekere financiële situatie voorlopig geen vrij pedaal, wel Tremulant en fase-indeling.
- 7/3 '83 Bolt. Partieel herstel volgens offerte voltooid. Nog eens opsomming werk: Herstellen werkzaamheden. Slepen der beide 16 vt in twee standen ingedeeld, zodat C-d afzonderlijk kunnen worden gebruikt. Pneum. pedaal met 2 registers verwijderd. Zinken Trompet van Hoofdmanuaal vervangen door andere Trompet uit magazijn van Ruiter, mogelijk ook van Van Oeckelen (gr. octaaf daarvan aangevuld).
- 10/4 '83 OC, eindrapport. Geen integraal herstel, doch aantal noodzakelijke werkzaamheden. Met de in het orgel geïnstalleerde vochtverdampingsinstallatie zal de niet volledig gerestaureerde lade het wel houden.
- 22/10 '83 KV. Financiële situatie staat toe alsnog vrij pedaal aan te doen brengen. Verzoek hierbij als adviseur op te treden.
- 9/12 '83 Offerte Ruiter vrij pedaal met Bourdon 16 en 8, te plaatsen op stemvloer achter bovenwerk en aangehangen pedaal ombouwen tot pedaalkoppel.
- 14/12 '83 Bolt: accoord, ook Wiersma.
- 1985 Bundeltje correspondentie, ook over reparatie balg.
- 14/10 '86 Bolt. Eindkeuring vrij pedaal en balg heeft plaatsgevonden. Uitstekend werk. In orde na correctie intonatie. Met balg kan worden gewacht tot hij het begeeft.
- 7/11 '86 OC, eindrapport vrij pedaal. Pijpwerk voormalige Subbas gebruikt en met 12 pijpen aangevuld voor 8' transmissie. 8' moet beter worden geëgaliseerd.
- Stencil over het orgel (toestand 1986).
 - Fotokopie Broekhuizen M64.
 - Negatieven.

Geïventariseerd 1/4-1992.

Middelstum ?.

- Briefje o.m. over toezending foto uit Middelstum.
afkomstig uit map Zoutkamp, privébezit:

Midwolda, Hervormde Kerk.

- Foto('s).
- Aantekeningen Bolt (in map Ermelo, Geref. Immanuelkerk):
1748 Hinsz, dispositie en samenstelling Mixtuur:

C	1	2/3	1/2	1/3	
c	2	1 1/3	1	2/3	
c'	2 2/3	2	1 1/3	1	
c''	4	3 1/5	2 2/3	2	1 1/3
c'''	5 1/3	4	3 1/5	2 2/3	2

Midwolde, Hervormde Kerk (Stichting Oude Groninger Kerken).

Apr'80 (2de druk juni'82) R.Heys. "Rondleiding door de kerk te Midwolde".

Z.d. Anoniem (V.Timmer?) "Het Orgel in de Kerk te Midwolde (Wk)".

1630 Eekmans (aantekening in orgel) huidige onderkas?

ca 1670 A.de Mare orgelmaker en organist te Bedum, ombouw naar huidige structuur?

1787 Lohman verbouwing

1912 Van.Oeckelen

1950 Doornbos kleine reparatie.

1953 Mateboer, rep. (verhanging abstracten)

1981 B&T. rep. windvoorziening en terugplaatsing abstracten .

1983 stemmen en intoneren B&T na bezoek Engelse orgelmaker.

Verder afschriften van alle mogelijke historische stukken. Enkele hieruit: v.d.Aa noemt kl. orgel, Broekhuysen (Dorgelo). KV-archief, huisarchief Nienoord (over een orgel, mogelijk dit orgel), beschrijving van de klank door Mr A.Bouman en fotokopie rapport OC 5/11 '57, opgesteld door C.H.Edskes: Het is niet de bekende Andreas de Mare uit Gent maar uit Bedum (evenals van Eekmans ook van hem aantekening in kleppenkast).

Volgorde lade: P 4 b/d, Q 3 dc (Sq geweest?), Spged 2 bas, F 4 b/d, Qf 3 dc, Q 1 1/2 bas, O 2 dc, Wf 3 (typefout?) bas, Hp 8 b/d.

Vrij ingrijpende, wijziging. 1787 en technische beschrijving. Spged uit verschillende perioden, verder zijn alle registers geheel of gedeeltelijk oud. Oorspronkelijk ook 2 cimbelsterren. E-c''', oorspronkelijk vermoedelijk vanaf C kort octaaf.

- Veel klad-aantekeningen Bolt.
- Fotokopie (uit Amstelodamum?) de overeenkomst met Levinus Eekman tot reparatie van het orgel in de Nieuwe Zijdschapel, met dispositie, etc.
- Fotokopie Broekhuysen M66.
- 23/2 '84 Offerte De Graaf. Naast alle mogelijke herstel bijmaken Sesq 1-2 bas 1 1/2 v, dc 2 2/3 1 3/5 en Mxt 2-3 st 1 v en reconstructie cimbelsterren.
- 26/2 '84 Reactie Bolt daarop: Over veel details kan pas na demontage beslist worden.
- 18/8 '84 Fotokopie contract met De Graaf.
- Fotokopie uit "Groninger Kerken" sept'84 over kerk (onvolledig) en orgel. Ander werk van Eekman: Alkmaar (Gr.k. 1630, Kapelkerk '31), Amsterdam Nwzijdschapel, 1635), opdracht Gr.kerk Alkmaar nieuw orgel 1638 († 2 maanden na opdracht), etc etc eerst huisorgel voor kasteel? later in kerk, vergroot A. de Mare.
- 16/11 '84 V.Timmer aan OGK. Voorstel tot doen verschijnen van een wetenschappelijke publicatie over het orgel.
- 18/9 '85 Heraldisch* calligrafisch atelier, etc. Amsterdam. Proeve van een registerplaatje in lettertype 1630 met begeleidend schrijven. Fotokopieën van foto's van de etiketten van De Mare en Eekman in de windlade.
- 15/6 '85 OGK. Er is subsidietoekenning van WVC.
- 1986 Stemmingsvoorstel Tuinstra: F C G D A E H Fs Cs Gs: alle -1/4, F B Es beide 0, Es Gs +1 1/4. Variant Cs-Gs 0.
- 26/9 '86 Programma ingebruikneming met artikel V.Timmer. Teruggegaan tot situatie De Mare.

P 4 bd	fr. De Mare, binnenp. XVIIIB
N 1 1/3 bas	dM, dc nieuw
Sq 2 st dc	dM/nw
O 2 bd	bas Eekm, disc grotendeels. nieuw
Mxt 2-3 st b d	enig p. Eekman, rest nieuw
Q 1 1/2 b d	enig p. Eekman, rest nw
Rf 8 bd bas	E/dM/nw, dc nw
C-c'''	kort oct.
- Hetzelfde ook nog als apart stencil.

- 26/9 '86 Stencil met inleiding H.G.de Olde (voorz. OGK) en causerie Timmer bij de ingebruikneming.
- Mensuurtabellen met inscripties.
 - Fotokopie HO febr'88. Timmer, Het orgel in de dorpskerk te Midwolde,
 - Twee mappen met zeer uitvoerige technische gegevens, vermoedelijk van de bovengenoemde Engelse orgelmaker. O.m. Mensuur-analyses, inscripties.
 - Een papiertje met aantekeningen uit een andere Bolt-map afkomstig.
 - Fotokaart.
 - Negatieven.

Geïnteriseerd 1/4 '92 en 5/3 '94. Overzicht kerken en orgels OGK onder "Groningen, provincie" ingevoerd.

Midwoud.

- Negatieven.

Minnertsga, Hervormde Kerk.

- 12/6 '68 OC, VA, orgel uit Welsrijp, disp.... Uit begeleidend schrijven: Volgens eerder onderzoek (Erné en D. Hendrikse te Welrijp) het zou afkomstig zijn uit Oirschot RK. (Uit overige correspondentie 1969 is dit niet te bevestigen, Archiefstukken in Welsrijp zijn weg. Ook navraag in Oirschot levert niets op). Eind '68 wordt Bolt adviseur.
- 11/1 '69 Bolt vraagt aan RK parochie te Oirschot om gegevens. 5/2 '69 uitvoerig antwoord hierop, excerpten van kerkrekeningen.
- 11/2 '69 Langhout uit Welsrijp. Orgel ca 1860/70 aangekocht uit Oirschot.
- 14/11 '69 OC over vraag Ruiters of Flentrop. Eerstgenoemde moet het klankbeeld van dit orgel vreemd zijn. Flentrop is breder georiënteerd.
- Aantekeningen Bolt over voorm. orgel te Minnertsga.
- Dec'69 Bolt. "Rapport betreffende het orgel in de Nederlands Hervormde Kerk te Minnertsga", waaraan toegevoegd plan Flentrop: Orgel blijkt inscriptie 1785, kennelijk uit Luikse school. Pijpwerk hoewel enkele registers verdwenen vrijwel onaangetast 18de eeuws pijpwerk, gehamerd van hoog loodgehalte, w.o. twee "Franse" tongwerken. 1955 overgeplaatst uit de kerk te Welsrijp (bijgeschreven 1874 Nieuw orgel StWV) naar M. waar Hinsz-orgel uit 1777 door brand (3/6 '47) verloren is gegaan. Hoofd en onderpos. 2 x omgebouwd eerste (Peereboom? CD-c" uitgebreid tot C-g", dispositiewijziging, uitbreiding met vrij pedaal., waartoe kas vergroot. Orgel onbespeelbaar (kapotgestookt).
- Hw P 4, Co 4 st, B 8, F 4, D 2, 2 op.pl., Montre 8 (op pl. 2 st reg Sq? gr.oct. hout), Fourn (3st 1 koor weg bijgeschreven), VdG 8 (nw: oorspr. plaats Tr?), Tr 8 bas/haut, op.pl.
- Pos P 4, B 8, Sal 8, D 2, Meloph (nw op gedeelde, thans gecomb. sleep), Quinte 3 (Nas), Op.pl. (wijd 1 st), F 4, (op pl. 3 st), Cr 8 b/d, op. pl.
- Ped (later) Sb 16, O 8, O 4.
Mxt: C	1 1/3	1	2/3
c	2	1 1/3	1
c'	2 2/3	2	1 1/3
c''	4	2 2/3	2
- Restauratie is delicate aangelegenheid. Wie kan zulk mooi pijpwerk bijmaken? Te denken aan alleen revisie en vervanging niet passende registers.
- Laden hw 2 laden diatonisch kleinste midden, er tussen uitbr ds"-g".
- positief diat. grootste in midden, links de uitbreiding. Laden verplaatst, waarom, hoe en wanneer? Klav. naar onder verplaatst in nieuwe onderbouw, reg.naamplaatjes van type Peereboom.
- Plan Flentrop 28/8 '69 gaat uit van bestaande situatie. Mogelijk vervanging enkele niet passende registers. Metalen pijpwerk blijft ter plaatse achter!
- 26/2 '70 Principe-opdracht aan Flentrop.
- 28/9 '70 CRM. Subsidietoezegging in beginsel, offerte Flentrop is te summier. Er worden eisen gesteld aan de verwarming.
- 1/3 '71 ELBECO over luchtbevochtiging.
- 5/5 '71 Rapport over kerkverwarming, ondertekend "Bakker" (uit map Nieuw-Buinen blijkt, dat Bolt adviseerde met Bakker, Utrecht contact op te nemen over verwarming vO).
- 4/1 '72 KV: Rapport verwarming niet uitvoerbaar wegens de hoge eisen die Monumentenzorg stelt.
- 14/1 '72 Bolt aan KV: Twee mogelijkheden:
1. Wachten en hopen, dat monum.zorg aanschaft verwarming subsidieert, kans daarop gering.
 2. Orgel zien te verkopen, kleiner instrument aanschaffen.
- Febr. Nog wat geschrijf hierover.
- 20/4 '72 Flentrop stelt voor, ventilatoren in de kerk op te hangen, die de hete lucht weer naar beneden stuwen. In Rijswijk Herv.k. gunstige resultaten daarmee.
- 12/6 '72 Reactie (met twijfels hierover).
- 25/5 '72 Bolt aan KV Minnertsga: Herv. Gemeente Abcoude kan om financiële. redenen niet tot aanschaf van een orgel overgaan (zie 9/11 '76).

- 8/6 '72 Bolt: Van collega Talsma vernomen, dat men in Scharnegoutum (waar hij adviseur is), een bevredigende oplossing van luchtbevochtiging schijnt te hebben gevonden.
- 1972 Correspondentie over evt. terugbetaling 1ste termijn door Flentrop.
- 9/4 '73 Flentrop. Goede gedachte orgel met plastic af te schermen tijdens stookseizoen. Voorstel orgel speelbaar te maken middels revisie hoofw.lade.
- 9/11 '76 Bolt. In Abcoude heeft men weer belangstelling voor aankoop historisch orgel. Zij zijn in principe bereid tot aankoop orgel te M.
- 5/3 '84 Subsidieaanvraag voor partieel herstel. Deze werd verleend 4/4 '85 in het kader van de tijdelijke bijdrageregeling, voorwaarden: gedetailleerd plan, geen meerkosten. Een maand later volgde ook de gemeente.
- Aantekeningen over de verschillende stemmen, vooral inscripties.
 - Fotokopie uit ? p 473/74 (Jaar en naam tijdschrift niet genoemd), vermoedelijk omdat het hier vergelijkbare orgels betreft (Laarne en Semmerzake).
 - Enkele bladen uit de Orgelvriend gescheurd over orgels te Heule, Semmerzake, St.Lievens, Zuidenkerke, Stalhille, Wulveringem, Beauvoorde, Haringe.
 - Fotokopieën uit Broekhuizen, verschillende orgels van Zuidelijke signatuur.
- 14/4 '87 Flentrop. Omschrijving aanvullende restauratiewerkzaamheden. Flentrop herstel een en ander ook voorzichtig herstel pijpwerk waar nodig vervanging VdG door Voxh of Clairon (Tr. verpl.), Pos. Melophone door Terts of Cymbale (dan F 4 verpl.), verder blijft alles op z'n plaats. Ped.lade blijft.
- 17/4 '87 Bolt gaat accoord met plan Flentrop 2de fase.
- 20/5 '87 OC, eindrapport. herstel windlade hoofdwerk en afwerking klank naar de bestaande toestand. Er is gediscussieerd over de vraag: Hoe verder?
- 30/7 '87 Nieuwe subs.aanvraag.
- Negatieven.
- Geïventariseerd 2/4 '92 en 10/3 '94

Mitterreither Johannes, orgelmaker.

- In het rapport Bolt in zake het orgel in Amsterdam, Doopsgezinde kerk. staat een vergelijkende lijst betreffende de toonomvang (hoogste toon) bij M.orgels:

Delft Luth.	1765	e'''
Rotterdam Episc (thans in Engeland)	1773	f'''
Dalem	1773	f'''
Rotterdam, doopsgez	1774	d'''
Rotterdam, RK	1777	d'''
Berlicum	1780	f'''
Zaandam RK	1784	f'''
Dordrecht -> W.Knollendam -> Amsterdam doopsgez.	1790	d''', door hemzelf veranderd tot e'''

In datzelfde rapport staan 5 soorten pijpwerk van het betreffende orgel opgesomd; Bolt vergelijkt dit ook met dat in Zaandam, Dalem en Rotterdam Episc.

Met Berlicum zal bedoeld zijn: Berlikum (vO).

Molkwerum, Hervormde Kerk.

- 19/3 '71 Bas Wijnands, Oude Tonge. "Het orgel in het wijkgebouw van de Hervormde Evangelisatie te Bozum".
1873 Orgel in Molkwerum geplaatst.
1928 Verkocht aan Van Dam, die het doorverkocht aan de Herv. Evangelisatie. te Bozum
1967 W. Eppinga te Britswerd, restauratie.
Disp. 1967:
Bas Hp 8, P 4, F 4, Q 2 2/3 (ged), O 2 (1967).
Disc Hp 8, P 4, F 4, O 2 (1873?), Quintiaan 2 (1873?, oorspr. 2 st vlst), P 8 (1967).
C-f'', C-d', aangehp (1967 bijgebouwd), Trem (pneum). Onderkas en gehele windvoorziening 1967, kas en lade veel ouder dan pijpwerk.
Restauratievoorstel.
- 18/5 '71 Reil, offerte en andere correspondentie Reil.
- 25/5 '71 Oussoren: orgel kan zonder meer (terug) naar Molkwerum.
- 29/5 '71 Contract met Reil inzake restauratie.
- 9/6 '71 Reil, toelichting op prijsopgave.
- 14/6 '71 Wijnands aan Oussoren, opsomming te verrichten werkzaamheden.
- 29/10 '71 KV aan CRM: pneum.orgel Blik 1927 verwijderd en opgeslagen, vraagt subsidie om het voorm. orgel terug te krijgen uit Bozum. Kas waarsch. XVIII, binnenwerk 1873 waarschijnlijk Van Dam.
- 1/2 '72 Anoniem, kennelijk Bolt, die als advseur naast Wijnands is toegevoegd: Nieuwe aanvraag subsidie, Kas 17de eeuw, 1873 iets gewijzigd.
- 2/5 '72 CRM, voorlopig geen subsidie.
- 18/12 '72 Wijnands, eindrapport. Restauratie en plaatsing door Reil van het aangekochte orgel goedgekeurd. Van Dam

1873 was uitgangspunt. Volgens Kl.Bolt is de kas uit XVII. Deze is nu van verflagen ontdaan, omdat dit waarschijnlijk oorspronkelijk ook het geval was. Een paar schoonheidsfoutjes worden na een "rustperiode" weggewerkt.

- Negatieven.

Geïventariseerd 1/4 '92. Er is geen correspondentie met OC aanwezig.

Moordrecht, Rooms kath. kerk. Foto(s). Negatieven.

Moreau.

Fotokopie uit ...? over Moreau-orgels Baarland, Biezeling en Oosterhout, afkomstig uit map Gameren, Ned. Geref.

Muiden.

- Negatieven.

In map Sassenheim is een kladje met aantekeningen Bolt met toevoeging, die mogelijk luidt: "Muiden".

Muntendam.

- Negatieven.

Napoli.

- In map Bolt is een kladje, waarop o.m. "Napels 1709" en een dispositie.

Neuhaus.

- Negatieven.

Nigtevecht, Gereformeerde Kerk.

- Negatieven.

Niehove, Herv. Kerk (stichting Oude Groninger Kerken).

Okt'85 Bolt. "Het orgel van Niehove (Gr.)", Historische gegevens in hoofdzaak van F.Talstra.

ca 1557 Bouw orgel in dorpskerk Uithuizermeeden.

1632 A.Waalckens, ombouw

1695 Arp Schnitger, ombouw(?)

1781 verkocht aan RK Statie, Uithuizen.

1816 J.Wenthin, ombouw.

1862 overplaatsing naar nieuwe RK Uithuizen.

1908 Eertman overplaatsing naar Niehove

Beschrijving van het orgel.

Pijpwerk, tenzij anders vermeld zeer oud.

P 8 (C-Ds in Hp), Hp 8, Op.pl dc, O 4, Rf 4, O 2 (verm. Wenthin), Wf 2 (idem), Q 1 1/2 (idem), Fld'am dc op pl. Mxt 4 st, wellicht C 2', c' 2 2/3 of 4'), Q 2 2/3 (op pl. 3 st. reg, rep. op c', Open pijpen W. thans dichtgesoldeerd), T 8 b/d (in stevelblok bekens zeer oud).

Hp 8 heeft onder en boven rond ingeritste labia, Rf 4 parallellabia onder en boven "op Zuidelijke wijze".

1/2 t. boven 440.

Lade C-f" vermoedelijk W., mechaniek idem.

Klaviatuur en registratuur: nog iets van W. verder later. idem Ped. aangeh C-f.

3 grenen spaanbalgen.

Aan binnenkant kas leesbaar:

Holp	Oct 2		Rohrfl 4	Prest 8
Octa	Quint	KLAVIER	Waldfl	Gedact 8
Tr	Cor	Mixtur	Trompete	
		Open gat voor ventiel		

Kas vermoedelijk W., zijvleugels ouder?

Kostenanalyse (schatting).

Algemeen herstel, reconstructie Wenthin klaviatuur, Reconstructies: Ged 8 dc van hout, Mxt en doorlopende Cornet.

- Losse aantekeningen. Wat in in rapport staat. Verder: C- en Cs laden diatonisch, aflopend, 1816: (zoon van) J. Wenthin. Cornet lijkt:

C 1 2/5 2/3

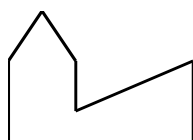
c' 2 2/3 2 1 3/5

- Fotokopie Broekhuizen U25.
- Foto's. Negatieven.

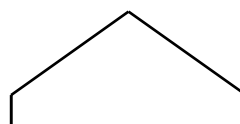
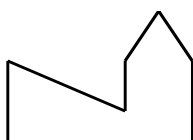
Geïventariseerd 4/3 '92. Opmerking: Bolt dacht aan een Cornet in Prestantmensuur. In Reepsholt bouwde Wenthin ook een doorlopende repeterende Cornet, naar ik meen wijdere mensuur (vO).

Nieuw Beerta, Herv. Kerk.

- Fotokopie Boekzaal 1862-I-p 575/76.
- Klad-Aantekeningen Bolt: kerk 1856 "W.Hardorff, orgelmaker te Leeuwarden"
Afsluiting Onderman., Afsluiting Bovenman.
I. P 8, B 16, Hp 8, O 4, Q $2\frac{2}{3}$, O 2, 2 reserves (knop en sleep).
II. Salcet 8 (paar in fr. paar in Gedf 8 22 op lade), Fld 8 B/D, Fiool de Gamb dic/B, Fluit d'amour 4 (ged. 20 cil. open), Gh 2.
Klavierkopp, Pedkopp.
Geen krullen of expressions, bijna 1/2 toon te laag, grenen wellen, eiken welraam, inliggende voorsponden, 3 spaanbalgen "1811" potloodtekening.
Schetsje indeling laden:

P8 B16

Salicet 8 Fld b/d

- juni 1976 Beschrijving orgel en restauratievoorstel M. Ruiter .
1867. W. Hardorf. Reserves zouden zijn voor Mxt en Tr. Disp. als vorige doch met wat afwijkende namen en volgorde. Ook op II open plaats (voor tongw). C-f", aangeh.P.
- 14/8 '81 Brief over een concert.

Geïventariseerd 1/4 '92. Fotokopie Boekzaal over Beerta 1862 (ander orgel) en drie foto's met niet kloppende aantekening "Beerta" en stukken over Nieuweschans (zelfde kerkelijke gemeente) elders in archief gedeponeed.

Nieuw Buinen, Hervormde Kerk.

- 17/6 '69. OC, VR. v.Oeckelen-orgel uit 1879, disp., herstel nodig, misschien wordt subsidie gegeven.
 - "Beschrijving van het orgel in de Ned.Herv. Kerk te Nieuw Buinen", Bolt okt 1969. Disp. volgorde lade: P 8, B 16 b/d (C-c en af cs), Sal 8, Hp 8, VdG 8 (gr.oct in Sal), O 4, Qf 3 (Spf), Spf 4, O 2, T 8 /b. C-f", C-a. Het pijpwerk is stevig, een der betere v.Oeckelen-orgels, restauratie zal voornamelijk werk aan windlade omvatten.
- 28/1 '70 Ruiter. Geen reden de prijzen te herzien. Stelpost opnemen wegens verzakking front.
5/2 '70 Ruiter, uitgebreider restauratie.plan met prijzen.
7/2 '70 Bolt: juni 1976 accoord met plan Ruiter.
28/9 '73 KV aan Bolt. Aan eis CRM t.a.v. verwarming kunnen wij niet voldoen.
30/10 '73 Ruiter, nieuwe prijzen.
29/9 '76 Idem.
16/5 '77 Subs.aanvraag.
 - Uittreksel notulen 3 vergaderingen, laatste 12/1 '77, KV met orgelcommissie. Orgelrestauratie doorzetten. Nieuwe voetverwarming.

23/6 '77 Prov.college van toezicht Drenthe. Goedkeuring om heteluchtverwarming door buizenverwarming te vervangen.
8/2 '77 Werkomschrijving restauratie orgel. Deze omvat naast allerlei herstelwerk, ook werk aan pijpwerk, vooral de Trompet.
30/11 '78 CRM. Goedkeuring. Nog geen subsidie. (er werd voorgefinancierd).
26/6 '79 Bolt. Eindoordeel. Intonatie Salicionaal 8 vt en gehorigheid windmachine moeten worden verbeterd.
19/5 '80 OS, (gunstig) eindrapport.

- Negatieven.

Geïventariseerd 1/4 '92 en 10/3 '94.

Nieuwendam, Doopsgezinde Kerk.

- Negatieven.

Nieuwenhoorn, Hervormde Kerk.

- Foto(s), bijschrift "Bätz, B/D koppel".

Nieuwe Niedorp, "Lindsen".

- Negatieven

Nieuwe Niedorp, Doopsgezinde Kerk. Negatieven.

Nieuwe Niedorp, Klooster.

- Negatieven.

Nieuwe-Schans.

22/10 '76 M.Ruiter. Rapport en 2/11 prijsopgaaf. Orgel ca 1870 gemaakt, geplaatst door Bergmeier vh P.van Dam, Woerden ca 1924.

P 8 (C-E hout, af F in fr. dc op lade), B 8, B 8, O 4, F 4, O 2, Viool 8 (af c), Violon 8 (pijpw 1924, sterke strijker). C-f", aangeh.p C-f. Winddruk 76 mm, toonhoogte iets boven normaal. Balustrade ca 1800.

30/1 '82 KV aan Bolt. Orgel heeft in 1981 onderhoudsbeurt gehad. Kan er subsidie aangevraagd worden? Aantekening Bolt: Alleen van toepassing op gerestaureerde orgels, niet bij partiële restauraties.

- Negatieven.

Geïnteriseerd 1/4 '92.

Nieuwkoop, Hervormde Kerk.

26/10 '60 De Koff. Fotokopie van afschrift van brief. Disp. wordt:

P 4, P 8 dc, Hp 8, F 4, N 2 2/3, O 2, Mxt 1 1/3 3-4 st nw, T 8.

Pijpw. B 16 bewaren voor pedaal. Verder als volgende stuk.

6/2 '61 OC, advies inzake offerte De Koff. Men is het eens met opgave De Koff. Daar het orgel in feite een 4 vts instrument is, zou de P 8 tot de discant beperkt moeten worden. B 16 uit later tijd verwijderen. Gamba past niet. Zou door Mxt kunnen worden vervangen O 2 vervangen omdat pijpwerk van slechte makelij is. Werkzaamheden windlade hoogst noodzakelijk. Fabrieksmatige Tr 8 vervangen door Dlc 16.

26/4 '63 OC: Hülsmann heeft nog onvolkomenheden geconstateerd (niet nader genoemd).

23/2 '68 OC: Doordat het orgel ernstig te lijden heeft door de verwarming, is het niet mogelijk te constateren of de onvolkomenheden afdoende zijn gecorrigeerd.

8/10 '68 OC: goedgekeurd op intonatie Dlc 16 na. Men dient maatregelen te nemen i.v.m. verwarming.

21/5 '73 Organist Poot wil Dlc 16 door T 8 vervangen zien of (als dit niet haalbaar is:) Sesq of Cornet. Hij noemt een (niet aanwezige) offerte Flentrop.

7/6 '73 Flentrop, prijsopgaaf doorlopende repeterende Sesq i.p.v. Trompet.

9/11 '73 OC accoord voorstel Dlc 16 door Tr 8 te laten vervangen door Flentrop. Het idee een Sesquialter te plaatsen lijkt hun minder gelukkig.

1/5 '81 OC. Voorzover ons bekend is het orgel gebouwd door Weidtman, echter ingrijpend gewijzigd. Oorspronkelijk zijn frontzijde kas en de registers Hp 8, F 4 en N 3. 3 nw reg. O 2, Mxt, Dlc 16 geplaatst en vermoedelijk toen ook ped.reg. Sb 16. Geen eenheid in klank en slecht van klank. Advies nieuw orgel in oude kas. Orgel demonteren en op droge plaats opslaan bij kerkrestauratie.

27/6 '84 Bolt, eerste contact.

Aug'84 Bolt, "Het Orgel van Nieuwkoop": Bouwwijze en stijl wijzen op Weidtman. 4 vt orgel ca 1900 omgebouwd tot 8 vt. Achter front nieuwe, grotere kas, klav.omvang vergroot tot f", lade omgebouwd of vervangen, pneum. B 16 als muur achter front, O 2 lijkt ook uit die tijd.

1962/63 restauratie en wijziging De Koff. Teruggebracht tot 4 vt met behoud dc der P 8. B 16 achter orgel als pedaalstem, lade, tractuur, klaviatuur naar voren geschoven en gemoderniseerd. Inferieure Tr 8 vervangen door Dlc 16.

P 4 (af a' XVIII, rest XIX), P 8 dc (XIX), Hp 8 (XVIII), F 4 ged (XVIII), N 3 (XVIII versch.), O 2 (XIX), Mxt 3-4 st (1963). Dlc 16 (1963).

Ped. Sb 16 (XIX) (ped.omvang. niet genoemd)

Orgel moet worden gerestaureerd (slechte staat) en verplaatst (kerkrestauratie).

3/9 '84 Flentrop kostenopgave herstel orgel en beschrijving werk: Cornet i.p.v. P 8, Trompet. Er bijgeschreven door Bolt: Mixtuur Weidtman 4' (bedoeld 4' orgel?):

C	1	2/3	1/2	
c	2	1 1/3	1	(2/3)
c"	4	2 2/3	2	(1 1/3 1)

en 8' (bedoeld 8 vt orgel?) c 1 1/3, c' 2 2/3, c" 5 1/3.

Sept'84 Uiteenzetting Poot over dispositie. Hij wil niet dat Pr 8 dc verdwijnt.

5/9 '84 Bolt, reactie op offerte en 24/9 op hetgeen Poot schrijft. P 8 dc (XIX) kan blijven tenzij na demontage blijkt, dat oorspr. een Cornet hier heeft gestaan.

23/11 '84 Opdracht aan Flentrop.

4/12 '84 J.J. Poot uit weer zijn verontrusting over het verdwijnen van de P 8, mede ondertekend door W. Poot docent Utrechts conservatorium.

3/4 '85 Bolt aan KV. Nu blijkt: Lade door De Koff gebrekkig gerestaureerd. Stelpost aanspreken onder voorbehoud van Uw toestemming.

- 15/5 '85 Bolt. Orgel staat 1/4 toon "te hoog". Hieraan is niets te veranderen, ondanks de wensen der organist.
- 29/5 '85 KV. De vraag over toonhoogte kwam niet van de organist maar van het koor. Accoord met plaatsing Trompet.
- Uitnodiging heringebruikneming.kerk op 20/3 '86 (ook orgel blijktens volgende stuk).
- 9/4 '86 Bolt. Gunstig eindoordeel "Beiden, orgel en kerk, ondergingen een ware metamorfose: het wrakking pierement werd een mini-kathedraal-orgel, het hardboard optrekje een dorpskerk met allure." Complimenten aan Flentrop en de kerkrestaurateur Bob van Beek. De akoestiek is voortreffelijk. Bijlage: "Aanvullende gegevens betreffende het orgel van Nieuwkoop Bolt" apr'86: orgel 1907 geleverd door "Orgelmagazijn M.Vermeulen", Woerden, ingebruikneming 10/3 '07. Voorm. reg.opstelling in potlood-inscripties aangetroffen van l.n.r. Ventiël, T 8, O 2, Q 3, F 4, Hp 8, VdG 8, P 8 dc, O 4, B 16, Trm. Gehele kas ook frontzijde nieuw gemaakt van grenen vermoedelijk met handhaving der oorspr. breedte van het 18de eeuwse orgel en snijwerk, wel hoger gemaakt. Restauratie 1985/86 omvatte rolbalg vervangen door magaxijnbalg nog in bezit Fl. Lade met hechthoutplaat van De Koff gehandhaafd, andere gebrekkige toevoegingen niet. Allerlei details over de laderrestauratie. Bestaande toonhoogte (fractie boven norm.) ongewijzigd, alleen Nasard teruggeschoven en stemkrullen gedicht. Dlc 16 vervangen door T 8, Mxt getemperd o.m. door opsnedeverhoging hier en daar.
- 17/6 '86 OC, eindrapport. Had, stilistisch gezien, de Trompet geen metalen stevels moeten hebben? Mixtuur valt nog tegen.
- Negatieven.
- Geïventariseerd 1/4 '92.

Nieuwolda, Hervormde Kerk. Foto('s). Negatieven.

Nieuw Scheemda, Hervormde Kerk (later: Stichting Oude Groninger Kerken).

- 13/10 '64 OC over de nieuwe werkwijze der OC. Hülsmann kan niet op korte tijd een rapport maken. Voorstel: Bolt inschakelen. Rijksadviseur Edskes gaat met deze werkwijze accoord.
- Nov'64 Bolt. Rapport betreffende het orgel in de Nederlandse Hervormde Kerk te Nieuw Scheemda". Schnitger-orgel.
Resumé Broekhuizen, met opmerking, dat deze gegevens niet kloppen en van rekeningen KV. Huidige toestand: sleeplade oorspronkelijk, volgorde op lade gewijzigd. Mechaniek oorspronkelijk en in redelijk goede staat. Klavier oorspronkelijk en met kort octaaf. Pijpwerk in 't algemeen in goede staat, enkele registers "puntgaaf", w.o. Ged 8.
P 8 (vermoedelijk Lohman 1810 gr. oct. hout), Ged 8 (S), Open pl (Qd 8), Co (C-h van S, de oude Q 3), O 2, Qd 4 (pijpw van S), F 4 dc (S brede labia, lage opsn.), Fltr dc 8 (hout van later datum op plaats Mxt), Gh 8 (idem op plaats Tr). C-c" met kort oct, pedaal aangeh. tot d'.
Restauratieplan: Terug naar oorspr.dispositie met gebruik van enige goede registers uit later tijd. Met name P 4 uit P 8. Cornet pijpen hier en daar gebruiken. Trompet als copie van Tr uit ander klein Schnitger-orgel.
Apr en aug'65. Offertes Ahrend en Brunzema en Metzler. Dit waren de enige orgelbouwers, die volgens Bolt tot een dergelijke belangrijke opdracht in staat waren, blijktens schrijven 12/6 en 30/8 '65.
- 14/6 '67 Opdracht aan Metzler.
- Correspondentie over restauratie door Metzler (opdracht 14/6 '67), subsidieaanvragen bij alle mogelijke instanties en aanvraag vrijstelling invoerrechten.
- 28/8 '67 Bernhardt Edskes (firma Metzler). Er waren twee blinde slepen, nooit gebruikt. Waarschijnlijk lade voor een rugpositief bedoeld geweest. Nu zeker: Fluit 4 ook in bas, Qd alleen in discant. Pijpen huidige Qd 4 daartoe onbruikbaar (Bijeengeschraapt "uit verschillende mixturen". Qd 4 komt niet voor bij Schnitger). Samenstelling Mixtuur aan lade af te lezen:
C	1/2	1/3	1/4
c	1	2/3	1/2
c'	2	1 1/3	1
c"	2 2/3	2	4 1 1/3
- De fraaie Cornet zou op een loze sleep kunnen, als extra stem.
Wat Groningen Aa-kerk betreft stelt hij voor: Rugwerk restaureren, daar weer Sesquialtera plaatsen. Hoofdwerk Nieuwe Mixtuur en Quint plaatsen. Dan is het orgel voor concerten goed bruikbaar en kan het rugwerk intact blijven bij een eventuele grote restauratie.
- Aantekeningen Bolt over de stemming.
- 20/2 '68 Bolt vraagt Dr Gustav Fock om inlichtingen over andere Schnitger-positieven.
- 24/5 '68 Programma ingebruikneming. Disp.:
Hp 8 (S), Qd 8 dc (M), P 4 (S/L/M), Gedf 4 (dc S, b L/M), Q 3 (dc M, b S), O 2 (S), Mxt 1/2 v 3 st (M), T 8 (M copie Eenum), Trem. C-c", kort oct. Aangeh.p. tot d'.
- Stencil over het orgel en kladversies daarvoor.
- 24/5 '68 Programma ingebruikneming.
- 28/5 '68 Bolt, eindrapport. Restauratie tot grote tevredenheid voltooid, een voorbeeld voor andere nog komende restauraties in ons land. In de volgende punten afgeweken van het oorspronkelijk rapport: Geen verende

sleepconstructie, stelmoertjes in mechaniek, Zijvleugels kas niet gehandhaafd, ook niet aparte kas voor enkele pijpen. Aan kas moest meer worden gedaan dan voorzien. Dispositie toch anders dan Broekhuysen geeft: Qd alleen dc. Mxt was 3 st. Dit nu hersteld. Cornet blijft in z'n geheel bewaard voor een Lohman-orgel.

- 27/6 '68 OC, eindrapport.
- Aantekeningen Bolt uit '76: opmerkingen van nogal negatieve strekking over een aantal stemmen in de Metzler-situatie, afkomstig uit map Uithuizen. Ook iets over orgel te Wassenaar.
- 26, 30/5 '88 Offerte Reil en (B.) Edskes inzake herintonatie.
- 6/6 '88 Reactie Bolt op offertes betreffende herintonatie op basis van verbetering van de te starre windvoorziening. Edskes wil de bestaande balg ombouwen. Deze kan altijd nog worden vervangen.
- 15/12 '88 Bolt. Kleine balg uit 1967 gehandhaafd, maar "omgebouwd tot volledige keilbalg". Winddruk verlaagd van 72 tot 65 mm. Hierdoor verschil met de winddruk in de windmachine (90) toegenomen. Dit verschil zou de aanspraak der pijpen ongunstig kunnen beïnvloeden. Er zal nog verder worden geëxperimenteerd. Kernspleten en stand labia gewijzigd. Voetopeningen vergroot (Bouwwijze Schnitger). Van pijpwerk van Metzler in Qd 8 en Scherp opsmeden verhoogd (bij Scherp van 1/4 tot 1/3 der lab.br. Leren onderdelen die door muizen waren geconsumeerd, vervangen. De zijvleugels van Lohman sieren thans de balustrade. Gewenst: nieuwe zijvleugels in trant Harkstede. "Wij menen dat het orgel, ontdaan van de geforceerde en scherpe intonatiekenmerken uit de jaren -60, thans een klankintensiteit en -versmelting bezit, die het oorspronkelijke klankbeeld van Schnitger dicht benadert. Of zal men over 25 jaar in dit orgel toch nog de jaren -80 horen doorklinken?".
- Toespraak H.G. de Olde bij wederingebruikneming 26/12 '88 en programma.
- 30/1 '90 Bolt aan Peter Westenbrink over de windvoorziening en over het orgel te Oosternieland.
- Begin '90 Correspondentie over de windvoorziening en de Trompet. Ook het orgel te Oosternieland komt ter sprake (30/1).
- Stukken over radiuitzendingen Regionale Omroep Noord en Oost.

Geïventariseerd 30/3-1992.

Opmerking: De Cornet ging later naar Farmsum (vO).

Ergens anders in Bolts archief lag het kladje met maten van de balg van Nw.Scheemda.

Niezijsl. Negatieven.

Nijbroek, Hervormde Kerk. 2 foto's. Zie aantekeningen in map Ermelo, Geref.

Nijkerk. Negatieven.

Nijkerk, Gereformeerde Kerk. Negatieven "thans Hendriksen/R".

Nijland, Hervormde Kerk.

28/10 '72 S. ten Hoeve schrijft Bolt gegevens over het orgel te N. o.m. een fotokopie van het contract uit 1838 met W.van Gruisen.

Disp. volgens contract:

Man. P 8, B 16, Hp 8, O 4, Q 3, Fl d'am 4, So 2, Mxt 3,4st, T 8 b/d.

Pos. P 4, Fld 8 b/d, VdG 8 dc, Rf 4, Wf 2.

C-f" "aan regterzijde bespeeld" Bas B 16 en Gr.oct Fld wagenschot verder op fr.p na 2 delen lood, 1 deel tin.

4 balgen aangeh.ped C-g.

Pijpen niet te dun en niet te eng, orkesttoon gelijkzwevend.

Kast voor en zijkanten grenen, achter vuren.

Er moet, hoewel dat er niet duidelijk staat, ook een koppel zijn geprojecteerd.

Verder schrijft t.H o.m.: Grote herstellingen in 1907 (waarsch. B&T) en 1928 (B&T).

Q 3 is nu VdG, VdG is nu Aeoline. Trem. bijgemaakt.

27/5 '69 Fotokopie uit Sn. Nieuwsblad 27/5 '69, artikel ten Hoeve: Momenteel in restauratie.

- In handschr. Bolt: aantekeningen met dispositie (met Quint maar ook met Aeoline), B+T 1906 Nieuw: P 8, O 4, Q 3, O 2, Mxt, Tr (de laatste: "was al nieuw") en Eoline (was al nieuw). Vos, Groningen heeft de fluiten bewaard, open pijpen geplet door jongelui in het donker in de toren. Bij KV er op aangedrongen ook deze pijpen terug te vragen van Vos.
- Negatieven.

Nijmegen. Negatieven.

Nijmegen, Hervormde Grote Kerk.

- Poster van Nijmeegse Orgelkring met kleurenafbeelding grote orgel.

- Negatieven.

Nijmegen, Hervormde Ontmoetingskerk.

29/3-1979. Bolt, eenmalig advies. Oorspronkelijk pneumatisch. In 1956 electrificatie en in neo-barokke trant omgebouwd. Geen uitgaven meer aan doen.

Bijlage o.m. huidige dispositie met mededeling Elbertse 1920 en een offerte van Pels.

Afkomstig uit map Hees (bij Nijmegen).

Nijverdal, Gereformeerde Kerk.

- Fotokaart met dispositie, M.Ruiter, 1984

Noordbergum, Baptistengemeente.

Drie stukken:

- Aantekeningen in hand Bolt:
 - 1865 Knipscheer, geen kas, 1 klav, 6 vt orgel: P 8, Hp 8, VdG 8, O 4, F 4, Q 3, O 2, Co 4 st, Mxt 3-4 st, latere Subbas.
 - 1924 geplaatst in N. door Spiering zonder kas. Oude kas bleef aanvankelijk in Baarn. Brouwer, Winssum heeft gegevens. Pijpwerk toon verhoogd, expressions, stemkrullen. Misschien verschoven.
- 10/9 '78 J.G.K.Brouwer, Winssum. "Enkele historische gegevens over het Knipscheer-orgel":
 - 1865 geschenk aan Hervormde K. Noordwijk a/Zee, Knipscheer, Eglantiersgracht NN 13, Amsterdam, 12/11 in gebruik genomen. Later Quint (Fluit?) 2 2/3' vervangen door Celeste.
 - 1935 nieuw orgel Spanjaard, 23 st. (kerk in 30er jaren vergroot). Knipscheer-orgel door hem ingenomen, "zou naar een vrij Ev. K. in Friesland gaan".
 - 1936 geplaatst in N. en van tandenborstelfront voorzien. Potloodaantekening in kas "Gebr. Knipscheer, Orgelmakers, Amsterdam 1865". Zinloze Holpijp 4' dc op kantsleep door Spanjaard of Faber, Dokkum. Toen (of later) Pedaal Subbas er bij.
 - 1978 te koop aangeboden.
- Sept'78 Rapport M.Ruiter: 1865 Knipscheer, 1936 of 1938 geplaatst door Spanjaard.
 - Holpijp 4' op kantsleep Spanjaard of Faber
 - Prestant 8 C-F eiken, Fs-b front, rest op lade Knipscheer
 - Bourdon 8 bas eiken, Kn
 - Gamba 8 C-H in Bourdon Kn
 - Bourdon 8 dc metaal Kn
 - Octaaf 4 Kn
 - Celeste 8 af c Sp of iets ouder op plaats Quint
 - Cornet 4 st 4, 2 2/3, 2, 1 3/5 Kn
 - Fluit 4 C-H eiken, rest grotendeels Roerfl, kl.p. conisch Kn
 - Octaaf 2 Kn
 - Mixtuur 2,3 4 st C 1 1/3, c 2, c' 2 2/3, c" 4, c"' 5 1/3, Kn
 - Subbas 16 (ped), C-d op manueel aangesloten, Faber
 - Intonatie nog goed. Niet origineel aangehangen pedaal.
 - Kas op zijwanden na verdwenen.
 - Oude kas bleef aanvankelijk staan.

Geïventariseerd begin '92.

Noordbroek.

- Negatieven.

Noorddijk.

- Negatieven.

Noord-Duitsland.

- Negatieven, kennelijk van een orgelreis.

Noordeinde, Doopsgezinde Kerk.

- Negatieven.

Noorden, Hervormde Kerk.

- Fotokopie bestek en Contract betreffende bouw nieuw klein orgel in "Kerk der Gereformeerde Gemeente" te Noorden door H.Knipscheer. Disp : P 4, Hp 8, F 4, Q 3, O 2, P 8 dc, Sq dc.

- Fotokopie pag 608 der nieuwe uitgave Broekhuizen. Hierop deel beschrijving Noorden Herv.
 - Stencil over de geschiedenis der kerk.
- 26/9 '86. OC VR. Unit-orgel van Vlot, Oud-Alblas met 3 stamregisters.
I. B 16, P 8, O 4, Hp 8, F 4, N 2 2/3, O 2 II. Ged 8, G 8, F 4, F 2, Cel.8, trem.
Ped Sb 16, Pedbas 8, Op b 8, Kb 4, O 2. Van Bolt vernomen, oorspr. orgel bevindt zich in vrijgem. Geref. kerk te Ede en komt misschien weer beschikbaar.

Geïventariseerd begin '92. Over de afloop van deze affaire niets te lezen. De belangrijkste stukken bevinden zich nu in de map Ede, Geref.K. vrijgemaakt. Zie aldaar.

Noordlaren Hervormde Kerk.

- 6/6-1969 OC, VR: v.Oeckelen.
B 16 b/d, P 8, Hp 8, VdG 8, O 4, Splf 4, Q 3, Wf 2, T 8 b/d. C-f", C-a aangeh, windlosser, loze knop, orgel in redelijk goede staat.
- Correspondentie over schoonmaak vervanging windmachine en eventueel wijzigen windlade M.Ruiter.
 - Negatieven.

Geïventariseerd 1/4 '92. Of de werkzaamheden zijn verricht, wordt niet vermeld.

Noordwijk-Binnen, Hervormde Kerk.

Map met fotokopieën van historische stukken tot ca 1950.

- 28/10-1840 Enige leden der gemeente aan Kerkeraad en kerkbestuur. Orgel aanbesteed, zal 4/11 worden gekeurd, fonds gevormd voor onderhoud en organist.
- 17/4-1901 Van Ingen, over enige weken uitstel schoonmaakwerkzaamheden.
Z.d. Van Ingen doet voorstellen het orgel te beschermen bij werk aan de kerk.
- 10/9 '02 J.A. (?) de Zwaan, rapport over toestand orgel en wat eraan moet gebeuren: vrij pedaal aanbrengen, vernieuwen 2 tongwerken, schoonmaak en herstelwerkzaamheden.
- 4/5 '03 Bestek en voorwaarden, betreffende restauratie orgel, ondertekend door kerkvoogden, borgen en G.v.Leeuwen. Pedaallade met Open Sb 16, Octb 8, Ged 8, nieuw ped.kl. C-d', 2 ped.koppels, nieuwe T 8 op I, nieuwe P 8 en VdG (c) op II, nieuwe stemkrukken en belering Dlc 8, schoonmaak etc.
- Z.d De Zwaan schrijft dat na demontage blijkt dat ook de klavieren vernieuwd moeten worden.
- 11/4 '04 De Zwaan: v Leeuwen heeft een schadepost omdat het orgel in veel slechtere staat bleek te zijn dan verwacht. Hp 8 bas nu met sleep Hp 8 dc verbonden en met conducten afgevoerd, nieuwe pijpstukken voor Hp 8, P 8 en Viol. Oude Holp bas-sleep voor Pr 8 bas gebruikt, dit alles noodzakelijk "om de mooie nieuwe Prestant waarmee het bovenklavier verrijkt is, goed te kunnen plaatsen". Verder nog een aantal technische verbeteringen.
- 2/5 '04 Rekening G v.d. Boom inzake schilderwerk aan orgel.
- 23/1 '47 NOV adviescommissie. NKO handelt alleen lopende gevallen af. De commissie bestaat uit: A.Engels, J.G.van Herwaarden, B.Renooij, F.Riemersma, G.Stam, T.Telman, W.Zorgman.
- 12/2 '47 Adr.Engels (namens adviescommissie NOV) zal het orgel onderzoeken.
- 15/6 '48 v Leeuwen, bevestiging opdracht volgens rapport Engels (dat rapport is niet aanwezig).
- 24/10 '49 v Leeuwen, nieuw plan en prijsopgave, schoonmaak en herstel ("Gh 4, hetwelk op het bovenmanuaal zonder eenig bezwaar kan vervallen" -> Sch 3-4 st 1', verplaatsing hoofdorgelkas en ped.lade.
- 30/11 '49 v Leeuwen geeft wat hij denkt dat de oorspronkelijke dispositie is van het Knipscheer-orgel uit 1840.
- 14/3 '50 Engels, voorstel programma inspelingsconcert.
- 1950 Nog wat correspondentie over wat kleine werkzaamheden.

Eerste periode. Werkzaamheden in kader kerkrestauratie.

- 15/9 '70 Architect v.d. Sterre. Verzoek namens KV aan Bolt als adviseur op te treden.
- 17/11 '70 Bolt. Orgel demonteren wegens kerkrestauratie, eerst in tekening brengen. Pels/vL kan dit doen.
- 18/11 '70 OC, VA. Hierin niets nieuws, vergeleken met latere stukken. Advies: orgel demonteren en op geschikte plaats opslaan. Geen herstel oorspr. dispositie. Orgel in onderhoud bij Pels/vL, die dit werk kunnen doen.
- 21/1 '71 Pels/vL (W.C.Tiggelman). Kostenopgaaf in tekening brengen en demontage orgel. Bolt accoord: 22/1.
- 2/2 '71 OC. Na overleg met Rijksadviseur: Geen subsidie: De oorspronkelijke conceptie van het Knipscheer-orgel is nauwelijks te herkennen. Werk voortvloeiend uit kerkrestauratie wordt wel gesubsidieerd.
- 24/2 '71 Bolt. Orgel "op keurige wijze" opgeslagen. 15 foto's door Pels gemaakt in mijn bezit.
Z.d tekening, waarschijnlijk die welke in vorige schrijven is genoemd.
- 1/6 '74 Pels/vL Kostenopgaaf voor monteren orgel.
- 4/7 '74 Bolt opdracht daartoe namens KV. Kas zal niet naar voren worden (terug)geplaatst.
- 5/3 '75 Pels/vL. Over problemen door vocht op plaats waar orgel was opgeslagen. Ook over houtworm.
- 10/3 '75 Pels/vL over problemen met de frontpijpen, 18/7 over hetzelfde onderwerp. Al deze en vorige problemen nog eens in een overzicht 18/7 '75 (meerkosten).
- 28/7 '75 Bolt. Gunstig advies t.a.v. overschrijden begroting en aanbrengen nieuwe windmachine. Door de wijze van verwarmen zal het orgel binnen afzienbare tijd aan een grote restauratie toe zijn.
- Z.d Bolt, klad voor eindconclusie: Werk met grote zorg uitgevoerd. Geen werkzaamheden, die latere wijzigen

aan pijpwerk ongedaan maakten. Er zijn veel problemen met de verwarming.

Tweede periode

- 8/5-1987 OC, VR. Knipscheer-orgel 1840. Originele dispositie bij Broekhuizen (Bolt bijgeschreven: en vtK). Thans: B 16, P 8, Hp 8, O 4, Fd 4, Q 3, O 2, T 1 3/5, Mxt, Co dc, T 8.
Bovw P 8 b/d Hp 8, P 4 b/d, Dwf 4, VdG 8, Wf 2, Sch, Dc 8, Trem.
Ped Sb 16 (op) Ob 8 B 8. C-f'' C-d'. Ped. is toevoeging Van Leeuwen. XX, Zeer fraaie kas. Disp. bov sterk gewijzigd, alle open pijpwerk van K. heeft opzetstukken en expressions. Scherp past niet. Toch voorname klankschoonheid, met name fraaie Dulc. Veel windverlies VEKA-lade. Klavieren ook vL., Na kerkrestauratie onder Kl. Bolt door Pels/vL orgel zonder wijziging herplaatst. Instrument is algehele rehabilitatie ten volle waard.
- 13/5 '88 Bolt over keuze orgelmaker Pels/vL of Flentrop. Na oriëntatie betreffende Pels is ook deze acceptabel.
- Fotokopie vtK p 99, bijgeschreven Co 4 st en (op hetzelfde vel) gegevens 1903, 1949, 1970, etc, die uitvoeriger in hierna genoemde rapport ook voorkomen. Nog een tweede fotokopie uit vtK, nu zonder toevoeging en een fotokopie Broekhuizen N23 (p 595, het deel van p 596 er bij getypt).
 - Z.d. (na 8/5 '87), anoniem, Het Knipscheer-orgel van Noordwijk-Binnen. (N.H.Kerk), getypt. Orgel, geschenk, geplaatst 1840 blijktens bewaard gebleven brief, disposities Broekhuizen en vtK.
1901 Onderhoud A.M.T.v.Ingen, Haarlem. In diezelfde tijd v.Ingen: maatregelen orgel i.v.m. dakreparatie.
1902-04 als in bovengenoemde historische stukken.
1937 Jan Zwart concerteert vlak voor zijn dood (o.a. Vaste Burcht uit 1917).
1947 adviescommissie NOV komt orgel opnemen (NKO werkt alleen lopende zaken af). Verder als boven genoemd.
1949 niet op mon.lijst, daar er van Knipscheer grotere en meer representatieve instrumenten zijn. 1950 inspelend door Engels, later nog dingen verholpen, als doorspraak.
1970 Ingrijpende kerkrestauratie op handen. Aan OC gevraagd wat met orgel moet gebeuren. Voorlopig rapport Hülsmann. Oussoren: geen subsidie: orgel te ingrijpend gewijzigd.
1971 demontage Pels/vL.
1987 rapport OC. Instrument is algehele rehabilitatie zeer waard. Scherp past hier niet, opzetstukken. Foto's (waarvan dus een deel van Pels afkomstig zou zijn), negatieven.

Geïventariseerd apr/mei'92, nov'93, jan'94. In geen enkele stuk staat de oorspr. dispositie juist. Deze krijg je m.i. door te combineren hetgeen Broekhuizen en vtK schrijven, door aan de ene opgave toe te voegen wat bij de ander ontbreekt. Volgens De Zwaan was de Hp op II oorspr.gedeeld: P 8, B 16, Hp 8, O 4, 4, Q 3, O 2, T 1 3/5, Mxt 3 st, Co dc 4 st T 8.
Bovw P 8 dc, Hp 8 b/d, VdG 8 dc, P 4, Fltr of Dwf 4, Gh 4, Wf 2, Dc 8.
Trem, Afsluitingen, koppel, trem, vent.
In HO okt'11 staat de dispositie van na 1904 (vO).

Noordwijk. Negatieven.

Noordwijk aan Zee. Negatieven.

Noordwijkerhout, Hervormde Kerk (witte Kerkje).

- Fotokopie Broekhuizen N25.
- 11/10 '68 OC, VA, Lohman 1841, dispositie Expressions origineel (wat later niet waar bleek), orgel moet uit de kerk wegens restauratie, dit kan Pels/vL doen. Opmerkingen over de door de kerk voorgestelde adviseur, over de vraag of P/vL ook de restauratie kan worden opgedragen.
- 2/2 '71 OC. Rijksadviseur heeft verklaard, inzake subsidie gunstig te adviseren. Daarna correspondentie over benoeming Bolt als adviseur.
- Nov'71 Bolt. Het orgel in de Hervormde Kerk te Noordwijkerhout:
- 1841 H.B. en G.W.Lohman, Groningen/Gouda. Eerst was er contact met Knipscheer.
1866 nog in onderhoud bij de firma Wed.H.B.Lohman & J.Schaaffelt.
1918 Plan tot restauratie A.S.J.Dekker, Goes. Blijkt inderdaad te zijn uitgevoerd:
1. Op I: Nas 3 vervangen door B 16 in transm. met pedaal, Mxt op door L. voor Dulciaan gereserveerde plaats.
Op II P 4 -> Gamba, oude Gamba ombouwen tot Celeste (dc).
 2. ped.transmissie.
 3. nieuwe balg.
 4. nieuwe registerknoppen en naamplaatjes.
 5. zwelkast om II.
 6. Gedeeltelijk invoeren mechaniek en nieuw toetsbeleg.
 7. Aanbrengen Tremulant
 8. Aanbrengen trede voor gelijktijdig inschakelen Oct 2 en Mixtuur.
- Beschrijving instrument. Nog fraai voetklavier van Lohman.
Reg.knoppen I aan weerszijden, verticaal, die van II horizontaal boven de klavieren.
- I. P 8, Hp 8, O 4 (versch. expr), N 3 thans B 16 (gecomb. met ped,) Rf 4 (12 op.cil), O 2 (versch. expr),

Mxt b/d (1919).

II. VxC dc (de oude VdG 1/2 opgeschoven), Ged 8, G 8 (1919), Fld 4 (12 op.cil), Wf 2(verschoven).

Ped B 16 pé. C-f", aangeh.p. C-c'. Klav. origineel op toetsbeleg na, ook ped.

Bolt denkt, dat de verschuivingen in O 2 van Lohman zelf zijn. Dekker hoefde voor zijn expressions niet te verschuiven, omdat het orgel ruim 1/2 toon lager stond.

Voetopeningen kleiner dan in Zoetermeer.

Klank P 8 door gewijzigde windtoevoer zeer veranderd. Oct 4 en 2 gaat nog wel, Fluiten zeer fraai.

Restauratieplan: In grote lijnen toestand handhaven. B 16 vervangen door Nas 3. Celeste herstellen als Gamba dc. Bijgeschreven: Mxt wordt Dulciaan, pedaal vervalt.

Aanhangsel: het gehele plan Dekker.

- 21/1 '72 Offerte Pels/vL.
 18/5 '72 Offerte De Graaf.
 25/5 '72 Bolt aan KV: De Graaf offerte gevraagd, wegens dreigend faillissement van Pels, Alkmaar
 14/6 '72. OC over dezelfde zaak.
 7/3 '73 CRM. Voorlopig geen subsidie.
 25/9 '74 Arch.bureau Kruger: Toch geen heteluchtverwarming.
 1/5 '75 Bolt over vondsten aangaande de kleuren. Oude kleuren mogen niet worden verwijderd.
 17/2 '76 Ministerie. Goedkeuring plannen De Graaf. Nog geen subsidie.
 19/1 '77 De Graaf, nieuwe kostenberekening. Over herstel verschuivingen in een aantal registers. 3/2 '77, commentaar Bolt hierop. Na demontage grondige bestudering pijpwerk mogelijk, vandaar dat nu in afwijking van eerdere plannen, de huidige toestand niet wordt gehandhaafd. Te overwegen: Dlcn volgens plan Lohman i.p.v. Mixtuur.
 16/12 '77 Programma ingebruikneming.
 9/3 '78 Bolt: Restauratie tot grote tevredenheid voltooid. De reconstructie in Lohman-stijl van 2 registers is geslaagd. Het derde (Dulciaan) moet nog worden verbeterd.
 4/9 '78 OC, eindrapport van de zelfde strekking als vorige stuk.
 Z.d (bijgeschreven 1978). De Graaf, overzicht verrichte werkzaamheden: Werk aan windlade (hechthoutplaat toegevoegd), mechaniek, klaviatuur (nieuwe ivoorbeleg, reg.knoppen en naamplaatjes naar Onderdendam), balg, kas, pijpwerk: P 4 bovenklavier kon worden gereconstrueerd, omdat 5 pijpen in andere register(s) bewaard waren gebleven. P 8 dc, O 4, O 2. teruggeschoven. Nas 3 werd - bij gebrek aan beter voorbeeld - gecopieerd van orgel te Finsterwolde. Nieuwe Dlc 8 naar Luth.K. Zutphen. Omgewisselde Fl 4' teruggezet. Windladen. Sponsels vastgelijmd, hechthoutplaten onder en boven.
- Losse aantekeningen.
- z.d Stencil ongedateerd, anoniem, korte beschrijving toestand na restauratie.
- Negatieven.

Geïventariseerd apr/mei'92, enkele aanvullingen 12/1 '94.

Noordwolde. Foto('s). Negatieven.

Norden Sankt Ludgerikirche.

- Folder over het orgel, afkomstig uit map Uithuizen.
- Harald vogel "Zur Stimmung" met opschrift "Norden", zie map "Stemming".

Zie ook kanttekeningen in map Eenum.

Obergum.

18/5 '70 Bolt aan OGK (ter beantwoording van brief 15/5). Vorig jaar tijdelijk als vervanger van Cor Edskes bij monumentenzorg werkzaam geweest. In die functie orgel te O. bezocht. Het zou worden vervangen. Pijpwerk bij Mulder Uithuizen opgeslagen. Niet goed toegankelijk. Het orgel lijkt de moeite waard te behouden maar niet oud genoeg voor subsidie. Taak van de adviseur (Erné) nader onderzoek te verrichten.

z.d. Enige aantekeningen, waaruit blijkt:

P (kantsl), Hp 8, V 8 dc (nw), O 4, F 4, T, O 2, C-f". Op de verdwenen Trompet stond Le Picard.

- Negatieven.

De stukken zijn afkomstig uit map Winsum (dat onder dezelfde KV ressorteert) en uit map OGK. Dit orgel is inmiddels vervangen door een kabinetorgel (vO).

Oberlinger, Gebr. Windesheim.

- Gegevens over huisorgels.

Oeckelen Van, familie van orgelmakers.

- Aantekeningen Bolt opschrift "Holthuis" over een orgel "Van Oeckelen 1892 (1842?) "ook ouder pijpwerk XIXa, Timpe voorm.Broerekerk? "meer lieflijk mooi dan sterk".
 Hw. P 16, P 8, B 16, Hp 8, O 4, F 4, Q 3, O 2, Mxt (gew) C (i.p.v. T 16), T 8 (1939).

Bovw P 8, H 8, VdG 8, Hfl 8, Fltr 8 (nu Sq), O 4, F 4, Wf 2, Hob 8 (Scherp), Vh 8 (nu Dlc, 1962).
21/10 '77. J. van Haasterd, Breda. Vragen over C. en P. van Oeckelen (afkomstig uit map Tjamsweer).

Beide gedeponeed in map Fam. v.Oeckelen (niet P.v.O.).

Voor Henricus Van Oeckelen zij verwezen naar "Meijer". Een foto van een v.Oeckelen-orgel, disp. af te lezen, niet voorkomend bij Gunnink, voorlopig bij mapje "onbekend" gevoegd.

Oegstgeest. Negatieven.

Oisterwijk, Hervormde Kerk.

Uit gegevens in de map Vierpolders blijkt dat dit orgel in 1974 door Verschueren onder leiding van Dr M.A.Vente is gerestaureerd. Het orgel in Vierpolders is een nagenoeg getrouwe copie van dit orgel.

Oldeholtpa, Hervormde Kerk.

20/7 '68 Bolt accepteert adviseurschap.

Aug'68 Correspondentie om de herkomst van het orgel te achterhalen.

23/8 '68 Principe-opdracht aan B&T door Pl.C.

27/11 '68 B&T. Beschrijving orgel, restauratieplan, prijsopgave.

Dec'68 Bolt. "Rapport betreffende het kabinetorgel in de Nederlands Hervormde Kerk te Oldeholtpa".

1800 Hendrik Meyer, Amsterdam. Heeft tot 1844 hoogstwaarschijnlijk in Edam gestaan.

1844 aangekocht door de Hervormde Gemeente te Haarlem voor de Janskerk, door Gabry voorzien van een groot 8-voets ombouwfront en -kas.

1883 orgel met "vals front" via Hardorf aangekocht door kerk te O.

Opsomming van archiefgegevens. In boek "De orgels in de Grote -, Nieuwe -, Jans - en Bakenesserkerk te Haarlem", W.P.J.Overmeer, 1904: 1844 geplaatst kabinetorgel, waarover houten kast getimmerd, de dispositie en: later vervangen door orgel uit Doopsgezinde Kerk, waarin 1883 een nieuw instrument werd geplaatst door Flaes.

Beschrijving instrument. De frontpijpen in het Gabry-front zijn ook aangesloten. Voeten daarvan sterk door tinpest aangetast. Van de Dulciaan is alleen het eikehouten stevelblok overgebleven. Verder alles origineel.

Volgorde lade:

II. VdG 8, Gh 8, Rf 8, O 4, Wf 2, F 4

I. Hp 8, B 16 dc, P 8 dc (Zwelder is thans P 8 bas in ombouwfront), P 4 (achterste voren in front), Q 3, O 2, Trn 1 3/5, Dlc 8 (verdwenen).

C-f", aangeh.P.C-h.

Wellicht grootste kabinetorgel van ons land. P. Kee heeft een kleiner tweeklaviers. Meyer kabinetorgel. 1785 (afkomstig uit RK Ondijk, N.H.). Ankersmit, Bathmen bezit een 1 kl.kabinetorgel uit 1795 van Meyer, Louis XVI (Oldeholtpa Empire).

11/1 '69 Bolt aan OC. Restauratie na overleg met rijksadviseur Edskes veel omvangrijker dan eerst gedacht. Daarom nu OC inschakelen.

16/4 '70 Subsidiestoekening.

20/10 '70 Van Meurs te Oldeholtpade schrijft over het orgel in Krabbendam (zie aldaar), verder iets over subsidiemogelijkheden voor Oldeholtpa.

18/3 '71 Van Meurs (pl.C) schrijft, dat er nu zoveel subsidies zijn toegezegd van diverse instanties dat met het werk kan worden begonnen.

7/4 '71 B&T. Nieuwe prijsberekening.

14/5 '71 Wiersma (namens Oussoren). Wijze van windladerrestauratie pas bepalen, na demontage.

17/8 '71 Afspraken windladerrestauratie.

20/9 '71 Subsidiestoekening meerkosten.

4/10 '71 B&T over afwerking orgelkas.

- Lijsten met pijpmensuren van alle C's en F's, van Oct 4 een groot deel chromatisch, opgesteld door B&T blijkens bijgaand schrijven 5/11 '71.

- Tekening B&T.

- Alle mogelijke klad-aantekeningen van Bolt over Oldeholtpade, West Sellingen, Sneek, Ichtuskerk, Nijeholtpade (1883: Oldeholtpade krijgt een kabinetorgel, Nijeholtpade een gewoon pijporgel beide van J. Kruse, firma Hardorff & Zn, Leeuwarden), orgel van P.Kee, Onderdijk Kath.Kerk, het orgel van Ankersmit te Bathmen, een paar inscripties (van welk orgel?), met potlood direct van de pijp opgenomen. Blad Heerenveen in aparte map gedeponeed.

23/6 '73 Bolt, eindrapport. Ingewikkeld geconstrueerde orgel vakkundig gerestaureerd. Orgel blijft voorlopig achter schijnfront, maar nu zodanig, dat de voorzijde van het kabinetorgel zich onmiddellijk achter dit schijnfront bevindt. Voorlopig meest acceptabele oplossing, misschien zal er eens na kerkrestauratie een betere oplossing (plaatsing beneden in de kerk) kunnen plaatsvinden. Aanvallende gegevens op het rapport: Dulciaan vernieuwd, tongen en lepels uit ca 1900, geen fabriekswerk, bekens en koppen nieuw, windladen aan bovenzijde gesponseld, onder alleen perkament. Dunne schijfjes aangebracht op het leder van de lade. Kas en front geheel gerestaureerd (aanvullende subsidie). Snijwerk boven frontpijpen ontbrak, Nieuw vervaardigd naar ontwerp van heer Jacobs, Leeuwarden. Zwelder gereconstrueerd. Verder over klaviatuur,

houtwormbestrijding, pijpwerk: enkele opsneden bleken te zijn verhoogd en kernen bijgeschuurd. Lengteverloop zeer onregelmatig, met name alle cis-en extra kort, hetgeen duidt op ongelijkzevende stemming. Bij herstel pijpranden kwam er ongeveer een Werckmeister-stemming uit. Deze temperatuur is thans aangebracht, Winddruk 58 mm, toonhoogte bijna 1/4 beneden 440.

- Foto's (na demontage gemaakt, de foto's die Bolt voordien had gemaakt waren mislukt, zo schrijft hij 14/2 '69).
- Negatieven.

Geïventariseerd 26/3 '92.

Oldeholtpa, Privé bezit.

- Foto Huiskamer-orgel met aantekeningen op achterzijde:
W.Berrystraat 14 Oldeholtpade Fr. Pels/vL, Alkmaar apr 1970, Opus 745.
Ged 8, Rf 4, P 2, Lar 1 1/3.
Ontwerp snijwerk: Mevr. A.S.C.van Meurs-Schijfsma.
Houtsnijder: Terreegen, Veendam.
Eikenhout.

Oldehove, Hervormde Kerk.

- 1969 Correspondentie vooraf met OC. Er is geen VR. Bolt was hier als plaatsvervangend rijksadviseur al bij betrokken. Ruiter heeft het orgel gedemonteerd. Ook is sprake van een prijsopgave van Ruiter betreffende restauratie en herplaatsing van het orgel.
- 22/8 '70 M.Ruiter, "Omschrijving orgel in de Ned.Herv.Kerk te Oldehove", doorslag, 2 exemplaren met niet geheel gelijklopende kanttekeningen in hand Bolt, o.a. inscripties.
1903 v.Oeckelen, kas naaldhout, C-f". 83 mm winddruk. Oud model pedaal (aangeh.) C-a.
Volgorde lade: P 8, B 16, Hp 8, VdG 8, (gr.oct. van Hp), O 4, Wf 2 (C-B oudere pijpen. D is afwijkend met inscr. Fluïtra veer 8 voet c', verder raar menatuurverloop), F 4 (ook stukje oud), Corn 3 st (8 ged 5 1/3 3 1/5).
Expressions.
Voorstel herstellingen, vooral aan de windlade en octaaf opschuiven der Cornet. Kostenopgave. Een deel der kosten vloeit voort uit de kerkrestauratie.
- 29/12 '70 Contract met Ruiter (afschrift).
- Aantekeningen in hand Bolt. Welke registerdelen oud zijn.
- 15/3 '72 Bolt. Met grote zorg en vakmanschap verrichte restauratie voltooid. Enige aanvullende gegevens: 18de eeuwse pijpen (Hinsz?) in Wf 2: 10 ged. pijpen, 17 kleinste open pijpen, en in de F 4: 30 pijpen tussen Gs en e". Willekeurige tussengeplaatste pijpjes, afzonderlijk genoemd, van afwijkende makelij en mensuren in beide genoemde registers zijn vervangen. Windlade: Boven: sponsels gehandhaafd, verende sleepringen (systeem Nolte) opgelijmd. Onderzijde: Sponsels verwijderd, hechtthoutplaat van 9 mm opgelijmd. Winddruk 80 mm.
16 vt Cornet opgeschoven en in hoogte aangevuld. Vrijgekomen deel kan in vrije ruimte (bas) worden opgesteld ter bewaring. Reden: " De 16-voets Cornet (8 - 5 1/3 - 3 1/5) is wel zeer apart, doch kan voor "eenvoudige" organisten moeilijkheden opleveren, te meer daar van de overige registers geen enkele is verdeeld in bas en discant."
- 30/3 '72 OC. Eindrapport. Windlade heeft behandeling ondergaan, waardoor deze beter bestand is tegen klimatologische invloeden. Desondanks moet de vochtigheidsstoestand in het oog worden gehouden, Restauratie geslaagd.
- 16/12 '71 Anoniem. "Restauratie N.H.Kerk te Oldehove", boekje.
- Foto's. Negatieven.

Geïventariseerd begin'92, aanvullingen 13 en 19/1 '94.

Oldemarkt, Hervormde Kerk.

- 24/4 '73 B&T. De geplande verwarming is zodanig, dat extra voorzieningen aan het orgel nodig zijn en daardoor is het werk niet meer in het bestaande werkprogramma in te voegen.
- 10/5 '73 KV aan OC: wegens levertijd B&T (2 jaar) offerte vragen aan Reil.
- 18,26/6 '73 Reil Offertes, waaruit disp. blijkt:
Man P 8, B 16, Hp 8, O 4, Vln 8, Fld 4, SO 2, Sq 2 st dc, Mxt 4 st, T 8 b/d.
Onderpos Pr 4, G 8, Fl d'am 8, Rf 4, Gh 2, VxC 8.
Geen klav.omvang of ped. genoemd.
dispositiewijziging voorgesteld (niet origineel) Vln 8 wordt Q 3, herindeling Mixtuur. VxC wordt Flag 1 of een tongw.
- Jan'74. "Korte pijpgegevens", Reil. Nu is de Mxt 3-4 st. Huidige samenstelling:
C	1 1/3	1	2/3
c	2	1 1/3	1
c'	2 2/3	2	1 1/3

c" 4 2 2/3 2 1 1/3

i.p.v. Vl 8 staat nu Q 3 naar Oct 2.

i.p.v. VxC staat nu: Flag 1 naar voorbeeld Dale.

- Uitnodiging ingebruikneming.Kerk op 20/12 '73.
- 25/1 '74 Bolt, eindoordeel: Reil heeft op vlotte en degelijke wijze het werk uitgevoerd Q 3 en Flag 1 nieuw. Herschikking pijpwerk achterwege gebleven. Gewenst zou zijn, de Sesquialter (uit 1960) wijder te maken door verschuiving en de Trompet, die in 1960 in ongunstige zin is gewijzigd) te verbeteren. Maar aan het laatste zijn hoge kosten verbonden. Dit geldt in mindere mate ook voor opnieuw rangschikken der Mixtuur.
- febr'74. OC, eindrapport. Overeengekomen alsnog Sq (uit 1963!) te verschuiven.
- Aantekeningen Bolt.
- Negatieven.

Geïventariseerd 26/3 '92 (Het orgel is oorspronkelijk van Scheuer, vO).

Olst, Hervormde Kerk.

- 17/12 '64 OC, VA: (hieraan voorafgaande correspondentie met OC aanwezig) Bouwer onbekend laat XIX.
Hw P 8, nihil, Rf 8, O 4, nihil, Nh 4, Mxt 3-4st b/d, O 2, T 8 b/d.
Bw V 8, Aeo 8, Hp 8, Splf 4, N 2 2/3, Wf 2, Kh 8.
Ped Sb 16, O 8, O 4. 2 kopp, C-f", C-d'.
- Ped door Koch pneum vermoedelijk met pijpen uit verdwenen B 16 en Q 3 (Bolt bijgeschreven: P 16 dc, B 16, Q 6. Bij Bovw heeft hij bijgeschreven VdG Fl.trav Clar doorsl. Adviseur aantrekken: Ern  (die de grootste ervaring heeft) of Bolt.
- 31/1 '65 Ds Meijer aan OC. Niet Ern  als adviseur of een ander "uit die oude ploeg met een besmet verleden". Hij stelt voor Koch als orgelbouwer en Lansink uit Assen als adviseur.
- 18/3 '65 Bevestiging afspraak: Hülsmann, Bolt en Koch zullen orgels van laatstgenoemde bekijken. Richtsnoer: Niet boven f 30000.- Bolt zal als adviseur een herstelplan opstellen.
- 23/3 '65 OC. Uitvoerig schrijven. Ook accoord met oriëntatiereis naar Duitsland. Na nog wat geschrijf wordt de datum van die reis (naar Wuppertal en omgeving) vastgesteld op 18/6 '65. (Er is geen verslag van die reis).
- 12/6 '65 Bolt. Verzoek offerte op te maken aan Koch. Beschrijving van te verrichten werk: rep. mechaniek, laden in stijl Van Oeckelen. Nieuwe Ped.lade, mech. met bestaande B 16, nieuwe O 8 (af c huidige O 4). Pijpw O 8 (ped) komt weer als P 16 op man I, voor ontbrekende pijpen loze frontpijpen trachten te gebruiken, anders nieuwe. Geen intonatiwerkzaamheden, zonder voorafgaande kennisgeving aan de adviseur. Achterwand herstellen, winddruk blijft ongewijzigd.
- 30/8 '65 Bolt, advies: Koch krijgt opdracht. Keuze orgelmaker op rekening KV. Zijn niveau ligt nog ver onder dat van de Nederlandse orgelbouw. In dit geval hem een kans geven: het betreft hoofdzakelijk technisch herstel.
- 19/10 '67 Opdracht aan Koch.
- 27/5 '68 Bolt aan Koch over de tractuur. Verzoek enige toetsen tijdelijk op de conventionele manier te maken, ter vergelijking.
- 13/12 '68 Bolt aan Koch: Tegen afspraken in Gr.oct. Pr 16 uitgevoerd als zinken Quintadeen. Aanvulling Oct in pedaal met zink (bij wijze van uitzondering goedgevonden, de originele was ook van zink).
- 24/9 '69 Bolt, eindoordeel. Mechanisch functioneert het orgel uitstekend, op zwaar lopende reg.trekkers van II na. Laden hersteld, nieuwe pedaallade. Oude v.Oeckelen pedaal in orgel opgeborgen, nieuwe moderne speelmechaniek zonder overleg geplaatst. Over klank nieuw pijpwerk: Octaaf 8 (Ped) redelijk, nieuwe deel in bas en disc. van Pr 16 zeer slecht. Tongwerk van II i.v.m. heteluchtverwarming vervangen door een gebruikte Siflet 1'. Wat zinken pijpen betreft, zie schrijven 13/12. Nog een aantal kleine onvolkomenheden.
- 7/11/69 OC, Eindrapport. Gelijke conclusies als boven.
- Daarna nog wat geharrewar over betalingen.
- 6/10 '75 KV aan Bolt. Reil krijgt orgel in onderhoud en zal de Trompet restaureren. Onderzoeken wat in de toekomst verbeterd kan worden. Er schijnt een doorsl. Klarinet van v.Oeckelen vrij te komen.

Geïventariseerd begin '93. In de stukken is er sprake van, dat het orgel waarschijnlijk van Van Oeckelen stamt. Ik bezit een brief met mededeling (ontleend aan archiefonderzoek), dat in 1886 contact is geweest met Van Oeckelen betreffende bouw van een nieuw orgel ter vervanging van het oude en dat het instrument 1888 in gebruik is genomen (vO).

Ommen, Hervormde Kerk.

- 17/9 '64 OC, VA: Scheuer 1821. Man II is van Sanders 1952, ook de huidige Mixtuur.
Hw. P 8, Hp 8, V 8, O 4, F 4, O 2, Wf 2, Q 3, M 6 st, Sq 1-2 st, T 8.
Nevw Rf 8, Qd 8, P 4, Koppf 4, Gh 2, N 1 1/3, Rsp 3 st ,D 8, Trem.
Ped Sb 16, Ob 8, Kb 4, Cinq 2. 3 koppels, C-f", C-d'.
- Nevw achter Hw. Die van ped. weer daarachter. Slecht werk zelfs vt voor 1952. Orgel is aan restauratie toe. Enige subsidie voor orgel te verwachten in kader restauratie kerkinterieur.
- Aantekeningen in hand Bolt. Op één daarvan een geheel afwijkende dispositie.
- Geschreven in hand Bolt, 2 pagina's: Plan tot restauratie orgel 26/2-1907, A.S.J.Dekker, Goes (dus kennelijk uit archiefstuk overgenomen).
- Werkzaamheden aan lade, klavier (been wordt celluloid), welraam., pedaalklavier (veranderen), abstractuur, walsbord ped, Windtoestel, Registratuur, balg, kanalen, lade voor 12 gr.pijpen Bourdon maken,

conducten, reg.knoppen, frontpijpen, binnenpijpen:

P 8: toonhoogte veranderen, B 16: 24 gr. nieuw, Hp 8: 12 gr. nieuw, O 4: geheel nw, Q 3 opschuiven, VdG: nw i.p.v. Opf (C-H Hp), Fldolce: blijft, Supoct: opschuiven, Aeo 4 nw op pl. Wf 2, Vox c i.p.v. Sq., Mxt: geh. omwerken. Wordt Mxt bas/Co dc 3 st, T 8: vernieuwen

- Een exemplaar van HO sept'52 (zie p 118).
- 5/9 '67 Flentrop. Kostenopgaaf: Naast het gebruikelijke demonteren en repareren: Man II misschien aan te passen, anders vernieuwen. Hoofdman. vernieuwen O 4, evt. met aanwezige pijpen in Mxt en Q 3, Sq (evt vervangen door Cornet) Mxt 3-4 st, T 8 (evt. aanwezige bekens van orgelmetaal gebruiken). Van Bovenwerk vernieuwen Rf 8, F 4, N 1¹/₃, Qd, P 4, Gh 2, Mxt 3 st, Dulc, aanbev. op ped Cnq 2 vervangen door Fg 16. Mogelijk eerst proefondervindelijk bepalen of oude pijpwerk van II nog kan worden gebruikt.
- 6/10 '67 Bolt: Opsomming wat zonder meer noodzakelijk, zeer gewenst, aanbevelenswaard is en wat extra kosten met zich meebrengt.
- 9/9 '67 Bolt aan Flentrop. Over gegevens uit 1952. Toen orgel niet goedgekeurd, omdat lade II geen wind genoeg kreeg, gevolg van aanbrengen Tremulant, die dus weer verwijderd moest worden.
- 22/9 '67 Bolt aan KV, die klaagde over de prijs en de levertijd (van 2 jaar!).
- 29/12 '67 Bolt namens KV opdracht Flentrop.
- 4/4 '68 KV annuleert de opdracht weer, omdat zij niet accoord gaat met de bepalingen in het contractformulier A van de bond van orgelbouwers (door Flentrop 15/3 hun toegezonden).
- 22/3 '68 OC: Advies formulier B niet te tekenen: Verantwoordelijkheid op onaanvaardbare wijze verlegd naar de adviseur. Formulier B is ook eenzijdig door de bond van Orgelbouwers opgesteld, maar draagt minder risico's.
- 10/4 '68 OC: Advies Bolt opvolgen om alles in een gesprek nog eens rustig te overzien. Het blijkt te gaan om vooruitbetaling der termijnen en het feit dat verblijfkosten voor rekening van de kerkvoogdij zijn.
- 3/5 '68 OC schrijft: gesprek zal 6/5 plaats vinden.
- 7/5 '68 OC: Flentrop ziet van opdracht af. Elke andere goed bekend staande orgelbouwer stelt dezelfde voorwaarden.
- 8/5 '68 Flentrop: Ziet van opdracht af. Gezien Uw instelling tegen normaal geldende voorwaarden zullen er steeds opnieuw moeilijkheden komen.
- 19/6 '68 Kerkvoogdij zegt ook het contact met Bolt op.

Geïventariseerd 25/3 '92. Het exemplaar van HO staat nu in de kast die daartoe is ingericht.

Aanvulling (vO). In 1970 kwam klaar een grondige ombouw van het orgel door v.d.Berg & W., adv. Bas Wijnands. Zie ook HO mei'70, p 136/37.

Oosterend (Fr), Hervormde Kerk.

12/10-1940 Rekening P.van Dam.

- Fotokopie verhaal Seijbel over dit orgel.
- 12/10 '71 OC, VA.
- 25/6 '76 OC over mogelijkheden adviseur nu Talsma naar Spanje is verhuisd. Uit correspondentie begin '77, blijkt, dat Bolt adviseur wordt.
- 5/4 '77 B&T. Beschrijving van het orgel (onderzocht samen met Bolt) en offerte.

1870 W.Hardorf, Leeuwarden.

1920 3 reg. vervangen door B&T (Hw T 8, Tb 8 Ped en Aeoline i.p.v. Carillon dc 2 st?) verder geheel in originele toestand.

C-g^m, C-d' 10 gr B 16 pijpen afgevoerd, pneum. (1940?). dispositie in volgorde lade:

Hw. P 8, Viola 16 (af f B 16), Hp 8, Co 4 st dc (normale samenst), O 4, Qpr 3, Rf 4 (12 open), O 2, Mxt 3-4 st, T 8 (1920 zink).

Bovw Sal 8 (C-c' front), VdG 8 (C-Ds van Sal, E-H in fr), Rf 8, Salt 4, Fl d'am 4 (C-h ged, af c' open cil), Aeo (1920 af c op plaats 2 st dc, zwev.gest), Gh 2 Clar 8 (doorsl), Muet (geen open plaats).

Ped, Sb 16, Ob 8, O 4 (gr oct eiken open), Bz 16 (eiken st en k Gr.oct. grenen bekens), Tb 8 (1920 zink).

3 afsl.trem.(inliggend), Vent, Pedk, Klavk.

Samenst. Mixtuur:	C	2	1 1/3	1	
	c'	4	2 2/3	2	1 1/3
	c''	4	2 2/3	2 2/3	2
- 8/4 '77 Bolt. Concept subsidieaanvraag.
- 2/10 '80 B&T nieuwe begroting. Methode van windladerestauratie is vereenvoudigd.
- 13/11 '80 Pl.C aan monumentenzorg. Over voorfinancieren voor alleen restauratie der 3 windladen.
- 25/6 '81 CRM Orgel heeft monumentale waarde. Tot mijn spijt ...
- 29/9 '81 B&T. Nieuwe begroting en prijsopgaven voor Carillon, Trompet, Trombone.
- 28/8 '82 Pl.C opdracht B&T tot restauratie. Mocht er niet tijdig subsidie komen: deelrestauratie. Daarna correspondentie tot apr'83 over conflict betreffende aanbeting 1ste termijn.
- (Datum onleesbaar). WVC. Omdat kerkrestauratie lager is uitgevallen dan was begroot, kan nu de orgelrestauratie in het kader van de kerkrestauratie worden opgenomen, inclusief herstel der verdwenen registers.
- Uitnodiging ingebruikneming kerkgebouw (er is ook orgelspel!) op 20/12 '85.

- 28/3 '86 B&T. Prijsopgaaf Trompet en Trombone.
 19/4 '86 Bolt aan B&T: Over de tongwerken, wegens ziekte van Dam, te maken (evt.) en intoneren door Van Buuren (Portugaal).
 28/3 '87 Bolt, Eendoordeel. Voornaamste gebreken waren: Volkomen lekke windladen en de 3 registers uit 1920 van slechte makelij. Door uitvallen van de Heer Dam is intonatie verricht door jonge intonateurs in het bedrijf (toch niet door een andere orgelmaker dus), Trompet naar Oosterlittens, Trombone naar Menaldum. Zeer gunstig oordeel. Samenstelling nieuwe Carillon: 2, 4/5 vt.
 31/3 '87 KV aan Bolt over ingebruikneming 10/5 '87.
 20/5 '87 OC. Gunstig keuringsrapport.
- Niet verzonden rapportageformulier OC (B&T).
 - Negatieven.

Geïventariseerd 25/3 '92.

Oosterend (Texel), Hervormde Kerk.

- 2/12 '69 OC: Bolt, die als tijdelijk assistent Rijksorgeladviseur ter plaatse is geweest, vindt het instrument waardevol, in tegenstelling tot hetgeen de OC in rapport van 9/8 '66 (niet aanwezig) had gesteld. Kas en lade 1906. (bleek wat lade betreft later onjuist te zijn) B. meent: pijpwerk, hoewel slap van materiaal, van omstreeks 1800.
 21/4 '70 Rijksadviseur adviseert gunstig. In deze tijd werd Bolt adviseur.
 Mei '70 Bolt: "Rapport betreffende het orgel in de Ned.Herv.Kerk te Oosterend (Texel)", waaraan toegevoegd: offerte Flentrop (welke later verviel door nieuwe afspraken):
 Orgel vermoedelijk 1906 gebouwd met pijpwerk XVIIIId. Ook fr.p. en snijwerk in front uit die tijd.
 P 8 (C-G vuren nieuw, rest oud, waarvan deel in fr.), Hp 8 (oud), VdG 8 (af d' oud), O 4 (C-Fs nw af G oud, inscr. Prestant 8' 4 nieuwere p. van versch. makelij), F 4 (oud eiken - met.ged. - cil open), O 2 (oud), Co de 4 st (versch. factuur).
 pijpwerk week, beschadigd, doorgezakt, etc. diepe kernsteken
 Lade aparte stokken voor C-G.
 Klav. zijkant. Lijkt afkomstig van een tweeklaviers orgel C-c". Nu tot f". Pedaal niet genoemd.
 2/6 '70 Flentrop, offerte (copie).
 12/8 '70 Reil, offerte.
 19/10 '70 Flentrop, offerte.
 6/11 '70 Bolt adviseert Flentrop een principe-opdracht te verlenen (nadat hij bij Flentrop op beperking der werkzaamheden en een scherpere calculatie had aangedrongen). 7/12 wordt die opdracht verleend.
 Dec '70 Subsidie aanvraag.
 17/3 '71 Fl. schrijft: Lade bleek te bestaan uit oude windlade, 49 tonen, oorspr. disp. 10 st., waarvan 2 in discant. uitgebreid met 7 cancellen. Nu 54 tonen (C-f"). 2 niet-gebruikte cancellen bevinden zich in de oude lade, vermoedelijk gedaan om andere pijppostelling mogelijk te maken. Bovenzijde nu voorzien van hechthouten dekplaat. Dubbelverende slepen aangebracht. Pulpeten volgens Flentrop-systeem. Allerlei andere verrichte werkzaamheden.
 4/5 '71 Verslag gesprek Bolt/Steketee, afspraken over werkzaamheden aan pijpwerk.
 18/9 '71 Programma ingebruikneming gerestaureerde Kerk (en orgel).
 7/10 '71 Bolt, eendoordeel. Gewijzigde toonhoogte gehandhaafd. Windlade had oorspronkelijk 49 cancellen. Later tot 53 (klopt niet, vO) uitgebreid. Als de lade oorspronkelijk heeft behoord tot het oudste pijpwerk, dan is het aanzienlijk ouder dan eerst verondersteld. Ook de klank van de reg. O 4 en 2 v doet oud-Hollandse factuur van rond 1700 vermoeden.
 Lade aan bovenzijde voorzien van hechthoutplaat, aan onderzijde gedicht met perkament. Het is een prachtig instrument geworden.
- Foto's, negatieven.

Geïventariseerd 25/3 '92. Er is geen eindrapport der OC.

Oosterhesselen (Dr), Hervormde Kerk.

- De meeste correspondentie was gericht aan of ging uit van J.B.Hoving, huisarts te Oosterhesselen, lid van de Pl.C.
- 24/2 '82 Hoving aan Bolt en als bijlage brief van dezelfde datum aan een KV-lid te Termunten/Borgsweer. Mogelijkheden aankoop orgel van Borgsweer, dat in uitermate deplorabele staat verkeert.
 27/2 '82 Offerte van een orgelmaker te Leusden (De Graaf dus) betreffende restauratie bestaande orgel. Uit latere correspondentie blijkt, dat het orgel geen restauratie waard is.
 21/4 '82 Hoving aan Bolt. Overzicht mogelijkheden.
1. Aankoop orgel Borgsweer. Recente weigering, het te verkopen.
 2. Abcoude Herv. Bezwaar: gescheiden registers, ontbreken Pr 8.
 3. Een orgel van ene Groenewegen (heeft bij Verschuieren gewerkt). Orgels van hem: Werkendam Geref.Gem., Gouderak Geref.Gem. 1977 (4vt 9 st.), O.Souburg 8 vt orgel, Een 4 vt 2 klav.orgel in werkplaats:
 I.Hp 8, P 4, Gh 2. II Rf 8, Vlf 4, Q 2 2/3, T 1 3/5. Ped Rank 16.
 4. Orgel van v.Buchem A'dam na 15 jr reeds in Wezep vervangen. Nog pijpwerk van v.Gelder: Ged 8, P 4,

O 2, F 4, Stukje P 8, Wf 2, Corn. Goede tot zeer slechte berichten hierover.

5. Er is nog contact met De Graaf.

- 22/4 '82 KV aan Bolt. Verzoek als adviseur op te treden. Men heeft f 70000 beschikbaar voor aankoop van een orgel en bijkomend werk.
- 1/5 '82 Bolt. Reactie: Enige oplossing voor beschikbare budget lijkt Blank-positief uit Abcoude. Tongwerk moet vernieuwd. Bestaande kas zou eigenlijk bewaard moeten blijven. Alternatief: nieuw 8' orgel 6 st. in bestaande kas.
- 13/5 '82 Bolt: Werk van Groenewegen bekeken: beneden alle peil. Orgel te Weiwerd zal eerst gerestaureerd moeten worden. Misschien is de kerk in Meedhuizen niet meer in gebruik. Flentrop positief uit conservatorium te Zwolle is te koop en misschien Hardorf-orgel der Geref.K. te Wijckel.
- 16/5 '82 Hoving. Wijckel (Geref) bezocht. Destijds onder Bolt gerestaureerd. Men wil daar voor de nieuwe kerk een groter orgel. Ook de RK te St.Nicolaasga heeft belangstelling.
- 17/5 '82 Bolt. Dit is een buitenkansje. Welke orgelmaker? B&T die het heeft gerestaureerd of Ruiters (Holthuis) die de tip heeft gegeven?
- Drie stukken, die ook in de map Wijckel aanwezig zijn over het orgel aldaar.
 - 10/6 '82 Ruiters, offerte overplaatsing, restauratie en eventueel: verbeteren mechaniek, nieuw ped.klavier, VdG --> Q 3, nieuw toetsbeleg i.p.v. celluloid, windmachine vervangen, nieuwe reg.plaatjes.
 - 11/6 '82 Bolt reactie daarop. Uitbreiding ped.omvang verantwoord.
 - 28/8 '82 Hoving. Orgel Wijckel gekocht. Prijs toch iets hoger. Daarom niet mogelijk Viola door Quint te vervangen.
 - 3/9 '82 Bolt: Quint belangrijker dan uitbreiding ped.omvang.
 - Okt'82 Bolt, gegevens over orgel uit de Geref. Kerk te Wijckel (Fr), omdat Hoving om een historisch rapport had gevraagd:
Orgel XIXA. Mogelijk het instrument dat W. Hardorf ca 1845 maakte voor RK St.Franciscus, Leeuwarden. Het zou vandaar via Geref. Warnswerd in 1921 in W. terecht zijn gekomen. Groot deel pijpwerk van nog iets oudere datum. Degelijke factuur, fraaie klank, met vakmanschap vervaardigd, waard om te behouden. C-f", C-g aangeh. P 8, Hp 8, V 8 (later), O 4, F 4, O 2, Co 3 st dc. V is van inferieure kwaliteit: te vervangen door Q 3 of Wf 2. Windlade 1979 door B&T gerestaureerd. Enkele andere onderdelen dienen te worden vervangen of gerestaureerd.
 - 13/1 '83 Hoving: Op het orgel wordt serieus orgelliteratuur gestudeerd. Daarom toch graag pedaal t/m d'. 18/1 Bolt: accoord.
 - Correspondentie begin 1983 over aanbrengen vloerbedekking. Ook akoestisch rapport 28/2 '83.
 - 17/3 '83 Bolt bedankt als adviseur, omdat het plan met "kamerbreed tapijt" doorgaat. "Het heeft weinig zin om moeite en tijd te besteden aan een project als tegelijkertijd het effect van dit werk door onzorgvuldig handelen op ander gebied weer grotendeels te niet wordt gedaan. Ook een akoestisch bureau kan hieraan weinig veranderen (De lengte van een nagalm heeft weinig met de kwaliteit daarvan te maken.)".
 - 28/3 '83 Bolt aan Corneille Jansen, Directeur Bureau monumentenzorg Drenthe over het geluidabsorberende materiaal. O.m. over ervaringen in veel Groningse dorpskerken.
 - 5/4 '83 Hoving aan OC. Pl.C heeft protest aangetekend tegen de vloerbedekking. Prov. Dienst van monumentenzorg ernstig in gebreke geweest. Kan de OC stappen ondernemen om herhalingen elders te voorkomen?
 - 10/5 '83 OC aan Hoving. Voorstel Jongepier te verzoeken de inspelings te verrichten.
 - 1/2 '84 Jongepier aan OC over eindafhandeling. Hij heeft de eindkeuring verricht.

Geïventariseerd 24/3 '92 en 16/3 '94. Wie de werkzaamheden heeft verricht, is nergens te lezen. Waarschijnlijk was het Ruiters. Briefje met dispositie Groenewegen-orgel te O.Souburg aldaar in archief gedeponeerd.

Oosterhout, Hervormde Kerk.

- Fotokopie artikel Jongepier over dit orgel (HO juni'72, Jean Moreau, 1758)
- Afkomstig uit map Gameren Ned. Geref.

Oosterhout, Sint Jan.

Foto van dit orgel, zie begeleidend schrijven Verschuieren onder Ermelo.

Oosterland, Hervormde Kerk.

- Fotokopie Broekhuysen V7.
- Fotokopie artikel in OB jun'64.
- 8/11 '69 Anoniem, offerte, niet ondertekend, betreffende restauratie.
- Z.d Organist, lijst met gebreken aan het orgel.
- 3/12 '71 Verzoek KV aan Bolt als adviseur op te treden.
- 8/12 '71 De Graaf. Offerte.
- 15/12 '71 Bolt. Reactie daarop. Over subsidiemogelijkheden en voorfinanciering. 29/12: Subs.aanvraag.
- Dec'71 Bolt. "Beschrijving van het Kabinetorgel in de Michaelskerk te Oosterland (voormalig eiland Wieringen)". 1762 gebouwd door Jacob Engelbert Tesschemacher uit Elberfeld, nagenoeg geheel in originele staat, in bezit geweest van Jhr van der Pol in Velsen, later geschonken aan de Engelmunduskerk te Velsen. 1902

gekocht door Herv. kerk te Oost-Wieringen, per schip vervoerd en door de dorpsstimmerman weer opgebouwd. Beschrijving instrument, dispositie:

Principal 4 vt, Bordun 8 vt, Unda Maris 8 disct, Violin 8 disct, Fleut Traverso 4 vt, Nachthorn 4 vt, Octava 2 vt, Flageolet 2 vt, Cornet 3 st, S octava 1 vt, Schalmey disct 8 vt, Fagot bass 8 vt, Vox Humana 8 vt disct. Tremulant, 2 spaanbalgen, C-d".

29/12 '71 CRM gebruikelijke antwoord.

20/11 '72 KV aan CRM: Begeleitend schrijven bij offerte 3/10 '72 van de Graaf, die in fotokopie erbij zit. 21/3 '73 volgt goedkeuring van CRM.

- Lijst orgels van Teschemacher.
- Correspondentie okt en nov'72 met Muziekinstrumentenmuseum Brussel en Museum Vleeshuis, verzameling muziekinstrumenten. Zij delen mee: Het T. orgel uit genoemde verzameling werd 1963/64 in stemming "bijgewerkt". Er zijn nog originele pijpen, verwijzing naar art. in De Praestant.

- Foto's.

- Fotokopieën van krantenartikelen.

21/9 '74 Programma ingebruikneming.

- Losse aantekeningen: Mensuren van enkele pijpen en ladeboringen.

25/10 '74 Bolt, zeer gunstig eendoordeel. Gewezen op overleg met orgeladviseurs over toekomstige kerkrestauratie en aanschaf verwarming.

- "Dit wordt gezegd een schoon werk te zijn", uitgave Orgelwerkgroep Oosterland 1974. 1)

11/4 '75 CRM over wat subsidiabel is van de voorgefinancierde orgelrestauratie.

- Negatieven.

Geïventariseerd 25/3 '92. De lijst met orgels van T. was dubbel aanwezig. Een daarvan in map Tesschemacher gedeponereerd. Foto's van T.-orgel in museum Brussel in desbetreffende map gedeponereerd.

1) Hierin het Boekzaalbericht, niet juist weergegeven, wat de volgorde der registers betreft en: Aangehangen pedaal C-d. Zelf noteerde ik destijds ter plaatse: C-e, asymmetrisch voor het orgel gesitueerd (vO).

Oosternieland.

Zie brief Bolt aan Peter Westenbrink 30/1 '90 in map Nieuw Scheemda.

Oosterwijtwerd, Hervormde Kerk. Foto('s). Negatieven.

Oosthem, Hervormde Kerk.

- Broekhuizen-opgave van uit Tzum afkomstig orgel.

Afkomstig uit map Tzum

Oosthem, Gereformeerde Kerk.

- Fotokopieën van oude stukken: Kerkeradsverslagen 1899, een pagina uit Uitgavenboek, een stuk "Bijdragen" uit 1929 (bij het 40-jarig bestaan der kerk) met historische gegevens, waaruit blijkt dat voor 1900 een klein "pijorgeltje" aanwezig was, veel te zwak voor de kerk.

31/3 '70 Kerkeraad, verzoek aan Bolt, adviseur te worden (op aanraden van Flentrop). Bolt reageert 4/4. Hij vraagt om nadere gegevens.

jul of aug'70 Anoniem "Beschrijving van het orgel in de Gereformeerde Kerk te Oosthem (Fr) en een offerte voor de restauratie". Het stuk moet van Bolt zijn, daar er in de correspondentie naar wordt verwezen. De offerte is van Flentrop 16/4 '70. Het historisch deel is ondertekend T.E. van Popta: Octaaf omvat alleen herstelwerk.

1970-82 Overige correspondentie over restauratieplannen, over pogingen subsidie te krijgen, over verwarming. Op 4/6 '74 is de kerk (?) op de monumentenlijst geplaatst. 1975 verzoekt men Flentrop een elektrische windmachine aan te leggen, vooruitlopend op een latere restauratie. De correspondentie breekt af in 1982. Nog geen subsidie.

Geïventariseerd 26/3 '92.

Oosthuizen. Hervormde Kerk

- Foto('s). Negatieven.

Oosthuizen.

- Negatieven met opschrift "RK Oosthuizen".

Oost Souburg. Kerk onbekend.

- Briefje over orgel gebouwd door Groenewegen, afkomstig uit map Oosterhesselen. I. P 8 (doorl) Hp 8, O 4, Mxt 2-3 st. II. Rf 8, Ged 4, Dbl 2, T 1 3/5, Q 2 2/3. Ped. Sb 16 (in kl.oct. tr). Intonatie lukte niet. Heeft toen intonateur van Stinkens gedaan.

Oostvoorne.

- Negatieven.

Oostwold, Hervormde Kerk.

- Gegevens uit het rekeningenboek betreffende orgel 1808-1863 (stencil) en fotokopie stuk 1860 over stemmen, ondertekend door C.A. van Oeckelen.
 - Fotokopieën van artikelen over Freytag, anoniem, onbekend uit welk boek of tijdschrift.
 - Losse aantekeningen Bolt.
- 8/3 '76 Notulen bouwvergadering.
- 11/3 '76 De Graaf, offerte betreffende restauratie. Reactie van Bolt hierop: Subsidie aanvragen. Trachten restauratie kas in kader kerkrestauratie op te nemen.
- Mrt'76 Bolt. Rapport betreffende het orgel in de Hervormde Kerk van Oostwold (Gn).
Kerkgebouw 1775.
1810/11 Orgel H.H.Freytag, grote overeenkomst met orgels te Warffum en Bellingwolde.
1860 wijzigingen door van Oeckelen (O). P 4 bovenw werd 8' (19 van de 31 frontpijpen uitgeschakeld), N 3, Car en Vh vervangen door VdG 8 en Sal 4 en doorsl. Klar, reg.plaatjes vernieuwd.
verm. 1889 Spaanbalgen door mag.balg vervangen. Huidige dispositie:
Man. P 8, B 16, Hp 8, Spf 4, O 4, Q 3, O 2, Mxt 3-6 st b/d, T 8, Dlc 8.
Bovw Fltr 8 dc, P 8 (door v.Oeckelen genaakt uit 4'), Rf 8, F 4, VdG 8 (O. gr.oct. in Rf), Sal 4 (O), Wf 2, Klar 8 (doorsl. O).
C-f''', aangeh.p. C-d'.
Kerkelijk archief ca 1920 bij overgang van vrijzinnige naar rechtzinnige modaliteit grotendeels verloren gegaan. De gegevens komen van De Boekzaal en J.P. Nieman, organist 1932-1964. Mxt:
C	1 3/5	1 1/3	1			
c	2	1 3/5	1 1/3	1		
c'	2 2/3	2	1 3/5	1 1/3	1 1/3	
c''	4	3 1/5	2 2/3	2 2/3	2	2
c'''	5 1/3	4	4	3 1/5	2 2/3	2 2/3
- Dubbelkoren thans stom. Die van Finsterwolde, Bellingwolde en Warffum staan in rapport Warffum.
De Speelfluit is een Spitsfluit.
Fl.tr. prest.mens. 1/2 toon verschoven door v.Oeckelen.
B 16 12 eiken, Hp geheel metaal.
Bovw Pr 8 C-H eiken vO c'-fs' (O) (de oude nog in front).
Rf 8 geh. metaal (hoewel verderop over C-H hout van O wordt gesproken) Wf geheel open. O heeft versch. st. verwisseld.
pijpw vrij stevig, ca 28 % tin. pijpen en baarden O rode soldeerverf. Kernsteken in Freytag pijpwerk praktisch geen, bij O enige. Voetopeningen tamelijk klein, voeten gelakt. Lab.vorm bij Fr. flauw bijgedrukt spits, gr. spits ingetrokken. Hoeden tamelijk kort als bij vroegere Fr-orgels en Hinsz en Schnitger (in Warffum lang).
Laden C-f''' Man. twee laden, boven één. Schnitger factuur met leren flappen, inliggende voorsponden, met messinghaken vastgeklemd. Dikte slepen 7 mm (dunner gemaakt? in Bellingwolde 13 mm). Bevinden zich in zeer slechte staat.
Koppelmechanisme ca 1938 gewijzigd. Balgen 1889 vervangen.(mededeling Nieman).
Volgorde (vergelijk die met volgorde in Boekzaal):
Wlosser	Klar 8	Sal4	Fl 4	P 8		Fltr 8	Rf 8	Vdg 8	Wf 2	Vent.BM
				Trem.Man		Man.k.				
P 8	Hp 8	Oct 4	Oct 2	Mxt bas		Dlc 8	Tr 8	Mxt dc	Q 3	Spf 4 B 16 Vent.Man
- Restauratieplannen:
- Herstel, aparte posten voor herstel windlosser en afsluitingen, voor verwijderenbaarden en stemkrullen voor aansluiten uitgeschakelde frontpijpen voor tinfoelie frontpijpen., voor reconstr. mech. klav.koppel, voor herstel orgelkas
 - reconstructie bovenwerk dispositie, herindeling registers op lade Carillon als in Warffum: dc 4, 1 3/5, 1, reg.plaatjes in stijl Freytag.
 - Aparte kosten in verband met kerkrestauratie.
- Fotokopieën in rapport geplakt Boekzaal 1811 (13 okt ingebruikneming) p 636-39.
- 15/4 '76 Subsidieaanvraag.
- Fotokopie Broekhuizen O65.
- 12/10 '81 Bolt. Concept nieuwe subs.aanvraag.
- 8/6 '84 K.Tiggelaar, (pl.C). De KV heeft de in '81 voorgestelde subs.aanvraag nog steeds niet ingediend. Er is nu een pl.orgelcommissie. Hij zegt dat hij in '92 een boek over het orgel heeft geschreven en een uitbreiding van Bolts rapport heeft gemaakt.
- 23/6 '84 Bolts reactie op het voorgaande.
- 10/7 '84 Tiggelaar stelt voor een aantal reparaties te doen verrichten, zodat concerten mogelijk zijn.
- 10/8 '84 Jaarverslag pl.C.

- 30/11 '84 KV. Subs.,aanvraag 4-fasen restauratie aan B&W Midwolda.
- 31/10 '84 Kostenopgaaf De Graaf.
- 3/1 '85 Brief (ondertekening onleesbaar) met enige historische gegevens.
- 2/4 '85 WVC, subs.toekenning. 11/6 volgt die van de gemeente. Uit de rekeningen van De Graaf blijkt dat hij eind '85 de opdracht kreeg.
- 9/12 '85 Bolt. Eerste fase voltooid: restauratie windvoorziening (vooral de balg. Windmachine vervangen.
- 19/11 '86 OC, eindrapport eerste fase.
- Foto's.
- 8/12 '86 De Graaf over gewijzigde indeling van zijn werk na ongeval.
- 4/8 '87 WVC. Accoord met uitstel.
- 12/5 '89 Programma ingebruikneming.
- 16/5 '89 Bolt, eindoordeel. Restauratie prachtig geslaagd, uitgevoerd conform offerte en latere afspraken met o.m. de Rijksadviseur voor orgels. Achteraf blijkt het een goed besluit te zijn geweest de v.Oeckelen-registers op het bovenwerk weer te vervangen door reconstructies van de oorspronkelijke stemmen. De nieuwe registers Vh, Car en Nas zijn zeer geslaagd. Fraaie akoestiek kerkgebouw.
- Aanvulling op het rapport van 1976: Resonanskastje voor Vox humana naar model Bellingwolde. Winddruk 72. Schuifkoppel gereconstrueerd. P 8 tot 4' teruggeschoven (enige pijpen van v.Oeckelen, 1 oct. uit Salicet). Stemming Neidthard III, toonhoogte 450. Fltr teruggeschoven nw Nas en Vh naar Bellingwolde, Carillon naar Warffum. Na demontage bleek dat de T en Dlc verschoven zijn. Wegens goede klank is dit gehandhaafd.
- 25/7 '89 OC, eindoordeel. Waarom de bekeraars der Trompet niet zijn teruggeschoven, is onduidelijk. De aanspraak is minder prompt dan wenselijk is. Vox humana enigermate gevoelig voor schommelingen in de windtoevoer. Verder niets dan lof.
- Fotokopieën uit HO febr'90.
 - Negatieven.
- Geïventariseerd 26/3 '92. Het in het rapport (mrt'76) genoemde rapport Warffum (Herv.k.) is niet aanwezig.

Oostzaan, Gereformeerde Kerk.

- Correspondentie over restauratie 1953 door Pels onder de GOV, over reparaties door Pels 1965-'67 en over verwarmingsproblemen in diezelfde tijd.
- 11/12 '68 Bolt zegt toe, als adviseur op te treden.
- Dec'68 Bolt. Rapport betreffende het orgel in de Gereformeerde Kerk te Oostzaan.
Orgel 1923 uit Stellendam gekomen. Groot kabinetorgel, gerestaureerd 1954 door Pels onder Houtman en Bouman.
Bas Hp 8, F 4, P 4, Gh 4, O 2, Sfl 1, Mxt 2 st 1 $\frac{1}{3}$.
Dc. B 16, P 8, VdG 8 (XIX in 1954 op plaats Hp gezet), Hp 8 (dit is de oorspr. Dulcet), Siffl 1, P 4, Q 3, Gh 2, Tertiaan 2 st (1954, 1 $\frac{3}{5}$ 1 $\frac{1}{3}$), O 2, F 4.
Ped Sb 16, Ob 8 (elektr). C-e". C-d'.
Front bedorven, nieuwe mag.balg.
Rest.plan: Herstel front, ped.reg. weg, ped.kl. handhaven.
Bijlagen: offerte Flentrop d.d. 23/5 '69.
Citaat stukken 1950 en later.
- 14/1 '69 Flentrop. Raming kosten.
- 27/2 '69 v.Vulpen schrijft: Offerte te betalen, als geen opdracht volgt.
- 23/5 '69 Flentrop, offerte.
- 20/8 '69 CRM. In principe subsidie. Voorwaarde: Plannen tot wijze van verwarmen voorleggen.
- 2/11 '78 CRM. Thans geen subsidie.
- 29/11 '73 Nieuwe offerte Fl.
- 12/9 '75 Idem.
- 15/2 '79 Goedkeuring monumentenzorg tot handhaving Subbas, maar niet in huidige opstelling.
- 30/3 '79 Opdracht Flentrop en opdracht advieswerk aan Bolt.
- 17/1 '80 2 schetsen Flentrop betreffende front met begeleidend schrijven aan B.
- 19/1 '80 Bolt: over bespreking met o.m. de Rijksadviseur, die graag het orgel een 18de eeuws aanzien wilde doen geven en over pedaal met 1 stem.
- 14/3 '80 Flentrop over aanvullende werkzaamheden: Beter Tertiaan, vervanging verlengstukken pijpen door beter passend materiaal, werk aan houten pijpen en hergroeperen daarvan, intonatie naar oorspr. klankbeeld.
- 22/3 '80 Bolt: Voorstel herstel front in XVIII stijl, niet koppelbaar pedaal met Ged 8', evt ook nog Sb 16, maar gescheiden van het orgel (niet koppelbaar).
- 22/6 '80 Flentrop, nieuwe tekening front.
- 17/2 '81 CRM. Accoord met meerkosten.
- 7/8 '81 Flentrop. Bevestiging opdracht pedaal C-h met bestaande 16' en nieuwe Ged 8'.
- 21/1 '82 Programma ingebruikneming. Speech bij die gelegenheid, anoniem.
- 19/1 '82 Aantal aanmerkingen Commissie van beheer.

- 4/3 '82 Bolt, reactie op voorgaande: Er zullen enkele verbeteringen aan de intonatie worden doorgevoerd. Nergens blijkt uit, dat er vroeger een Tremulant is geweest. Ped.transm.systeem (combinatie 16 en 8') uitgevoerd om plaatsruimte te winnen.
- 4/3 '82 Bolt, eindoordeel: Pijpwerk 1880 of 1923 ingekort. 1954 weer verlengd met te hard metaal. 2de Hp dc niet hersteld. XIX VdG gehandhaafd. Aanvulling rapport: Orgel 1880 volgens mond.mededeling geplaatst in Stellendam, Geref.kerk. Pijpwerk overeenkomend met dat van L.v.d. Brink (1761-1833) dwars gestreept metaal, ontbrekende tooninscripties, hoog bijgedrukte lab.vorm. Winddruk 54 mm, toonhoogte 1/2 beneden normaal (XVIII kamertoon). Mech. ped.lade achter orgel 16 en 8', niet koppelbaar. Verwarmingsschema aanbevolen. Fraai klinkend instrument.
- Een stencil over orgel: Historie, beschrijving. Pijpwerk heeft overeenkomst met werk van Leonardus van den Brink, 1761-1833, Amsterdam. Disp.thans:
 Man. C-e^{'''}. B dc 16, P dc 8, VdG dc 8 (XIX), Hp 8 (hout), P 4, F 4 (hout), Q 3, O 2, Gh 2, Sifl 1 (b'-e^{'''} nw), Mxt 2 st bas 1 $\frac{2}{3}$, Tertiaan dc 1 $\frac{3}{5}$ 1 $\frac{1}{3}$ (1981).
 Ped 1981 C-h Sb 16 (1954), Ged 8 (1981), geen pedk, 435 Hz, Werckmeister, 54 mm. Kas XVIII, frontraam met pijpen en lofwerk 1981, historische gegevens als in rapport.
 - Negatieven.

Geïventariseerd 28-10 '92. Naar map "Verwarming" overgebracht: Het Altenbrucher verwarmingsprotocol en andere stukken over verwarming in het algemeen.

Oostzaan Hervormde Kerk.

- 12/6 '70 OC VA. Orgel op balgen na in oorspronkelijke staat. Windladen in slechte staat.
- Okt'70 Correspondentie bij benoeming Bolt als adviseur.
- Nov'70 Bolt: Rapport betreffende het orgel in de Ned. Herv. Kerk te Oostzaan en losse aantekeningen ter aanvulling.
 Orgel Knipscheer, volgens mededeling C.Kroonenberg: 1858.
- Man (C-f^{'''}) B 16, P 8, Rf 8, O 4, Q 3, O 2, M 3-4 st b/d, Co 4 st dc, T 8.
 Bovw P 8 dc, B 8, Viool 8, Dwf 4, P 4, Gh 2, Dc 8.
 (V 8 C-c van B 8, Dwf 4: wijd open, gr.oct. hout met metalen st.deksels, Dc 8 langzaam mens.verloop, dus in bas eng, dc wijd).
 Ped (C-d') aangeh. Trem. (later).
 Pijpw. zeer gaaf, geen expressions. Veel worm in lindehouten snijwerk. Rest kas grenen. Mxt:
C	2	1 $\frac{1}{3}$	1	
c	2 $\frac{2}{3}$	2	1 $\frac{1}{3}$	
c'	4	2 $\frac{2}{3}$	2	1 $\frac{1}{3}$
c''	5 $\frac{1}{3}$	4	2 $\frac{2}{3}$	2
c'''	8	5 $\frac{1}{3}$	4	2 $\frac{2}{3}$
- Hierin restauratievoorstel en offerte Flentrop.
- 31/12 '75 Flentrop. Nieuwe prijsopgave (een vorige is er niet).
- 30/3 '73 Bolt vraagt of er nog arch.stukken uit de bouwtijd zijn.
- Stukken (één uit '77) van firma's die bevochtigingsinstallaties leveren.
- 12/4 '76 Flentrop, prijsopgave.
- 2/11 '76 (aanvullingen 5/11 en 9/11) idem
- 14/3 '78 CRM. Orgel heeft monumentale waarde. Voorlopig geen subsidie.
- 19/3 '79 Copie contract met Flentrop.
- Sept'79 W.J. Dorgelo. Historisch rapport betreffende het orgel in de Nederlands Hervormde Kerk te Oostzaan: Na dood Knipscheer onderhoud door A.M.T.van Ingen (die voorheen bij K. werkte), sinds 1916 door Flentrop, die de windvoorziening heeft gewijzigd (orgeltrapper betaald tot 1932). Verder gegevens over Knipscheer.
- 28/1 '80 Flentrop. Hoeveel bespaard kan worden bij restauratie "ineens".
- 2/4 '80 Tweede subsidieafwijzing.
- 4/11 '80 Weer copie contract, alleen door Steketee ondertekend.
- 16/1 '81 Flentrop schrijft: Klavier moet worden vervangen met behoud van huidige beleg. Problemen met restauratie houten pijpwerk en snijwerk.
- 1/3 '81 Flentrop: Lofwerk verstevigd met kunsthars en glasvezeldoek.
- 24/3 '81 CRM. Weer uitstel subsidie.
- 11/9 '81 Programma ingebruikneming.
- 13/9 '81 Bolt, eindoordeel: Voortreffelijk gerestaureerd. Hermanus II Knipscheer was - naar blijkt - een orgelmaker van grote allure.
- 10/6 '82 OC, gunstig eindrapport. Zwarte toetsmechaniek op optimale wijze afgeregeld.
- Negatieven.

Geïventariseerd okt'92. Zie ook map "Knipscheer". Hierin o.m. enkele metingen Oostzaan.

Aanvulling (vO): In HO jun'39 wordt melding gemaakt van het vervangen van de spaanbalgen. In mijn eigen aantekeningen stond nog: Ventiel, koppeling, 2 afsluitingen. Uit deze map de volgende stukken naar juiste plaats in archief gedeponneerd:

- Correspondentie met Verloop en Brouwer over gegevens betreffende Knipscheer.
- Fotokopie verslag 1853 van (of in opdracht van) de kerkeraad der Doopgez.kerk Haarlem) over orgelmakers van die tijd, voornamelijk Knipscheer

en Flaes.

Opeinde (Gem Smallerland), Gereformeerde Kerk.

- Een krantenknipsel over orgel van Sicco Steendam in de stijl van de latere Bätz.

Opmeer.

- Negatieven.

Opperdoes.

- Negatieven (een met bijschrift "oude foto").

Ottersberg.

- Negatieven.

Oud Avereest (Gem. Oud Avereest - Balkbrug), Hervormde Kerk.

- Losse aantekeningen.
- 21/3 '78 Bolt. Een persoonlijk advies aan de heer Niessink, Balkbrug, over orgel, ca 1866 Van Loo, man II vermoedelijk Proper 1903, wijzigingen Vierdag ca 1965.
- I. P 8, Hp 8, O 4, Q 3 (was verm. Sal), F 4, O 2, Mxt 3-4 st (Samst. gew?), T 8 (later, uit Jul.k. Haarlem).
- II. Flde 8, Splf 4 (deel pijp B 16 van I), Nas 3 (een gewijzigd register) T 1³/₅ (idem).
- Ped Sb 16 (1965? deel oude B 16).
- Klungelachtige constructies uit '65.
- Toonhoogte verhoogd door afsnijden pijpen. Suggesties over herstel. Wiersma komt binnenkort kijken.

Geïventariseerd 29/1 '92.

Oud-Beijerland, "Buitengewone Wijkgemeente".

- Vijf architectentekeningen kerkgebouw.
- 15/1 '71 OC, VR. Over het nieuw te bouwen kerkgebouw, plaats orgel, akoestiek, verwarming, etc.
- 21/1 '71 Eerste schrijven Bolt. Zorgen over akoestiek.
- Mrt'71 Reil, Vierdag en anoniem (kennelijk De Graaf), offertes Basisdispositie P 8 (of 6), Hp 8, O 4, O 2, Mxt 1¹/₃ 3-4 st, trem, ped. Sb 16. Pedk niet noodzakelijk.
- Meerprijs voor F 4, Q 3, Terts of Cornet, Tr 8.
- 27/3 '71 Bolt, reactie op de offertes. Hij geeft geen voorkeur.
- 2/4 '71 OC adviseert Vierdag (prijs, levertijd).
- Tekening Vierdag, febr of mrt'71.
- 16/3 '72 Bolt: Niet accoord met 1ste frontontwerp Vierdag, wel met tweede.
- 21/3 '72 Bolt over mogelijkheden tot uitbreiding, zelfs Fag 16 ped wordt genoemd.
- Rekeningen, waaruit blijkt dat Vierdag opdracht kreeg.
- 24/4 '72 KV. Protest tegen in rekening brengen van loonkostenstijgingen die gevolg zijn van overschrijding leveringstermijn.
- 29/4 '72 Vierdag over compromis.
- 1/10 '72 Bolt. Voorlopig oordeel. Winddruk moet omlaag. Derhalve herstemming.
- 7/12 '72 Bolt, eindoordeel. Nu bleek de winddruk te laag. Dat is gecorrigeerd.
- Febr'73 OC, eindoordeel.

Geïventariseerd 25/11 '92, aangevuld 30/3 '94. Wat nu de definitieve dispositie is, is niet duidelijk.

Oude Pekela, Hervormde Kerk.

- Negatieven.

Oude Pekela, Evangelisch Lutherse Kerk.

- Negatieven.

Oude Sluis.

- Negatieven.

Oudewater, Hervormde Kerk.

- Foto(s).

Oude Wetering, Kerk onbekend.

- Foto(s). Negatieven.

Oude Wetering, Remonstrantse Kerk.

- Correspondentie voor 1969, o.m. een klein rapport (z.d.) van B.Kammenga en J.Spaans en subsidieaanvraag.
- Febr.'69 Bolt. Rapport betreffende het orgel in de kerk van de Remonstrantse Gemeente te Oude Wetering.
Kerk 1630
- 1842 orgel 13/3 in gebruik genomen. Gabry. Later onderhoud Flaes, Gabry, Van Gelder, Van Ingen wiens naam zich boven klav. bevindt. 1)
- 1904 v.Ingen grote reparatie en Corn. vervangen door VdG
- 1913: klavier vervangen door v.Ingen
- 1914 v.Ingen: Q 3 --> Celeste
- 1934 ped (aangeh) aangebracht door Bik, 1948 ped. weer verwijderd in ruil voor orgelmotor, waar later veel problemen door ontstonden. Spaans en Kammenga hebben de Celeste verwijderd.
- C-f" P 8, B 16 dc, P 4, Hp 8 ,F 4, Q 3 (weg), O 2, Corn (weg), Fag 8 (res). Aangeh.P. verdwenen, 17 toetsen. Trede voor inschakelen van vier sterke stemmen ook verdwenen.
- 1/2 toon beneden 440, lage opsmeden, rest.voorstel behelst herstel oorspr. dispositie. Bijlage offerte A.H.De Graaf.
- 17/2 '69 De Graaf, offerte, commentaar Bolt 3/3.
- 17/6 '69 Rem.gemeente schrijft: Pr.Bernhardfonds zal bijdragen. Fagot komt vermoedelijk te vervallen.
- CRM subsidie in 1974.
- 27/6 '74 Anoniem. Nieuwe prijsopgave, blijkt commentaar Bolt van De Graaf.
- 26/11 '74 CRM Subs.toezegging.
- 5/2 '76 Bolt. Restauratie door De Graaf tot volle tevredenheid voltooid. Corn en Quint nieuw gemaakt, Forte-Piano-inrichting gereconstrueerd.
- 23/1 '76. Programma ingebruikneming.

Geïventariseerd 25/11 '92. Artikel over Herv. Kerk, zie aldaar.

1) Zie rubriek Van Ingen

Oude en Nieuwe Wetering, Hervormde Kerk.

- Art. uit "De Orgelvriend", jan'89, ook de Remonstrantse wordt terloops genoemd (afkomstig uit map Remonstr.)

Oudorp, Gereformeerde Gemeente.

- Zie v.d. Heuvel.

Oudorp, Hervormde kerk.

- Deel offerte Vermeulen, Alkmaar uit 1971.
- 14/11 '73 OC VA, naar aanleiding van offerte Vermeulen.
1877 Ypma.
Hw P 8, Salct 8, Bd 8, O 4, F 4, Q 3, O 2, Co 4 st dc, T 8.
Bovw Hp 8, VdG 8, Rf 4, Salct 4.
C-f", Aangeh. ped. C-c', Trem, Ventiel, 2 koppels.
Slechte toestand orgel. Instrument op pneum. tremulant na geheel origineel.
- 31/1 '78 OC over subsidiemogelijkheden en adviseurschap Bolt.
- 18/8 '78 Idem
- 11/10 '78 Vermeulen, offerte. Hierin fotokopie contract Ypma. Afwijkingen met opgave OC: beide reg. Salicet heten Salicionaal. Q 3 staat voor Fl 4, volgorde bov: VdG 8, Hp 8, Sal 4, Rf 4.
- 15/9 '80 Vermeulen. Detaillering werk aan windlade. Belangrijke aantekening (tongw) uit Ypma-archief. Foto inscr. op grootste frontpijp 1877 14 nov.
- 16/3 '81 Aanvullende begroting voor aanvulling Cornet en vernieuwing van enkele tongen.
- 17/3 '81 Bolt, eindoordeel. Over verwarmingsproblematiek. Een wijziging uit ca 1950 moet nog ongedaan worden gemaakt: Herstelling 8' koor Cornet (was vervangen door slecht 1 1/3' koor). De Trompet is waarschijnlijk nooit goed geweest. Proeven met dunnere tongen aan te bevelen.
- 21/6 '81 OC, eindrapport: Te veel motorgeruis moet nog worden weggewerkt, benevens een enkel detail.
- 17/2 '82 Prijsopgave 8' koor Cornet en nieuwe tongen Trompet.
- 27/2 '82 Opdracht aan Vermeulen tot herstel 8' koor Cornet en aanbrengen nieuwe tongen Tr 8, als de proef daarmee gunstig uitvalt. Uit verdere correspondentie blijkt, dat dit inderdaad is geschied.
- Negatieven.

Geïventariseerd 25/11 '92. Fotokopie aantekening 15/9 '85 gemaakt en in map Ypma gedeponeed.

Oudshoorn Hervormde Kerk.

- Aantekeningen Bolt
1782 Hess.
I. Co, P 8, B 16, Hp 8, O 4, Corillion (= F 2 van oude p. Q 3? op pl. Q 3), O 2, F 4, (Knipscheer van Flag 1 p en Carlion pijpen), Mxt (C 2 2/3 3 st, c '8 5 st), T 8.
II. dwars op klavier. Vh (metalen st. Gabry?), O 2 (Celestepijpen), VdG (Gabry), Nh 4, Hp 8.
Disp. volgens Knock, moet Vh erbij?
440 Hz, oorspr 1/2 t. lager.
Tenzij anders vermeld oud.
- Negatieven.

Afkomstig uit map Charlois

Overlangel.

- Negatieven.

Overveen, Ramplaankerk, privé-orgel van Klaas Bolt.

- Ruwe schets Bolt, die mogelijk op dit orgel slaat: Het gaat kennelijk om de beeldjes op het orgel, ontleend aan een historisch voorbeeld.
- 12/2 '76 KV van Bloemendaal, Overveen en Aardenhout aan Bolt. Zij geven toestemming om het privé-orgel van Bolt, dat bij Reil in aanbouw is, daar te doen opstellen.
I. Ged 8, F 4, P 8 dc, O 2. II. Ged 8, F 4, Vh 8, Co 3 st.
Ped Sordun 16, Co 2. Werckmeister. Kosten voor uitbreiding podium en stopcontact voor hun rekening: Zij mogen het orgel gebruiken.
- 17/2 '76 Bolt. Dank voor dit "huisvestingsprobleem".
Z.d. (vermoedelijk'80). Kostenoverzicht Reil voor vervanging Sordun, opschuiving F 2, extra balg voor pedaal.

Uit een brief (30/1 '75) van de andere map Overveen blijkt, dat de Ramplaankerk in Overveen staat.

Bij de serie foto's (map Bolt) met beeldjes is er een welke het origineel zou kunnen zijn, dat als voorbeeld diende voor zijn plannen (vO).

Overveen, Hervormde Kerk, dezelfde als de vorige?

- 10/11 '84 Brief Mr Bouman Eelde P.Potterweg 4 aan K.Bolt met gegevens over orgels te Solwerd en Overveen en fotokopie prijsopgave 20/12-1949 Van Leeuwen betreffende dispositiewijziging volgens plan Bouman. Zie ook Solwerd.
- 23/4 '74 Luteyn, rondschrijven aan 6 personen en kerkelijk bureau: mededelingen over orgel, dat is opgesteld bij Slooff en over mogelijkheid van aankoop daarvan.
- 18 & 26/5 '74 Luteyn, nadere mededelingen hierover.
- 29/9 '74 Slooff, prijsopgave aan KV Bloemendaal (A.C.M.Luteyn) betreffende aankoop en restauratie van zich bij hem bevindende historisch orgel.
- 10/11 '74 Luteyn, nu wordt gesproken over Herv. te Overveen. Kostenoverzicht.
- 30/1 '75 Luteyn aan Bolt. Aankoop kan niet doorgaan om financiële redenen.
- 30/1 '75 Luteyn namens KV aan Slooff dat de koop niet doorgaat.

Afkomstig uit map Hees bij Nijmegen. In deze plaats is het orgel terecht gekomen.

Paaslo, Hervormde Kerk.

Paaslo vormt samen met Oldemarkt een kerkelijke gemeente.

In de map Oldemarkt enige correspondentie aangetroffen, over de vraag wat met het zeer slechte orgel in Paaslo moet gebeuren.

Paesens. Negatieven.**Paris St.Eustache.**

- Krantenknipsel: front 1854 Ducroquet (de firma waar Charles Barker bedrijfsleider was). Nieuw orgel v.d.Heuvel in oude kassen.

Papendrecht, Bethlehemkerk.

- Schrijven P.Herford aan Blank over Händel-opnamen in deze kerk. Afkomstig uit map Amsterdam, Oude Kerk.
- Negatieven "Orgelbank Blank".

Paterswolde Gereformeerde Kerk.

- Twee kaarten. De bedoeling is onduidelijk. Een daarvan bevat iets over een orgelfonds alhier.

Peins.

- Negatieven.

Peize.

- Negatieven.

Pels/Van Leeuwen.

- Folders over huisorgels.

Pieterburen, Hervormde Kerk.

- Fotokopie Nieuwsblad van het Noorden, 9/4 '76 over kerk te P.

Een aantal stukken over het voorm. Schnitger-orgel te P. zijn te vinden onder Mensingeweer (waar zich het grootste deel van dit orgel thans bevindt). In Pieterburen bevindt zich een pneumatisch Leichel-orgel achter het loze rugwerk van het voormalige Schnitger-orgel (vO)

Polsbroek.

- Stencil Bolt, 1879 Holtgräve, 1 kl. 1944 Verweij's, zinken front, later Slooff, 1981 v.d. Heuvel. Slechte klank, slechte afwerking intonatie, slechte speelaard, mahonie roosters, fabr. onderdelen, etc.

Uit map Stolwijk

Poortvliet, Hervormde Kerk.

- Mensuurstaat

Afkomstig uit map Zuidlaren.

Er zijn ook klad-aantekeningen over dit en andere M.orgels in map Rotterdam, Hillegendakerk.

Purmerend, Hervormde Kerk, Grote orgel.

Mei'76 Jan Jongepier. "Het Garrels-orgel in de koepelkerk te Purmerend. Rapport ten behoeve van de restauratie van het orgel", voorlopige versie (doorslag)

jan'77 Idem, definitieve versie.

- Negatieven (Gr. kerk?).

Purmerend, Hervormde kerk, Koororgel.

- Steketee. Rapport over het koororgel. 1777 G.Bätz. Historie, zie Oost. Broekhuizen-dispositie Een deel is XVII.

Purmerend, Evangelisch Lutherse Kerk.

Zie brief 14/1 '76 in map Kolhorn over beeldjes op het Van Dam-orgel in de Luth.k. te P. Ze stonden vroeger op het orgel te Kolhorn.

Raalte, Hervormde Kerk.

25/3 '69 OC, VR (teruggevonden in map Warnsveld).

1836 Naber, restauratie 1950 v.Vulpen.

C-f". B 16, P 8, Fltr 8 dc, Hp 8, O 4, F 4, Q 3, O 2, Wf 2, Mxt 3-6 st, Co 3 st dc, T 8 b/d, Windlozing, aangeh.ped. C-d'.

Toestand redelijk goed, geen verende sleepconstructie. Enige mankementen worden genoemd. Pijpvoeten door vV open gemaakt. Zal waarschijnlijk ongedaan moeten worden gemaakt, waardoor orgel nog iets zwakker van toon wordt. Orgel als andere Naber-orgels zwak en slap van intonatie. Orgel aan de kleine kant voor de kerk. Te overwegen: nieuw tweeklaviers orgel. Vergroting huidige orgel heeft weinig zin. Blijkbaar andere adviseur dan Ern  nu gewenst.

Begin '69 Overige correspondentie met OC, o.a. over benoeming Bolt als adviseur.

- Bolt. Klad voor brief. Naber-orgel 1 kl. 10 reg., aangeh.p. Wel ruimte voor 2de manuaal, maar monumentenzorg zal dat niet toestaan. Beter: te koop aanbieden.

23/8 '69 Advertentie Trouw: Te koop aangeboden Naber-orgel uit 1836, 12 st.

1 & 30/10 '69 Reil, prijsopgaven voor een groot en een kleiner orgel.

Z.d Twee ontwerptekeningen Reil, een daarvan met rugpositief.

6/10 '69 Bolt aan KV'en te Raalte en Abcoude over de mogelijkheid van tweelingorgels, door Reil te bouwen.

3/11 '69 Bolt: Resumé 3 mogelijkheden:

1. Restauratie Naber-orgel. Hierover: Bij vorige restauratie voetopeningen wijder gemaakt. Klankkarakter is wat ouderwets, zekere stijfheid. Naber behoorde t.a.v. klankgeving beslist niet tot de belangrijkste orgelmakers van zijn tijd.
2. tweeklaviers. orgel met borstwerk en vrij ped.
3. groter orgel met rugwerk, disposities.

26/11 '69 OC, accoord met plannen. Nog wel vraag t.a.v. dispositie, met adviseur nog te bespreken.

9/7 '70 Bolt, accoord met verkoop orgel aan Herv. Kerk te Warnsveld.

11/9 '70 CRM, idem.

- 18/8 '71 Ds v.d. Molen schrijft over zijn voorkeur voor een "klimaatvast orgel", zoals geadverteerd door Detlef Kleuker, Brackwede, Duitsland.
- 20/8 '71 OC, reactie.
- 1/12 '71 Bolt vraagt lijst Kleuker-orgels der laatste jaren, om zich nader te kunnen oriënteren.
- 14/1 '72 Bolt. Orgel Kleuker onaanvaardbaar.
- 18/10 '72 Reil: Aanbeveling werk der eigen firma.
- 20/12,4/1 '73 OC. Reacties op plannen aanschaf klein orgel. Bolt geeft zijn reactie door aan Gem. College van Toezicht der Ned.Herv.Kerk.
- Z.d Twee ontwerptekeningen arch.bureau Wijma. Velp, bedoeld voor door Kleuker nieuw te bouwen orgel en toelichting op de offerte van Kleuker 7/7 '72. Gewicht van het orgel 5000 kg.
- 1/2 '73 Anoniem. Brief aan Kleuker over diverse plannen betreffende orgel, met vertaling.
- Mei'73 OC. Klacht aan College van toezicht. Kennelijk breekt hier Bolts adviseurschap af.
- Foto (ook een in toestand Warnsveld).
- Geïventariseerd 2/12 '92. Het volgende uit map Raalte elders in archief gedeponereerd:
- Boekje over orgel te Celle. Nieuwbouw in oude kas door Kleuker.
 - Foto Reil orgel te Leersum.

Ravenswaay, Hervormde Kerk.

- Mrt'71 Bolt: Enkele gegevens betreffende het orgel in de kerk te Ravenswaay (die staan ook in het rapport van mrt'72).
- Jan'72 OC, VA, waaruit blijkt, dat er al contact is met Bolt.
- (2/2 '72 S.W.J. Schade van Westrum, Vlaardingen, orgelraad der Oud-Kath.Kerk. Eerste historische gegevens. Voorts een tweede stuk over alle orgels in Oud Kath. Kerk te Den Helder. Nu in map Den Helder.)
- 14/2 '72 Blank: De balg moet uit 1890 stammen. Gegevens over enkele details.
- Bolt, kladje met aantekeningen, o.m. labiumvormen en inscripties, afkomstig uit de map Bennebroek.
- Mrt '72 Bolt, "Rapport betreffende het orgel in de Nederlands Hervormde Kerk te Ravenswaay", met latere aantekeningen.
- 1890 gekocht van Spit, Utrecht, die toen vermoedelijk in dienst was van Witte. Orgel uit Den Helder, Oud-Kath.k. afkomstig. In 1837 kerk en orgel verbouwd. Gelijkenis met rugpositieven te Amsterdam, Wester en Vollenhove 1686.
- Niet origineel horizontaal balgje. Stekermechaniek. C-c". klaviatuur achter, geen voetklavier. Orgelluiken verdwenen. Zie Bouman 1949.
- P 8 dc (oud/1890), P 4 (oud/1890), Hp 8 (C-Gs grenen nw, rest oud), G 8 (1890 moet quint zijn geweest), Sxq 2 st af cs' (oud), Gedf 4 (oud), Dwf 8 dc (1890 of later), O 2 (C-Gs 1890, rest oud), Qf 3 (oud), Mxt 2 st (C ²/₃ ¹/₂, c 1 ²/₃, c' 1 ¹/₂ 1, c" ²/₃ 2 2), Flag 1 (XVIII / XIX a, 1837?)
- 20/6 '79 Prijsofgave Blank en reactie Bolt: er moet ook een offerte van 13/3 '72. zijn geweest.
- 12/9 '72 CRM, gebruikelijke antwoord op subs.aanvraag.
- 25/11 '79 Arch. Wijma, 2 schetsen voor opstelling orgel: 1. verhoogd, met luiken, 2. balustradeorgel zonder luiken.
- 28/6 '79 Bolt: Opdracht aan Blank namens KV.
- Verslag bouwvergadering op 6/12 '79. Gekozen voor balustradeorgel zonder luiken.
 - (Schade van Westrum. Aanvulling op eerdere gegevens: Orgel volgens Broekhuizen afkomstig van "De drie bonte Kraayen", Amsterdam, RK schuilkerk, later Oud-Kath.) Nu in map Den Helder.
 - Boekje over Ravenswaay met begeleidend schrijven d.d. 27/1 '81 van Ds E.Loerakker.
- 29/9 '81 Brief Ds Loerakker, die geïrriteerd is door de overschrijding door Blank van de leveringstermijn.
- Kladbrieftje betreffende orgel Eestrum, Geref.Kerk (adres kosten).
- 2 en 4/4 '82 Programma ingebruikneming op deze dagen.
- 24/5 '82 Blank schrijft over orgel en over intonatieproeven door derden ongevraagd uitgevoerd.
- 15/6 '82 Bolt, eindoordeel. Kon inspelng niet zelf verzorgen. Lof voor Blank en arch. Wijma. akoestiek minder gunstig uitgevallen. Nog enige bedenkingen t.a.v. de klank.
- 16/7 '82 Reactie kerkeraad hierop, waarop Bolt 19/7 schrijft: Klank reconstructie 18de eeus orgel is moeilijker dan van 19de eeus. In toekomst misschien wat verbeteren. Thans niets doen!
- Correspondentie met Ir Vlagsma, Culemborg, die zeer geïnteresseerd is in Duyschot. Hij denkt, dat het orgel te R. van D. is.
 - Negatieven.
- Geïventariseerd nov/dec'92. Volgende stukken naar betreffende plaats in archief overgebracht:
- Alle stukken met gegevens over orgels in Oud-Kath. Den Helder.
 - Voetopeningen verwante orgel in Oud-Kath. Zaandam.
 - Over kerkliederen.
 - Aantekeningen over Zaltbommel.

Reepsholt.

- Brief van orgelmaker Führer over tongwerken van Wenthin, onder R. ingevoerd, omdat het voornamelijk over dit orgel gaat.

Reil.

- Een offerte voor een tweeklaviers orgel en een tekening voor een positief, beide zonder plaatsnaam, en een foto voor een orgel voor Japan? Aangetroffen in map Abcoude.
- Folders over huisorgels.
- Een foto van een onbekend orgel, aangetroffen in offerte Reil voor Middelburg Thomaskerk.
- Een stuk over woningbouw in 't algemeen en in Heerde in het bijzonder.
- Negatieven van een kistorgel, "oud front", "Reil v.Assendelft", "klein orgel", "positief".

Rheden, Hervormde Kerk.

Orgel van Meere.

- Samenstelling Mixtuur volgens kanttekening Bolt in zijn rapport over het orgel te Twello:

C	1 3/5	1 1/3	1		
c	2	1 3/5	1 1/3	1	
c'	2 2/3	2	1 3/5	1 1/3	1
c''	4	2 2/3	2	1 3/5	1 1/3

Rhenoy

- Negatieven.

Roordahuizum, Hervormde Kerk.

Febr.'66 OC. Rapport inzake het orgel in de Hervormde Kerk te Roordahuizum. Gegevens Knock: 1785 Gruizen.

Man. P 8, B dc 16, Rf 8, O 4, Fld 4, Qp 3, SO 2, Mxt 3,4,5 st, T b/d 8, Trem.

Rugp. P 4 Hp 8 Wf 2 Sq 3' 2,3 st, Dlc 8, Trem.

2 afsl, 4 balgen, man. tot c'', aangeh. pedaal.

Nauwelijks archiefgegevens aanwezig, aan orgel mededeling bouw 1784 en restauratie 1859/60 door v.Dam.

Huidige staat: Windl. origineel, frontpijpen vernieuwd, Mxt vervangen door bas der B 16, Sq door VdG af a, rest gecombineerd. met Hp, toonhoogte (moet kamerton zijn geweest) verhoogd door afsnijden. Later hier en daar baarden en kernsteken aangebracht. Balgen vervangen door magazijnbalg.

2 mogelijkheden voor restauratie:

1. Toestand handhaven. Bezwaar: metingen relatief te wijd en minder goede aanspraak tongwerken bij huidige toonhoogte.
2. Reconstructie met evt. handhaving bestaande B 16 als ped.stem.

Dit laatste heeft voorkeur: Herstel toonhoogte betekent herstel juiste pijpmetingen, vooral ook voor de tongwerken.

Sept'71 Correspondentie over overdracht der orgelzaak van wijlen Ern e aan Bolt.

1972 en '73 Correspondentie over verwarmingsproblematiek.

26/4 '76 B&T, offerte.

- Enige aantekeningen over orgels te Jorwerd en Hichtum.
- Negatieven.

Geinventariseerd 2/12 '92. In de map Burgh bevinden zich ook aantekeningen over Roordahuizum. Schrijft hij niet dat het Rugwerk-tongwerk was vervangen door een fabrieksexemplaar?

Roosendaal Pensionaat St. Marie.

22/9 '75 Vermeulen, Alkmaar aan Bolt: Hij biedt een electropneumatisch orgel aan en geeft een beschrijving: 1910 Maarschalkerweerd:

Hw. B 16, P 8, Vlcl 8, Fh8, Dolc 8, Melf 4, T 8

Pos. G 8, VxC 8, Cor d Nuit 8, Rf 4. Ped. Sb 16 Vn 8.

V. wil het wijzigen:

Hw. B 16, P 8, Fh 8, O 4, SO 2, Mxt 3 st, T 8.

Pos. Ged 8, Rf 4, Wf 2, N 1 1/3, Ped. ongewijzigd.

Alles in zwelkast, 1964 gerestaureerd en electropneumatisch gemaakt. Front 75% tin.

- Foto's van front (neogotisch) en speeltafel.

Het blijkt het orgel te zijn van het pensionaat te R, inderdaad door Maarschalkerweerd in 1910 gebouwd en door Vermeulen aangekocht. (mededeling Boogaarts).

Aangetroffen in map St.Johannesga, waar men een 2de hands orgel zocht.

Rosmalen, Rooms Katholieke Kerk, Sint Lambertus.

- Foto(s), negatieven.

Rotterdam, Begraafplaats "Crooswijk".

- Foto met disp. afkomstig uit map Vlaardingen: Fonteijn-Gaal, 1965.
I. Qd 8, P 4, Gh 2, Mxt 1' 3 st, Cmb. II. Rf 8, Splf 4, O 2. Ped Sb 16. 3 koppels.

Rotterdam, De Doelen.

- Uitnodiging tot ingebruikneming orgel op 28/3-1968.

Rotterdam, Église Wallonne.

- Fotokopieën van 4 programma's van orgelbespelingen, Putsepleinkerk 1962, met steeds een artikel "Beelden uit Rotterdams orgelhistorie". Deze 4 handelen alle over de Waalse Kerk.
16/6 '76 OC, mededeling, dat het orgel in 1865 is gebouwd door Witte als tweemanuaals orgel met vrij pedaal en in 1924 is overgeplaatst naar een nieuw kerkgebouw, waar onvoldoende plaats voor het orgel beschikbaar was, zodat het pedaal is verkleind en pneumatisch gemaakt. Dulciaan vervangen door een nieuwe met schalmeiachtige vorm. Een overdruk uit vtK wordt in het schrijven genoemd. Deze ontbreekt echter.
- Correspondentie uit 1976, waaruit blijkt dat Bolt adviseur wordt.
25/1 '77 Flentrop, offerte.
22/6 '77 Subsidieaanvraag.
24/5 '85 Église Wallonne de Rotterdam schrijft: De orgelzaak wordt weer ter hand genomen, maar met een andere adviseur wegens meningsverschillen.
- Negatieven.

Geinventariseerd 2-12 '92. Had de OC hier ook zeggenschap of hebben zij alleen maar op verzoek een advies gegeven?

Rotterdam, Evangelisch Lutherse Kerk.

- Negatieven, opschrift o.a. "Muller".

Rotterdam, Grote of Laurenskerk.

- Negatieven met opschrift "Goldfuss".
- Negatieven met opschrift "voormalig orgel".

Zie ook de gegevens over het voorm. Goldfuss-orgel in map Sassenheim.

Rotterdam, Voorm. Engelse Episcopale Kerk.

- 2 fotokopieën van foto's uit 1913 van voormalig orgel en mededeling, dat van de Engels presbyteriaanse kerk geen orgelafbeelding aanwezig is.

Dit is aangetroffen in map Gameren.

Rotterdam, Oud-katholieke Kerk "Het Paradijs".

- Foto(s), negatieven.

Rotterdam, Zuiderbegraafplaats.

- Foto met disp. afkomstig uit map Vlaardingen:
Fonteijn-Gaal, adviseur Vente.
Hw Rf 8, Qd 8, P 4, Gh 2, Mxt 1' 3-4 st.
Brstw in zwelkast Hp 8, Gedf 4, Spgmb 4, P 2, Cmb 1 st, Kh 8.
Ped Sb 16, P 8, O 4, Rf 2, Dlc 16. 3 kopp, trem.

Rotterdam-Charlois, Hervormde Kerk.

- 23/5 '67 OC, VA, waaraan toegevoegd stukken over subsidie van '66, brief van een verwarmingsbureau en rapport Mr Bouman 1948.
- 29/10 '71 OC, schrijven waaruit contact met Bolt blijkt. Verder over de mogelijkheid Vierdag de restauratie te laten uitvoeren.
- 1/11 '71 Bolt, schrijven waaruit blijkt, dat hij het adviseurschap van wijlen Ern  overneemt.
- 11/12 '71 Bolt schrijft, dat hij contact zal opnemen met Leeflang, omdat Ern  dit ook had gedaan.
- 1972 Bolt. Rapport betreffende het orgel in de N.H. Kerk te Rotterdam/Charlois. Aanvullingen (kantekeningen). Hieruit:
1784 H.H.Hess. In werkplaats goedgekeurd door de Haarlemse Bavo-organist Radeker.
1787 pas ingewijd. Disp. bekend door Boekzaal.
1832 Reichner volgens kerk.archief (opgaven Broekhuizen en Bouman wijken af).
1867 overplaatsing naar nieuwe neogotische kerk door v.d. Haspel, Schölgens en v.d. Weyden. Nieuwe lade Bov.w.
XXa Standaard.

1929 G.v.d. Kley.
 1952 Leeftang/Bouman. Kas verplaatst, zijwanden tot muur doorgetrokken om ped.registers te kunnen plaatsen. Mxt en Corn vergroot. Cel --> Tertiaan, Dulciaan op kantsleep. Nieuwe Ped.koppel II en tremulant. Opsneden verlaagd ("herintonatie in oorspr. rococo-karakter").

1784	1832	1867	XXa/1929	1952	
Manuaal					
P 8				Open pl.(Co)	
B 16				B 16	H
Hp 8				P 8	H
P 4				Hp 8 H	1t.versch
Nh 4		vervangen		O 4 H	1/2 t.idem
Flaj 1		weggenomen		F 4 dc	oude 1'
Q 3				Q 3	
Co 6 st dc		verplaatst en verkleind		Oct 2	
Sexq 2 en 3 st		weggenomen			
Mxt 2,3 st b		verkleind			
5 st d		"		Mxt 3-5st b/d	(H/1952) tertskoor '52 op pl.Sq en 1'
T 8 b/d			vernieuwd (Standaard)	Co 5 st T 8 bd St	
Bovenwerk		(nw. lade)	Kegellade v.d.Kley		
P 4	P 8 dc(uit 4')	Hp 8 (oud)		Bp 8	1868
Hp 8	Hp 8	Baardp 8 (nw)		V 8	1868
F 4	F 4	VdG 8 (nw)		Hp 8	H
P 2	Fl.Nassard 3	F 4 (oud)	--> Cel (St)	P 4	deel H
Sexq 2 st dc	Rf 8	P 4 (oud uit 8'dc)		Wf 2	H/1868
Carllion 2 st dc	VdG 8	Wf 2 (verb. oud pijpw)		Trtn 4 st	1952
2 st bs	Qd 8			Dlc 8	1952 kantsl.
Vh 8	Vh 8 (??)				
Trem.			Ped.pneum	Ped. el.pn.	
Ventil geh. werk			Sb 16 v.d.Kl	Sb 16/Flb 8	1868
Forte/piano-inrichting					Fg 16/Bass 8
1952					

Opgave disp. Bovenwerk1832 volgens Kerkarchief Opgaven Broekhuysen en Bouman wijken af. Klav. zijkant 1832/68. Ped. C-d' ook uit die tijd. Neogotische inscripties op registerknoppen. Hw 2 laden H. Bov.lade 1868, klav./mech. 1832/68. C-f", C-d'.

Voorstel restauratie: Reconstructie hoofdwerk naar Hess, bovenwerk naar toestand 1868. Vervanging pedaal door een mechanisch, 3 stemmen.

Bijlagen Boekzaal, Broekhuysen 1852, Brief v.d.Haspel 1867, verslag KV-vergadering 1867, contract 1950, mensuren (uit 1950).

Later nog toegevoegd: stencil met kort overzicht met subsidieaanvraag op grond van offerte Leeftang 27 dec 1976(!).

- 2/9 '72 Oussoren: Vierdag als restaurateur van monumentale orgels niet aanvaardbaar.
 11/7 '72 Leeftang, offerte.
 14/12 '72 Bolt, concept niet verzonden brief aan Vierdag. In principe komt V. wel in aanmerking eens restauratiewerk te verrichten. Niet met zo'n ingewikkeld project beginnen.
 7/4 '76 Leeftang prijsopgave.
 17/6 '76 Leeftang: Nadere beschrijving werkzaamheden, tevens prijsopgave.
 • Correspondentie over subsidie aanvraag '76 (naast die welke aan het rapport zijn toegevoegd).
 8/2 '77 OC, reactie op rest.plannen.
 Aug'77 Correspondentie met ene Drs F.W.Huisman, Linschoten, die om inlichtingen over H.H.Hess vraagt.
 11/2 '80 v.Vulpen schrijft, dat hij 9 maanden levertijd heeft.
 15/3 '80 Offerte v.V en aanvulling voor bijmaken vrij pedaal.
 30/5 '80 Principe-opdracht aan vV. Uit andere correspondentie blijkt, dat deze keuze voortvloeide uit de korte levertijd van vV.
 1980 Correspondentie. Bolt schrijft voorbeeld subsidieaanvraag, verzoek Leeftang te berichten, dat zonder zijn medeweten offerte is gevraagd aan vV en met zijn instemming deze principe-opdracht heeft gekregen.
 27/5 '81 Boze brief Leeftang. Hij dient een forse onkostennota in.
 26/4 '82 Bolt. Voorstel andere dispositie bovenwerk, omdat er anders geen ruimte is voor herplaatsing der Cornet op

- de oude plaats op de hoofdwerklade. Orgel komt in 18de eeuwse kamertoon. Stemming zoals in Nieuwe kerk te Amsterdam. Voorstel samenstelling Mxt en Sq.
- 30/4 '82 Bolt over herstel 10 2/3' koor in Mixtuur, waarvan nog wat pijpen zijn teruggevonden.
- 10/5 '83 Programma ingebruikneming en boekje mei'83, Bolt, "Het Hess-orgel in de Oude Kerk van Rotterdam Charlois".
- Man. P 8, B 16, Hp 8, O 4, Nh 4 (1983), Q 3, O 2, Flag 1 (1784/1983), Co 6 st dc (idem), Sxq 2-3 st (1983), T 8 b/d (1983).
- Bovw Hp 8, Viool 8 (1868), P 4 (1784/1868), F 4 (1784/1983) Qf 3 (onbek, ca 1800).
- Ped Sb 16 (1929), Ob 8 (1983), Fag 16 (1983).
- Mxt: C 2 1 1/3 1
 c' 10 2/3 8 5 1/3 4 2 2/3
- Sxq: C 2/3 2/5
 c 1 1/3 4/5
 c' 2 2/3 1 3/5 1 3/5
- Co: c' 8 4 2 2/3 2 1 3/5 1 1/3
- 18/6 '83 Bolt: Restauratie bijzonder geslaagd. "De volstrekt unieke Mixtuur met het 10 2/3 voets koor in de discant verleent het plenum een wonderlijke diepte van klank en een indrukwekkende monumentaliteit; een omstandigheid, die het orgel bij uitstek geschikt doet zijn voor de begeleiding van de gemeentezang". Over verbetering taaie speelaard, over problemen met windvoorziening (een klein schokbalgje moest worden aangebracht). Het uiterlijk zou nog eens moeten worden aangepast.
- 30/6 '83 OC, eindrapport.
- Negatieven.

Inventarisatie 2 en 9/12 '92. Waar de Oct 2' vandaan komt is niet duidelijk. Een fout in de Boekzaalopgave? Dat met die kegellade kan niet kloppen. vO Aantekeningen van Bolt over Oudshoorn, aldaar gedeponeerd.

Rotterdam-Hillegersberg, Hervormde Hillegondakerk.

- Z.d Anoniem bestek "Herbouw Meere-orgel 1828". Restauratie front, alle pijpwerk op frontpijpen na nieuw naar voorbeeld Sommelsdijk.
- 17/10 '78 Offerte Leeftang.
- 23/1 '80 idem
- 4/2,22/5 '80 Leeftang over "Reconstructie Meere-orgel 1828" met evt. bijbouwen vrij pedaal. Verschillende disposities. Orgel te Sommelsdijk als voorbeeld nemen.
- 10/6 '80 Begeleidend schrijven Aad v.d. Hoeven bij toezending copie bestek en contract uit 1828 (welke niet aanwezig is).
- 23/5 '80 OC: Bolt bereid om samen met v.d. Hoeven te adviseren.
- Bolt, klad over Meere-orgels te Sommelsdijk, Echteld, Maarssen, Poortvliet, Epe, Linschoten (front), Vlaardingen, Beusichem/Zuidlaren, Rheden.
- 25/6 '80 Bolt schrijft over zijn bezwaren tegen de plannen: Windvoorzieningen, de orgelmaker Leeftang, prijzen. Hij wil onder bepaalde voorwaarden doorgaan.
- 18/8 '80 KV, reactie aan OC en schrijven aan Bolt. Niet ingaan op zijn voorstellen.
- 3/10 '80 Reactie OC.
- Kladje Bolt met opschrift "Oosterpoort": Laukhuff mechaniek, Aluminium wellen, staaldragers, taaie aanslag, Stinkens-pijpen Strijkers spucken als neo-barokke prestanten, neutraal, kleurloos, meubelplaat en conclusies waarsch. i.v.m. Hillegondakerk (zie ook Groningen Oosterpoort).

Geïnteriseerd 1/12 '92. Uit een andere map afkomstig:

- Fotokaart Leeftang "Herbouw Meere-orgel achter oorspronkelijk front 1830" met dispositie (foute nomenclatuur: Disk, Bask), adviseur Aad v.d. Hoeven, R'dam:
 Man P 16 dc, P 8, B 16, Hp 8, O 4, Sq 2 st, Co 4 st dc, F 4, O 2, M 3-4 st bas, M 5-6 st dc, T 8 b/d.
 Bovman Fl tr 8 dc, P 4, B 8, Qd 8, VdG 8, Co 3 st dc, Waltf 2, Flg 1, Vh 8, Cmbster.
 Ped nog uit te voeren P 8, Sb 16, Bz 16. Geen klav.omvang vermeld. Geïnteriseerd 1/12 '92.

Rotterdam-Pendrecht, Geref.Kerk.

Fonteyjn-Gaal, adviseur. Bonefaas.

- Foto met dispositie:
 I. P 8, Rf 8, O 4, Splf 4, Q 2 2/3, Vlf 2, Mxt 2 '5 st.
 II. Ged 8, Gh 4, P 2, Q 1 1/3, Sch 1 '3st, Dc 8 (naar foto te oordelen soort onderpositief).
 Ped. Sb 16, Ged 8, O 8, O 4, Fg 16, Sch 4. 3 kopp, trem II.

Afkomstig uit uit map Vlaardingen, Geïnteriseerd 1/12 '92

Ruiter Mense.

- Folders over huisorgels.

Rumpt, Hervormde Kerk.

- Kladje met onduidelijke aantekeningen: Naber 1843, 1891 Verschueren, perslabia aan B&T, Kruse/Hardorf/v.d. Bijlaard, 1897 nieuwe Roerquint 3 vt en Trompet.

Ruurlo, Hervormde Kerk.

- Z.d. anoniem, vermoedelijk Dr M.A.Vente. "Het orgel in de Hervormde Kerk te Ruurlo". Hierin o.m. over de bouw door Holtgräve volgens Boekzaal 1840, I, 364 en het feit dat waarschijnlijk onderdelen van het vroegere orgel van de Grote Kerk te Deventer aanwezig zijn (In Borne ook, maar daarvan is bijna niets overgebleven). In Ruurlo is een lade van F.C.Schnitger met afwijkende indeling, ontstaan, doordat hij een indeling met volledig groot octaaf moest aanpassen aan de bestaande oude kas in Deventer, door Holtgräve weer uitgebreid met cancellen voor cs"-f").

H w

P 8 frontpijpen 1840 binnenp. misschien ouder

B 16 C-h eiken 1840, rest misschien ouder

Rf 8 1840

Vlcl 8 1892 v.Dam

O 4 1840

Spf 4 C-H ged 1840, rest hoogstwaarschijnlijk deels ouder

O 2 1840

Mxt 2-5 st 1957 Koch

T 8 1840

"B o r s t w"

Hp 8 C-H eiken, alles 1840

V 8 modern vermoedelijk i.p.v. oude VdG

Fltr wijd open 1840

Wf 2 1840

Tramblant

Klav. zijkant rechts, Ped C-f. ca 440 Hz, vroeger iets lager.

18/6 '71 Flentrop, offerte.

15/7 '71 Opdracht Flentrop onder voorbehoud rijks goedkeuring.

12/7 '77 OC, schrijven waarin herinnerd wordt aan het VR uit 1969 en nogmaals de beschrijving van het instrument wordt gegeven.

1982 Correspondentie over overname adviseurschap Vente door Bolt.

19/7 '82 Offerte Reil, waarin rapport over het instrument.

1/12 '82 Vente, reactie op het feit dat een andere adviseur de 2de fase der restauratie begeleidt.

6/12 '82 Flentrop, offerte.

28/12 '82 Schriftelijke bevestiging adviseurschap Bolt.

8/2 '83 Bolt, reactie op beide offertes. (Die van Fl. was reeds door de KV afgewezen).

14/12 '83 Programma ingebruikneming

7/1 '84 Bolt, eindoordeel. Eerste fase door Flentrop 1972 uitgevoerd: Hw.lade verende slepen. Nu 2de fase Reil: Dubbel sleepsysteem ongedaan gemaakt. Restauratie lade onderpositief met eiken platen. Aan onderzijde moesten de sponsels worden uitgenomen. Winddruk 74 mm. Herstel tractuur en klaviatuur uit 1898 (v Dam), stemschuiven verwijderd. Violoncel --> Q 3. Nieuwe Mixtuur:

C 2 1 1/3

c 2 2/3 2 (1 1/3 niet genoemd)

c' 4 2 2/3 2 1 1/3

c" 4 2 2/3 2 2 1 1/3

Verbetering kerkverwarming aanbevolen. Helaas klankdodend materiaal op houten vloer rond orgel aangebracht.

- Mensuurtabel: pijpdiameters op alle c's. Nu staat de samenstelling der mixtuur wel goed genoteerd.
- Fotokopie Broekhuysen R 49.
- Negatieven.

Geinventariseerd 9/12 '92. VR OC 1969 is niet aanwezig. Wat Vente een "borstwerk" noemt is in werkelijkheid het onderpositief.

Rysum.

- Negatieven "Bunderheide".

Saaksum Hervormde Kerk.

19/3 '71 Bolt aan Oussoren met vraag of orgel voor subsidie in aanmerking komt. 16/8 positieve reactie daarop. Het is van belang dat ook enige orgels met mechanische kegellade bewaard blijven. Het pijpwerk is niet monumentaal.

17/2 '72 A. de Groot, Bovensmilde. Gegevens over het orgel 1932-'46 en fotokopie stuk over aankoop 1933.

10/10 '72 A.H. de Graaf, beschrijving orgel en prijsopgave restauratie (deels fotokopie).

- Nov'72 Bolt. Rapport betreffende het orgel in de Nederlands Hervormde Kerk te Saaksum (Gn).
Het rapport is deels ontleend aan de beschrijving van 10/10 '72 van De Graaf.
Orgel XIXd met mech. kegelladen, 1933 als gebruikt instrument gekocht van Standaard Rotterdam, onder advies van J.B.v. Meurs, die de volgende dispositie noteerde:
Man. C-f'' P 8, Ged 8, Sal 8, Gmb 8, Fldlc 4, O 2, Mxt 2 st, res. (1¹/₃).
Ped C-c' Sb 16, Opb 8. Pedk.
1946 waarsch. toen de 8' strijkers vervangen door Quint en Terts.
- 15/10 '72 Bolt over subsidiemogelijkheden
- 4/1 '73 Subs.aanvraag. Gebruikelijke antwoord CRM op 29/5 '73, nogmaals aangevraagd 6/7 '74, 24/9 '74. CRM: in '75 nog eens aanvragen.
- 27/12 '75 Nieuwe prijsopgave De Graaf.
- 19/1 '76 Hernieuwde subs.aanvraag.
- 26/9 '77 Idem
- 9/5 '79 Nieuwe prijsopgave De Graaf.
- 12/6 '79 CRM. subsidietoekenning.
- 12/9 '79 Contract met De Graaf, niet ondertekend.
- 31/1 '81 Bolt aan kerk: Na onderzoek in werkplaats De Graaf in bijzijn van Wiersma bleek lade niet meer bruikbaar. Oplossing: Een beschikbare 19de eeuwse sleeplade van ongeveer gelijke omvang.
- 4/4 '81 Bolt. Geschikte oude windlade gevonden.
- 10/6 '81 Verzoek verhoging subsidie wegens meerkosten wegens vervanging der lade. Toekenning hiervan: 1/10 '81.
- Mei'83 KV (door Bolt ondertekend). Dank aan KV Wassenaar voor belangeloos afstaan Fluit 4 v.
- Z.d De Graaf Rekening voor ophalen Fl 4 van Wassenaar en Sb 16 (C-H) van Freytag., herstel daarvan, bijmaken rest Sb, extra kosten wegens ander ladesysteem.
- 6/6 '83 Programma ingebruikneming.
- 16/6 '83 Bolt, eindoordeel. Van Meurs, die het orgel in 1933 heeft ingespeeld, heeft ook nu bij de ingebruikneming zich laten horen. Naam bouwer aangetroffen in orgel: Gottlieb Früh 1889. Via een RK kerk terecht gekomen bij de Geref. Gem. te Dordrecht, vandaar vermoedelijk als inruilinstrument bij Standaard. Verder nog wat over de zaken, in de volgende bijlage vermeld:
- Overzicht van werkzaamheden en materiaalverwerking orgel Ned.Herv. Kerk te Saaksum.
 - Lade Gebr. Franssen, Roermond, afkomstig uit Luth.Kerk Hilversum, gekocht van Verschueren, Heythuysen.
 - Tremulant afkomstig uit Baarn, Geref.
 - Klaviatuur, los voor orgel staand, gereviseerd.
 - Ombouwen tractuur. Wellenbord vervangen wegens ernstige aantasting door houtworm.
 - Oude Sb en Octb verworpen en niet meer te gebruiken.
 - Van v.Vulpen gratis overgenomen Sb 16 C-H uit Vollenhove van Freytag 1808. Rest Sb bijgemaakt.
 - Reparatie pijpwerk.
 - Dispositie:

P 4	C-H fr. zink			
Sal 8	C-H afkomstig uit Herv.K. Nijeveen			
F 4	oude niet meer te gebruiken, vervangen door F 4 van Lohman 1849, afkomstig uit Herv.Kerk. Wassenaar, gratis verworpen.			
O 2				
Mxt	C	2	1 1/3	
	c	2 2/3	2	
	c'	2	2 2/3	2
Hp 8	deel vernieuwd deel gecomb. met Sb 16			
Sb 16	zie boven.			
 - Negatieven.

Geinventariseerd 9/12 '92.

Saaksumhuizen, Herv. Kerk (Stichting Oude Groninger Kerken).

- Losse aantekeningen in hand Bolt.
- 8/3 '83 Bolt aan St. O.G.K. Hij vraagt zich af, of niet enkele werkzaamheden aan het orgel moeten worden verricht: Nieuwe windmachine, summier werk aan lade, herstel enkele beschadigde pijpen, met name de Trompet, mechaniek afregelen.
- 23/3 '83 M.Ruiter offerte voor partieel herstel.
- 19/10 '87 Programma ingebruikneming orgels te Garnwerd en Saaksumhuizen. Dispositie van beide instrumenten. Die van S.:
1849-51 v.Oeckelen.
Hw. P 8, B 16, Hp 8, O 4, F 4, Co 3 st dc, O 2, T 8 b/d.
Bovw VdG 8, Hp 8, F 4, F 2, Flag 1, Vh 8.
C-f'', C-c' (aangeh), 71 mm, toonhoogte 1/8 boven normaal.
Blad met aantekeningen (voor een improvisatie?).

- 25/11 '87 Bolt, eindrapport. Hoofdzaak was herstel totaal lekke windladen (geen platen), de toonhoogte is ooit verhoogd.
Over de Cornet 8 3 1/5 2 2/3: Aan de C-kant staat het 8' koor vooraan aan de Cis-kant 2 2/3'.
Een der drie door v.Vulpen in 1983 herstelde spaanbalgen op windmachine aangesloten. Winddruk 72 mm.
Begeleidend schrijven bij eindrapport Garnwerd en Saaksumhuizen: Waarschuwing tegen onoordeelkundig stoken.
- (jan '88) Fotokopie HO jan '88 over Saaksumhuizen (Jongepier).
- 3/5 '88 Bolt over aanvullende werkzaamheden Ruiters, reparaties aan de tractuur.
- z.d. anoniem. "Het orgel in de kerk van Saaksumhuizen (gem. Baflo)", geschreven tijdens restauratie door M.Ruiters. Er blijkt dat in 1982 en '84 onder leiding van Modderkolk door inwoners van Saaksumhuizen werkzaamheden zijn verricht.
- Foto, negatieven.

Geinventariseerd 9/12 '92. Enkele gelijkkluidende stukken (bv. programma ingebruikneming) bevinden zich ook in de map Garnwerd.

Sappemeer.

- Negatieven

Sassenheim, Herv. Kerk.

Map met stukken over historie, fotokopieën en afschriften van archiefstukken, artikelen, aantekeningen Bolt, ook over andere Goltfuss-orgels:

1. Doorslag van getypt stuk (hiervan ook fotocopie en (schrift-)transcriptie, meerdere malen aanwezig, Bestek van Jacob Ionassy aangaande het orgel (Gasthuis Delft, inhoudende:) Bestek waernaer de ed. Heeren Gasthuys Regenten der Stadt Delft willen besteden te maken ende te leveren, een houtte Orgel-kas, mitsgaders een borstweeringhe op de galerije.
(Volgen 5 punten)
2. Dispositie:
Pedal
Een Trompet van 8 voet
In het orgel
Prestant 4 voet
Gedackt 8 voet
Opefleut 4 voet
Octaëff 2 voet
Quintfleut 1 1/2 voet
Sexquialter een halfregister
een tremulant
De hoogte van de solder is genoemd op 9 1/2 voet De Lengte 12 1/2 voet De Brete 7 voet 3 duim
Mans Goldtdvoedt, voor de som van 615 gld te leveren binnen de tijd van 4 Maende
- 3., 3/7 1657. Brief Goltfusz aan Samson, organist Nieuwe Kerk Delft.
4. Quitantie Goltfusz, ontvangst ondertekend
5. 1858 Mededeling openbare verkoping 26 Mei in de Gasthuiskerk te Delft orgel met 1 handklavier, disp.:
Hp8 P8dc P4 F4 O2 Q3 O1dc F1b Mxt Co PedTrompet
- 6 citaat Hess 1774
- 7 idem uit Vente Peeters "De Orgelkunst in de Nederlanden van de 16de tot de 18de eeuw":
"De definitieve doorbraak van de Duitse orgelbouwkunst in de Nederlanden is Hans Goltfuss", volgt een lijst met zijn activiteiten.
Steenokkerzeel 1630
Tervuren St Jan 1634
Asse St Martinus (in samenw met Jan Bremser) 1637-39
Leuven St Pieters 1639-40Tongerlo Abdijkerk 1640-1642Zwijndrecht 1642
Rotterdam St Lauens 1642-44
huis Honselaarsdijk bij Den Haag 1645-47
Antwerpen Keizerskape; 1649-1652
Mortsel 1650-53
Middelburg 1656
Delft Gasth.kerk 1657
Herentals 1658
Opwijk 1658 bleef onvoltooid
8. "Enkele interessante gegevens uit het contract met Goltfuss voor het nieuwe orgel in de St Laurenskerk te Rotterdam", 1642(-1798):
Man. "45 stecken met de corte octaëff beginnende C Sol fa - ut".
Ped. "25 stecken met de lange octaëff beginnende C D E F s G Gs ende soovoort tot d la sol re".
Legering frontpijpen 4 vt en daar beneden tin boven 4 vt 2 d. tin - 1 deel lood.
Binnenpijpen 100 pond lood - 10 pond tin.

Pedaaldispositie: P 16, O 8, Bz 16, Bombarde 16, T 8, Ped.koppel.

Hw B 16, P 8, O 4, SO 2, Mxt, Sch, Sq.

(geen disp. van Rugwerk en Bovenwerk. Slechts het volgende wordt genoemd:)

In Hw en bov doorlopende Sq, in Rw tevens Cornet 4,5,6 st, in hw geen tongw.

In Bovw als tongw T 8, Dc 8, Schalm 4, Vh 4 (!)

In Rw Kh 8 en Kh 4.

Totaal 43 stemmen.

- Stuk in hand Bolt. Bestek Gasthuis orgelkas (dus kennelijk transcrip[ti]e).
- Aantekeningen in hand Bolt: Gasthuis- of Engelse Kerk. Orgel verkocht 1858, bouw orgel 1657. Openbare verkoping 26/5 1858 nr 703 gem.archief Delft.
- Kladge Bolt. Inscripties en ladeindeling.
- OB de nrs 7 en 8 van 2de jaargang (complete nummers, geen fotokopieën), in beide: naast veel orgelberichten een verhaal over Rotterdam.
- Een tekening.
- Aanvulling II betreffende het rapport betreffende het Goltfuss-orgel van Sassenheim (fotokopie p 160 en 162 uit een niet genoemd boek of tijdschrift).
- Fotokopieën: Contract Orgelkas, correspondentie met Goltfuss (niet het contract).
- Een tekening.
- Folder KV en rest.commissie "Ingebruikname Goltfusz-orgel", geschiedenis in 't kort, dispositie, aankondiging ingebruikneming op 26/4 (1975).
- Een stencil, geschiedenis, dispositie.
- Programma van een bespeling door Hans v.Nieuwkoop.
- (1940) "Eigen Schoon en De Brabander", orgaan voor de geschied en oudheidkundige kringen van West Brabant en Oost Brabant, fotokopie. jaargang 23, nr 1 en 2 1940. Zeer uitvoerig over Goltfuss en Dekens.
- (jan'64) De Prestant jan'64 (jg 13 nr 1), fotokopie. Over Dekens en Bremser.
- Z.d Bernhard Edskes. "Sassenheim, Ned.Herv.Kerk, Geschiedenis van het orgel". Fotokopie van geschreven stuk. Hieruit:
Orgel 1657 gebouwd door Hans Goldtfuss voor Delft Gasthuiskerk. Over Goldtfuss. Werkte aanvankelijk voor Hocque. Vestigde zich 1634 zelfstandig in Haacht. Bewaard gebleven pijpwerk vertoont verbondenheid met oud Hollandse/Brabantse school: Hoog loodgehalte, breed gelabieerd pijpwerk. Bewaard gebleven contract. Disp. P 4, Ged 8, Opf 4, O 2, Qf 1½, Mxt, Sq (half), Trem, Ped Tr 8 vermoedelijk ped.k. Maten kas en borstwering in contract. Er waren waarschijnlijk luiken. Tekening in contract.
Disp. volgens Hess, waaruit blijkt: inmiddels uitgebreid met Cornet en Tertiaan. Het blijkt, dat het pijpwerk van Cornet en van de toegevoegde tonen Cs,Ds,Fs,Gs van gelijke factuur zijn. Er moet toen dus een nieuwe windlade zijn vervaardigd. Bouw en legering pijpwerk wijzen op Duyschot. In 1858 orgel verkocht aan afgescheiden kerk aan de Voldersgracht te Delft. Disp. was toen Hp 8, P 8 dc, P 4, F 4, O 2, Q 3, O 1 dc, F1 bs, Mxt, Co, Ped Tr 8.
1883 orgel naar nieuw gebouwde Oosterkerk (Vlamingstr) Delft. 1883 en 1904 grondig vernieuwd en vergroot. Uitbreidingen front. (Bouman Nederland-Orgelland). Historische delen: Delen front, Putti (oorspr. op orgel) en pijpw: P 4 Ged(af c) Rf 4 O 2 (op 1 oct na) 16 p uit O 4 (later register) 3 Mixt.koren af c (vershoven en afgesneden), Co af cs'.
- Aantekeningen betreffende inscripties. Er staat ergens "Muiden".
- Verschillende vlugschriften met overzicht historie en dispositie.
- Negatieven.

Geïventariseerd 25/2 '93.

Map met stukken over restauratie:

- Apr/jun '71 OC over niet herplaatsen na kerkrestauratie van het uit 1930 stammende orgel. Over mogelijkheid aankoop orgel Geref.Oosterkerk Delft.
B 16, P 8, Hp 8, V 8 (c), O 4, F 4, Q 3, O 2, Mxt, Co 5 st dc, T 8, C-f", aangeh.p. C-d'. Windlade aanzienlijk jonger dan front, afsnijdingen, expressions. Voorstel nieuwe tweeklaviers dispositie. Over benoeming Bolt als adviseur.
- 31/8 '71 OC, Oussoren heeft orgel onderzocht, acht reconstructie viervoets orgel mogelijk. 2 klav.plan zal wel niet worden gesubsidieerd.
- 10/11 '71 Bolt vraagt Metzler een voorstel tot reconstructie te maken, evt. bijbouwen bescheiden 2de man. Reactie Metzler daarop en nogmaals dit verzoek dec'71.
- 19/11 '71 Potvlieghe schrijft over Goltfuss-orgels.
- 23/11 '71 Metzler, voorlopige raming der kosten reconstructie en reactie Bolt daarop 27/11 '71.
- 25/1 '72 Metzler, offerte en beschrijving te verrichten werkzaamheden: Reconstructie toestand Goldfuss met op 2de man. als Cornet décomposé de Cornet van Duyschot.
- Metzler/Edskes, tekening.

- Tekening (kan niet die in archief Delft zijn: Geheel andere frontindeling).
- 28/1 '72 Bolt aan KV. Reactie op stukken van Metzler. M. beoogt reconstructie Goltfuss met handhaving van de latere Cornet 5 st (toev. XVIIId of XVIIIa, eventueel op een tweede klavier. Over tekeningen van Bernhardt Edskes.
- z.d. Resumé bespreking 2/2 '72. Bolt en bij nader inzien ook Edskes denken, dat klavier zich aan de achterzijde heeft bevonden.
- 21/2 '72 Subsidieaanvraag. Hierin wordt over rapport Bolt gesproken (dat niet aanwezig is).
- 1/4 '72 Bernhardt Edskes aan Bolt. Over kas en balustrade.
- 10/4 '72 OC regeert zeer positief op de plannen.
- Mei/jul'72 Correspondentie over orgelbalcon. Uit een schrijven blijkt, dat Bolt advies heeft gevraagd bij B.Edskes.
- 7/2 '73 Flentrop, offerte
- z.d. Vergelijkend overzicht prijzen Flentrop en Metzler.
- 30/4 '73 Metzler ziet af van eventuele opdracht, omdat hun dat al mondeling was medegedeeld en omdat zij negatieve ervaringen met Bolt hadden (hier zal de kwestie Winterswijk zijn bedoeld, vO).
- 22/5 '73 Bolt schrijft: Voor deze belangrijke reconstructie komen alleen Flentrop en misschien Blank in aanmerking. Bijlage: Fotokopie deel artikel "Keerpunt in de Belgische Orgelrestauratiezaak, De Mixtuur mrt'71 (over Denderbelle)".
- Verzoek aan Blank voor een gesprek en beschrijving orgel en restauratie plan.
- 187 '73 Offerte Blank. Nu éénklaviers orgel. Reconstructie met toevoeging latere Cornet.
- 5/10 '73 Bolt: Accoord met voorstel Blank. Toevoeging 2de man. is niet passend in oorspronkelijke conceptie.
- 11/10 '73 Principe-opdracht aan Blank.
- 25/10 '74 Blank over maken borstwering en eventueel 2de spaanbalg.
- 16/12 '74 Blank over eventuele reconstructie van bladgoud waarvan sporen op de frontpijpen zijn aangetroffen.
- 14/2 '75 Verslag kleuronderzoek.
- 22/2 '75 Bolt aan arch. v.d. Sterre. Orgel niet juist geproportioneerd tegen Westmuur geplaatst. Verder over laten dichtspijkereken van deel orgel met multiplex.
- Uitnodigingen ingebruiknemingen op 25 en 26/4 '75. Dispositie P 4, Ged 8, Rf 4, O 2, Qf 1 1/3, Trtn 2 st bs, Sq 2 st dc, Mxt 3 st, Co 5 st, Trem, Ped.T 8, Pedk.
- 22/5 '75 Brief over foto van situatie in Delft met negatief.
- Losse aantekeningen met Mixtuursamenstellingen Sassenheim, Etten/Leur, Hattem.

Geinventariseerd 16/12 '92. Copie brief Potvlieghe in map Goltfuss gedaan. Negatief van brief 22/5 '75 in neg.archief gedaan. Gek, dat er geen eindrapporten van Bolt en OC zijn. Uit een andere map (Amsterdam, Oude Kerk) kwam nog een brief tevoorschijn van Metzler over vroeger toegezegde restauratieopdracht.

Sassenheim, RK Kerk.

- Aantekening 1872 Vollebregt, 1947 ombouw Bik, fotokopie contract 1873.

Schagen, kabinetorgel, gebouw onbekend.

- Foto(s), negatieven.

Scharnegoutum, kerk niet genoemd.

Brief zich bevindend in map Minnertsga:

- 8/6 '72 Bolt. Van Talsma die adviseur is in Scharnegoutum hoorde ik, dat aldaar een bevredigende oplossing lijkt gevonden: eenvoudige bevochtigingsinstallatie in aanblaaskanaal heteluchtverwarming.

Scheemda.

- Negatieven.

Schellinkhout, Hervormde Kerk.

- 20/11 '74 Offerte Flentrop, o.m. vervanging Salicionaal 8' door Woudfluit 2' naar mensuren Flaes-orgel Herv. K. Uitgeest.
 - 27/11 '75 Idem.
 - 10/2 '76 Flentrop beschrijving orgel en offerte:
Flaes 1862.
In volgorde vanaf front (II voor I):
II. Rf 4, VdG 8, Hp 8, Sal 8.
I. P 8, B 16, O 4, Q 2²/₃, O 2, Co 4 st, Mxt "4st", T 8 b/d (metalen st). Samenstelling Mxt:.
C	2	1 1/3	1?	2/3	Mag.balg
Fs	2 2/3	2	1 1/3	1	Expressions tot 1/2 vt
fs	4	2 2/3	2	1 1/3	C-f", C-d', aangeh.
fs'	5 1/3	4	2 2/3	2	De Holpijp van II is zeer wijd.
- Opstelling Pijpw diatonisch van binnen uit aflopend.
In offerte: Vervanging Sal door Wf 2 en Bourdon 16 zelfstandig speelbaar maken op pedaal.

- 11/2 '76 Bolt, reactie op voorgaande. Geen vervanging Sal.
 29/2 '76 Subs. aanvraag. Hierin staat o.m., dat Flentrop in 1974 wat noodzakelijke werkzaamheden heeft verricht.
 11/10 '76 Goedkeuring ministerie. B 16 moet in orgel worden bewaard.
 3 & 16/3 '78 Fl. opgave extra kosten voor zelfstandig maken B 16 op pedaal.
 Z.d "De totstandkoming van het orgel" aan de hand van het kerkelijk archief en programma orgelbespelingen '74-'76 en foto (deze afgenomen voor het fotoarchief).
 16/9 '78 Programma concert ter gelegenheid van de restauratie.
 • Negatieven.

Geïventariseerd dec.'92. Het valt op, dat er geheel geen correspondentie is met de OC.

Schermerhorn, Gereformeerde Kerk.

- Foto(s), negatieven.

Schermerhorn, lijkt Herv. kerk, koororgel.

Flaes-orgel uit 1870.

- Foto's afkomstig uit map Winsum en negatieven.

Scherpenisse, kerk onbekend.

- Foto(s), negatieven.

Scheuer.

- Fotokopie brief van J.E.Scheuer over orgel in Doopsgezinde Kerk te Sneek en interessant deel over organistenplaats te Heerde.

Scheveningen, Hervormde Julianakerk.

- 1969-1970 Correspondentie met OC over nieuw orgel, o.m. advies dit niet te doen plaats vinden door orgelmaker J. v.d. Zwan met ene Herzog als adviseur, over bezoek aan v.d.Zwan-orgel te Boskoop, waarop weer een afwijzend advies volgde, en schrijven 15/1 '71 waaruit blijkt dat contact met Bolt wordt gelegd.
- 10/5 en 28/5 '71 Offertes Reil met ontwerptekeningen, eerste met ped.torens en 2/6 schrijven Bolt hierover, 11/6 OC idem.
- 6/7 '71 Opdracht Reil: het ontwerp zonder ped.torens.
- 22/9 '72 Reil. Prijsopgave. Meerprijs, indien (zo blijkt uit verdere correspondentie) copie wordt gemaakt van het orgel te Uithuizen, reactie Bolt daarop 23/9 en KV 14/10: afzien van plan wegens meerkosten.
- 16/11 '72 Bolt schrijft na overleg met Reil, dat de copie - met enige aanpassingen - voor de oorspronkelijke prijs kan worden vervaardigd. Afwijkingen met huidige toestand Uithuizen (huidige toestand):Rugw., man tot f", toonhoogte, afstand ped.klavier tot man.
- 15/2 '73 Bolt schrijft over stand van de werkzaamheden en over proeven met nieuwe pijpen in het orgel te Uithuizen.
- 17/3 '73 Bolt. Alsnog volgende wijzigingen: Geen Cornet, wel Cornet 2' op pedaal. Geen Scherp op Rugwerk, maar Quint $1\frac{1}{3}$.
- Z.d Reil, tekeningen.
- 26/9 '73 Programma ingebruikneming met dispositie.
- 1/10 '73 Bolt "... tot mijn grote tevredenheid voltooid". Pedaal staat min of meer buiten de eigenlijke kerkruimte en klinkt daardoor aanzienlijk minder krachtig dan in Uithuizen.
- 29/11 '73 OC. Zeer gunstig eindoordeel.
- Aantal stencils en verslagen over orgels te U. en S., o.m. Rapport inzake het orgel in de Herv. Kerk te Uithuizen, apr'66, welke ook in map Uithuizen aanwezig is, fotokopieën artikelen in M&M en O&E, krantenknipsels, correspondentie achteraf.
 - Boekje over het orgel, disp.:
 Man. C-f" Qd 16 (naar Groningen Aa kerk), P 8, Hp 8, O 4, Spf 4, Q 3, So 2, Mxt $\frac{2}{3}$ '4 st, T 8 (naar Mensingeweer).
 Rp. C-f" P 4, Ged 8, Hp 4, Sxq 2 st, O 2, Wf 2, Q $1\frac{1}{3}$, Dlc 8.
 Ped. C-d' Sb 16, O 8, O 4, Bz 16, T 8, Co 2.
 Mxt: C 2/3 1/2 1/3 1/4 Sq: 1 1/3 4/5
 c 1 1/3 1 2/3 1/2 2 2/3 1 3/5
 c" 2 2/3 2 2 1 1/3
 - Kladversie van voorgaande met kanttekeningen en begeleidend schrijven van Renske Koning.
 - Een kladaantekening over de afmetingen van het windkanaal van het orgel in de Oude Kerk te Amsterdam.
 - Correspondentie met de OC over het feit, dat de mechaniek zo vaak moet worden afgeregeld.
 - Negatieven.

Geïventariseerd 25/11 '92.

Schiedam, Rooms Kath. St.Johannes de Doper.

- Foto(s), negatieven.

Schildwolde, Hervormde Kerk.

- 26/6 '70 OC, VA, aangevuld met kanttekeningen van Bolt.
1868 R.Meijer, Veendam (m.t.pl).
B 16 b/d (deel vuren met worm, deel eiken), P 8, VdG 8, Rf 8, O 4 (bas zink), F 4, Q 2 2/3, O 2, Q 1 1/3 (pneum.toev.), T 8, Ventiel, C-f", aangehp C-d'.
Voorstel restauratie of nieuwbouw in oude kas met gebruikmaking van oude onderdelen, b.v. de lade.
- 22/10 '70 KV aan Bolt. Thans geen financiële middelen het orgel te doen restaureren. Orgel kan niet op de monumentenlijst worden geplaatst.
- 4/11 '70 OC schrijft: Deel onkosten orgel kunnen in kader kerkrestauratie worden betrokken. Daarna correspondentie over voortgang voorbereidingen.
- 2/3 '71 A.H. de Graaf, Ede. Offerte: Gamba en Oct 4 vervangen, 1 1/3' vervalt, vernieuwing aangetaste voeten van F 4, Q 3 en O 2. evt. Mxt of Tr op open plaats.
- 11/3 '71 Anonieme offerte (De Graaf naar blijkt uit volgende stuk).
- 26/3 '71 OC, enige kanttekeningen daarbij.
- 22/10 '76 Ruiters. Rapport en restauratievoorstel.
- 5/11 '76 Bolt, gunstige reactie daarop.
- 5/11 '76 KV aan Bolt: Geen gebruik van diensten M.Ruiters. Het orgel is reeds onder handen voor herstel.
- Negatieven.

Gesorteerd en geïnventariseerd 29/10 '92.

Opmerkingen: Het orgel is inderdaad van Meijer en 2/8 1868 in gebruik genomen (StWV). Notulen der KV ter plaatse: 18/7 1868 Opdracht Meijer, 30/10 1868: Alles volgens bestek gemaakt. 10/12 1873: Besluit de Trompet te doen plaatsen. (vO aantekeningen uit 1974). Opten heeft in '77 het orgel gerestaureerd zonder disp.wijziging (vO 2004)

Schnitger.

- Gegevens over radio-opnamen ter gelegenheid van de Schnitger-herdenking in 1969.

Voor zover mogelijk onder de passende plaatsnaam in archief ondergebracht: Godlinze, Uithuizen, etc.

Schoonebeek, Hervormde Kerk.

- 15/11 '68. OC, VA. Bouwer onbekend.
Hw. B 16 b/d, P 8, Sal 8 dc, Hp 8, P 4, AeO 8, O 2, Mxt, T 8 b/d.
Bovw. (Zijwerk) Hp 8, VdG 8, F 4 b/d, Q 3 b/d, Picc 2.
C-f", Ventiel, Trem (niet aanw), Man.koppel, aangehp C-c', Fr.pijpen en deel AeO zink, chrom. opstelling, pijpen T 8 los in orgel. Uit verdere beschrijving volgt dat het een mechanisch orgel is.
Suggesties restauratie, nieuw orgel te overwegen, reactie op offertes Eppinga, Verschuieren, Pels&Zn.
- 2/6 '69 Offerte v.d.Berg &W. Nieuw éénmanuaals orgel met gebruikmaking van oude Hp 8 en F 4.
- 1/8 '69 Schrijven KV (afschrift), waarin Bolts medewerking wordt gevraagd. Daarop tekening (vermoedelijk van Bolt van oude orgel).
- 15/8 '69 Bolt adviseert nieuw orgel. Reactie op aanbieding v.d.Berg&W. Hij wijst op aanbiedingen van kleine tweemanuaals. orgels van Reil en De Koff.
- 25/9 '69 Bolt schrijft zijn mening over werk van v.d.B&W.
- 3/11 '69 Een orgelmaker (vermoedelijk Reil) biedt aan:
I. P 16 d, P 8, O 4, Mxt 3-5 st 1 1/3, Co 5 st d.
II Ged 8, F 4, Q 3, O 2. Ped Sb 16.
- Ontwerptekening van Reil-orgel te Dieren.
- Nov'69 Correspondentie met OC over opdracht aan Reil.
- 8/11 '69 Bolt, briefje aan Reil over mixtuursamenstelling en vorm van het pedaal "Er wordt geen Liszt op gespeeld".
Waarom geen ouderwets eenvoudige mechaniek met benaaide oogjes en winkelhaken? Het staat beter en is minder kwetsbaar.
- (21/11 '70) Uitnodiging ingebruikneming nieuw Reil-orgel op 21/11 '70.
- 28/11 '70 Bolt, gunstig eindoordeel.
- 18/12 '70 OC, eindrapport Geen invoering, bij gebruik zachte registers is geklapper hinderlijk.
- 1980 Correspondentie over klachten over het orgel, o.m. een in scherpe bewoordingen gesteld rapport van H.Kriek (z.d.).
- 24/5 '82 Bolt, eindoordeel over reparaties door Reil. Koppelmechaniek ingevoerd, wijziging tractuur, voeten metalen 16 v pijpen vernieuwd, Hoofdprobleem was, dat Bolt (in 1969 al!) vervaardiging van niet ingevoerde mechaniek bepleitte, hetgeen de orgelmaker(s?) in die beginperiode nog niet beheerste(n).
- Negatieven.

Gesorteerd en geïnventariseerd 29/10 '92. Elders in archief geplaatst het volgende uit deze map afkomstig:

- Foto Arnhem Herv. Sionskerk (v.d.Berg&W).

- Nog een foto, ik weet niet meer welke.

Schoonhoven, Rooms Kath. kerk.

- Foto(s), negatieven.

Schoorl, Hervormde Kerk.

- Mei 1940 Deel schrijven Flentrop met dispositie.
- 7/10 '47 Anoniem. Schr. noemt verschillende mogelijkheden tot restauratie of nieuwbouw met behoud van het oude front.
- 10/3 '70 Anoniem Prijsopgave restauratie (copie hiervan in hierna genoemde rapport: het is van Flentrop).
- Apr'70 Bolt, Rapport betreffende het orgel in de Nederlands Hervormde Kerk te Schoorl, met latere aantekeningen. 1720/40 Weidtman? Er is ook overeenkomst met werk van Van Deventer en Verhofstad. Gegevens over Hoogkeppel en Schaik, Zaltbommel 1727, Rotterdam Oud Kath, Culemborg 1719 en Edam 1718 (thans Westzaan) bijgeschreven. Later in rapport bijgeschreven "Theodorus Schiffer orgelmaker me fecit 1716" op wellenbord. Ca 1800 Bovenwerk van 4 reg. bijgebouwd, oorspr. kabinetorgel, 4 st. Oorspr. lade lager geplaatst. Onderkas gemaakt.
1917 gekocht bij Spanjaard, Alkmaar?
1941 Spitsfluit 2' (er staat ook ergens 1949). Ooit een Gamba pneum. bijgebouwd.
Oude st. tenzij anders vermeld:
Man. C-c''' (toetsen cs'''-f''' naar onderoctaaf gekoppeld). P 4, Hp 8, Co 3 st ($2\frac{2}{3}$, $2\ 1\frac{3}{5}$), Rf 4, O 2, P 8 (C-H in Hp, c-f ged. rest open, deel zink), 2 op.pl. waarvan een voor Mxt.
Bovw.C-f''. G 8 (pneum nw), VxC dc (oud XVIII Gamba), B 8 b/d, F 4, Spf 2 (1949). (Geen pedaal genoemd)
In rapport opgenomen: Restauratievoorstel en prijsopgave Flentrop: Op open plaatsen Nasard (of iets dergelijks), Mxt, VxC omstemmen tot Gamba etc. Pneumatische Gamba verwijderen.
- Veel correspondentie over schilderwerk en voorbereidingen daartoe, firma J.C.Cramer & Zn, Haarlem.
 - Aantekeningen inscripties.
 - Correspondentie over subs.aanvraag.
- 20/6 '80 Flentrop begroting na afspraken: Hwlade weer boven, later toegevoegde lade onder. Uit disp.opgaaft (met later aangebrachte verbeteringen) blijkt: Hw P 8 weg, bij: Q 1 1/3 (deel oud pijpwerk), Terts en Mxt. Bovm. F 2 vernieuwen.
- Jun/jul'80 Reacties KV, organist (die de Prestant 8' niet kwijt wilde) en Bolt hierop.
- 20/8 '80 Verzoek aan Fl. het werk te staken wegens gebrek aan financiële middelen.
- 26/5 '81 Subsidieverlening en (1/6) verzoek aan Fl. het werk voort te zetten.
- 4/8 '81 Opdracht schilderwerk aan Cramer.
- 14/11 '81 Bolt aan Rijksadviseur Wiersma: Over proef met enige pijpenrijen in Kirmbergerstemming (C, G en F als mooiste drieklanken) "Tot mijn verbazing en voldoening vond de organist, eigenlijk een romanticus à la Post en Brons, de stemming prachtig".
- 29/1 '82 Programma ingebruikneming met foto en disp. Tenzij anders vermeld vermoedelijk oud, op onderpositief kabinetorgelpijpen)
Hm. P 4, Hp 8, Rf 4, O 2, Trm 1 3/5 (gr.d. nw), Q 1 1 3/ (grd.oud), Co 3 st dc, Mxt 3 st (nw).
Ondp. B 8 b/d (hout), VdG 8 dc, F 4 (hout), Gh (bs ged, nw)
C-c''', aangehp C-9 (1917) Trem (nw), 1/2 t beneden 440, st. naar Kirmberger. 2 spaanb (nw), 73 mm.
- 18/2 '82 OC. Reactie op niet aanwezig schrijven KV over het aandeel van de OC in het werk.
- Okt'81 Thea de Jong, leerlinge aan een schildersschool. Scriptie over het schilderwerk (waaraan zij heeft meegewerkt) en het daaraan verbonden vooronderzoek.
- 18/2 '82 OC reactie op beschuldiging, dat zij geen bemoeienis met het orgel hebben gehad.
- 4/3 '82 Bolt, gunstig eindoordeel. Hierin de bovengenoemde besluiten, de in het wellenbord gevonden inscriptie. Er is grote overeenkomst met het werk van M.Verhofstad (dwars belijnd metaal van hoog loodgehalte, lab.vorm.) Mogelijk heeft Schiffer het werk dan in opdracht van V. vervaardigd. Terugschuiven pijpwerk. De nieuwe Mxt is krachtig, niet scherp of dominerend.
- 25/3 '82 OC, eindrapport.
- Stencil. Korte geschiedenis en beschrijving van het orgel.
- 20/9 '82 Briefje in hand Bolt met nogal kritische opmerkingen.
- 22/3 '83 Heer Kurvers van Monumentenzorg: compliment aan adres van Thea de Jong en de wijze waarop het kleuronderzoek heeft plaatsgevonden.

Geïventariseerd 28 en 29/10 '92. Zie ook het stuk met historische gegevens over Groet en Schoorl in map Groet. Naar juiste plaats in archief overgebracht:

- Correspondentie 1984 en '89 met de Heer Vlagsma over Verhofstad.
- Een stuk over Sliedrecht, kennelijk abusievelijk in deze map terechtgekomen.
- Fotokopie uit "De Mixtuur" over Verhofstad.
- Negatieven.

Sebaldeburen Hervormde Kerk.

In rapport Kurpershoek over Boerakker Geref.K. staat ook iets over Sebaldeburen: ouder pijpwerk, vermoedelijk afkomstig uit Hinsz-orgel te Sexbierum, dat destijds door Doornbos is gesloopt.

Sexbierum, Hervormde Kerk.

- Foto('s).

Hinsz-orgel, waarvan ter plaatse alleen de kas en mogelijk 1 stem nog aanwezig zijn. (vO). Zie Sebaldeburen.

Siddebueren.

- Negatieven.

Sijbekarspel.

- Negatieven.

Silvalde RK kerk.

- Telefoonnotities van ene Winter, i.v.m. de verwarmingsproblemen aldaar (orgel Pels 1947).

Afkomstig uit map Doesburg Luth.Kerk

Sint Johannesga Hervormde Kerk.

31/3 '75 Ds H.Kooistra te St J. aan Bolt: Had gehoord, dat Bolt een goed orgel voor de kerk te St J te koop wist. Vraagt inlichtingen. Kerk 13 jaar oud, daarin pneum.orgel, dat een miskoop blijkt te zijn, afkomstig uit Den Haag.

- Kladaantekeningen Bolt over een V.Oeckelen-orgel: Er staat bij "Engels" (of zo iets, slecht leesbaar door roestvlek).
B 16, P 8, Nh 4 (Opf), Co 5 st dc, B 8, O 4, Q 3, Mxt 3-4 st, O 2, vrij.
Boven Hp 8, Sal 8, Viol 8 (c), N 3, Gedf 4, Wf 2, Clar.
Ped B 8, B 16, O 8 (zink). B/D koppel.

Geïventariseerd eind'92. In de map bevonden zich stukken over drie orgels die kennelijk te koop waren:

- Het orgel der Geref.Noorderkerk te Dokkum, dat eerst naar Winterswijk verkocht zou worden.
- Een orgel, dat Vermeulen, Alkmaar aanbod, afkomstig van het pensioonaat St.Marie te Roosendaal. Aldaar in archief overgebracht.
- Haarlem Jakobskerk.

Dit alles naar de betreffende mappen overgebracht.

Sliedrecht, Grote Hervormde Kerk.

4/12 '82 Commissie tot behoud van het Sliedrechtse Naber-orgel. Brief van dezelfde strekking als het volgende stuk.

9/3 '85 Anononiem Fotokopie van geschreven stuk (niet in hand Bolt) "Kanttekeningen t.a.v. de jongste restauratie van het Naber-orgel v/d Ned.Herv. kerk te Sliedrecht door de firma v.d. Heuvel te Dordrecht", fotokopie van geschreven stuk (niet in hand Bolt). Afkomstig uit map Stolwijk.

Frontpijpen vernieuwd (met spitse labia!), vragen omtrent wind, tongwerken blijven niet op stemming, intonatie beneden de maat, pijpwerk ziet er onverzorgd uit. Speelaard slecht; tractuur zou moeten worden afgeregeld, vreemde opstelling pedaal er achter: er is ruimte genoeg in de kas, in Lienden is dat veel beter.

9/6 '86 A. Bouwman (dus niet Arie Bouman). Dispositieoverzicht en wat opmerkingen over de restauraties van v.Leeuwen en v.d.Heuvel.

30/6 '86 OC, VA en correspondentie eind'86 over adviseurschap Bolt.

Juli '86 Overzicht van de geschiedenis van het orgel in de Grote Kerk te Sliedrecht, drs J. Braaksma: 1852 bouw door C.F.A.Naber, 1938 v.Leeuwen, 1954, v.Leeuwen, 1972 v.d. Heuvel.

Bijlagen door Braaksma genoemd zijn:

1. Bestek etc 12/9-1851.
2. Brief v.Leeuwen 8/10 '37.
3. Beschrijving en prijsopgaaf Blank 19/5 en 26/5 '70.
4. Idem Pels/vL 27/1-'70.
5. Advies OC 27/8 '70.
6. Prijsopg. Blank 3/2 '71.

Bestek v.d. Heuvel sept'71 (ontbreekt) en korte geschiedenis orgel mei'73.

Later toegevoegd:

1. Fotokopie Broekhuizen S 51.
2. Brief v.Leeuwen 11/5 '65.

Wat betreft Bijlage 1:

Fotokopie bestek 1851, alleen door Naber ondertekend.

Man P 8, B 16, Hp 8, O 4, Fl d'am 4, Q 3, O 2, Mxt 2 '4,5,6 st, Fag 16, T 8 b/d.

Pos. P 8, VdG 8, Rf 8, F 4, O 4, Wf 2, Car dc 3 st, Dc 8 b/d (doorslaand).

Ped. P 8, Sb 16, Hp 8, O 4, Bz 16, T 8.

Man.k. b/d (geen ped.k. genoemd), Afsluitingen, Windlozing, Calcant.

C-f", C-d', 5 balgen. Geen pulpeten maar koperen lijst met leer bekleed.

7/12 '86 Bolt aan KV. Enige mogelijkheid: Restauratie met als uitgangspunt de originele toestand. Alle pijpwerk van

- '54 en '72 vervangen.
- Dec'86 Bolt. Aanvulling op het overzicht van Braaksmā. Enige technische details, fout in opgave Broekhuysen (aantal balgen).
- 11/8 '87 WVC. Opsomming van wat subsidiabel is. Er wordt echter geen subsidie toegezegd.
- Bolt, geschreven stuk, 7 1/2 kantjes met geschiedenis orgel en toestand voor restauratie. Verder veel losse aantekeningen Bolt ook over orgels te Warnsveld, Amersfoort, Winterswijk, Delden, Terborg, Lienden, Doesburg.
- 10/4 '87 Verslag vergadering Pl.C en anderen en Bolt, o.m. over 4 bezochte gerestaureerde Naber-orgels. Bolt zal prijsopgave Flentrop en Blank vragen.
- 27/4 '87 Flentrop vraagt f 600.- exl BTW voor de offerte, als ze de opdracht niet krijgen. Ze kunnen niet binnen de gestelde tijd komen.
- 11/5 '87 Blank en Van Vulpen, offertes.
- 19/5 '87 Verslag vergadering. Voorlopige opdracht Blank, afspraken o.m. over dispositie.
- 26/5 '87 Verslag bespreking.
- 1987/88 Correspondentie over subsidieaanvragen.
- 15/4 '88 WVC. Subsidietoekenning.
- 25/4 '88 Verslag bespreking. Ook over het Vierdag-orgel uit de Maranathakerk.
- 10/5 '88 Verslag bezoek aan Blank. Div. afspraken.
- 25/1 '89 Bolt: Hij zal zijn werkzaamheden enige weken (wegens medische behandeling) moeten onderbreken. Eigenlijk heeft Wiersma gelijk, dat de B 16 weer geplaatst moet worden.
- 25/8 '89 Verslag bespreking over ingebruikneming.
- (17/11 '89.) Programma ingebruikneming op 17/11 '89.
- Tekst toespraak Kl.Bolt, gemaakt van cassettebandje van G.Verloop.
- 22/12 '89 Bolt, eindoordeel. Niet alles in oude stijl gereconstrueerd. Resultaat overtreft alle verwachtingen. Als bijlage: Aanvullingen op offerte 11/5.
- nov, dec'89 Correspondentie over opmerkingen door Bolt gedaan bij zijn toespraak 17/11 over zekere orgelmaker.
- 2/2 '90 OC eindrapport.
- Kort overzicht van de geschiedenis van het orgel.
1851/52 Nieuwbouw C.F.A.Naber.
1883 J.v.d. Bijlaard, Utrecht. Vermoedelijk toen aantal opschuivingen, Mxt dc --> Corn, Fag 16 --> Cello 8, Op II Fernflöte geplaatst, welke later is vervangen door Celeste.
1938 G. v.Leeuwen. II: Carillon --> Mxt, nw Dlc, nw reg.knoppen.
1954 Van Leeuwen.
I: B 16 --> Sq 3 st, Corn --> Mxt (8'basis), Cello 8 --> Cymbel, T 8 vernieuwd
II: Celeste --> Q 1 1/3. Ped T 8 --> T 4. Nieuwe frontpijpen met spitslabia.
1973 v.d. Heuvel Q 1 1/3 --> Carillon.
1986 Blank. Herstel oorspr, disp. met als extra: Cornet.
- Huidige dispositie:
Hw. P 8 (bas'89), B 16 ('89), Co dc 4 st ('89), Hp 8, O 4, Fl d'am 4, Q 3, O 2, Mxt 4-6 st (dc'89), Fg 16 ('89), T 8 b/d ('89).
Bovkl. P 8 (bas'89), VdG 8, Rf 8, O 4, F 4, Qf 3 ('89), Wf 2, Car dc 3 st ('89), Dlc b/d ('89).
Ped C-d' Sb 16, P 8, Hp 8, O 4, Bz 16 (kelen'89), T 8 ('89).
2 kopp, 3 keilb (oorspr 5), a=440, 72 mm, Mxt C 2...c" 5 1/3.
- 2 fotokopieën uit De Orgelvriend.
- 10/2 '90 Fotokopie zeer boze brief van v.d. Heuvel aan W.v Twillert over diens artikel in De Orgelvriend.
- Negatieven.

Geïventariseerd 13/10 '92.

Uit andere mappen afkomstig:

- Stencil uit te voeren werkzaamheden Naber-orgel, afkomstig uit map Uithuizen.
- Speech bij ingebruikneming, afkomstig uit map Schoorl.

Naar map Delden: Fotokopie over Delden HO apr'70 p 108.

Slochteren, Hervormde Kerk.

- Offerte M.Ruiter en tekening en begeleidend schrijven Bolt. Ruiter schrijft 18/8 '81: 1895 v.Oeckelen P 8, Vn 16 dc, B 16 b/d, Hp 8, VdG 8, O 4, F 4, Q 3, O 2, T 8 b/d, Vent (daarop thans pneum Trem. aangesloten).
- Aantekeningen Bolt.
- Negatieven.

Geïventariseerd 13/10 '92.

Sloten, Herv. Kerk.

- Werklijsten van Jan Harmens en A.Gruisen.
- 3/6 '69 OC, VA, waaruit blijkt, dat Ernē als adviseur zou worden aangetrokken.

- 16/1 '70 Erné over historische gegevens. Geen gegevens in Rijksarchief. Orgel A.v.Gruizen 1786, doch Knock spreekt van ombouw gebrekkig orgel. Verder lijst dJ.
- Correspondentie 10/6 en 16/6 '71, waaruit blijkt dat Bolt nu adviseur wordt.
- Nov'71 Bolt. Rapport betreffende het orgel in de Nederl. Hervormde Kerk te Sloten (Friesland). Hierin losse aantekeningen over andere v.Gruizen-orgels.
1934 "Restauratie" v.Leeuwen. Weinig arch.gegevens. Opgave Knock: Gebrekkig oud orgel zal door A.van Gruisen worden verbeterd, dispositie.
Huidige staat:
Hw. P 8 (fr 1786), B 16 dc(vG/vL), Hp 8, O 4 (kl.deel vG), Q 3, F 4 (vL), Wf 2, Sxq (deel vG), Mxt 4 st (deel vG), T 8 (vL).
Rw . P 4 (vG), Flds 8, Qf 3, O 2, VdG 8 (vL), Dlc 8 (vL).
Mxt thans: C 1 1/3 1 2/3 Sq 2/3 2/5
c' 2 2/3 2 1 1/3 1 1 1/3 4/5
c" 2 2/3 2 1 1/3 1 1/3 2 2/3 1 3/5
- Veel verschuivingen. In oude stemmen aanvulling kort octaaf te zien.
Horizontaalbalg (1893).
Restauratievoorstel: Ongedaan maken verschuivingen, balg handhaven, VdG vervangen door Mxt F 4 door O 2, Stelpost: Tr en Dlc naar vG voorbeelden.
Overzicht archiefgegevens.
- 26/12 '71 Bolt over keuze orgelmaker. Hij beveelt Ahrend aan vanwege het zeer belangrijke gehavende pijpwerk. Reil kan een dergelijke belangrijke restauratie nog niet doen. Flentrop is de enige nederlandse orgelmaker die in aanmerking komt. Ahrend heeft meer ervaring met herstellen van het zo gehavende pijpwerk en maakt betere tongwerken.
- 6/1 '72 Kostenanslag Ahrend.
- 26/1 '72 Principe-opdracht Ahrend (in afwachting op subsidie).
- (16/3 '72.) Uitnodiging ingebruikneming kerk op 16/3 '72.
- 1972 Correspondentie over subsidie. Deze werd 9 okt'74 door CRM toegezegd.
- 1/12 '75 Reil, offerte (hoewel Ahrend al een principe-opdracht had) betreffende restauratie orgel en vrij pedaal met Sb 16 evt met Ged 8.
- 3/12 '75 Bolt. Reactie daarop: Advies Reil een principe-opdracht te verstrekken onder voorbehoud van een regeling met Ahrend.
- 3/12 '75 Ahrend, prijsopgaaf vrij pedaal. Reactie Bolt daarop 10/12.
- 10/12 '75 Bolt over vrij pedaal met 2 stemmen, prijsvergelijk Ahrend en Reil.
- Jan'76 Correspondentie waaruit blijkt dat de opdracht bij Ahrend blijft, waarschijnlijk, omdat Ahrend al met het werk was begonnen.
Stencils (overzicht geschiedenis en dispositie, het vrije pedaal ging niet door):
ca 1710 J.Harmens Camp, 1786 A.van Gruizen, 1893. B&T, 1934 v.Leeuwen, 1976, Ahrend. (H,G,L,A).
Man. P 8 (fr G, rest H), B 16 (G), Hp 8 (H), O 4 (H), Q 3 (H), SO 2 (A), Wf 2 (H), Sq 2 st (H/G), Mxt 3-4 st (H), T 8 b/d (A, cop. Marsum).
Rp. P 4 (G), Fld 8 (H, eng), Qf 3 (H, af f' op.cil), O 2 (H), Mxt 2-3 st (A), Dlc 8 (A, cop. Marsum).
Schuifk, C-c", Aangehp C-d', 70 mm, 1/2 boven 440, Werckmeister.
Mxt. Man. C 1 1/3 1 2/3 Sesq. Man C 2/3 2/5
c' 2 2/3 2 1 1/3 1 c 1 1/3 4/5
c" 2 2/3 2 1 1/3 1 1/3 c' 2 2/3 1 3/5
Mxt. Rw: C 1 2/3
c 1 1/3 1
c' 2 1 1/3 1
c" 2 2/3 2 1 1/3
- 4/6 '76 Programma ingebruikneming.
- 12/6 '76 Eindoordeel Bolt. Tr en Dlc copieën van Marssum. Nieuwe tongwerken opvallend goed. Winddruk 70. Deze was oorspr. iets hoger, maar de huidige akoestiek van het gebouw verdraagt geen hogere geluidsintensiteit. 21 te enge Mixtuurpijpen vervangen. Toonhoogte 1/2 toon boven 440.
- Masuren van Trompet 8 v en Dulciaan 8 v.
- Sinds 1980 Correspondentie over steeds terugkerende storingen in de mechaniek.
- Veel foto's (ook van Roordahuizum en Peins).
 - Negatieven.
- Geïnterviewd 20/2 en 13/10 '92, 13/4 '94.
In deze map was een fotokopie uit HO over het contract met Baders inzake het orgel te Anjum. Naar Anjum overgebracht.

Sneek, gebouw onbekend.

- Negatieven.

Sneek, Gereformeerde Zuiderkerk.

- 1/12-1950 Reil rapport over het orgel en prijsopgaaf restauratie en uitbreiding. Disp. lijkt later toch anders geworden dan hier opgegeven.
- 4/8 '76 Offerte-aanvraag aan Blank en Reil voor bouw nieuw orgel, copie Roordahuizum, 23/8 offerte Reil.
- 3/10 '76 Bouwcommissie: Het wordt te duur. Veel gemeentelieden vinden oude orgel mooi dus ...
- 16/10 '76 Bolt, rapport:
1893 Proper met 13 st. 1951 uitbreiding Reil.
I. Qd 16 (1951 was B 16), P 8, Hp 8, O 4, Splf 4, Q 3, SO 2, Mxt 3-5 st (1951 op open pl.) Co dc 4 st, T 8 b/d.
II. P 4 (1951 pneum lade, enkele frp orig), Fldlc 8, VdG 8, Opf 4, Blf 2 (1951 op open pl.), Sxq 2 st(1951 op open pl.), Sch 1' 3 st (1951 op open pl.), Dlc 8 (plaats gekregen door Hp ook op pneum l. te pl.), Trem.
Ped (1951) Sb 16, O 8, Ged 8, O 4, Fg 16, (deel zink). C-f", C-f.
Co lijkt iets ouder. Nogal negatief oordeel over het orgel. Niet waard er hoge kosten aan te besteden. Beter nieuw orgel met historisch orgel als voorbeeld, evt. in bestaande kas.
- 20/12 '76 Bolt adviseert nu restauratie Proper-orgel.
- 13/1 '77 Reil rest.voorstel en kosten. Hier staat, dat de Sb uit 2 oct. der oude B 16 bestaat.
- 21/1 '77 Arch.tekening der te verbouwen kerk.
- 28/3 '78 Anoniem. Heerde (dus Reil), meerprijs, als bovenwerk als dwarswerk wordt geplaatst.
- 12/2 '77 Bolt accoord met plan Reil (samen met hem opgesteld).
- (30/5 '78) Uitnodiging ingebruikneming nieuw kerkgebouw op 30/5 '78.
- 19/4 '79 Programma ingebruikneming orgel; hierin dispositie zoals die is geworden:
Hw P 8, B 16, Hp 8, O 4, Splf 4, Q 3, SO 2, Mxt 1¹/₃, 3-5 st, Co 4 st, T 8 b/d.
Dwrsw P 4 (1893-51), Fldlc 8, VdG 8, Opf 4, Blf 2 ('51), Sq 2 st ('51), Dlc 8 ('51).
Ped Sb 16 (1920), O 8, Ged 8, O 4, Fg 16. 3 koppels, trem. voor hele o.
- 15/2 '80 Bolt, uitgesteld eindoordeel. Er waren problemen met windgebrek in de cancellen bij vol spel. Misschien is tot dat doel bij de bouw dit register pneumatisch gemaakt. Fag 16 uit '51 ver beneden de maat. Daarvoor in de plaats een andere gebruikte Fag die Reil nog had liggen. Akoestiek in gerestaureerde gebouw goed gebleven.

Geïventariseerd okt'92.

Sneek, Doopsgezinde Kerk.

Aantal stukken, genummerd:

- 3A. 30/1 '73 Schrijven Flentrop aan Bolt. Hierin veel veranderingen in hand Bolt.
- 4A en 4B Brief organist Velds aan kerkbestuur, z.d. over ombouw v.Gruizen-orgel door Scheuer. Hierbij tekeningen o.m. van niet meer bestaande beelden op het orgel.
7. 12/11-1843 Scheuer: verzoek, tekeningen terug te sturen.
8. 27/2-1844 Verzoek van ...? de verschuldigde som te voldoen wegens liquidatie van de orgelmakerij van W. van Gruijzen.
9. 23/1-1845 Schrijven J.C.Scheuer & Zn over het nieuwe orgel, met name het uiterlijk.
- 10/11. Afschrift brief organist Velds aan kerkbestuur.
- 12a. Rekeningen.
- 13,14/15,16 Brieven Scheuer.
17. nota's.
- 17b. Weer tekeningen ornamenten op orgel.
- 18a, 18b Nota's.
- 19/20/21 Copie uit rekeningenboek.
- 22/26 z.d. anoniem, bestek schoonmaak.
27. Deel Contract tussen Kerkeraad en L.van Dam en Zonen betreffende werkzaamheden die sept'94 voltooid moeten zijn. Niet duidelijk of het is ondertekend: alleen 1ste pag. is aanwezig.
- 28a t/m d. Van Dam, Nadere toelichting op het contract.
- 29/30 Gegevens uit Broekhuysen, verstrekt door D.J.zn Zwart.
- 31 t/m 34 5/6-1936 Brief O.Lindeman aan Oosterhof.
- 35 Zinsnede uit rede tijdens herdenkingsdienst 100j. bestaan kerkgebouw.

Overige stukken.

- Afschrift uit Knock in hand Bolt.
- 30/1 '73 Offerte Flentrop (dat is niet het bovengenoemde stuk 3A van dezelfde datum.
- Bolt, kladaantekeningen.
- Jun'73 Bolt, Rapport betreffende het orgel in de Doopgezinde Kerk te Sneek.
- 1786 Bouw 1 klav. orgel A.van Gruijzen, zie Knock.
- 1843 Nieuw kerkgebouw gereed. Prijsopgave v.Gr. en Scheuer voor nieuw o.
- 1844 vG overlijdt.
- 1844-47 Bouw nieuw orgel door J.C.Scheuer, Zwolle, hw, onderpos en vrij ped. Van oude orgel bijna alle pijpwerk overgenomen, Q 3 --> Wf 2.

- 1870 Revisie L.van Dam, ped.koppel aangebracht, klav. omgewisseld. Verm. Sq vervangen door B 16 bas.
 1894 Van Dam, vernieuwing klavieren
 1923 Toonhoogte- en dispositiewijziging, mag.balg.
 1972 Waterschade door brand. Daarom restauratie nu noodzakelijk.

Tenzij anders vermeld:

Man: vG (ook de meeste verplaatste registers):

Pos. en ped. Sch.

Man. P 8 (binnp 1923), B 16 dc, Hp 8, Qd 8, Viola 8 (1923 op pl. O 4), O 4 (op pl. Q 3), F 4, Wf 2 (op pl. O 2, was oorspr. Q 3 ged, door Scheuer afgesneden), B 16 bas (op plaats doorl. Sq 2 st), Mxt Tr 8 b/d (1923, gr. zink), Oct 2 (op plaats Vxh).

Pos. P 8 (ged Sch, oorspr 4?), Fld 8, Ae0 8 (1923), F d'am 4, Gh 2, VdG 8, Sicilienne 4, Vh 8 (1923).

Ped. Sb 16 (eiken), Opf 8 (eiken), O 4 (1/2 t. opgesch.), Fg 16, T 8

C-f", C-d'.

Mxt:	C	1	2/3	1/2	
	c	2	1 1/3	1	
	c'	2	1 1/3	1	en een ontbrekend koor
	c''	4	2 2/3	2	en idem

(kanttekening Bolt samenstelling idem Broerkerk 1824)

Toonhoogte 1/2 toon verhoogd (tot normale.toonhoogte) pedaalkl.1964 Flentrop.

Restauratieplan: Terugbrengen tot vermoedelijke toestand van 1843. Verwijdering inferieur pijpwerk 1923, zwelkast, expressions, zinken registers, terugschuiven oude registers, nieuw ped.klavier en wat kleiner werk.

2/5 '73 Flentrop, nota waaruit blijkt dat hij opdracht heeft gekregen.

24/9 '74 CRM. Voorlopig geen subsidie.

20/11 '74 Van Oostenbrugge (Flentrop) schrijft:

Reg.volgorde bov.w.:

P 4, Fld 8, VdG 8 (C-H gec), Fld'am 4, Sic 4, Fltr 8 (c), Gh 2, Dlc 8.

Mxt:	C	1	2/3	1/2		Sq nog onduidelijk.
	c	2	1 1/3	1		
	c'	2	1 1/3	1	1	
	c''	4	2 2/3	2	1 1/3	
	c'''	4	2 2/3	2	2	1 1/3

Dec'74 Mensuren Mxt en Sq.

22/1 '75 Voorstel Fl. niet alle pijpen te verlengen. Daardoor toonhoogte iets hoger. Nieuw voorstel Sq:

C	1 1/3	4/5
c	2 2/3	1 3/5
c'	2 2/3	2
		1 3/5.

28/2 '75 Anonieme tekening "Afdichting" orgel i.v.m. verwarming.

3/10 '75 Programma ingebruikneming.

Apr'76 Correspondentie over stemmen van het orgel.

3/1 '77 Bolt over financiële afwikkeling. Nog geen keuringsrapport, omdat de tongwerken nog moeten worden verbeterd.

6/1 '77 Bolt, restauratie tot grote tevredenheid voltooid op intonatie Fag 16 en Tr 8 (Man) na. Zal worden verbeterd.

Okt'78 Organist Folkert Binnema, klachten over onbruikbare tongwerken.

16/1 '71 Fotokopie uit Fries Dagblad (Seijbel).

- Negatieven.

Geïventariseerd 13/10 '92. Samenstelling Mixtuur Zwolle Broerenkerk, zie aldaar.

Solwerd, Hervormde Kerk.

10/11 '84 Mr A. Bouman, P.Potterweg 4, 9761 HP Eelde tel 05907-3175 aan K.Bolt. Stuurt hem, gegevens over orgel te S en te Overveen. Wat Solwerd betreft: ca 1870 F.B.Loret, Mechelen voor St. Annagesticht te Oudenbosch, in 1942 door Adema/Schreurs overgeplaatst, hersteld en van loze frontpijpen voorzien.

Aanwezig in map Overveen

Sommelsdijk, gebouw onbekend.

- Negatieven.

Sommelsdijk, Hervormde kerk.

Map met historische stukken (alle fotokopieën).

24/4-1819 1819, Contract ondertekend door kerkvoogden en A.Meere Sr. Hieruit:

OnderClavier P 8, B 16, Hp 8, P 16 dc, O 4, F 4, Sxq 2 st (doorl.gr.p. geeft Quint), O 2,

- Mxt 3,4 bs/5,6 st dc, Co 4 st dc, T 8 b/d.
- BovenClavier P 4, B 8 (wijd, 1 oct. eiken), Qd 8, Gh 4, Wf 2, Car 3 st dc, Fltr 8 dc (bas gec. met B 8), Flg 1, Trembl, Later tussen 4 en 2 v bijgeschreven Gh 2 en aan 't eind: Voxh 8.
- 3 balgen, C-f" Koppel b/d, aangeh.p. C-f.
- 19/8-1873 Schölgens en v.d. Haspel, bestek voor schoonmaak en herstel, alleen door de orgelmakers ondertekend, 10 gr. frontpijpen, die waren verzakt, vervangen. Nw ped.kl. tot c'.
- Z.d Als vorige doch iets uitvoeriger en met disp.wijziging. De artikelen daarover doorgeschrapt. Alleen door Sch & v.d.H ondertekend.
- 9/10 '52 Rapport Dr M.A.Vente met begeleidend schrijven, waarin hij adviseert naast herstelwerkzaamheden de oorspr. dispositie (ongeveer) te herstellen en een vrij ped. aan te brengen.
- 11/10 '52 Offerte Leeflang, Middelharnis.
- 13/11 '52 Vente aanvaardt adviseurschap, 18/11 '52. Reactie OC hierop.
- 31/1 '53 Beschrijving werkzaamheden Leeflang, meturen, contract en aanvulling.
- Subsidieaanvragen.
- 8/7 '54 Eindrapport Vente.
- 18/8 '54 Onderhoudscontract met Leeflang.
- Stukken vanaf 1984.**
- 11/12 '84 OC, VA en mrt'85 correspondentie over benoeming Bolt als adviseur.
- Apr '85 Bolt. "Het Meere-Orgel in de Ned.Herv. Kerk te Sommelsdijk".
- 1819/21 A.Meere Sr. Over de later bijgeschreven registers in bestek.
- 1873 herstel Schölgens & v.d.H, 10 grote frontpijpen vernieuwd, voorgestelde disp.wijzigingen gingen niet door.
- 1905 Maarschalkerweerd: Sesq --> Viola, Beide 2'fl op bov --> Gamba.
- 1953 Leeflang/Vente. Gebrekkige speelmechaniek. Niet rigoureu omgeïntoneerd, nieuwe stemmen passen niet in het geheel.
- 1978 balgen gerestaureerd, windkanaal te wijd, veroorzaakt geruis.
- Restauratievoorstel: werk aan windvoorziening, laden, mechaniek, klavieren, kas, pijpwerk (vooral bovenranden), houten pijpen, Trompetbekers. Nieuw pijpwerk:
Mxt 4 vt c"-f", Sq 2²/₃, 1³/₅, doorl., Gh 2, Wf 2, B 16 in 2 fasen indelen.
- 1, 2 mei'85 Offertes v.Vulpen, Blank en Reil.
- 23/5 '85 Reactie Bolt op de offertes. Gering prijsverschil Reil en Blank. Blank restaureert altijd door de sponsels te herstellen, terwijl Reil een afdekplaat maakt. Advies: Direct opdracht naar Reil of eerst oriëntatiereis maken.
- 15/6 '85 Diverse subs.aanvragen.
- 26/6 '85 Reil. Sponselrestauratie kan voor dezelfde prijs. Maar dan geen garantie.
- 8/7 '85 Blank. Geeft op wat de besparing van kosten is bij plaatrestauratie.
- 15/7 '85 Principeopdracht aan Reil.
- 5/11 '86 Contract met Reil.
- 7/1 '87 Verzoek organisten een pedaal tot d' te maken i.p.v. tot c', in Meere-stijl. Het klavier van Sch & v.d.H zou dan weg moeten. Het ped.wellenbord moet toch worden vernieuwd.
- 10/2 '87 Reil, prijsopgaaf voor 1. extra werk aan de klavieren, 2. uitbreiding pedaal, 3. vermindering kosten als anti-houtwormbehandeling door een plaatselijke firma geschiedt.
- 31/3 '87 KV, accoord met voorgaande.
- 7/9 '87 P.Kieviet, organist schrijft over enige onvolkomenheden.
- 15/7 '87 Programma ingebruikneming.
- 30/9 '87 Bolt. Restauratie op voortreffelijke wijze uitgevoerd. Nieuw voetklavier tot d', B 16 en Sq in 2 standen ingedeeld. Intonatie gecorrigeerd: Voeten waren te veel open en kernspletten iets te wijd. Nieuwe reg. Sexq, Deel Mxt.koor, beide 2 vt fluiten. Nieuwe Gh 2 heeft mensuur van 4' maar met lagere opsneden en met labiumbreedte 1/5 (bij de 4 vt is die 1/4). Deze situatie is overeenkomstig het Meere-orgel in Maarssen. Winddruk 73.
- Inscripties.
- 11/11 '87 OC, eindoordeel: Enkele originele onbruikbare p. van Flag 1 vervangen.

Geïventariseerd en gesorteerd 13 en 14/10 '92.

Volgens Boekzaal 1821 I, p 234 is dit het 39ste orgel van Meere (vO).

Er zijn ook klad-aantekeningen over dit en andere M.orgels in map Rotterdam, Hillegendakerk.

Sommelsdijk, Remonstrants Gereformeerde Kerk.

- Okt'75 Correspondentie over benoeming Bolt als adviseur, toen al vaststond, dat Flentrop de restauratie zou uitvoeren.
- 9/12 '75 Flentrop, beschrijving kabinetorgel in de Remonstrantse Kerk te Sommelsdijk, zoals opgesteld door Bolt (origineel is niet aanwezig) en prijsopgave restauratie.
- 1965 aangekocht, gerestaureerd en geplaatst. door G.A.C. de Graaf, ingebruikneming 9/5 '65.
- Grote overeenkomst kas en binnenwerk met kleiner kabinetorgel ca 1850 van H.ter Hart, in bezit van

Nelissen, Heemstede.

Geen overeenkomst met kabinetorgel van Flentrop van H. ter Hart.

Wel grote overeenkomst met Ermelo Oude K. 1855 J.C. in der Maur, alleen wat pijpwerk betreft.

lh Hp 8, T 8 (korte Dlc.bekers), F 4, O 2, Flg 1, Tremuland.

rh P 8, Hp 8, T 8 (metalen k.), F 4, Q 3, O 2.

C-f" chrom., stekermech.

3 prijsopgaven Steketee.

- Corresp. over subs.aanvraag, o.m. bij Anjerfonds en toestemming tot restauratie door CRM.
- 30/12 '77 Flentrop, eindnota waaruit blijkt, dat het volgende is uitgevoerd: Herstel windtoevoer Hp 8, restauratie lade.
- 4/3 '78 Bolt aan kerkbestuur: Windlade die bestond uit smalle uitgeboorde grenen planken die volkomen gescheurd waren, vernieuwd met multiplex-eiken. Balg slechts provisorisch gerepareerd. Er is nu windgeruis, waarsch. lekkage, hoogstwaarschijnlijk door de verwarming. Advies: Alsnog ook de windvoorziening laten restaureren. Kan in subsidie worden betrokken. Daarom geen eindkeuring.
- Een compositie, manuscript, hand Bolt. Voor ingebruikneming?
 - Negatieven "Sommelsdijk kabinetorgel".
- Geïventariseerd en gesorteerd 14/10 '92. Foto's kabinetorgel van Flentrop en dat te Ermelo, Oude Kerk in archief op juiste plaats gelegd.

Spaarndam, gebouw onbekend.

- Negatieven.

Spaarndam Sionskerk.

- 8/4 '83 OC, VR: Hierin de geschiedenis, ongeveer zoals bij Oost, p 296/97: 1842 Bätz voor 's-Gravenhage, Kon. Paleis. Er zijn plannen de Sionskerk te sluiten.
- 12/1 '84 Luteyn. Stuk voor intern gebruik: Enkele kerken in Haarlem die belangstelling hebben. Voorstel Bolt als adviseur in te schakelen.
- 30/1 '84 Flentrop, kostenopgaaf verplaatsing Bätz-orgel uit Sionskerk.
- 31/1 '84 Pels/v.L., 's-Hertogenbosch, idem.
- 14/2 '84 Luteyn. Nu zijn er plannen voor overplaatsing naar het geplande muziekcentrum Vredenburg, Utrecht.

Geïventariseerd 21/6 '94. Het orgel is inmiddels op zijn basis teruggekeerd in het koninklijk paleis te 's-Gravenhage (vO).

Spakenburg.

- Negatieven.

Spanbroek.

- Foto's, deels afkomstig uit map Krommenie, doopsgezinde Kerk, negatieven.

Spijkenisse, Hervormde Dorpskerk.

- 18/5 '65 OC, VA. Bätz-Witte 1860 blijkens aanduiding bij klaviatuur.
Hw. B 16, P 8, Fltr 8 (gr.oct. van Rf), Rf 8, O 4, Rf 4, Q 3, Wf 2, Mxt bas 3 st, Corn dc 4 st, Basson 16, T 8 b/d.
Bovw. Hf 8, V 8, F 4, Salct 4, Sxq (later).
Ped. B 16, Sb 16, B 8, Ob 8, Kb 4, Res.b 32 (B 16 niet originele transm. van Hw, rest van Claveaux).
C-f", C-f, 2 kopp, Trem, mech. op Claveaux-deel na, kernsteken expr, front 1932 v.Leeuwen met oude frontpijpen
KV wil orgel naar torenwand verplaatsen. Dit is vrijwel onmogelijk. Advies: Nieuw orgel. Zo nee dan laderestauratie, nieuwe kas met oude zijwanden en front naar oorspronkelijk gegeven. Verplaatsing pedaaldeel, (eventueel later) te vervangen door een beter. De Koff en De Graaf (Ede) zijn geschikte orgelmakers voor zo'n opdracht.
- 21/5 '65 OC aan Oussoren over kerkrestauraties in Blokzijl (waar orgel uit kerk zou moeten worden verwijderd, tijdelijk?) en Spijkenisse, waar orgel naar de torenwand zou moeten verhuizen.
- Aug/sept'65 Corresp .over benoeming Bolt als adviseur.
- Bolt, geschreven rapport (kladontwerp?). Hij heeft een zeer negatief oordeel over het Witte-orgel. De orgelbouw was op haar dieptepunt, "starre mensuurschema's, onnatuurlijke intonatiemethoden (getande kerns, expressions), overdruk, dikke toon, irriterende luie kwakende aanspraak van de pijpen. Het geheel is van een saaie stijfheid, gemengd met een poging om pompeus te zijn, geheel overeenkomstig de stijl en het levensgevoel van die tijd, zoals bv. ook in de bouwwerken uit die jaren vaak duidelijk tot uitdrukking komt...". Hij adviseert de bouw van een nieuw orgel.
- 7/10 '65 Bolt aan KV; dezelfde conclusie, echter veel korter en in gematigder termen.
- Z.d Pl.C aan Bolt, begeleidend schrijven van:
1. Concept schrijven aan KV: Geen nieuw orgel. Contact opnemen met De Koff, De Graaf, Fonteyn/Gaal, Blank en Boegum (de laatste te Amstelveen).
 2. Concept voor schrijven aan "Orgelbouwer X te ...": Zij willen het Witte-orgel, dat in 1932 is verplaatst

en in 1955 met een aantal ped.st. uitgebreid, behouden, en op zijn oude plaats terugzetten. Verzoek prijsopgave.

- 29/11 '65 Bolt: Niet accoord met Fonteyn-G. en zeker niet met Boegum.
 4/2 '66 Prijsopgave van een orgelmaker uit Ede (De Graaf dus vO). Hieruit blijkt nog dat het front pneumatisch. is. Hij geeft referenties: Suameer (Fr), Sluiskil, Vlissingen Chr.Geref.
 23/8 '67 Pl.C: Handhaven oude orgel, nieuw front. De orgelmaker H.W. Claveaux heeft het beste plan gemaakt (plan B). Hij heeft het orgel steeds in onderhoud gehad.
 23/9 '67 KV aan Bolt: KV sluit zich hierbij aan. Einde contact met Bolt.
 27/10 '67 OC, uitvoerige reactie aan KV. Claveaux is voorzover bekend gespecialiseerd in elektrische tractuur. Hoe denken ze zich verdere begeleiding in?
 12/12 '67 Pl.C. aan Bolt: De Koff had geschreven, dat hij die overplaatsing met verbetering absoluut onverantwoord achtte. De Graaf was daartoe wel bereid, maar had twee slechte referenties. Zij willen een "degelijke elektrische voortractuur".

Geïventariseerd eind '92. Opmerkingen (vO): Werklijst Witte: Witte-orgel na kerkrestauratie 1971 niet herplaatst, binnenwerk gewijzigd gebruikt in nieuw orgel te Alphen a/d Rijn.

Stadskanaal, Hervormde Kerk.

- 14/12 '76 Restauratievoorstel Ruiter (met dispositiewijziging).
 5/4 '77 OC, VA: 1875 v.Oeckelen.
 Hw. B 16, Vn 16 dc, P 8, Rf 8, Fltr 8 dc, O 4, Qf 3, O 2, T 8 b/d.
 Bovw Sal 8, Hp 8, VdG 8, Vlcl 16 dc, Splf 4, Wf 2, op.pl.
 Windl, 2 afsl, Mank, C-f", C-d' aangeh.
 Orgel in slechte toestand, expr. Orgel op latere verlenging der pedaaltoetsen na geheel in oorspr. staat. Ruiter heeft het in onderhoud en komt in eerste plaats in aanmerking voor restauratie.
 20/9 '77 OC, schrijven waaruit blijkt, dat Bolt adviseur is.
 20/12 '77 Rapport Holthuis (Ruiter), hij schrijft: ca 1880 v.Oeckelen. Waarsch. betere volgorde registers in Hw: P 8, B 16, Rf 8, Vn 16 dc, O 4, Fltr 8 dc, Qf 3, O 2, T 8 b/d.
 Gr.oct. VdG van Hp. C-f", aangehp C-d'.
 Hierbij 2de rest.voorstel: herstel windlade (verend sleepsysteem) en mechaniek, geen dispositiewijziging
- Losse aantekeningen Bolt.
- 23/12 '77 Bolt: Accoord met plan R, zonder dispositiewijziging.
 13 & 17/2 '78 Leeflang en Reil, offertes.
 Apr'78 Correspondentie over offertes. Omdat men niet tevreden was over Ruiter nog twee aangevraagd. Bolt behoudt voorkeur voor Ruiter: prijs, veel ervaring met v.Oeckelen-orgels, woonplaats in de buurt.
 13/2 '78 Copie contract met Leeflang.
 23/3 '81 CRM. Voorlopig geen subsidie. Goedkeuring.
 14/5 '81 Bolt. Na demontage blijkt dat draadwerk moet worden vernieuwd. Bourdon in 2 fasen.
 27/11 '81 Bolt. Reactie op z.i. ondoelmatige plannen ingebruikneming.
 11/12 '81 Programma ingebruikneming, dispositie. Hierin: scheiding Trompet bij H/c.
 12/2 '82 OC, eindrapport.
 13/2 '82 Bolt, eindrapport: Orgel uit 1875/78, herstel windvoorziening, revisie tractuur: iets lichtere, enigszins modern aandoende speelaard. Winddruk 85 (was 88). Herintonatie Sal en Violcel 16 kostte veel hoofdbreken. Opsneden waren verhoogd, nu weer gecorrigeerd. Een aparte vermelding verdient de in ons land weinig voorkomende karakteristieke aanspraak van de eerder genoemde Violoncel, welke doet denken aan het aanzetten van de snaren bij het bespelen van een strijkinstrument.
 Hoewel het orgel nog zeer fraai klinkt, is toch veel van de helderheid en intensiteit verloren gegaan door de nieuw gelegde vloerbedekking. De uit Amerika overgewaaid mode van kamerbreed tapijt in kerkgebouwen tast de akoestiek aan en werk klanksmorend op orgelklank, gemeentezang en ook op het gesproken woord. Het hoort niet in een kerk thuis, maar in een modern flatgebouw, waar het de kelderachtige betonresonanties moet afdempen.
 Voor het behoud en het goed functioneren van het orgel is het belangrijk, dat het veelvuldig wordt bespeeld en dat de temperatuur in het kerkgebouw binnen normale en veilige grenzen wordt gehouden. Uw organisten zijn geïnstrueerd om onmiddellijk alarm te slaan, als er gevaar dreigt.
- Negatieven.

Geïventariseerd einde '92.

Stalhille.

- Negatieven.

Stams, Zisterzienser Stift, koororgel.

- Foto met dispositie erop geschreven: F 8, F 4, P 8 (bas ged) O 4, Q 3, O 2, Corn (in bas Quint), Mxt, Cmb, 16 ped (?), "vroeger tegen de muur" (op foto : orgel voor koorgestoelte).

Afkomstig uit map Finsterwolde.

Staphorst, kerk onbekend.

- Foto(s), negatieven.

Steenderen.

- Negatieven.

Steenokkerzeel.

- Negatieven.

Steinkirchen.

- Negatieven.

Stolwijk, Hervormde Kerk.

- Fotokopieën uit notulenboeken sinds 1875.
- Z.d. Anoniem. Rapport (vermoedelijk gezien verdere correspondentie: van de plaatselijke organist): 1878. Holtgräve Jr, balustradeorgel, opgesteld in voormalig kerkgebouw.
Hw. P 8, B 16, Sal 8, Hp 8, O 4, F 4, Q 3, O 2, Mxt 3-4 st, T 8, Co 4 st.
Bov.w. P 8, VdG 8, Rf 8, Sal 4, Rf 4, Wf 2, Fag 8. Mank, Pedk, C-f", C-d'. (wat opvalt: Geen ped.reg. toch ped.koppel).
Bij overplaatsing gewijzigd, vooral opstelling, mechaniek, windvoorziening.
Deling T 8 later ongedaan gemaakt, gr.oct. Sal pneum. afgevoerd. De auteur stelt van alles voor met nauwkeurig omschreven (moderne) materiaalomschrijvingen, pedaaluitbreidingen en oppert zelfs uitbreiding met rugwerk en dus verplaatsing der klaviatuur.
- 15/1 '80 Flentrop, prijsopgaaf voor enige summiere werkzaamheden.
- 17/2 '80 OC, VA: Orgel heeft onderbouw gekregen na plaatsing achterop galerij. Het was oorspr. een balustrade orgel. Klavier naar andere kant. Nauwelijks mogelijkheden voor aanbouw vrij pedaal.
- 4/6 '82 Flentrop: Er blijken meer mankementen te zijn: Restauratie binnenkort noodzakelijk. Voorstel, hoe vrij pedaal te verwezenlijken, met tekening.
- 14/12 '82 OC: geen bezwaar ook andere orgelmakers offerte te vragen in overleg met Bolt.
- 15/11 '84 Anoniem (kennelijk de organist) plan A, B en C, allerlei voorstellen om aan de vraag van de gemeente te voldoen voor het spelen van muziek van J.Zwart etc.
- 8/3 '85 Bolt schrijft, dat hij een avonddienst heeft bijgewoond en daaruit geconcludeerd, dat het orgel in zijn huidige samenstelling ruimschoots voldoende is.
- 12/3 '85 De plaatselijke organist wil een uitvoerig bestek en offertes van Flentrop, v.Vulpen, Leeftang en v.d. Heuvel, waarin o.m. 1. restauratie volgens bestek, 2. meerprijs vrij pedaal, 3. verplaatsing klaviatuur naar middenvoor, 4. N 5¹/₃ op II bijplaatsen.
- 16/3 '85 Bolt, reactie op vorige: 1. Bestek Flentrop is uitvoerig genoeg, 2. v.d.Heuvel komt niet in aanmerking, zijn restauratie in Polsbroek is beneden alle peil, 3. Accoord met voorstellen behalve uitbreiding bovenwerk.
- Wat heen en weer geschrijf, waarna Bolt als adviseur bedankt.
- 10/9 '85 Luteyn (secretaris OC), vertrouwelijk schrijven aan KV.
- 28/1 '86 Arjen Luteyn. Persoonlijke reactie.
- Blad met aantekeningen "Stolwijk", afkomstig uit map Bathmen, over tongwerken en "dispositie identiek aan Bathmen".
- Negatieven.

Schrijven 10/9 '85 en 28/1 '86 voorlopig niet publiekelijk toegankelijk.

Stukken in verband met kwestie v.d.Heuvel en v.d.Veer naar betreffende plaatsen in archief overgebracht: v.d.Veer, Katwijk, Yerseke, Polsbroek, Sliedrecht.

Strasbourg, cathédrale.

- Negatieven (van foto's gemaakt).

Strijen.

- Negatieven.

Stroe.

- Fotokopie ets, kerkje in de storm (bij de posters).

Surhuizum.

- Negatieven.

Swifterband.

- Briefje met aantekeningen, dispositie en commentaar op intonatie.

Talsma. (orgel van T., bij Verschueren, Tongeren)

- Negatief.

Temperatuur.

- Harald Vogel "Zur Stimmung".

Ten Boer, Hervormde "Kloosterkerk".

- 9/6 '78 OC VA.
Man. C-f" B 16, P 8, G 8 (C -B uit Hp), Hp 8, O 4, F 4, F 2, Q 3.
Ped C-d'Sb 16 (pneum). Trem, Pedk.
(uit latere stukken blijkt: Q 3 is 1 1/3, uit latere tijd).
Deel pijpwerk van zeer oude datum, voornamelijk gedekten, waarin dichtgesoldeerde voorkomen. Lade C-c", pneumatisch toevoegsel tot f". Orgel in slechte staat. Wegens kerkrestauratie zal er ook enige subsidie voor het orgel beschikbaar komen. Er is contact met Bolt, in schrijven 13/6 '78 bevestigd.
- 6/11 '78 Herv. gemeente schrijft: Er zijn geen nadere gegevens voorhanden. A.J. Opten, Groningen verzorgde eventuele problemen tot nu toe.
- 12/4 '79 M Ruiter, rapport betreffende het orgel. Pijpwerk, kas en lade uit alle mogelijke perioden. Klein deel Gamba van zink. Lade Hinsz? Disp. vaker gewijzigd. Restauratievoorstel. Lade restaureren, verwijderen cs"-f". Nieuw man. en ped.klavier Trem. vervalt, Q 1 1/3, sterker maken of vervangen door Tr of Mxt 2-3st.
Bijgeschreven (hand Bolt): 1894 J. Doornbos, 1906 waterschade, herstel Doornbos, publicatie OGG, Talstra, 1946 vernieuwd A. Bik.
- 12/5 '79 Bolt over de beschrijving van Ruiter, samen met hem opgesteld. Het orgel zal na vergroting der kerk mogelijk te klein zijn.
- 10/1 '80 CRM. Goedkeuring en subsidietoezegging. De expressions moeten dicht.
- 16/7 '81 Ruiter. Offerte extra werk: expressions verwijderen.
- 8/10 '81 Ruiter. Over orgelkas, die uit het lood staat.
- Losse aantekeningen Bolt (zaken die ook in eindrapport staan).
- 12/2 '82 Bolt: Werk tot tevredenheid voltooid. Samenvoegsel registers van diverse herkomst en uiteenlopende kwaliteit. Bij bepaling toonhoogte uitgegaan van dichtgesoldeerde gedekten. Expressions verwijderd door afknippen, uitgezonderd frontpijpen. 1 1/3' (fabr.pijpen) vervangen door T 8 naar Middelbert. Lade XVIII Hinsz-factuur, later verkleind. Er is een 6st dc vulstem geweest, later tot 4 st verkleind. cs"-f" verwijderd. Laagste deel B 16 (destijds voor ped.transmissie gebruikt) op lade teruggezet. Nw hand- en voetklavier. Balg vervangen door een gebruikte van Doornbos. Winddruk 73 mm. Rel vochtigheid in oog houden!
- 19/2 '82 OC, eindrapport. Werk van hoge kwaliteit (op enkele pijpen na).
- Summer programma ingebruikneming kerk en orgel op 7/5 '82.
 - Boekje over de kerk.
- Geïventariseerd 16/10 '92.

Terborg, Hervormde Kerk.

- Foto(s), negatieven.

Ter Heyde aan Zee.

- (22/6 '84) Programma ingebruikneming 22/6 '84 met historische gegevens, dispositie etc. afkomstig uit de map Drongelen (Herv.k.) van het archief Bolt:
Er zijn oude pijpen uit ca 1760 en een tweede groep uit de 19de eeuw.
ca 1900 was de dispositie P 8, B 16, Hp 8, O 4, VdG 8 dc, Rf 4, O 2, Corn dc.
1929 orgelfront, dat door blikseminslag was vernield, vernieuwd.
1953 nieuw orgel Bik met pijpwerk vorige:
I. P 8, Hp 8, O 4, P 2, M 3 st. II B 8, G 8, VxC 8, Rf 4, N 3, Wf 2, T 1 3/5, Trem. Ped Sb 16, Ob 8.
5 koppels, C-g", C-d', pneum.
Het nieuwe orgel: Pels/v.Leeuwen. Alles nieuw, tenzij anders vermeld:
I. P 8, Co 4 st (deel oud), Hp 8, O 4 (3 soorten p), Q 3, O 2, Mxt 3-4 st, Dlc 8.
II. B 8 (houten deel oud), VdG 8, Rf 4, N 3, Wf 2, T 1 3/5.
Ped. Sb 16. 3 koppels, Trem (hele w.), balg uit '53. C-f", C-d'.

Geïventariseerd 12/3 '92.

Tervueren.

- Negatieven.

Tesschemacher.

- Lijst "andere orgels van Teschemacher", d.w.z. andere dan in Wieringen, Herv. Kerk volgens opgave van H.Kulverschmidt, Aachen:
Zell (vroeger in Werden), Vaals Herv, Elberfeldt, Alpen Ev.K.
Posities: Brussel Instrumentenmuseum, Essen-Werden Ev.Kirchsaal. Elberfeld, Ev.Kapelle, Barmen, privé.
Pijpen: Donburg (uit Schwelm Ref.K.), Elberfeldt-Uellendahl, luth.Kirchsaal.

Opm. (vO) In het Utrechtse archief was ook reeds een artikel over Teschemacher in M&M apr'57. Ik had ook nog deze aantekeningen: Dusseldorf Stadtkirche (zijn vermaardste orgel) en Stadtkirche te Moers, 1912 gesloopt.

Thesinge, Hervormde Kerk (Stichting OGK).

Veel correspondentie werd namens de stichting afgehandeld door het bureau voor architectuur en Ruimtelijke Ordening Ir Oom te Groningen.

- 27/9 '72 Oom. Verzoek aan B&T tot maken offerte voor werk aan orgel in kader kerkrestauratie.
18/10 '72 B&T. Beschrijving orgel en rest.plan.
12/1 '73 Opdracht demontage aan B&T.
16/8 '73 Opdracht aan B&T met uitzondering van aanbrengen Cornet.
14/11 '73 Benoeming Bolt tot adviseur.
26/11 '73 Bolt: Reil is bereid spoedig de frontpijpen te restaureren. Hierom had men gevraagd.
27/11 '73 Opdracht aan Reil de frontpijpen te restaureren.
Nov'73 Bolt. Rapport betreffende het orgel in de Ned.Herv.Kerk te Thesinge (Gron), met gebruikmaking. van enkele gegevens van B&T die het orgel hebben gedemonteerd.
1873 R.Meijer Veendam, orgel gr.deels in originele staat.
C-e". P 8, B 8, V 8, O 4, F 4, O 2, Hb 8. Aangehp C-H.
3 verschillende lab.vormen: Hb 8 vermoedelijk uit latere tijd, waarschijnlijk geplaatst in 1876, doorslaand en met zinken bekens en kelen, schalmeimensuren, veel onderdelen hiervan ontbreken.
Aantal pijpen ontbreekt. Alle pijpen hebben kernsteken, geen stemrichtingen, opsneden vrij laag.
Citaat B&T: Degelijk werk wat hout, windvoorziening, mechaniek en lade betreft, niet wat pijpwerk betreft.
10/12 '73 Reil, offerte betreffende restauratie en herplaatsing.
10/12 '73 Contract met Reil (De ondertekening moet van latere datum zijn).
20/12 '73 Oom. Overzicht van kerkrekeningen betreffende het orgel uit 1873-1923 (Meijer, J.Doorbos, A.Doorbos).
Jan'74 Reil, Masuren.
27/4 '74 Bolt aan Rijksadviseur. Doorslaand tongwerk met zinken bekens volkomen onbruikbaar. Voorstel: vervangen door Cornet, gr. en kl. octaaf laten staan. Discant opbergen in het orgel. Idem aan Stichting OGK. Reactie Oussoren en Stichting mei'75: accoord.
22/5 '74 Summier programma ingebruikneming.
27/5 '74 Bolt: werk tot grote tevredenheid voltooid. Klank aanmerkelijk fraaier dan op grond van de tamelijk slordige makelij mocht worden verwacht. Opmerkingen over de nieuwe Cornet en over enkele kleine correcties op het rapport.
- Foto's, negatieven.

Geinventariseerd 16/10 '92. Het is niet duidelijk, hoe de opdracht aan B&T is geannuleerd. Is er geen contract ondertekend vanwege de gewenste levertijd? Aanvullingen (vO): Ingebruikneming 14/12 1873 volgens StWV. Ik noteerde in 1974 ter plaatse: asymmetrisch liggend kort pedaal (C-H). Naar map Reil overgebracht: Stuk over woningbouw door een der gebr. Reil opgesteld.

Timpe.

Uit Rapport Bolt over orgel Middelbert:

- Johannes Wilhelmus Timpe geb. 1760 in Glane bij Osnabrück, † 7-6-1837 in Groningen.
Was meesterknecht van Freytag en voltooide diens orgel te Warffum.
1813 ombouw en verplaatsing Zutphen, Walburg.
1818 tweeklaviers orgel met vrij ped Emdem, Nieuwe Kerk, verloren gegaan.
1831 zijn belangrijkste werk: Groningen Nieuwe Kerk 1831, 3 man.
Timpe's werkplaats werd overgenomen door Petrus van Oeckelen.
Veel bijzonderheden van technische aard over zijn werkwijze: Zie rapport Bolt Middelbert.

Ik mag daar het volgende aan toevoegen:

- Zwolle Waalse Kerk.
- Zutphen Nieuwstadkerk.
- Groningen Der Aa-kerk, verplaatsing uit Academiekerk en ombouw (vO)

Tjamsweer, Hervormde Kerk.

- 9/6 '73 Bolt aan Ds J. Noordman te T. Oordeel op diens verzoek: Orgel 1880 Van Oeckelen, geheel in originele staat, zelfs geen windmachine aangebracht, mooi gemaakt, boeiend karakteristiek klankkarakter, merkwaardige Mixtuur. Windlade waarschijnlijk ernstig lek, maar als de kerk niet moest worden gerestaureerd, zou het orgel nog vele jaren mee kunnen. Advies: Windladerestauratie op begroting van de

- kerkrestauratie.
- 28/11 '75 Bolt aan Noordman, commentaar op offerte Ruiter. Trachten kosten in kader kerkrestauratie te brengen.
Nov'75 Bolt, "Het orgel van Tjamsweer (Gn)".
1880 geschenk. Gezien makelij gebouwd door v.Oeckelen.
P 8, B 16 b/d, Hp 8, VdG 8 (C-E van Hp), O 4, Qf 3 (Spf), Splf4 (1 oct con), Wf 2 (gr.o.ged), Mxt 3,4,5st b/d, T 8 b/d.
Deling B 16 en T 8 c/cs ,Mxt g/gs, aangehangen pedaal C-f", aangehp C-a, Wndl, a=440.
Mxt: C 2 1 1/3 1
c' 8 2 2/3 2 1 1/3
c" 16 5 1/3 4 2 2/3 2
- 27/4 '77 CRM. Goedkeuring en subs.toekenning.
- 29/6 '77 Vermeulen Alkmaar. Beschrijving werkzaamheden. Contract (alleen door orgelmaker ondertekend). Uit overige stukken blijkt, dat zij het werk uitvoerden.
- 22/6 '78 Vermeulen. Aanvullende begroting voor reconstructie orgelbekroning. Reactie Bolt: Hiervoor aanvulling op subsidie aanvragen.
- (24/9 '78) Programma ingebruikneming op 24/9 '78.
- 23/10 '78 Bolt: Werk met grote nauwgezetheid en vakbekwaamheid voltooid. Tijdens kerkrestauratie bekroningssnijwerk gestolen. Nog geen financiële middelen deze te reconstrueren. Orgel was voor restauratie vol en krachtig, doch tevens mild, zangrijk en rustig. Dit bijzondere karakter is niet volledig behouden gebleven, vermoedelijk wegens:
- wijze restaureren windlade.
 - Windmachine i.p.v. handbediening.
 - Reinigen pijpwerk.
- De windtoevoer is bij volkomen dichte windlade direkter en enigszins explosief geworden. Onrustige windstroom door (te grote) windmachine.
Het orgel is "bij uitstek geschikt voor de begeleiding van een volle kerk krachtig zingende stoere Groningers."
- 1 foto, negatieven.

Geïventariseerd 16/10 en 21/10 '92.

Tuithoorn, RK kerk.

- Negatieven.

Twello, Hervormde Kerk.

- 19/1 '72 OC, VA. In mrt '72 correspondentie over leggen contact met Bolt.
okt'71 Rapport betreffende het orgel in de Nederlands Hervormde Kerk te Twello. Bolt. Hierbij: losse aantekeningen, foto uit Seijbel "Zes Eeuwen Veluwe Orgels" en fotokopie Broekhuizen (T 18).
1819 Meere (Broekhuizen: geschenk).
1822 Quelhorst, Oldenzaal, uitbreiding met onderpositief.
1884 N.S.Leyser 2 nieuwe klavieren (of beleg?).
1924 Leyser, nieuw voetklavier en windmachine, originele balgen vervangen door mag.b.
Ooit Larigot en Fl.tr. verwisseld.
Tr 8 en Dc 8 niet lang geleden vervangen door fabriekstongwerken.
Idem mechaniek en klavieren 30 cm naar achter geschoven.
Man. P 8, B 16 b/d, Hp 8, O 4, Lar 3 dc, F 4, O 2, Car 3 st dc, Mxt b/d, T 8 b/d (fabr).
Pos. P 4, Rf 8, VdG 4 (1/2 toon verschoven), Nh 2 (enge spf), Fltr 8 (afkomstig van Man), Dc 8 b/d (fabr).
Lar was 1 1/3, op positief, op plaats Fltr 8, in bas kleinere gaten dus oorspr. Q 3 geprojecteerd.
Mxt: C 1 3/5 1 1/3 1 Car 4 1 3/5 1
c 2 2/3 2 1 3/5 open pl.
c' 4 3 1/5 2 2/3 2 open plaatsen.
Rf 8 (II): mensuren 96, 53, 34, 26, 22.5.
De slepen der Trompet zijn thans doorverbonden.
C-f", aangeh.p., C-d', Koppeling b/d (thans gecombineerd), 2 wintlossingen, Tremblant (verdwenen), mag.balg, kas grenen, later 30 cm verdiept.
Pijpen Quelhorst duidelijk belijnd hoog opgaande spitse lab.vorm. Meere bijgedrukt.
Restauratievoorstel: Herstel lade en balg, herstel oorspr. toestand, behalve kas.
Enkele kanttekeningen later door B. bijgeschreven, o.a. Mixtuursamenstellingen in Utrecht Biltstraat en Rheden (ik heb ze aldaar genoteerd, vO).
Verschuivingen Rf waarschijnlijk door Quelhorst zelf bij inbouw (nieuwe C-pijpen oud).
Winddruk 66.
- 8/12 '71 KV. Enkele gevonden archiefgegevens 1819, 1884, 1925 wijziging pedaal en "electrische orgeltrapperij".
18/5 '72 Bolt: Hij zal met Blank het orgel bezoeken. Blank komt als "Meere-specialist" het meest in aanmerking de restauratie uit te voeren.
30/5 '72 Blank, offerte.

- 26/7 '72 KV, accoord met restauratie Blank. Deze heeft al een voorlopige restauratie uitgevoerd.
- Correspondentie over subsidie.
- 17/3 '78 Blank, nieuwe prijsopgave (alleen begeleidend schrijven: Nu nieuwe spaanbalgen i.p.v. handhaving der kwalitatief mindere niet originele bestaande balg).
- 19/4 '78 KV aan monum.zorg: Er zijn ook plannen tot kerkrestauratie.
- Z.d OC. Is het niet verstandiger een plaat aan bovenzijde lade aan te brengen? De kerk gaat zelf financieren.
- 5/9 '80 Nieuwe prijsopgave Blank.
- 31/1 '83 KV: Zelf financieren wegens uitblijven subsidietoezegging. Ook offerte van een andere orgelmaker?
- 4/2 '83 Bolt, reactie hierop.
- 26/4 '83 Blank en Reil, offertes.
- 13/5 '83 Bolt, advies opdracht Reil: Kosten beduidend lager.
- 31/8 '83 Opdracht Reil, voorlopig zonder Tr 8 en zonder 2de balg.
- 3/6 '84 Bolt: Trompet is belangrijk in totaalklank. Advies: Nieuwe Tr. maken en balgenstoel zo maken, dat later indien nodig een 2de balg kan worden bijgeplaatst. 8/6 '84 door KV aldus besloten.
- 1/8 '84 Reil: over "fasering" Bourdon 16. 6/8 aldus besloten.
- 14/11 '84 Reil, Aanvullendprijsopgave voor vergulden labia der frontpijpen, nieuwe Larigotpijpen, verbeteren orgelbank.
- Geschreven stuk: In overleg met Wiersma windladen met eiken platen bestand maken tegen invloed der verwarming.
- 15/12 '84 Programma ingebruikneming orgel (De kerk - rep. dak en ramen - was reeds 1/12 '84 in gebruik genomen).
- 21/1 '85 Bolt, eindoordeel: Orgel zeer in de smaak gevallen. Over intonatie, windvoorziening, nieuwe tongw., speelaard en klaviatuur. Lage opsneden, kleine voetopeningen, lage winddruk. Kas in oorspr. kleuren geschilderd.
- 4/3 '85 OC, eindrapport. Discussie over wenselijkheid 2de balg is nog niet gesloten.
- Z.d Anoniem (Bolt?). "Het orgel in de Ned.Herv. Kerk te Twello, kleine historie en beschrijving". Hieruit blijkt in tegenstelling tot het rapport dat: Quellhorst de B 16 heeft geplaatst op de plaats van de Fl tr., welke op de plaats van de Sq kwam en dat bij de restauratie de volgende ontbrekende Mixtuurkoren zijn bijgeplaatst:
c-h: 1 1/3, af c' 2 2.
- Negatieven.
- Geïventariseerd 21/10 '92.
Uit deze map een lijst van Meere orgels, door Blank opgesteld, onder "Meere" ondergebracht.
In rapport okt'71 door Bolt als kanttkening bijgeschreven, samenstelling vulstemmen Meere-orgels Utrecht, Biltstraat en Rheden.

Tzum, Hervormde Kerk.

- Foto's en mensuren, deels als uit andere map afkomstig.
 - Enkele pagina's uit OB jaargang XI nr 6/7 (jun/jul'68).
- 19/11 '68 OC, VR.
- 3/6 '70 Bolt aanvaardt adviseurschap.
- Nov'70 Rapport betreffende het orgel in de N.H. Kerk te Tzum (opgenomen in prijsopgave van Reil van 25 jan'71. Historische gegevens (ook over het voormalige orgel te Tzum, gebouwd door Claes Douwes, dat in 1777 werd verkocht aan de kerk te Oosthem).
1760 Steevens, 1764 Hinsz, dispositie Knock, XIX meerdere malen v.Dam.
- Man. P 8 (St/Allerhande), B 16(gr.oct.v.Dam, rest St), Hp 8 (vD op pl.Bp), Vln 8 (vD op pl. Qd), O 4 (H), Co dc (H 4 3 1/5 2 v e r s c h o v e n ?), Q d 8 (H op pl. Q 3), R f 4 (v D), M x t b/d (C 2 2/3, 2, c' 2 2/3, 2, 1 1/3, sterk gewijzigd), Flg 2 (St), T 8 b/d (H), Vh 8 b/d (H).
- Rw. P 4 (St. enkele zink), Hp 8 (St), Viola 8 (vD gr. oct. van Hp, waarsch. op plaats Rfl 4), Rf 4 (St op pl.Sq), Celeste 8 (op pl. O 2), Gh 2 (H/St), Dc 8 b/d (H)
- C-d''', aangeh.p. C-d' (waarsch. St)
- Laden vrijwel zeker door H vernieuwd. Balgen weg, klavieren Van Dam, reg.knoppen verplaatst, oorspronkelijk in horizontale rijen, kas eiken, achterwand grenen.
- 26/10 '71 CRM. In principe subsidie, echter: Eerst moet blijken of Reil een dergelijke restauratie aan kan.
- 2/9 '72 Bolt aan Rijksarchitect en Oussoren. Over plannen tot "brute vernieling van een goed geproportioneerd en in goede staat verkerend typisch Fries kerkinterieur". Gaat misschien niet door. Waarom het geld niet voor orgelrestauratie gebruiken?
- Uitnodiging ingebruikneming gerestaureerd kerkgebouw op 31/10 '73.
 - Diverse corespondentie o.m. over subsidie.
- 30/9 '75 Nieuwe offerte Reil (i.v.m. hernieuwde subsidieaanvraag).
- 15/11 '78 en 9/11 '81 Hernieuwde kostenbetrekeningen.
- 20/1 '82 CRM. Subs.toekenning.
- 11/9 '84 Reil, nieuwe omschrijving werkzaamheden, reconstructie dispositie, stemmen terug op oude plaats.
- Aantekeningen Bolt over Dlc, Tr, Vxh, Hp, Pr 4, Pr 8.
- 24/9 '85 Reil: Na verwijdering Al.verf blijkt front te zijn samengesteld uit pijpen van verschillende makelij. Ze zijn

- vlekkerig. Gebruikte St. oude frontpijpen? Extra bedrag voor opnieuw folieën, wat noodzakelijk is. 4/10: reactie Bolt hierop.
- 17/12 '85 Reil: over reconstructie wapens op het orgel. Tekeningen hiervan.
- 20/12 '85 Programma ingebruikneming orgel.
- 5/2 '86 Bolt, eindoordeel. Voortreffelijk restauratiewerk, vooral ook de nieuw gemaakte gereconstrueerde registers. Q 3 was grotendeels aanwezig in de Mixtuur. Herstel toonhoogte door verlenging pijpen. Rugwerk kreeg weer staartklavier. Hechthoutplaten en sleepringetjes aangebracht. Zijvleugels hoofdw. XIX gehandhaafd, waarsch. oorspr. vleugeldeuren. Ook Rf 4 van v.Dam gehandhaafd.
- 20/6 '86 Idem OC. Baarpijp lijkt wat sterk. Het is de vraag of de niet-evenredige stemming juist is. Verder niets dan lof.
- Een proefdruk over het orgel (van wie?, correcties in onbekende hand).
 - Fotokopie van getypt verhaal over het orgel, anoniem.
- 1987-88 Correspondentie over verkleuring frontpijpen.
- Stencil. Het Hinsz-orgel van Tzum, geschiedenis, dispositie, herkomst stemmen, vulstemsamenstellingen:
 Man. P 8 (grdeels St), B 16 (St), Bp 8 (R naar Midwwolda), Qd 8 (H), O 4 (H), Rf 4 (vD), Q 3 (St), Flg 2 (St enge Spf, oct.inton.), Mxt3,4,5 st (St/H/grd.R), Co dc 3 st (H), T 8 b/d (H, bekera grdeels St), Vh 8 b/d (H).
 Rp. P 4 (grdeels St), Hp 8 (St), Rf 4 (St), O 2 (R), Gh 2 (St, oorspr Flg 1), Sxq 2 st b/d (R), Dlc 8 b/d (H). C-d", aangehp C-d', schuifk, Afsl, 2 trem, laden H, Klav R (naar H), 65 mm, 415 Hz (XVIII kamertoon), Werckmeister (uit originele pijplengtes), kas J.G.Hempel, bekroningen en vleugels Hw vermoedelijk 1881.

Mxt	C	2	1 1/3	1		Sq	C	1 1/3	4/5
	c	2	1 3/5	1 1/3	1		c	2 2/3	1 3/5
	c'	4	3 1/5	2 2/3	2	1 3/5			
	c"	5 1/3	4	3 1/5	2 2/3	2	Co	(c')	4 3 2/5 2

Geïventariseerd 22/5 en 21/10 '92. Hier aangetroffen, wat elders in archief thuis hoort:

- Correspondentie over Baijum, hierin aangetroffen, op betreffende plaats in archief gedeponneerd.
- Aantekeningen over orgel Wassenaar, o.m. samenstelling Mixtuur en foto's.
- Fotokopie Broekhuysen Oosthem (orgel afkomstig uit Tzum) O 28.
- Foto's Harlingen.

Uitgeest, Hervormd-Gereformeerde Federatie.

- Mrt/apr'74 Eerste correspondentie met Bolt op initiatief van de organist. Er is ernstige schade door de verwarming.
- 7/10 '74 Verslag vergadering pl.C. Onderzoek orgel: Wijzigingen '63: Bourdon vrijgemaakt op pedaal (kan nu teruggezet met transmissie, zoals ook door Flaes wel toegepast), 2 ped.koppels, Nasard op II. Plaats orgel, meerdere mogelijkheden.
- 23/6 '77 R. Plante, verwarmingsdeskundige. Advies.
- Verslag vergadering pl.C d.d. 12/9 '77. Plaats van het orgel (Bolt: traditie in N.Holland: in het koor. Ook de door Flaes gerealiseerde plaatsing is monument), materiaal op de wanden, verwarming, herstel wijzigingen orgel. Welk Flaespedaal als voorbeeld? etc etc.
- 14/9 '77 Flentrop. Offerte voor restauratie.
- 6/4 '78 Vermeulen. Idem.
- 11/4 '78 Bolt. Reactie op de offertes. Uit hierna volgende stukken, blijkt dat Flentrop de opdracht kreeg.
- 6/12 '80 W. Heldoorn (pl.C?) over herstel Salicionaal en aanpassen ped.toetsen "in aangepaste styl" 28/12. Bevestiging hiervan aan Flentrop.
- 3/4 '81 Programma ingebruikneming, waarin "Orientatie":
 1869 Pieter Flaes, Amsterdam 4/7 in gebruik genomen.
 1963 grootste Bourdonpijpen op aparte pedaallade gezet, inbouw 2 ped.koppels, niet originele Celeste vervangen door Nasard.
 1988 Nu bij restauratie B 16 teruggeplaatst, maar toch zo, dat hij in het pedaal speelbaar is. Nasard vervangen door Salicionaal.
 Hw. B 16, P 8, O 4, Q 3, O 2, Co 4 st, Mxt 4 st, T 8.
 Pos. Sal 8, Hp 8, VdG 8, Rf 4, Wf 2, drie 8 voeten C-Gs gecomb.
 Ped. B 16 (van C-b Hw).3 koppels (waarvan 2 uit '63).

Mix:	C	2	1 1/3	1	2/3	Cornet	c'	4	2 2/3	2	1 3/5
	Fs	2 2/3	2	1 1/3	1						
	fs	4	2 2/3	2	1 1/3						
	fs'	5 1/3	4	2 2/3	2						
- 4/4 '81 Bolt: Werk tot grote tevredenheid voltooid. O.m. over extra werkzaamheden die nodig bleken. c',cs',d' van Ped. Bourdon nieuw gemaakt. Herintonatie, winddruk verlaagd van 90 tot 88 mm (lade nu extra winddicht, pijpen stonden tegen overblazen). Sal is gebruikt XIX register. Ped. transmissie bestaande B 16 en 3 nieuwe pijpen voor c',cs',d'.
- Meerdere kleine beschrijvingen van het orgel. Op één daarvan een vergelijk met het orgel te Hazerswoude, Hervormde Kerk, dat in 1966 ernstig is aangetast. Intonatie Flaes voor zijn tijd goed. Pijpen te dunwandig.
 - Keuringsrapport OC, gunstig, detailkritiek.

Geïventariseerd 21/5 '92.

Uitgeest, Hervormd Geref. Federatie, koororgel.

- Correspondentie uit 1978 over aankoop bij Slooff van het koororgel, voorheen in Haastrecht. Deze documenten bevonden zich oorspronkelijk samen met de vorige in één map.

Uithuizen, Hervormde Kerk.

- Apr'66 OC. "Rapport inzake het orgel in de Hervormde Kerk te Uithuizen".
 1701 opgeleverd door Arp Schnitger.
 1785 bestek verbetering Hinsz, moet ook zijn uitgevoerd, 1800 en 1811 heeft J.Lohman voor kleine bedragen aan het orgel gewerkt.
 Dispositie handschrift Lohman (grotere Mixtuurkoren dan in contract).
 Onderhoud F.C.Schnitger Jr, H.Freytag, D.Lohman, A.Lohman, diens knecht Niklaas Rasterhof, H.E.Freytag en de Van Oeckelens.
 1830 Plan herstel N.A.Lohman. Mogelijk toen verschuiving verschillende registers, grootste pijp bijmaken, alle pijpen groter dan 3 vt stemkrullen.
 1856 Restauratie v.Oeckelen. vervanging Schn. hw.lade door twee nieuwe, vernieuwing Tr 8. Siflet werd Wf 2. Toen moet ook de metalen B 16 (Ped) zijn vervangen door een houten. PedMxt werd ged.8. Frontpijpen hw en rw op slechte wijze vervangen, uitermate dun en van twijfelachtige mensuur Rugw Q 1 $\frac{1}{3}$ afgesneden tot Flag 1, Qdn werd VdG, Scherp werd Car, ten dele met pijpen van Schnitger, nieuwe kanalen. Kas "rechtgetrokken", pedaalkas doorverbonden met hw. Nw reg.plaatjes. Ped.koppel aangebracht. Dispositie vtK.
 1943 Opdracht ombouw tot drieklaviers.elektrisch orgel aan Spanjaard. Lambert Ern  heeft dit weten te verhinderen. De elektr. speeltafel was al gereed. Later voor radio-opnamen tongwerken wat bruikbaar gemaakt door v.Vulpen.
 Huidige toestand: Gedekten verschoven, hoeden afgezaagd en als losse deksels op kleinere pijpen geplaatst, bv. oorspr C Holp Rugw staat nu op D. C van Hp 4 is een andere oude pijp. Hiervan roeren weggenomen en gaten dichtgesoldeerd. O 2 Rugw heeft ged. gr.octaaf. De grootste pijp met inscriptie "Octaaf 2 vt" staat thans als afgesneden pijp op F.
 Oct 2 Hw geheel verdwenen. Hiervoor geen andere stem. B 16 is toevoeging v.Oeckelen, T 8 vervanging oude, F 2 vervanging van 1 1/3. Windlade te groot. Op T 8 na gehele tongenkor van S. nog aanwezig, zij het herintoneerd en met vervangen tongen.
 Toonhoogte 1/2 te hoog. Of dit oorspronkelijk is, kan pas worden vastgesteld, als alles weer op zijn oude plaats staat. Zeer slechte toestand laden en mechaniek. Lekkage in windvoorziening.
 Rest.voorstel. Herstel naar 1699. Trachten uit te zoeken of van Oeckelen de oude lade ergens anders heeft geplaatst (idee C.Edskes). Zo niet: nieuwe maken. Alleen wat klavier betreft (met oct.koppels) toestand Hinsz handhaven
 Bijlagen: "Opstelling 1699", bestek kassen, Allert Meijer, bestek 1785, opgaven Knock, hs Lohman, SM, vtK, de twee knechts van Schnitger (Meijer Cecilia), over herstelling 1800-11, bestek 1856, 1891 (vervangen balgen), rest.opdracht Spanjaard 1943.
 Bolt heeft er nog bij geschreven: Op toets C RP "Dit orgel in 1784 vernieuwd van ...? Hardorf".
- 11/3 '71 Restauratiebespreking 11/3 '71: Vraag: partieel restaureren voor behoud klankbeeld, opnamen voor restauratie (gewijzigde akoestische verhoudingen?), inpakken tijdens kerkrestauratie in klimatologisch gereguleerde omkisting (goede ervaringen in 's-Gravenhage Luth.K.)
- 12/3 '72 Bolt verzoekt toestemming om samen met Reil onderzoek te verrichten om een copie van het orgel te maken voor de Julianakerk te Scheveningen. 17/4 '72. Positief antwoord hierop. 20/9 '72. Officiële bevestiging hiervan.
- 10/4 '72 Brief namens OC: te overwegen een team van adviseurs voor dit belangrijke orgel te installeren: Bolt, Talsma en v.Biezen.
- Z.d Bolt. Orgel wordt, - anders dan gebruikelijk - ingekist. Er moet iemand mee worden belast de vochtigheidsgraad voortdurend te controleren.
- 3/2 '73 Bolt namens consortium aan Monumentenzorg. Kostenbegroting voor opknapbeurt zonder offerte van een orgelmaker. Keuze opknappen of reconstrueren hangt samen met keus orgelmaker.
- Mei'73 P.B. Offriga, architect "Restauratie Kerk en Toren te Uithuizen". Het gedeelte over het orgel is eruit geknipt.
- 13/8 '73 Architectentekeningen van de contouren van het orgel.
- (11/3 '75) Verslag bouwvergadering 11/3 '75. Betreffende het orgel: Over de brief aan monumentenzorg, binnenkort beslissen, hoe te restaureren.
- 17/3 '75 Bolt aan OC. Verzoek te trachten Talsma ertoe te bewegen, loyaal mee te werken. 27/3 '75. OC: Voorstel: Initiatief zelf nemen, bv. door Van Biezen.
- 14/5 '75 Bolt aan v.Biezen, Talsma, B.Edskes, W.Hülsmann, H.Vogel, Wiersma. Hij zendt een enquêteformulier. De vraag is: consolidatie of volledige reconstructie of een tussenvorm. Antwoorden hierop. Overzicht Bolt van de antwoorden: Talsma: consolidatie, Vogel: aarzelend Hinsz-reconstructie, in ieder geval Bourdon 16 zo laten, nieuwe T 8 en O 2. Hülsmann: consolidatie met wat verbeteringen of Hinsz-reconstructie, v.Biezen: H.-reconstructie, Edskes: reconstructie. Bolt zelf wilde ook consolidatie, naar uit  en der reacties

- blijkt.
- 6/11 '75 Bolt: Hij heeft van Ruiters prijsopgave gekregen voor reparatie balg. Hij schat prijs voor 3 spaanbalgen. Advies: Voorlopig geen reparatie balg.
- 6/10 '76 Bolt. Restauratieplan (reconstructie Hinsz) en kostenbegroting. Keus orgelmaker binnen afzienbare tijd. Consolidatie (in grote trekken) kost 1/3 minder.
- 17/2 '77 Ruiters: Offerte voor bespeelbaar maken van het orgel.
- 21/3 '77 Opdracht aan R. volgens offerte met uitzondering van werk aan tongwerken.
- 25/10 '76 Subsidieaanvraag.
- 10/6 '77 Uitnodiging ingebruikneming kerk op die datum en boekje: Offringa, "restauratie hervormde kerk en toren te Uithuizen".
- 22/9 '77 Bolt schrijft aan KV: Niemand in Nederland durven wij nu een zo belangrijke restauratie op te dragen. Tussenoplossing: Eerst Eenum en Zeerijp laten restaureren met hulp van B.Edskes door resp. Reil en Blank. Dan pas beslissen.
- Z.d Anoniem Rapport. Ondanks inkisting veel schade door vocht, stof en kalk. De opknabbeurt heeft slechts zeer tijdelijk resultaat gehad. Thans 7 stemmen te gebruiken: Man. Hp 8, O 4, Q 3, Mxt, Ped. O 8, O 4, Bz. Man Tr 8 verwijderd om door doorzakken schade aan Schnitger-pijpwerk te vermijden. Ook de Bazuinbekers dreigen door te zakken.
- Jun/juli'80 Weer correspondentie over de positie van Talsma. 15/12 OC schrijft: Brief aan Talsma weer retour gekregen. Zonder Talsma verder gaan.
- 25/6 '80 Bolt: Enige orgelmakers die in aanmerking komen: Metzler en Blank. Nadelen M: buitenland, B. te veel eigen inzichten bij intonatie laten gelden en nog te zwak wat tongwerken betreft. v.Biezen en Wiersma zullen zich in Zwitserland verder oriënteren.
- 17/11 '80 Bolt: Beslissing: restauratie in meerdere fasen, te beginnen met Rugwerk en evt. nieuwe balgen, advies opdracht eerste fase aan Metzler mits onder leiding van B. Edskes.
- 12/2 '81 Bolt vraagt aan Metzler offerte voor reconstructie Rugwerk naar Hinsz. Wat pijpwerk betreft: Terugschuiven O 2: 8 halve tonen, Hp 8: 2 ht, F 4: 2 ht, Sq 1 ht, Wf 1 ht, P 4 binnenp.(?), nieuw: Sch (met pijpen uit carillon), Qd 8, P 4 (front), balg herstellen of volledig restaureren of vervangen door 3 spaanbalgen, provisorisch herstel Bz 16 en T 8 ped. Leiding Edskes.
- 23/3 '81 Metzler, offerte. Voorlopig herstel balg. Nieuwe spaanbalgen zouden de levertijd te veel verlengen.
- 15/5 '81 KV aan monumentenzorg. Subs.verzoek met mededelingen over de genomen beslissingen. 18/6: CRM: Subsidietoezegging.
- 20/5 '81 Principe opdracht aan M.
- 25/3 '82 Bolt aan KV over plan de opnamen voor Radio Bremen (H.Vogel) als plaat in de handel te brengen.
- 28/3 '82 Bolt zendt aan v.Biezen, B.Edskes, Hans-Ueli Metzler en Wiersma alle hem bekende gegevens van stemmingen van Schnitger en diens omgeving (uit Fock, het toekomstige 2de deel van Fock, gegevens H. Vogel) en de bekende uitspraken van Veldcamp over Zwolle en Alkmaar. Verder is er een overzicht van 3 stemmingen uit Werckmeister Musicalische Temperatur en de o.a. in Ravenswaay toegepaste Bolt-stemming (quintencirkels en berekening reinheid tertsen) en een fotokopie uit Werckmeister.
- Verm.apr'82 Bolt. Aan v.Biezen en Wiersma: Voorstel op zijn orgel in Overveen nog wat te experimenteren met de Bolt-stemming - reeds hier en daar toegepast - en een nieuw bedachte variant daarop.
- 24/6 '82 J. Brühlmann, Muri. Offerte restauratie snijwerk.
- 8/11 '82 Aannemer Bultema, Uithuizen. Offerte over werk aan de kas.
- 25/11 '82 (datum poststempel). B.Edskes. Ontwerptekeningen voor aanvulling ontbrekend snijwerk.
- 25/11 '82 B.Edskes. Toelichting op offertes Brühlmann en Bultema. Voorstel kleine correctie op laatste.
- 21/2 '83 Nieuwe offerte Bultema.
- 11/6 '83 B.Edskes aan KV Over niet nakomen financiële afspraken en daardoor problemen met de "Freipass".
- Okt'84-jan'85 Correspondentie over subsidie.
- 1/2 '85 Bolt. Enige onderdelen zijn nu naar de werkplaats van Edskes gebracht. Berichten over moeilijkheden tussen Metzler en Edskes zijn overdreven.
- 27/6 '85 WVC. Meerkosten worden niet gesubsidieerd.
- Aantekening Bolt Scherp:
C	1/2	1/3	1/4	1/4
c	1	2/3	1/2	1/2
c'	2	1 1/3	1	1
c''	2 2/3	2	1 1/3	1 1/3
- en andere aantekeningen "Rugwerk restauratie Uithuizen".
- 14/12 '85 Aantekeningen Bolt stand van zaken (technisch).
- 17/12 '85 Verslag bezoek Van Biezen en Bolt aan werkplaats B.Edskes in Wohlen met veel interessante gegevens.
- 15/1 '86 B.Edskes: Het is gewenst, ook het hoofdwerkklavier nu te restaureren. 7/2. Toelichting Bolt hierop, 19/12 '86. Opdracht daartoe.
- 9/2 '87 Bolt, aantekeningen: Winddruk van 78 op 74, later 71. Opmerkingen over enkele pijpen.
- 15/5 '87 B.Edskes. Offerte reconstructie pedaal (nieuw B 16 van metaal, Mxt.) en hoofdwerk (Frontpijpen, SO 2, Sfl 1 1/3, , één Mxtkooor, T 8), keilbalgen en kas.
- 20/5 '87 Bolt. Restauratie rugwerk thans voltooid. Aan OC, hoe de kosten verdeeld moeten worden. OC wijst voorstel af 24/6 '87.

- 7/9 '87 Bolt aan Bernhardt Edskes: Onlangs ben ik nog weer eens in Uithuizen geweest en heb uitvoerig gespeeld en de winddruk op 71 teruggebracht, orgel klinkt daarbij prima met uitzondering van Dulciaan, die kennelijk op hogere druk is geïntoneerd. Die klinkt nu te kaal en dun. Storend, dat de grootste Rugw. frontpijp te kort is. Kan dat nog worden vervangen? Kan de veerspanning wat omlaag, vooral in de discant?
- 25/8 '88 Bolt adviseert op grond van resultaat restauratie rugwerk door B.Edskes (aanvankelijk namens firma Metzler) ook de rest aan E. op te dragen.
- 28/8 '88 Nieuwe offerte B.Edskes.
- Aantekeningen Bolt, vergelijkingen van prijzen van enkele restauraties van Flentrop en Reil en De Graaf, over winddruk in Norden, Alkmaar, Groningen Martini, Uithuizen, Grasberg, Cappel, Weener, Stade, Langwarden, Godlinze, Eenum, Nieuw Scheemda, Hamburg Jakobi, Westerhusen, Peize, Steinkirchen, Berlijn Nikolai, Aarhus Dom, Bockhorn, Wiefelstede. Idem maten windkanalen Neuenfelde, Steinkirchen, Eenum, Uithuizen, Godlinze, Noordbroek, Grasberg.
 - Overzicht restauratie rugwerk Uithuizen van '81 (offerte Metzler) tot 1986 (april: voltooiing) door Metzler, reparatie rugwerkkas door Bultema en snijwerk door Brühlmann; alle mogelijke correspondentie daarover.
 - Losse aantekeningen Bolt wat voor en tegen Edskes pleit. Idem Flentrop en Reil.
 - Copie (waaruit?). Gedicht van Schnitger over Werckmeister.
 - Geschreven stuk, kennelijk bedoeld voor een stencil of i.d. over Arp Schnitger.
 - Folder "Geschiedenis van Uithuizen".
 - Foto's, negatieven.

Geïventariseerd voorlopig 24/3 '92, uitvoerig 30/6 '94.

In map Eenum. kladaantekening samenstelling Scherp Uithuizen, gelijkkluidend aan bovengenoemde en over de opstelling daarvan per cancel:

Een aantal stukken uit deze map zijn naar de betreffende plaats in het archief overgebracht:

- Wat meer persoonlijk gerichte correspondentie met B.Edskes.
- Folder over Norden.
- Programma ingebruikneming koororgel Munster Bern.
- Boekje over orgel Julianakerk Scheveningen.
- Brief van Schildt (Führer) over het orgel te Wiefelstede.

Uithuizen, Menkemaborg, kabinetorgel

- 12/4 '74 F&R, offerte.
- Beschrijving Orgelkas (naar uit volgende stuk blijkt:) opgesteld door F.J.Veldman, conservator.
- Nov'74 Bolt. "Het Kabinetorgel in de Menkemaborg te Uithuizen".
- 1777 Herman Adolf Groet en Jan Jacob Vool.
- 1914 door familie 't Waar (Nieuw Scheemda) verkocht aan Doopsgezinde.kerk te Zijldijk.
- ca 1935 overgebracht naar de Menkemaborg.
- dispositie volgens naamplaatjes.
- Fl trav 16 dc, P 8 dc, O 8 bas, Ged 8 b/d, P 4 b/d, O 4 b, F 4 b/d, Ligtfoot 4 b, Ged 4 b, Q 3 b/d, O 2 b/d, Trem, vent, Nihil, C-f", pijpwerk op zolder M. deels ernstig beschadigd. Volgens een telling van Fama/R. zou het nog vrij compleet zijn.
- 28/12 '81 Anoniem te Leusden (De Graaf dus), offerte voor restauratie, alleen herstelwerkzaamheden.
- 7/1 '82 De Graaf, idem.
- Overzicht voorhanden pijpwerk.
 - Negatieven.

Geïventariseerd 21/5 '92.

Uitwierde (vermoedelijk Herv.) dorpskerk.

- Kladaantekeningen.
- Dec.'74 Bolt. Beschrijving van het orgel zich bevindende in de kerk van Heveskes (Gn.), aangekocht door de "Werkgroep Orgel Heveskes/Uitwierde en bestemd voor plaatsing in de kerk van Uitwierde, Klaas Bolt dec'74.
- ca 1900, naamplaatje Van Dam Orgelfabrikant te Leeuwarden.
- P 8 (gr. zink, af E), Violon 8 dc, B 16, Hp 8, O 4, Co dc, Rf 4, O 2, op.pl, Afsl. C-g", aangehp C-g.
- Aanbevolen het orgel te behouden, accoord met offerte De Graaf.
- Dec'74 Bolt. Het Orgel in de kerk van Heveskes. Gegevens uit vorige stuk.
- 2/1 & jan'75 2 arch.tekeningen van het orgel.
- 10/4 '75 CRM. Geen subsidie.
- Uitnodiging ingebruikneming orgel op vrijdag 19/12, jaar niet genoemd. Disp. en de mededeling dat De Graaf het restaureerde in 1975. (In 1975 viel 9/12 op vrijdag, vO).
 - Negatieven.

Geïventariseerd 21/5 '92 en 23/6 '94.

Uitwijk, Hervormde Kerk.

- 15/11 '69 Tekening "Ontwerp Orgel met oude front Almen."
- Correspondentie o.m. met OC 1969 over aankoop orgel uit Geesteren en van onderdelen van het voormalige Naber-orgel te Almen (voorzijde kas, register Trompet).
- 26/11 '69 Reil. Voorlopige beschrijving orgel Geesteren.
- 18/12 '69 Opdracht Reil tot restauratie van het gekochte orgel.
- Jan '70 Reil. Opsomming van hetgeen ontbreekt en bijgemaakt moet worden. Prijsopgave.
- 14/1 '70 Reil. Weer een inventarisatie. Disp. wordt:
P 8 (R), P 16 dc (A/R), Ged 16 (A/R), Ged 8 (A/R), O 4 (A/R), Spf 4 (A), Q 3 (R), O 2 (A), Mxt 2-5 st b/d (A), Sq 2st dc (R), T 8 (Naber), Fag 16 Pedaal, (A).
- 19/8 '70 Herv. Gemeente aan Bolt. Subsidie is toegezegd. Gerestaureerde kerk in gebruik genomen.
- 6/1 '71 Reil aan Oussoren. Reactie op brief Oussoren van 24/6 '70 (die niet aanwezig is). Zij hebben een en ander verbeterd. Wat opvalt: Moeilijkheden met intonatie, doordat het orgel is bedoeld voor een veel grotere kerk en grotere kas.
- 2/2 '71 KV aan Bolt. Kan de pedaalomvang niet groter dan C-g?
- 18/6 '71 KV aan CRM, kan subsidie hoger dan 35%? Reden: Van Armbrost is weinig bewaard; het orgel heeft merkwaardige constructies.
- Z.d Reil. Beschrijving pijp voor pijp wat aanwezig is. Mixtuur (na bijgeschreven verbetering door Bolt):
C	2	1 1/3			
c	2	1 1/3	1		
c'	4	2 2/3	2	1 1/3	
9"	4	2 2/3	2	2	1 1/3
- 28/5 '71 Programma ingebruikneming orgel (Bolt speelde niet).
- Beschrijving restauratiewerkzaamheden door Reil en uitvoeriger beschrijving orgel 14/1 '70.
- 16/6 '71 Bolt, eindoordeel: Armbrost-orgel bleek veel interessante constructies te hebben: Slepen aan beide zijden met leer bekleed, eenarmige toetsen, gecombineerd met wipsysteem, wellen verend en verstelbaar in de nokken vastgeklemd, de houten Fag 16. Nieuw gemaakt: P 8, kas, Q 3 en Sesq, die in de bas uit een tertskoor bleek te hebben bestaan, hier en daar wat pijpen, klein deel mechaniek. Voortreffelijk werk. Aanvulling 16/6 '71 suggesties omtrent het stoken.
- 10/8 '71 OC, keuringsrapport met niets dan lof.
- 12/5 '72 Oussoren. Orgel veel acceptabeler geworden, sinds zijn vorig schrijven van 24/7 '71 (dat niet aanwezig is).
- Masurenlijst.
 - Losse aantekeningen Bolt.
 - Negatieven.

Geïventariseerd 22/5 '92. De Mixtuursamenstelling ook in map Bunschoten.

Urk, Hervormde Kerk.

- 17/5 '66 OC VR. Orgel Reil 1942.
Hw P 8, Rf 8, O 4, Mxt, T 8
Zw G 8, Bp 8, F 4, Q 2 2/3, Wf 2, T 1 3/5.
Ped Sb 16, Ob 8.
3 kopp. Trem C-g", C-d', pneum, front hout/zink geen feitelijke kas. Geen grote uitgaven hieraan meer doen! Reacties op dit rapport en weer een antwoord OC. Besluit tot nieuw orgel, contact met Ern  1971.
- 17/3 '71 Offerte Flentrop aan Ern  verzonden
- 5/7 '71 Herv. gem. aan OC. Bolt zal de zaak afhandelen.
- 28/3 '72 Flentrop, nieuwe offerte, orgel boven preekstoel, bespeeld van opzij C-g"
I. P 8, Hp 8, O 4, SO 2, Mxt 4 st, T 8.
II. Ged 8, Rf 4, Gh 2. Ped Sb 16.
2 koppels en begeleidend schr. Bolt. Disp. nog niet definitief.
- 28/11 '72 Bolt doet mededeling van orgelfront Standaard uit Winterswijk, Hulpkerk, dat binnenkort te koop is. Foto's hiervan.

Geïventariseerd 22/5 '92. Wat er verder is gebeurd, blijkt niet.

Usquert. Hervormde Kerk (Stichting OGK).

- Fotokopie bestek 1850 P.v.Oeckelen (was reeds in archief aanwezig).
 - Fotokopie Broekhuysen U30.
- 18/10 '85 M.Ruiter, "Het Orgel in de Hervormde Kerk te Usquert".
Hw P 8, B 16, Hp 8, O 4, F 4, Co 3 st, Mxt b/d, T 8 b/d.
Bovw. VdG 8 (C-B in Hp), Hp 8, P 4, F 4, F 2, VxC 8 (op pl. Flag 1), Vh 8 (doorsl).
Ped.kl. aanwezig Geen kl.omvang genoemd.
Cornet: c' 3 1/5 2 2/3 2
Mixt: C 2 1 1/3 1
c' 4 3 1/5 2 2/3 2

c" 8 6 2/5 5 1/3 4

25/10 '85 Bolt: Prijs Ruiter redelijk.

- Negatieven.

Geïventariseerd 4/3 '92 en 23/6 '94. Vermoedelijk is er toen niets gedaan. Het orgel is nu (2004) onbespeelbaar en zal worden gerestaureerd door firma M.Ruiter (vO)

Utrecht, onderwerp onbekend. Negatieven.

Utrecht Église Wallonne (Pieterskerk).

16/6 '69 Verschuieren aan Ir P.Kluyver, Groenekan. Beschrijving kabinetorgel Chr.Geref.K. Nijmegen.

6/1 '70 Kluyver die zich terug trekt en adviseert, Bolt als adviseur te kiezen.

16/2 '70 Égl.W. aan Bolt. Restauratie kan niet plaats vinden o.l.v. de ontwerper van het Pels-orgel in de Pieterskerk (Kluyver), verzoek aan Bolt, etc.

Mrt'70 Bolt. "Beschrijving van het kabinetorgel, bestemd voor de Église Wallonne te Utrecht", aanhangsel offerte Verschuieren 16/6 '69.

Orgel afkomstig uit Chr.Geref.Kerk te Nijmegen, daarvóór mogelijk Lisse, geb. ca 1780, onbekende bouwer.

P 8 dc, VxC 8 (nw), Hp 8 b/d, F 4 b/d (hout/ged/spf), Viola 4 dc (nw), P 4 dc, Q 3 b/d, O 2 b/d, SO 1 b.

C-f", klavierbeleg, been en rood schildpad. Met touwtjes aangehangen niet origineel ped. C-e. Beschrijving pijpwerk, onduidelijke aantekeningen op registertrekstokken. Daardoor oorspronkelijke dispositie onduidelijk.

Bijlage: de offerte V.

9/4 '70 Égl.W, 23/4 Verschuieren en 25/4 Bolt, correspondentie over eventueel aan te brengen transpositieklavier.

11/10 '70 Bolt aan Verschuieren over de plaats van het orgel, dit i.v.m. de verwarming.

12/10 '70 Verschuieren. Nieuwe offerte.

- Correspondentie over toestemming monumentenzorg en subsidie.

- Masuren (van wie? Binnenmaten!).

17/6 '71 Bolt, eindoordeel: Oude klankarakter bewaard. Twee nieuwe registers Viola en Terts passen goed.

- Negatieven.

Geïventariseerd 22/5 '92. Uit de masurenlijst volgt, dat de Viola een 8' is geworden.

Utrecht, Gereformeerde Westerkerk.

- Foto(s), negatieven.

Dit gebouw (met orgel) is thans in gebruik bij de Gereformeerde Gemeente. Het orgel is van Quelhorst en gebouwd voor de St.-Plechelmuskerk te Oldenzaal (vO).

Utrecht, Hervormde Julianakerk.

8/12 '82 Herv.Gem.Utrecht. Kerk gesloten, orgel 1874 Witte, gebouwd voor de Geertekerk, 1931 geplaatst in de Jul.kerk is te koop.

Hw P 8, B 16, Co 5 st, Rf 8, O 4, Q 3, O 2, Mxt 3 st 1 1/3 (rep op Fs,fs,fs'), T 8 b/d.

Bovw P 8, V 8 (12 p van Hf), Hf 8, Salt 4, Gh 2, F 4, Dlc 8.

Ped B 16 tor. Man.k, verwisselbare peuk., C-f", C-d'.

Geïventariseerd 23/6 '94. Naar een foto (niet uit Bolt-archief afkomstig) te oordelen, is er van de kas niet veel overgebleven.

Utrecht, Onze Lieve Vrouwe, Biltstraat.

- Samenstelling Mixtuur van dit Meere-orgel

C	1 3/5	1 1/3	1		
c	2	1 3/5	1 1/3	1	
c'	2 2/3	2	1 3/5	1 1/3	1
c''	5 1/3	4	2 2/3	2	1 3/5

Door Bolt bijgeschreven in exemplaar van zijn rapport okt'71 betreffende het orgel te Twello:

Vaals, v.m. Lutherse Kerk (thans cultuurhistorisch centrum Koperhof).

- Fotokopie XVIII archiefstukken in Duits .

6/7 '67 Bolt schrijft over zijn benoeming tot adviseur, over het feit dat er een contract is met de firma Sankt Willibrord en hoe de onkosten geregeld moeten worden, die bij een eenvoudige restauratie het gebruikelijke percentage zullen overschrijden. Hij zal met rijksadviseur Edskes het orgel bezoeken.

- Veel klad-aantekeningen.

25/7 '67 Kostenanslag, anoniem, gelijkloidend aan die in hierna genoemd rapport.

Okt'67 Bolt. Rapport betreffende het orgel in de Evangelisch Lutherse Kerk te Vaals.

1737 Gebouw van beroemde bouwmeester Joh. Joseph Couven 1701-1763, Aken in Louis XVI stijl.

1765 Orgel (jaartal aan frontzijde), bouwer Johan Battist Hilgers. Van de familie Hilgers stonden er

orgels in Amsterdamse schuilkerken. Er zijn stukken over overschrijding levertermijn (Aachener Prozesse, 1769), het onderpositief is nooit geplaatst, reg.gaten daartoe wel voorbereid.

1811/12 In 1938 inscripties uit met naam Graindorge uit 1811/12 gevonden. Vermoedelijk is de belangrijkste ingreep uit die tijd.

1905 gebr. Müller, nw klavier, het oude is bewaard gebleven.

1938 rest. kerk en orgel, dit laatste door Stahlhut, Aachen, die T 8 door Krh 8 verving.

1966 nieuwe balgen.

Weergave van archiefstukken.

Huidige stand: Originele lade (-c'''), mechaniek gr.deels origineel.

Nieuw klav. met loze toetsen cs'''-f''', oude nog aanwezig. Ook tot f''' !

Kistpedaal C-c.

Kas geheel origineel. Pijpw origineel op tongwerken na en tertskoor Sesquialter.

Volgorde lade:

Co dc 4 vt 4 st (zeer fraai en gaaf), P 4, B 8 (vroeger b/d?), Princ 8 (C-H eiken), Viol d G 8 (af cs), Sxq (tertsk 1938 te wijd, gr.oct. ged., oorspr. b/d?), Db1 2, Mxt 3 st (C 1, c 1 1/3, c' 2, c'' 2 2/3), T 8 b/d (deling cs' in werkelijkheid Krh 8 uit 1938), Open pl. (verm. Vh 8 b/d).

Metaal gehamerd, 75% lood.

Keuze orgelmaker voor Bolt er bij werd betrokken: Merksteiner Orgelbauanstalt Sankt Willibrord (Hans Koch en Hans Lorenz), Merkstein/Aachen.

Offerte, welke in overleg met B. is gewijzigd.

13/11 '67 G.M.I. Quaedvlieg over alle mogelijke werkzaamheden van de familie Graind'orge, daaronder ook de reparatie in 1812 te Vaals, église protestante (!). Ook aantekening Bolt, ontleend aan v.d. Harst: Helmond, Oudenbosch, Bolsward Broerekerk.

10/5 '68 Toekenning subsidie, behalve over reeds onoordeelkundig verricht werk.

24/10 '68 Bevestiging Bolt van mondelinge afspraken met de orgelmakers: Geen werk aan pijpen tot ze op de lade staan. Zeer voorzichtig werk aan versuikerde pijpvoeten.

22/2 '69 St. Willibrord. Nota extra werk: Meidinger motor, inbouw oude klaviatuur, 10 dagen loodconducten maken.

20/3 '69 Nog geen goedkeuring wegens niet geheel winddichte lade.

(6/10 '69) Een aantekening over een bespreking op 6/10 '69 met monumentenzorg: Restauratie geheel uit te betalen. Orgelmaker heeft opdracht goed uitgevoerd (Er is geen keuringsrapport)..

30/12 '69 Bolt. Volgens Oussoren kan alles nu worden afgehandeld.

Geinventariseerd 28/4 '93.

Valkkoog, Hervormde Kerk.

- Foto(s), negatieven.

Varsseveld, Hervormde Kerk.

- Fotokopie getypt stuk van K.J. Tigelaar: 1658 orgel aanwezig, 1723 brand, 1728 nieuw orgel, 1859 eerste contact met Knipscheer. Volgens bestek:
Hoofdman. B 16, P 8, T 8, Rf 8, O 4, Q 3, O 2, Mxt 2' 3,4,5,6 st, Co 4 st.
Bov.m. Bp 8, Hp 8, VdG 8, Dc 8, P 4, Dwf 4, Gh 2.
Ped. Sb 16, O 8.
Datum oplevering onbekend.

- Fotokopie bestek Varsseveld (bevond zich in archief Herv.k. te Winkel).

- Getypt stuk (doorslag?) orgel gekeurd 25/9 1860, in gebruik genomen door Brands Buys Deventer. Wijzingen 1921, 1946/47 en 1964, laatste door v.d.Berg&W. Originele balgen verdwenen, laden 1964 gemoderniseerd, veel van de tractuur is nieuw. 1964 nieuw pijpwerk: I. Q 3, Mxt 5-6 st, II Qd 8 (was daarvoor Celeste), oorspr. VdG, Ped. Fag 16 op open plaats. Meeste pijpvoeten vlak onder onderlabium vernieuwd.

Z.d A.M.de Boom, Ingenieurs- en adviesbureau voor bouw-acoustiek en Kerkorgelbouw. "Orgel Ned.Herv.Kerk te Varsseveld". Bestek en voorwaarden. Opsomming van enige Knipscheer-orgels, vergelijking disposities en zeer summere mensuren Varsseveld, Winkel en Warmenhuizen. Disp. was voor 1964:

I. P 8, B 16, Rf 8, Sal 8 (1921?), O 4, Q 3, O 2, Mxt 3 st (1921?), Co 3 st dc, T 8 b/d.

II. Hp 8, Viool 8 (1921?), Cel 8 (1921?), P 8 dc, Dwf 4, P 4, F 2, Dlc 8.

P. Sb 16, O 8, op.pl.

Bijgeschreven (ds Sjollema?): Sal 1910?, Q 1946 Mxt 1946 Cel '10 of 46. F 2 is Gh.

Omschrijving te verrichten werkzaamheden.

6/7 '75 G.H.Klompshouwer, die het vorige stuk aan Bolt zendt. Begeleidend schrijven.

17/8 '77 Blank aan Bolt (die nog niet officieel adviseur was): Omschrijving werkzaamheden, naar zijn mening nodig: Nieuwe balgstoel met spaanbalgen, windladen herstellen met eikehouten slepen, tractuur, vervanging van niet origineel, slecht passend pijpwerk, etc, prijsopgave daarvan.

- Bolt, kladaantekeningen, ook van orgel te Winkel, inscripties van beide orgels.

26/8 '77 KV: Benoeming Bolt als adviseur.

- 27/8 '77 Verzoek Bolt aan Vermeulen, Alkmaar en Blank tot indienen offerte (kennelijk op grond van beschrijving Blank): Herstel kas, laden, etc. vervanging Q 3, Mxt, Qd.
- 19/9 '77 Offertes van beide firma's.
- 23/3 '80 Programma ingebruikneming met foto en dispositie. Er is ook een concept daartoe, veel uitvoeriger.
Z.d Anoniem (kennelijk Bolt). "Het orgel van Varsseveld."
1859. Bestek Knipscheer. XXa kleine wijzigingen. 1964 ingrijpende modernisering. Moderne materialen. Neo-barokke ombuiging der klank. Bij kerkrestauratie orgel geplaatst in Gebouw Chr. Belangen. Thans gerestaureerd door Blank.
Dispositie als in contract met toevoeging Fg 16 in ped. 2 kopp Trem. 72 mm.
- 10/5 '80 Eindoordeel Bolt betreffende restauratie Blank. Herintonatie van het originele in 1964 gewijzigde pijpwerk, 3 nieuwe registers in Knipscheer-factuur: Q 3, Mxt, VdG, Fag 16 (uit'64) door aanbrengen van nieuwe bekens aanzienlijk verbeterd.
- Klad voor voorgaande op achterzijde van een programma van een concert te Farmsum.
 - Negatieven.

Geïnterviewd 25/2 '93.

Fotokopie bestek Knipscheer Winkel onder Winkel gedeponneerd.

Tigelaar is de plaatselijke organist. Het bureau De Boom had aanvankelijk intensief contact met de KV. Later is dit contact toch weer verbroken (vO).

Veenendaal, Hervormde Westerkerk.

- Nov, dec'83. Twee tekeningen der kerk.
- 6/11 '84 OC, VR o.m. over plaats orgel, namen van enkele orgelbouwers.
- Mrt-mei'85 Correspondentie over eerste bespreking en benoeming Bolt als adviseur.
- "Orgels ter oriëntatie 1985" Overzicht orgeltypes, 6 vt, 8 vt etc., gelijkloidend aanwezig in map Ede, "De Ark".
 - Aantekeningen met adressen i.v.m. enige der orgels genoemd in het vorige stuk.
- Z.d Verschuieren, orgelontwerp. Deze zal wel ter oriëntatie uit een andere map zijn gekomen: Verschuieren was niet om een offerte gevraagd.
- 23/10 '85 v.Vulpen. Prijsopgaaf (geen volledige offerte) van een orgel, aan Bolt gericht, kerk niet genoemd.
- Verslag vergadering 13/11 '85 (en uitnodiging volgende). Conclusie: Blank en v.Eeken/vB 't meest geschikt. Overige besproken orgelbouwers: v.Vulpen, Leeftang, Verschuieren.
- (8/1 '86) Verslag vergadering 8/1 '86: Nu ook Reil aan lijst toevoegen.
- 9/1 '86 Bolt, ontwerp offerte-aanvraag.
- 12 & 14/2 '86 Reil, Blank, v.Eeken & vB, Offertes.
- 18/2 '86 Verslag vergadering Pl.C.
- 16/10 '86 Bolt schrijft: Volgende vergadering verhinderd. Hij geeft schriftelijk zijn argumenten voor een "pijporgel".
- 7/1 '87 Aanvullende offerte Blank.
- Mrt'87 Advies pl.C aan KV (Blank-orgel), inhoudende verslagen van alle vergaderingen tot dan toe.
- 2/6 '88 Onleesbaar. v.Leeuwen-orgel Beverwijk gaat nu naar Houten. Er zijn nog wel tweedehands.orgels.
- 8/6 '88 Bolt schrijft: Er is een gebruikt orgel te koop.
- 13/3 '89 KV aan Bolt. Besluit tot aanschaf "electronisch orgel".

Geïnterviewd 12/5 '93. Uit andere map afkomstig: Niet verzonden rapportageformulier OC. In map Veenendaal ook aangetroffen: 2 foto's en programma ingebruikneming orgel in "De Lichtboog" te Almere. Zie aldaar.

Veenendaal Chr. Geref. Bethelkerk.

Stukken over een hier geplaatst Engels orgel, dat slecht beviel.

- Fotokopie uit "De Mixtuur" nr 49 p 778: 1890 John C.Banfield, Birmingham, 1972 ingrijpend gewijzigd door Longstaff & Jones te Dudley. Geplaatst in V. door dezelfde firma, adviseur W.Wijnolts.
- 1/9 '84 Programma ingebruikneming; gegevens als boven, uitvoeriger, datering der stemmen.
- 11/7 '85 J. Bonefaas, rapport. Orgel afkomstig uit de United Reformed Church te Oakengates. Veel veranderd. Niet na te gaan, hoe het is geweest. Kas verdwenen, slechte mechaniek, lekkages, stemringen. Hij stelt van alles voor.
- 7/5 '85 v.Vulpen aan heer Ouwehand te Ede, naar aanleiding van stembeurt: Voorstel tot aantal reparaties. L.&J. had pijpwerk van plastic plakband voorzien.
- 2/8 '88 Hendriksen/R. Voorstel nieuw orgel met onderdelen uit het vorige met prijsopgave.
- Z.d Rapport akoustisch onderzoek der kerkzaal, correspondentie 1989 hierover, waaruit blijkt, dat Bolt als adviseur wil optreden.
- 11/1 '89 Aanvulling op offerte H&R.

Geïnterviewd 28/4 en 12/5 '83.

Veer J.H. van der, orgelmaker.

- Foto in kerk en Muziek jan/febr'86 (uit map Stolwijk).

Veere, Hervormde Kerk.

- 29/3 '74 OC, VR: Dispositie etc. Orgel dringend aan restauratie toe. Ook nog opmerking over evt. orgelvoorziening in "Uw Kerkgebouw te Kleverskerke".
- 7/5 '75 OC over benoeming Bolt als adviseur, etc..
- 28/7 '75 Bolt aan Kluiver. Hij vraagt toestemming diens gegevens in zijn rapport op te nemen.
- 27 & 28/7 '75 Bolt. Offerte-aanvraag aan Flentrop en Slooff. Schrijven hierover aan KV: Leeflang heeft "eerder al af laten weten".
- Jun'75 Bolt. Beschrijving van het orgel in de Nederlands Hervormde Kerk te Veere.
Geschiedenis volgens Kluiver deel II: De Hervormden maken alleen gebruik van het koor der O.L.V.Kerk (Kleine Kerk). Orgel 1928 geplaatst, afkomstig van Geref. Noorderkerk te Middelburg. Daar was het 1891 geplaatst door Adema, toen afkomstig van Sassenheim RK, gebouwd in 1855 door H.D.Lindsen.
Broekhuizen gegevens: Disposities Sassenheim RK 8 st. maker en datum onbekend, 1854 herbouwd en vergroot door Lindsen, dispositie.
Huidige disp.
Hw. C-f" P 8, Rf 8, B 16 (c, 1890), O 4, Q 3, O 2, Mxt 3-4 st b/d.
Bovman. B 8, VdG 8 dc, Sal 4, Rf 4, Wf 2, op.pl (Celeste uit 1928 verwijderd), Op.pl (niet aangeboord).
Ped.C-d' Sb 16 (pneum, 1928).
Pedk, Mank b/d, Klav. achter, front grenen en eiken, oudere verflagen onder huidige.
Mxt C 1 3/5 1 1/3 1
c' 4 3 1/5 2 2/3 2
Restauratieplan, herstel volkomen lekke windladen, aparte posten voor nieuwe windmachine, mech. lade voor bestaande Subbaspijpen, herstel pijpwerk, front. Weergave van stukken, deels meegedeeld door Kluiver.
- 18, 28/6 '75 Flentrop en Slooff, offertes.
- 26/8 '75 Bolt, principe-opdracht Slooff, namens KV.
- Fotokopieën stukken uit archief Geref.Kerk Middelburg, 29/9 '75 toegezonden.
- 14/10 '75 Bolt, concept subsidieaanvraag, 21/10 aldus aangevraagd. Gebruikelijke antwoord 13/9 '76.
- 15/4 '76 Pl.C aan Monumentenzorg. Orgel is onbespeelbaar geworden en zal worden gedemonteerd en door noodorgel vervangen.
- 14/1 '77 Bolt aan pl.C. Er moet nu worden beslist over het pedaal.
- 20/1, 2/3 '77 Tekeningen orgelonderdelen, Slooff.
- 4/2 '77 Pl.C: Besluit verwijdering pneumatisch pedaal en herstel oorspronkelijke pedaalomvang (20 tonen).
- 16/3 '77 CRM. Nog geen subsidie.
- Programma van de festiviteiten op 6-8 mei'77 bij ingebruikneming orgel.
- 13/8 '80 W.J.G.van Breukelen vraagt Bolt informatie i.v.m. zijn doctoraalscriptie over Lindsen.
- 1981 Correspondentie over eventueel aan te brengen bevochtigingsapparaat.
- Fotokopie Sassenheim (Broekhuizen S 29)
 - Negatieven.
- Geïventariseerd 25/5 '93. Er is geen keuringsrapport van Bolt en/of OC.

Velp.

- Negatieven.

Hier is Bolt ook adviseur geweest (Herv. Kerk). Is zijn map door zijn opvolger overgenomen?

Venhuizen, Hervormde Kerk.

- Kladje in hand Bolt met gegevens over orgel: Van Dam 1856.
Hw. C-g" Vln 16, P 8, B 8, O 4, Rf 4, Q 3, O 2, Co 3 st 1), T 8 b/d.
Bovw P 8 (C t/m Fs in Fl.d), Fdlc 8, VdG 8(gr.Oct in Hp), Salt 4, Fltr 4, Gh 2, Dc 8, Ped C-c'.
1) 2 2/3, 2, 1 3/5.
Krullen tot 1'. Trompet in de eng, klavier achter.
- Jun-sept'73 Correspondentie vooraf met OC. Benoeming Bolt als adviseur. Het orgel is al opgeslagen bij Flentrop.
- 14/9 '73 Flentrop, offerte voor restauratiewerkzaamheden.
- 15/9 '73 Bolt, reactie op offerte. Als inderdaad de financiering loopt via de kerkrestauratie, kan opdracht worden verstrekt.
- 29/4 '74 Rekening, waaruit blijkt dat Fl. opdracht had.
- 12/9 '75 Flentrop schrijft: Restauratiewerkzaamheden begonnen.
- 24/12 '75 Bolt, restauratie en verplaatsing v.Dam-orgel uit 1856 goedgekeurd. Restauratie omvatte in hoofdzaak herstel der lekke windladen. Aangebracht zijn: hechthoutplaten, bruggetjes achter de ventielen, zaagsneden in de scheiden, sponsels aan onderzijde met leer afgeplakt. Bolt kende het orgel niet van voor de restauratie. Het is in geheel oorspronkelijke staat en een buitengewoon fraai en belangrijk instrument.
- Aug'75 Boekje F.van Melle "Zo maar een Dorpskerk". Gegevens over orgel overeenkomstig vorige.
- Negatieven.

Geïventariseerd 25/5 '93. Er is geen VA der OC, geen rapport Bolt, geen programma ingebruikneming. De orgelrestauratie was het gevolg van kerkrestauratie.

Verhofstad.

- Fotokopie uit "De Mixtuur" juni'83 over Verhofstad, afkomstig uit map Schoorl. Ook exemplaar aanwezig in map Donkerbroek.
- Correspondentie met de Heer Vlagsma, die van alles over Verhofstad wil weten.

Er is ook nog van dit soort correspondentie in map Donkerbroek.

Er zijn klad-aantekeningen over Verhofstad-orgels te Zaltbommel, Rotterdam Oud kath, Edam (thans Westzaan), Culemborg in map Schoorl.

Vermey Koen.

- Negatieven betreffende zijn In der Maur-orgel.

Verwarming.

16/11 '69 Het Altenbrucher verwarmingsprotocol, opgesteld door internationaal bekende orgeldeskundigen met bijlage, instemmende reactie daarop van een aantal Nederlandse deskundigen, Grathem aug 1970.

- Andere stukken over verwarming in 't algemeen.

Afkomstig uit map Oostzaan Geref.K.:

Verschuieren.

- Ontwerp Verschuieren onbekend orgel. Zie dossier Varsseveld

Vianen. Gebouw onbekend.

- Negatieven betreffende beeldengroep kabinetorgel?.

Vierpolders, Hervormde Kerk.

28/2 '76 en Pasen'76. W.van Buuren. (uit een andere brief blijkt dat vB pastoraal medewerker was in Vierpolders. Stencils over oude Standaard-orgel uit 1926 en zijn voorstellen voor een nieuw éénklaviers orgel. Dispositie oude orgel:

B 16, P 8, Rf 8, G 8, Vx C 8, Aeo 8 (Oct 2), Melf 4, Co 3 st, trem, Super-koppel. Ped. Sb 16. Ped.koppel.

23/4 '76 Verschuieren: verstrekt gegevens over orgel Oisterwijk. Hieruit blijkt, dat dit orgel in 1974 door hem. onder leiding van Vente is gerestaureerd.

24/6 '76 Wolf, Klimaattechniek, Vlaardingen. Reactie op vragen over gebruik van de door hun geleverde verwarmingsinstallatie.

15/6 '76 Slooff over:

1. 5 stems 4 vt positief, aanwezig in Haastrecht.
2. restauratie en levering van een in 1805 door Isaac Reigner, Den Haag gebouwd orgel:

I. P 8, Ged 8, O 4, Rf 4, Q 3, O 2, Co 3 st, T 8.

II. Hp 8, VdG 8, F 4, Wf 2. Ped B 16. Trem Klav.k. b/d.

(Door Bolt bij Cornet bijgeschreven: Terts, bij Tromp: Flaes, bij VdG: Pr 4, 2 2/3).

30/9 '76 Slooff: Nogmaals aanbod Reigner-orgel, nu met vermelding: thans als noodorgel opgesteld in de kerk der Geref.Gem. te Krimpen a/d IJssel. Na de restauratie zal de dispositie zijn: (volgt dispositie bovengenoemd zonder Trompet maar met Ped.koppel).

30/9 '76 Slooff: Begeleidend schrijven bij tekening (die er niet is) van pedaal te Stolwijk.

10/10 '76 KV aan Bolt: Afzien van aankoop Reigner-orgel wegens beperkt budget.

13/10 '76 Bolt in antwoord op voorgaande: Dan is het door Slooff aangeboden gebruikte 4 vt positief de beste oplossing.

20/12 '76 KV aan Bolt: Het orgel te Haastrecht bevalt niet zo goed. Financieel zijn er toch nog wat meer mogelijkheden. Bijgaand een offerte van Vulpen d.d. 23/11 '76. G.van Buuren (broer van W.van B.) is intoneur bij vV en zal het orgel gratis intoneren. Schets bij de offerte.

Jan'77 Reacties Bolt en OC. Bolt wil de dispositie van vV iets wijzigen.

10/1 '77 Principe-opdracht aan vV.

26/8 '77 Bolt dringt aan op het doen maken van een copie van het orgel der Herv.Kerk te Oisterwijk. 31/8 KV gaat accoord. 30/7 verzoek OC aan kerkvoogdij te Oisterwijk voor het doen van opmetingen.

- Tekening orgelfront.

23/9 '77 W.v.Buuren verzoekt de kerkerdaard:

1. Onderkas 30 hoger o.a. om meer ruimte te hebben voor de lessenaar.
2. Quint doorlopend maken in de bas.
3. Uitbreiding ped.omvang.

Z.d. v.Vulpen tekening, betreft de copie Oisterwijk, met bijschriften in het Duits.

22/11 '77 Bolt met punt 1 en 3 accoord. t.a.v. 2: Quint in de bas niet geheel logisch. Q 3 hoort bij P 8 en die is er ook alleen in de discant. Copie lade wordt dan onmogelijk.

Apr'78 Correspondentie over plaats orgel en vormgeving balustrade.

16/11 '79 Programma ingebruikneming.

- 21/11 '79 Bolt, eindoordeel. Het is een mijlpaal in de huidige orgelbouw, 2de copie in ons land van een historisch orgel, de eerste ten dele geslaagde poging daartoe vond ruim 5 jaar geleden plaats. 1/3 van het pijpwerk is geïntoneerd te midden van de oude pijpen te Oisterwijk. Overeenkomst 't minst gelukt bij de Prestant 4 vt. Voortreffelijk werk van intoneur v.Buuren. Speelaard, constructie binnenwerk en afwerking kas voortreffelijk. "Resumerend kan worden gesteld, dat - ook al kon de klankschoonheid van het originele 18de eeuwse instrument niet in alle opzichten worden bereikt - dit nieuwe orgel toch aanzienlijk beter is dan welk ander hedendaags ontwerp in ons land ook."
Afwijkingen van het origineel. Onderkas 23 cm hoger, andere maten toetsbeleg. Houten pijpen van cederhout met eiken stoppen en kernen. De originele zijn van vuren. Ped.omvang tot d'. Iets andere verdeling reg.knoppen. In plaats van de niet originele Sesquialter in Oisterwijk is een Cornet 3 st geplaatst. Magazijn "verwisseld door een schepbalg" (?), constructie der tremulant verbeterd, winddruk 69 mm. Gunstige akoestiek gerenoveerde kerkgebouw. Het "kamerbreed tapijt" rond het orgel zou moeten worden verwijderd.
- 15/7 '81 Eindrapport OC. Niets dan lof.
- 4/3 '85 KV: Orgelstemmer Kramer, Boskoop, klaagt over slecht stemming houden van het instrument, z.i. wegens:
1. ontbreken verende sleepconstructie.
 2. Verschillende houtsoorten in de houten pijpen.
- In hand Bolt bijgeschreven: G.v.Buuren maakt een rapport.
- OC aan Bolt: Vermoedelijk garantie verspeeld, door onderhoud aan firma Kramer te geven. Er moet een bespreking komen met alle betrokkenen.
 - Negatieven.
- Geïntariseerd 25 en 26/5 '93.

Vinkeveen, RK kerk.

- Orgel van Wander Beekes Het wordt meerdere malen genoemd in Bolts rapport omtrent Broek in Waterland, o.m. ter vergelijking de Mixtuursamenstelling:
C	1 3/5	1 1/3	1	1	
c	2 2/3	2	1 3/5	1 1/3	
c'	4	3 1/5	2 2/3	2	2

Vlaardingen, Herv. Bethelkerk.

- 1/7 '70 OC, VR: Standaard-orgel slecht van kwaliteit en in slechte staat.
B 16, P 8, Rf 8, O 4, Fldc 4, Wf 2, Mxt 4 st b/d, T 8 b/d, VdG 8 (af c), VxC (c), Ped. Sb 16 (tr), Pedk, 3 vaste C, octkoppel.
In offerte Den Olde is sprake van nieuw orgel met gebruik van pijpwerk van dit orgel. Dit is sterk af te raden. Een bredere oriëntatie wat betreft orgelbouwers is gewenst.
- 20/8 '70 Reactie OC op benoeming Bolt als adviseur.
- 24/9 '70 Fonteyn/Gaal. Prijsofgave restauratie Standaard-orgel zonder dispositiewijziging
- 13/11 '70 Reil, offerte nieuw orgel in bestaande kas en handhaving Subbas.
I P 8 bd, P 16 dc, O 4 b/d, Mxt 3-5 st 1 1/3 b/d, Co 8' 5 st dc, T 8 b/d.
II Ged 8, F 4, Q 3, O 2, Ped Sb 16, 2 kopp, trem, 2 man. op een lade.
- 20/11 '70 Bolt, commentaar op vorige: Disp. als te Dieren uitgebreid met Trompet. Advies: Reil opdracht daartoe geven.
- 26/11 '70 Fonteyn-Gaal, offerte met gelijke dispositie.
Geïntariseerd 26/5 '93. Er is geen correspondentie waaruit blijkt, waarom er verder niets is gebeurd, althans niet met Bolt.
Fotokaarten met dispositie van 6 orgels van Fonteyn-Gaal: Amsterdam Ac.Ziekenhuis der Vrije Universiteit, Rotterdam Braafplaats "Crooswijk", Leersum Geref.Kerk, Rotterdam-Pendrecht Geref.Kerk, Rotterdam Zuiderbegraafplaats, Den Helder vrijgem.Geref.K. op desbetreffende plaatsen in archief ingevoerd.

Vlaardingen, Hervormde Grote Kerk.

Zie klad-aantekeningen over dit en een aantal Meere-orgels in map Rotterdam, Hillebondakerk.

Vlagtwedde, Gereformeerde Kerk.

- Jan'76 M.Ruiter. Rapport betreffende het orgel der Geref.Kerk te Vlagtwedde: orgel ca 1820/40, vernieuwd 1904 door Proper en geplaatst te Emmen, 1935 geplaatst te V.
C-f" P 8 (C-F hout), B 16 dc, Hp 8 (geh.eiken), O 4, Q 3, F 4, Mxt 3-4 st, VdG 8 dc (deels verlengd), O 2, VxC 8 dc (orig. Prestmensuur), F 2 (C-f ged, rest open cil). Ped.C-c', reg.trekkers direct aan de slepen (Proper), lade origineel mech. deels originele mag.b Proper Kas front en achterwand origineel
- 18/2 '76 Ruiter offerte voor: restauratie. Sq op plaats VxC, pijpw VxC op plaats VdG.
- 29/7 '76 Subs.aanvraag. Hierin: Volgens Bolt binnenwerk XVIIIIB, kas 1904.
- 13/9 '76 CRM. (Nog) geen subsidie
- 28/89 '79 Idem
- Negatieven.
- Geïntariseerd 26/5 '93.

Vlijmen, Hervormde Kerk.

- Foto(s), Negatieven.

Vollenhove.

- Negatieven.

Voorhout, Hervormde Kerk.

9/2 '89 Bolt aan Bob v.Beek, architect: Orgel niet waard er veel geld aan te besteden. Geen nadere gegevens.

Voorschoten, Hervormde Kerk.

- Foto's en een krantenknipsel, afkomstig uit map Leur (NB).

Voorschoten, R.K. Moeder Gods Kerk.

4/1 '74 Reil. Offerte voor nieuw orgel. Hierin genoemd "Uw adviseur Dhr. Klaas Bolt". Hij werd pas 16/1 als zodanig aangezocht.

23/1 '74 Reil. Nieuwe offerte.

Z.d Reil, twee ontwerptekeningen.

8/3 '74 Bolt, accoord met offerte, op enige details op de tekening na. Cornet kan beter op II.

7/12 '74 Programma inzegening orgel. Disp. is nu:

I. P 8, Hp 8(transm), Okt 4, Kw 3, O 2, Mxt bd 4 st.

II Hp 8, G 8, F 4, Co 4 st. Ped Sb 16 T 8. Trem II, 3 kopp.

17/12 '74 Bolt, eindoordeel. Behoort tot beste orgels de laatste jaren in RK kerken in Nederland gebouwd. De getransmitteerde Holpijp behoort in principe tot Man II en moet via dit klavier bij het "volle werk" worden betrokken. Pedaaltrumpet (naar XVIII voorbeeld) valt in klank tegen, mogelijk gevolg van ontbreken "echte lade" wegens beperkte hoogte. De identieke Trompet op Hoofdwerk van het nieuwe orgel in Apeldoorn is wel geslaagd. Bij keuze dispositie uitgegaan van

- muziekpraktijk in RK in eerste plaats voor begeleiding koorzang,
- steeds toenemende eisen inzake volkszang,
- enige mogelijkheden voor orgelliteratuur. Een filosofie over de vraag of er typische Protestantse en "Katholieke" orgels bestaan. Hij wijst op de vóór-reformatorische orgels als Krewerd en Oosthuizen, die de meeste historische en nieuwe "Protestantse" orgels doet verbleken. Wat als het typisch "Roomse" orgel wordt beschouwd is min of meer het instrument, zoals het zich sinds de laatste eeuwwisseling heeft ontwikkeld.

Geinventariseerd 26/5 '93. Aangetroffen programma inwijding orgel in RK St.Michaelkerk te Westerblokker. Aldaar in archief ingevoerd.

Voorst Hervormde Kerk.

- Een architectentekening van de te restaureren Kerk.
- 1962 Correspondentie tussen KV en OC over plannen door Leeftang een nieuwe windmachine te doen aanbrengen.
- 1/8 '72 OC, VA.
- 25/9 '73 OC aan KV: Volgens Rijksadviseur heeft orgel "een zekere monumentale waarde". Te betreuren zou zijn dit nagenoeg gave Naber-orgel met 2de manuaal en vrij pedaal uit te breiden.
- jan'74 Bolt. Rapport betreffende het orgel in de Nederlandse Hervormde Kerk te Voorst, begeleidend schrijven 29/4 '74 (!)
- 1843 Naber. Orgel op trompetbekers en pulpeten na geheel origineel.
- C-f" P 8, B 16, Hp 8, Nh 4, O 4, Q 3, Gedf 4 (13 spf), Wf 2, O 2, Co 3 st dc, Mxt 3-6 st b/d, T 8 b/d.
- Aangeh. ped C-c', Windlozing, combinatietrede (extra slepen) voor O 2, Co, Mxt, Tr.
- Lade lek, aantal kleine pijpen door stemmen beschadigd, wat houtworm, 3 oude keilbalgen. Mixt:
C	2	1 1/3				
c	2 2/3	2	1 1/3	1 1/3		
c'	4	2 2/3	2	2	1 1/3	
c"	5 1/3	4	4	2 2/3	2 2/3	2
- Kantekeningen in hand Bolt, o.m. Een minder goede lade van Naber, spint; blijkt al eens eerder gerestaureerd te zijn. Thans platen 4 1/2 mm onder en boven.
- Restauratie moet omvatten: herstel totaal lekke windlade(n), pijpranden en enkele kleine details. Eventueel B 16 en Tr 8 in twee fasen te openen.
- 23/1, 18/2 en 29/3 '74. Leeftang offertes.
- Correspondentie over subsidie.
- 16/11 '77 Leeftang, nieuwe offerte.
- 28/12 '77 Reil, prijsopgave.
- 5/1 '78 Bolt over offerte Leeftang. De eerder gedane toezegging, dat zij het werk voor dezelfde prijs als Reil wilden verrichten, niet nagekomen, etc.

- Z.d KV: Accoord met rest.opdracht aan Reil.
 10/9 '80 Nieuwe prijsopgave Reil.
 30/9 '81 Reil, schrijven, waaruit blijkt, dat zij opdracht tot restauratie hebben gekregen.
 19 & 31/3 '82 Nog wat correspondentie tussen Bolt en Leeftang.
- Uitnodiging en geschreven concept programma ingebruikneming gerestaureerde kerk (en orgel) op 11/12 '82.
- 23/12 '82 Bolt, eindoordeel. Voortreffelijk restauratiewerk. Sponsels bewaard gebleven. Hechthoutplaten aangebracht. Desondanks erop toezien, dat het niet te droog wordt in de kerk. Winddruk 66 mm. Tongwerkbekers destijds wegens oorlogsschade vernieuwd. Slechts enkele moesten worden verlengd. Klank Trompet valt tegen in kl. octaaf. Er zullen proeven volgen met andere tongen. B 16 in 2 fasen ingedeeld.
- 26/1 '83 OC, eindrapport.
- Opgave Broekhuizen V 50.
 - Foto der kerk uit 1982.
 - Negatieven.

Geïventariseerd 26/5 '93. Een lijst in hand Bolt van 19de eeuwse orgels met bouwer, restaurateur, grootte, etc gedeponneerd in map Bolt. Er is een kladje met aantekeningen over dit orgel en dat te Ermelo.

Vorden, Hervormde Kerk.

- 10/4 '79 OC. Orgel 1834 Lohman, gerestaureerd door v.Vulpen 1951 o.l.v. L.Erné. Technisch gezien is er geen enkel probleem. De intonatie is toen gewijzigd (vergroting voetopeningen, wijziging kernen). Uitbreiding met vrij pedaal wijst OC af.
- 16/12 '80 Verslag onderzoek orgel door Reil, kostenopgave.
- 29/10 '81 CRM: Geen subsidie. Wel overleg met Wiersma noodzakelijk.
 Dec 1981. R.van Straaten, pl.orgenist. "Over de geschiedenis van het Vordense orgel"
 1834 H.B.Lohman,
 1840 2 ontbrekende stemmen geplaatst. Genealogie geslacht Lohman.
 1853 Poestkoke (vh. Holtgräve schoonmaak).
 1864 contract Haffmans, Doetinchem, wijzigingen windvoorziening in bas dubbele ventielen, Trompet 1 toon opschuiven, herintonatie.
 1883 opgave V.Dam vervangen, reg.knoppen verplaatst. Die zaten vermoedelijk oorspronkelijk links en rechts van de klavieren.
 1955 rest. Van Vulpen. Modernisering mechaniek, intonatie naar neobarokke principes. Nieuwe Fag 8, Flag1 en Quintadeen (op Gr.oct. na), die waren verdwenen.
- Huidige staat:
 Hw P 8, B 16, Rf 8, B 8, O 4, F 4, Gh 4, Q 3, O 2, Co 3 st, Gh 2 (heette oorspr. Spf), Mxt 3-5 st b/d, T 8 b/d (1884/1951).
 Bovw P 4, Hp 8 b/d, Qd 8, Opf 4, Wf 2, Flag 1, Fag 8 b/d.
 Ventiel Mank bd, C-f" Aangeh.ped Samenstelling Mxt:
C	2	1 1/3	1		
c'	4	2 2/3	2	1 1/3	
c"	4	2 2/3	2	1 1/3	1/1/3
- Bijlage fotokopie contract uit 1829.
- Klad-aantekeningen Bolt: Over Lohman-orgels Zoetermeer, Zutphen Luth., Balk, Farmsum, Noordwijkerhout, Heinenoord, De Bilt, Onderdendam, Vorden
 Nieuwe kernen:
 I. P 8 (lade), B 16 (metaal), Rf (af c), O 4 (tot g", F 4 (tot f")
 II. Hp 8. (Qd af c, Flag 1 en Fag zijn geheel nieuw).
 Toonhoogte iets aan de lage kant.
- (11/7 '82) Uitnodiging ingebruikneming op 11/7 '82.
- 9/11 '82 Bolt, eindoordeel (hij spreekt abusievelijk over orgel uit 1853). Restauratie door Reil omvatte reconstructie oorspronkelijke windkanalen, aanbrengen nieuwe inliggende Tremulant, vervanging stiften door geleidestiften tussen de toetsen, herstel toetsbeleg, herintonatie. Winddruk bepaald op 71. Enkele kleine zaken moeten nog worden verbeterd. Wenselijk is dat de bekroning op het orgel wordt gereconstrueerd naar bewaarde foto.
- 16/11 '82 OC, Eindrapport. Oorspronkelijk klankbeeld vrijwel geheel hersteld.
- 1982 Boekje "Het gerestaureerde Lohman-orgel in de Dorpskerk te Vorden", R.v.Straaten met foto front en klaviatuur.
- 1989 Uit Gelders Oudheidkundig contact, fotokopie artikel over het orgel.
 Geïventariseerd 26/5 '93.
 In het stuk uit 1989 is een afbeelding van het orgel met bekroning, welke ontbreekt op de foto in het boekje van Van Straaten. De oude bekroning, die in 1955 is verwijderd, is op een oude Ansichtkaart (in mijn bezit) te zien. Deze zou ernstig door worm of i.d. zijn aangetast (vO).

Vreeland, Hervormde Kerk.

- Z.d 2 architectentekeningen van kerk en orgel voor de restauratie.

- 29/1 '65 OC, VA: Pneumatisch orgel, deel pijpwerk en de kas dateren van voor de pneumatisering. Disp.: C-f'' B 16 (tr), P 8, Hp 8, Rf 4 bd, G 8, VxC 8, Qf 2 2/3, O 4, O 2, Mxt 3 st, T 8. Ped C-d' Sb 16. Pedk, trem, Supoctk, 4 vaste C. Gehele werk in zwelkast.
Kernsteken, expressions, oorspr. balgen nog aanwezig. Uitbouw aan toch al diepe orgelkas. Orgel moet overgeplaatst naar torenwand. De balgen moeten dan waarschijnlijk worden vervangen door een kleiner exemplaar. v.Leeuwen doet dit soort werk niet meer. Pels zou het kunnen doen. Advies: contact met Erné opnemen als adviseur.
- 21/6 '66 Archiëct Schaling aan Bolt. Verzoek om contact op te nemen i.v.m. evt. adviseurschap. Orgel 1854 gemaakt door Keminade (!), hersteld in 30-ger jaren. Pels, die het in onderhoud heeft, heeft het gedemonteerd.
- Z.d Fotokopie van anoniem getypt stuk over preekstoel, doophek, orgel, kerkbanken en stoelen. Betreffende orgel: 1852 Knipscheer (eerst bezocht men enige gebruikte orgels). Gekeurd door G. Nijhof. Amsterdam. Orgel gepneumatiseerd 1928 door V&vK.
- 17/8 '66 Bolt aan Schaling: Heropbouw orgel in kader kerkrestauratie is subsidiabel. Behalve Pels komt ook De Graaf, Ede in aanmerking voor maken kostenopgaaf. Hij heeft al enkele malen voor de OC kleine opdrachten uiterst accuraat uitgevoerd.
- 3 doorslagen anoniem:
 1. Kostenopgaaf opbouw in bestaande toestand.
 2. vermoedelijk Oorspr. disp. Knipscheer-orgel P 8, B 8, VdG 8, O 4, Rf 4, O 2, Co, Mxt moet mogelijk aangevuld worden met Q 3 en T 8, klaviatuur achter.
Volgens contract 1928 open registers 1/2 toon opgeschoven met bijmaken van C.
 3. Kostenopgaaf nieuwe mech. mechaniek, herstel oude pijpwerk, handhaving Sb 16 (1928).
- 5/4 '67 Prijsoopgaaf De Graaf.
plan 3: handhaven pneumatische orgel.
plan 4: nieuwe lade en mechaniek, mechanisch. Disp.:
P 8, Hp 8, VdG 8 (C-B van Hp), O 4, Rf 4, O 2, Mxt 2 '3-4 st, Co 4 st, Plaats voor Tr 8. Ped Sb 16 (de aanwezige). Genoemde st. zijn van Knipscheer. P 8 4 2 en Mxt verschoven. Deel pijpwerk Cornet is in Mxt verwerkt. Dit herstellen en completeren. De regel "Plaats voor Trompet" door Bolt doorgeschrapt.
2 nieuwe mag.balgen (een apart voor Subbas).
- 29/5 '67 Schaling aan De Graaf. Opdracht namens KV, uitvoering plan 4.
- Okt'67 Geharrewar over betaling.
- (11/4 '69) Uitnodiging ingebruikneming kerk (en orgel?) op 11/4 '69. Bolt schreef terug, dat hij niet aanwezig kon zijn.
- 26/4 '68 Bolt, eindoordeel: "Pneumatisch gedrocht niet herplaatst". Gerestaureerde pijpwerk van Knipscheer blijkt fraaier te zijn dan verwacht. Op instabiliteit in windvoorziening na goedgekeurd. Dit wordt nog verholpen. Er was geen ruimte voor Trompet.
- 1/7 '68 Keuringsrapport OC.
- Kladge Bolt, waaruit zou blijken dat de klaviatuur nu rechts zit, de Subbas links in de kas, (oorspr. zou de klaviatuur volgens een ander stuk zich aan de achterzijde hebben bevonden). Mixt.

C	2	1 1/3	1		origineel,
c'	4	2 2/3	2	1 1/3	nieuw.

 Mensuren O 4, O 2, Mxt gelijk, P 8 iets enger en nog veel meer wetenswaardigheden.
 - Negatieven.

Geïventariseerd 27/5 '93. Enkele gegevens over Knipscheer-orgel te Baambrugge en mensuren van Vreeland, Baambrugge en Azen in map "Knipscheer" gedeponeerd. Aparte aantekeningen over Baambrugge, aldaar gedeponeerd. Fotokopie uit De Mixtuur (over Hoorn, doopsgez/De Wulp) in map "De Wulp" gedeponeerd.
In map Baarn, "De Ark" bevindt zich een schrijven 20/2 '69, waarin het orgel van Vreeland ter sprake komt.

Waal, prof. C. de.

19de eeuw, predikant, jurist, koopman, orgeldeskundige en hoogleraar filosofie.

- Fotokopie van een artikel over hem.

Afkomstig uit map Middelbert. Zie ook Farmsum.

Waddinxveen Remonstrantse Kerk.

30/3 '85 Bolt aan Bob v.Beek, architect over eerste onderzoek orgel.

12/7 '85 Bolt, reactie op mededelingen over schade, veroorzaakt door onbevoegden.

Okt'85 Bolt "Het orgel in de Remonstrantse Kerk te Waddinxveen".

Volgens publicatie Orgelcentrum 1825 gemaakt door In der Maur, Gouda. Dat heeft Kramer in 1971 op een frontpijp gekrast.

Volgens tekst bij een expositie: orgel ouder dan 1800, van onbekende herkomst, gebouwd (bedoeld geleverd?) door Knipscheer. Het zou gelijk zijn aan een door K. geleverd orgel in Hoorn. Volgens Bolt is die overeenkomst er niet.

In hand Bolt bijgeschreven: In windlade: "J.F. in der Maur B.J. Gabrij A2 Fecit a Gouda 1825.

Van 1825 of eerder zijn: kas, pijpwerk (gr.deels.), balg, lade, registerknoppen en registermechaniek. Oud, tenzij anders aangegeven:

- P 8 dc, B 16 dc (eiken), Hp 8 (eiken), O 4 (deel fr. C-H ca 1900), V 8 (C-H in Hp, ca 1900 op reg.trekker: Q 3), F 4 (C-G nw), O 2, Q 3 dc (versch. op plaats van 2? st reg.).
Lade diatonisch aflopend vanuit midden C-f", voetklavier C-h (ca 1900).
Restauratievoorstel: Nieuwe bovenstukken, nieuw pijpwerk voor Q 3 bas en een reg. 2? st dc.
- 22/10 '85 Anoniem, offerte restauratie orgel, bijgaand schrijven 26/10 Bolt aan kerkeraad, waaruit blijkt, dat de offerte van De Graaf stamt.
- 31/5 '86 Bolt (daartoe gemachtigd) geeft opdracht tot restauratie aan De Graaf.
- 7/6 '86 Contract met De Graaf (fotokopie).
- 12/8 '86 Over plaatsing oude windmachine of vervanging op geschiktere plaats. 12/9 '86 opdracht tot dit laatste.
- Fotokopie uit Broekhuizen W18: Kabinetorgel geplaatst 1825 door Gabry.
 - Uitnodiging tot heringebruikneming der kerk op 26/4 '87.
- 1/7 '87 Bolt. Eindoordeel. Pijpwerk van uiteenlopende herkomst, makelij en kwaliteit, hersteld, aangevuld en samengevoegd tot een eenheid. Aanvullingen op het rapport: De later gevonden inscriptie in de windlade, de Broekhuizen-gegevens.
- Losse aantekeningen Bolt, zelfs op een stukje schapeleer.
 - Negatieven.
- Geïventariseerd 27/5 '93.
Naar elders in archief overgebracht:
- Copie uit "De Mixtuur nr 6 Over J.C. in der Mauer.
 - Brief De Graaf over indeling werk aan verschillende orgels, de komende tijd na zijn ongeval (map De Graaf).
 - Copie uit De Mixtuur nr 35, p 186/87 art. Friederichs (en Gabry).
 - Fotokopie uit De Mixtuur nov 77. Naast de foto geschreven in hand Bolt: De Wilp, vermoedelijk J.M.Gerstenhouwer 1809 uit Hoorn Doopsgez., in 1870 vervangen.

Warffum, Gereformeerde Kerk.

- 26/2 '06 Fotokopie geschreven stuk van Vermeulen, Woerden, die zich verbindt het voor de Geref.k. te W. aangekochte orgel aldaar ongewijzigd te plaatsen. Dispositie:
P 8, B 16, Hp 8, O 4, F 4, Kw 3, O 2, Mxt 2,3 st, T 8 b/d, Vent, Trem.
- 2/9 '71 Orgelbouwadvisiescommissie GOV (Vetter). Rapport. Hierin geen gegevens die niet in de latere stukken voorkomen.
- Z.d F. Talstra, Rapport betreffende het Orgel in de Gereformeerde Kerk te Warffum (prov. Groningen).
Historie, zoals later door Bolt in zijn rapport overgenomen, en de complete dispositie:
Man C-f" als in andere stukken. Bovw C-g" Qd 8, Nh 2, Rf 4, Sq 2²/₃ st.
Ped C-d' Sb 16, Klar 4 (tr). (kennelijk van T 8). 3 kopp.
Op C der Oct 2 "De eerste pyp gezet Door Johannes Schotel Jr Z. Alphen den 14.Juli 1876."
Op een T 8 pijp: "Dit werk is voltooid door. Johs Spoorman 17 16/8 83". Waar het orgel vandaan komt, is moeilijk te achterhalen.
- 17/12 '74 Bolt aanvaardt adviseurschap.
- Opgave Broekhuizen, Alphen a/d Rijn, RK (via Zwart).
- 8/6 '75 Bolt aan Frans Talstra over samenwerking. Broekhuizen-opgave moet over ander orgel gaan.
- Nov '75 Bolt. Voorlopig rapport betreffende de huidige staat van het oorspronkelijke orgel (Manuaal I) in de Gereformeerde Kerk van Warffum (Gr). Hieruit:
1783 Joh.Spoorman. Van hem is bewaard: Bijna alle pijpwerk, lade, deel kas, beeld koning David.
1876 Van Dam plaatsing in Alphen a/d Rijn, Geref en vergroting tot 8 vt werk.
1906 Vermeulen, Woerden, overplaatsing naar Warffum, vrijwel ongewijzigd, nieuwe balustrade en geheel of gedeeltelijk nieuw snijwerk.
1948 Reil, uitbreiding met Man II. De beelden der Trompetblazende engelen zijn afkomstig van het vergrote en gemoderniseerde Strümphler-orgel in de Gereformeerde N.Kerk te Drachten.
1958 Reil, verbouwing, Man. II wordt bovenwerk.
Dispositie.: P 8 (allegaatje), B 16 (1783/1876, deel pneumatisch voor ped.transmissie), Hp 8 (1783), Q 3((1783), O 4 (1783/1867/ca 1920, oorspr. als Pr 4 vooraan op lade?), F 4 (1783, zeer eng), O 2 (1783), Mxt (1783), T 8 b/d (1783, loden bekens).
Mxt (het is de vraag of deze samenstelling origineel is::
C 1 2/3
c 2 1 1/3
c' 2 1 1/3 1
f" 4 2 2/3 2
Zeer veel verschuivingen, afsnijdingen, etc.
Lade 1783, mechaniek (in hoofdzaak) uit 1876.
Klav. C-g" (2 loze toetsen) 1948. Balg 1948 of '58.
Bovenwerk en pedaal bespreekt hij niet.
- Bolt, losse aantekeningen.
- 29/1 '76 Reil, offerte betreffende restauratie. Reactie Bolt hierop 5/2 '76: Subsidie aanvragen.
- Negatieven.
- Verder niets! Geïventariseerd 6/5 '92.

Warffum, Hervormde Kerk.

- 12/3 '75 Bolt aan arch. Offringa over orgels te Warffum en Wirdum (Fr), afkomstig uit map Wirdum (2de exemplaar).
- Negatieven "Warffum". Vermoedelijk van deze kerk.

Warmenhuizen, Hervormde Kerk.

- Knipscheer-orgel, Foto('s), negatieven.

Warnsveld, Hervormde Kerk.

- 8/8 '69 OC, VA. Orgel 1914 pneumatisch Standaard.
 I. C-g^m B 16, P 8, Rf 8, VdG 8, O 4, Q 3, Wf 2, Mxt 4 st, T 8.
 II. Hp 8, Opf 4, VxC 8, ? Trem.
 Ped. C-f^l Sb 16 (tr), Pedk, Mank. Orgel in slechte staat en geen reparatie waard.
 Koch heeft het orgel provisorisch bespeelbaar weten te houden. Voor nieuwbouw komen andere orgelmakers in aanmerking. Adviseurs, door U genoemd: S.C.Jansen of G.Stam. Advies: Iemand met meer ervaring op dit gebied. Uit correspondentie kort daarna blijkt dat Bolt werd gekozen.
- 24/9 '69 Bolt stelt een orgelreis voor langs orgels van diverse makers.
- Jan-mei '70 Correspondentie over mogelijke aankoop van de orgels te Raalte, Herv.k. en Ruinerwold, Geref.k. Dit laatste orgel bleek toch nog niet te koop te zijn.
- 5/4 '70 Verzoek om offerte aan Blank en Reil voor nieuw tweeklaviers orgel. Men wil graag i.v.m. evt. aankoop van een gebruikt 19de eeuws orgel een prijsvergelijk hebben. Alles op één lade wegens zeer ongunstige heteluchtverwarming.
- Apr '70 Offertes Koch, Blank en Reil betreffende nieuw orgel.
- 9/6 '70 Bolt schrijft. Er zijn 2 orgels van Reil thans in opbouw. Op 20/6 ingebruikneming Blank-orgel te Huizen.
- 17/6 '70 Kerkvoogdij over mogelijkheid aankoop orgel Ned.Mettray, Eefde, Leeflang, ca 1956, adviseur "Fente".
- 9/7 '70 Bolt, accoord met aankoop Naber-orgel te Raalte.
- 31/7 '70 OC, idem. Het is redelijk ook aan v.Vulpen offerte te vragen, omdat zij het orgel hebben gerestaureerd.
- Jul-sept '70 Correspondentie waaruit blijkt dat besloten is het orgel uit Raalte aan te kopen.
- 10/9 '70 CRM: Ook accoord. Over wat subsidiabel is.
- 6/10 '70 Bolt (daartoe gemachtigd): opdracht aan De Koff tot demontage orgel Raalte en opslag in Warnsveld.
- 17/10 '70 Offerte De Koff voor restauratie.
- Bolt, geschreven stuk "Het Orgel in de Ned.Herv.Kerk te Raalte bestemd voor de Ned.Herv.Kerk te Warnsveld".
 1836 Naber, 50-ger jaren gerestaureerd door v.Vulpen.
 drie originele keilbalgen, twee laden, in slechte staat. C-f^m, het aangehangen pedaal loopt van C-d' en lijkt bij de laatste restauratie te zijn vernieuwd. Waarschijnlijk was de originele omvang iets kleiner (1¹/₂ octaaf).
 Er is een nieuw grenen pedaalwelbord, waarbij ook de oude wellen zijn gebruikt. Het man. welbord, dat zich onder de lade bevindt (hij bedoelt dus een wellenraam) is van eiken, de wellen zijn van grenen. Kas en vooral snijwerk in slechte staat.
 Man. P 8, B 16, Fltr dc 8, Hp 8, O 4, Q 3, Wf 2, F 4, O 2, Co dc 3st, Mxt 3,4,5,6 st.

Co	4	2 2/3	1 3/5			
Mixt	C	2	1 1/3	1		
	c	2 2/3	2	1 1/3	1	
	c'	4	2 2/3	2	2	1 1/3
	c''	5 1/3	4	4	2 2/3	2 2/3 2

 Tr houten stavelhuizen.
 Door vV voetopeningen vergroot, winddruk verlaagd(?).
 ca 50 Mxt pijpen en 14 Tr.bekers tijdens kerkrestauratie in Raalte verdwenen en nog wat beschadigingen.
 Restauratieplan, vooral lade en kas herstel, anti-houtworm behandeling en aanvullen ontbrekend pijpwerk.
- 16/12 '70 J. Reil, Restauratieplan, opgesteld aan hand rapport Bolt en onderzoek in opgeslagen toestand te Hasselt(!), bijgevoegd Rapport Bolt, in grote trekken komt de inhoud overeen met bovengenoemd geschreven stuk. Gunstige reactie Bolt 21/12 '70.
- 7/1 '71 OC. Geen bevredigender prijsvorming bij De Koff mogelijk. Advies: Reil principe-opdracht geven.
- 1971 Correspondentie over tegenvallende begroting en vertraging werkzaamheden. Oorzaak: Rijksadviseur wil eerst het resultaat van 2 andere restauraties van Reil afwachten.
- 2/9 '71 Bolt: Orgel in Uitwijk reeds in gebruik genomen, doch de Rijksadviseur heeft nog enige bezwaren.
- 6/12 '71 Bolt. Restauratie is thans begonnen met bijeenkomst te Heerde met o.m. assistent Rijksadviseur Wiersma. Eigenlijk zou de oorspronkelijke witte kleur moeten worden hersteld.
- Jan 1972 Correspondentie over anti-houtworm behandeling en wit schilderen der kas.
- 17/5 '72 Programma ingebruikneming.
- 25/5 '72 Bolt, eindoordeel. Voor 't eerst zijn in Nederland op foutieve principes berustende intonatiewijzigingen weer ongedaan gemaakt. Zes frontstijlen, door De Koff bij demontage doorgezaagd, vernieuwd. Helft van het snijwerk onbruikbaar. Opnieuw gesneden. Orgel in cremekleur geschilderd. Pedaal tot d' gehandhaafd,

invoeringen niet verwijderd. Hechthoutplaten onder en boven de lade. Sponsels aan onderzijde verwijderd. Sleepringen onder en boven de slepen. Voorzichtig stoken.

22/6 '72 CRM over subsidie.

- Krantenknipsels.
- 2 foto's: Toestand Raalte en Warnsveld.

Geïventariseerd 27/5 '93. Kladge Bolt over orgel Eefde Ned.Mettray naar juiste plaats in archief. VA OC orgel Raalte in map Raalte teruggelegd.

Wassenaar, Hervormde kerk.

- Negatieven.

Wassenaar, "Blank-orgel".

- Negatieven.

Wassenaar, Herv. kerk.

Samenstelling Mixtuur volgens aantekening Bolt

C	1 1/3	1	2/3			
c	2	1 3/5	1 1/3	1		
c'	4	3 1/5	2 2/3	2	1 3/5	
c''	5 1/3	4?	3 1/5?	2 2/3?	2?	1 3/5?

Aldus in map Ermelo, Geref. Immanuel:en die van Tzum.
Zie ook aantekeningen Bolt '76 in map Nieuw Scheemda.

Weiwerd.

- Negatieven.

Orgel thans in Farmsum, als koororgel. Zie aldaar

Wervershoof.

- Negatieven.

Westerblokker, Hervormde Kerk.

Z.d Fotokopie Bestek en Conditieën wegens het maken en daarstellen van een nieuw Kerk Orgel in de Kerk der Hervormde Gemeente te Westerblokker, alleen door kerkvoogden ondertekend. De naam der bouwer staat nergens genoemd.

Art.1 Hoofdman. P 8, Sal 8, B 8, O 4, Q 3, F 4, O 2, Co 4' 3 st dc, Mxt 2,3 st, T 8.
Bovenwerk gereserveerd.

Art.2 over materiaal pijpwerk.

Art.3 klaviatuur, materiaal, zo in te richten, dat er een 2de kl. kan worden bijgeplaatst.

Art.4 over de windladen "als het voornaamste deel des Orgels".

Art.5 over abstractuur en registratuur.

Art.6 over de kas.

Art.7 over blaasbalg "naar de nieuwste constructie".

Art.8 Klaviatuur aan zijkant, plaats registerknoppen.

Art.9 Orgel door deskundigen tijdens werkzaamheden te bezichtigen.

Art.10 en 11 overige bepalingen.

5/9 '75 Over benoeming Bolt als adviseur.

23/10 '75 Bolt, begeleidend schrijven Bolt bij offerte Flentrop betreffende "restauratie van het bijzonder fraaie en historisch waardevolle Ypma-orgel". De offerte (21/10).

1/4 '76 Opdracht aan Fl.

14/11 '75 en 7/4 '76 KV: Reacties OC op restauratieplannen.

- Klad-aantekeningen Bolt L.Ypma 1871.
 - I. P 8, Salt 8, B 8, Co 3 st, O 4, Q 3, F 4, O 2, Mxt 2,3 st, T 8.
 - II. P 8 (gr.oct in Hp), VdG 8 (idem), Hp 8, Salt 4, Rf 4, Trem.

Ped C-c' Sb 16. C-f'', C-c', Trem, Klavk, Pedk.

Mxt:	C	1 1/3	1		Corn:	4	2 2/3	1 3/5
	c	2	1 1/3					
	c'	4	2 2/3	2				

7/5 '78 Bolt: Zeer kort eindoordeel restauratie prachtige Ypmaorgel.

1/6 '79 A.C.M.Luteijn, verslag inwijdingsconcert op 1/6 '79 (niet door Bolt, die oververmoeid was). "Orgel klinkt niet onaardig".

23/7 '81 OC, keuringsrapport. Aan bovenzijde hechthouten platen aangebracht, pijpwerk waar nodig schoongemaakt en hersteld, front opnieuw gepolijst. Er is te veel windgeruis.

Geïventariseerd 27/5 '93. Er is zo'n groot verschil tussen de data van de beide keuringsrapporten en de datum van ingebruikneming, dat wij

vermoeden, dat er problemen zijn geweest, die niet uit de stukken blijken. Of zijn de data verkeerd ingevuld? (vO).

Westerblokker, RK St.Michaelkerk.

18/10 '74 Programma inwijding orgel Vermeulen Alkmaar met foto en dispositie:
HW C-g" Rf 8, P 4, Gh 2, Mxt 3-4 st. Pos Houtg 8, Blf 4, N 1 1/3, O 1.
Ped C-f Sb 16 3 kopp. Houten Sb in front.

Aangetroffen in map Voorschoten Moeder Gods.

Westerblokker, RK kerk (een andere).

- Foto('s).

Westerbork, Hervormde Kerk.

- 19/4 '51 Schrijven aan Ern : Onderzoek in archief der kerk heeft niets opgeleverd.
- 18/7 '51 Orgelfabriek P.van Dam (J.v.d.Bliek) biedt zich aan voor restauratie.
- 22/8 '51 v.Vulpen geeft opsomming van huns inziens te verrichten werkzaamheden aan het orgel met prijsopgaaf:
Reparaties, vervanging Gamba (uit latere tijd) door Sesquialtera.
- 7/9 '51 OC. Onderzoek in Rijksarchief Assen: Orgel 13/7 1863 in gebruik genomen, geleverd door Van Oeckelen.
- 27/6 '59 Subsidieaanvraag. Hierin: orgel 1953 gerestaureerd, bouwer onbekend ca 1800. Lijkt op werk van F.C.Schnitger en Freytag.
- 27/8 '65 Van Vulpen, reactie op klachten, gevolg van heteluchtverwarming.
- 8/4 '68 Van Vulpen: Grote schade door grote droogte tijdens stookperiode.
- 2/4 '81 OC. Verslag onderzoek.
- 13/5 '81 Benoeming Bolt als adviseur.
- Constructietekening van de labiumvorm.
- 2/11 '81 Bolt schrijft: Nog even wachten met kiezen orgelmaker. Er komt voorlopig toch geen subsidie beschikbaar.
- 25/2 '82 Bolt schrijft, dat hij samen met een orgelmaker het orgel uitvoeriger wil onderzoeken en hem een voorlopige kostenberekening wil laten maken.
- 8/5 '82 Kostenberekening, opgesteld door De Graaf met begeleidend schrijven aan OC 14/5 '82 over de herkomst van het orgel, vermoedelijk uit Beetgum, .. (als in een volgend stuk)
- Kladaantekeningen in hand Bolt, ook inscripties.
 - Z.d. Anoniem, vermoedelijk Bolt "Het Orgel in de Dorpskerk te Westerbork", getypt. Orgel 1862 als gebruikt instrument gekocht van Van Oeckelen, waarsch. orgel dat tot 1861 in Beetgum stond. Disp. klopt met die van Knock (op Trompet na).
In Mixtuur okt'78: orgel van Beetgum in 1726 door Chr. Müller geleverd en waarschijnlijk door zijn knecht Schwartsburg opgebouwd. Het instrument blijkt een omgebouwd XVII instrument te zijn, aanvullingen in gr.oct. zichtbaar..
1951 restauratie v.Vulpen. Gmb -> Sq dc, winddruk verlaagd, voetopeningen vergroot, kernspleten vernauwd. Viltinvoeringen.
Thans door heteluchtverwarming orgel in zeer slechte staat geraakt. Beschrijving:
P 8, Hp 8 (dc roeren), O 4, Qf 3 (bas roeren, dc cil.op), Sq dc (1951), O 2, Mxt 3 st (op plaatje: 3-4 st, gr.oct'51), T 8 b/d.
3 spaanbalgen, lade C-c", aangehp C-d', reg.kn. oud? Veel vernieuwingen '51 in tractuur, Klav. origineel? 60 mm, kas stijl r gence.
Nauwkeurige inventarisatie pijpwerk nu niet mogelijk, enige inscripties.
Enige inscripties bijgetekend. Samenstelling vulstemmen (afwijkend van die uit 1987).
- 24/6 '82 Anoniem (De Graaf?). Toelichting op offerte.
- 29/6 '82 Bolt over tekening in archief Leeuwarden met wapen van Schwatzenberg, die het orgel in Beetgum heeft geschonken. Jammer dat in Westerbork de bekroning van het orgel is verdwenen.
- Jun'82 Concept subsidieaanvraag.
- Juli/aug'82 Schrijven M.Ruiter, die het orgel wil restaureren. Bolts reactie: wachten met keuze orgelmaker, tot subsidie afkomt. "Deze dient voldoende ervaring te bezitten in het restaureren, reconstrueren en intoneren van 17de- en 18de-eeuws pijpwerk".
- 1983 Hernieuwde subsidieaanvragen bij monumentenzorg, Pr. Bernhardfonds. Door allerlei acties is al een forse som geld voor orgelrestauratie beschikbaar.
- 27/10 '83 Ministerie subsidieert een deel der restauratiekosten.
- 23/12 '83 Contract Kerkvoogdij met De Graaf (copie).
- okt'83 Een nummer van "Opwaarts", Maandblad Herv. Gemeente Westerbork. Hierin kerkerdaardsbesluit tot verbetering verwarming en restauratie orgel.
- 12/10 '84 De Graaf schrijft over de werkzaamheden.
- 17/5 '85 Bolt reageert op wat hij in "Opwaarts" heeft gelezen. Hij dringt aan op beperken van aanbrengen gordijnen en achterwege laten van vloerkleden. In historische kerken horen houten vloeren of plavuizen. Geruststellende reactie hierop 22/5.
- 13/9 '85 Ir L.W.Barneveld architect: Over de kleuren der kas.
- 2/12 '86 De Graaf over vertraging werk na ongeval.

- 1/10 '87 Programma ingebruikneming gerestaureerde orgel. Hierin registervolgorde:
P 8 (dc db), Rf 8, O 4, Rq 3 bs, QP 3 vt dc, Sxq 3 st dc, Mxt 3 st, O 2, T 8 b/d, 440 Hz. Samenst. Mxt, afwijkend van wat hierna staat (nov'87).
- Persbericht over ingebruikneming orgel op 1 en 4 okt'87.
- Nov'87 Bolt. Restauratie Christian Müller-orgel Westerbork. Aanvulling op rapport 1982 en offerte De Graaf van 8/5 '82. Getypt origineel, hiervan zijn stencils gemaakt.
Over de balgen. Laden: Er is geen hechthoutplaat aangebracht, verder o.m. over ventielen.
Mechaniek, klaviatuur, dubbelkoren in front weer sprekend gemaakt, ook dubbelkoren op de laden (pijpen in andere registers teruggevonden. De dubbelkoren zijn identiek van mensuur en opsnede. Frontpijpen hebben hoger loodgehalte dan de binnenpijpen. Opzetstukken uit 1951 van te hard materiaal verwijderd en vervangen door beter passende. Oct 4 en 2 teruggeschoven, daardoor C-pijpen van Van Oeckelen verwijderd.
Mixtuur gereconstrueerd. Veel hiervan zat in andere registers:
C	1	2/3	1/2
c	1 1/3	1	2/3
g	2	1 1/3	1
c'	2 2/3	2	1 1/3
f	4	2 2/3	2
- Sesquialter 1 1/2 toon enger dan rest Prestantenkoor. 2 2/3 1 3/5 1 3/5
Trompet: Tongen vernieuwd (waren in '51 te veel afgevijld wegens lagere winddruk).
Intonatie: In '51 wijder gemaakte pijpvoetopening naar Müller traditie teruggebracht: door een traag verloop van de bas naar de discant toe wijder wordend met dienovereenkomstige kernspleet-openingen. Verlaagde opsneden gecorrigeerd tot een gemiddelde van 2/7.
Toonhoogte kwam na herstel en terugschuiving uit op 1/4 toon boven 440. Op verzoek van kerkbestuur en organisten is de toonhoogte op precies 440 gebracht.
Kas bij overplaatsing van Beetgum naar Westervoort 6 cm ingekort. Opnieuw geschilderd en verguld met advies van C. Janssen.
- 6/11 '87 Bolt, eindoordeel. Hij spreekt nu van Chr. Müller-orgel uit 1726. Oorspronkelijke Müller-conceptie die door gebrekkige en deels foutieve restauratie in 50-ger jaren ernstig was aangetast, grotendeels terugverkreten. Herintonatie heeft geleid tot een klank die ik, op grond van mijn bekendheid met andere Müller-orgels als authentiek herken: Ruig, krachtig en tevens zangrijk (ook door verbeterde windvoorziening), stimulerend tot meezingen. Verder verwezen naar vorige genoemde stuk.
- Krantenknipsel.
 - Fotokopie uit HO jan'88. Hierin zeer veel details die verder in de stukken niet worden genoemd. Of misschien toch: in al die kladjes van Bolt?
- 16/1 '88 De Graaf, prijsopgave voor nieuwe Tremulant. De oude is niet goed te krijgen, wordt uitgeschakeld, maar niet verwijderd.
- Fotokopie. Waaruit? Over aanschaf gebruikt kistorgel van Slooff: Hp 8, F 4, O 2, Q 3 dc als koororgel te gebruiken. Bijgeschreven: aug'83. Ingebruikneming 9 okt.
- 12/10 '88 Eindrapport OC. Eindkeuring op 2/10 '87. Hieruit blijkt, dat de Sesq weer nieuw is gemaakt. Bij de Trompet stuitte de orgelmaker op bezwaren, die hij bewust niet overschreed: minder fraai in middenligging. Na beslissing hierover voorjaar '88 bijgewerkt.
- Veel foto's, Negatieven.

Geïnventariseerd 1 en 2/6 '93.

Naar elders in archief overgebracht:

- Krantenknipsel over L. Huivenaar.
- Mixtuursamenstelling Waalse Kerk, Amsterdam, Müller.
- Over Geref. K. ter pl.

Westerbork, Geref. Kerk.

- Korte correspondentie over plannen verbetering mechaniek en (vooral!) herintonatie van het orgel door Ruiter. Op 23/3 '90 schrijft B. dat hij door ziekte zich voorlopig niet met de zaak kan bemoeien. De plannen lijken hem goed.

Geïnventariseerd 2/6 '93. De stukken bevonden zich in de map van de Hervormde kerk ter plaatse.

Westeremden, Stichting Oude Groninger Kerken.

- Fotokopie bestek inzake bouw orgel "voldaan den 22 December 1873" door P. van Oeckelen en zonen.

Art.1.	Een man. en aangeh.p. P 8, B 8, VdG 8 (gr.oct. gecomb. met B), P 4, F 4, Qf 3, Fltr 8 dc, O 2, Terts uit 2 voet discant, Ventiel.
Art.2	over lade
Art.3	mag.balg,
Art.4	kanaal,
Art.5	orgelkast
Art.6	mechanica,

- Art.7 klavier,
 - Art.8 pijpwerk (binnenpijpen 1/4 tin, 3/4 lood),
 - Art.9 reg.knoppen,
 - Art.10 intonatie en stemming ("Parijsche Orchesttoon"),
 - Art.11 transport en betaling.
- Verder bestek Orgelzolder.

- Hetzelfde nog eens, maar nu uitgetypt.
- 23/8 '67 OGK aan Bolt. De kerk wordt gerestaureerd. We weten niet of werk aan het orgel subsidiabel is.
- Bolt, losse aantekeningen.
- 8/9 '77 Bolt aan OGK. Orgel v.Oeckelen 1873, mogelijk deel iets ouder (1861?). Klank fraai, krachtig, helder, voorzover hem bekend enige v.Oeckelen-orgel in Groningen met neogotische kas (dat van Leermens is door brand verloren gegaan). Bijlage: dispositie. Volgorde iets anders dan in contract: P 8, B 8, VdG 8, P 4, Fltr 8 dc, F 4, T 3 1/5, Qf 3, O 2, C-f", C-a aangeh.
- 29/9 '77 M.Ruiter. Restauratieplan, bestaande uit alleen herstelwerkzaamheden.
- 43/10 '77 Bolt aan bestuur OGK, commentaar op voorgaande.
- 20/1 '78 Verzoek Rijksbijdrage voor orgelrestauratie.
- 14/10 '85 Beschrijving orgel door Ruiter, prijsopgave restauratie. Hierin: Terts 3 1/5 verschoven tot Q 2 2/3 (situatie 1977), tot terts 1 3/5 (situatie 1985).
- 25/10 '85 Bolt: Commentaar op offerte Ruiter. Kennelijk heeft een opdracht nog wat op zich laten wachten: de eerste rekening van Ruiter stamt van sept'87.
- 1/2 '89 Bolt. Restauratie bijna voltooid en zorgvuldig uitgevoerd. Nog enige kleinigheden bij te werken. Kenmerk orgel: Stevigheid. Betreft klank en aard pijpwerk. Door gewijzigde akoestiek der kerk klinkt het "steviger" dan voorheen. Winddruk 76 mm. Terts 3 1/5 hersteld met enige v.Oeckelen-pijpen uit magazijn Ruiter. Vooroverhellende orgelkas rechtgezet en verstevigd. Wat abstracten en welarmpjes moesten worden vernieuwd. Onderbreking werkzaamheden voor enkele weken wegens medische behandeling.
- Negatieven.

Westerenden-Kirchloog, Evangelisch-Lutherische Kirche.

- Disp. en foto, 1793 Wenthin/1885 Diepenbrock/1959 en 1985 A.Führer. Fotokopie uit Führer Jahresheft 1985.

Westerhusen.

- Negatieven.

Westerlee.

- Negatieven.

West-Knollendam, Doopsgezinde Kerk, voormalig orgel.

- Negatieven.

Mitterreither-orgel, dat zich thans in de Doopsgezinde K. te Amsterdam bevindt.

Westzaan, Doopsgezinde Kerk.

- Foto(s), Negatieven.

Westzaan, gebouw niet genoemd.

- Negatieven.

Wezep, Hervormde Kerk.

- Fotokopie brief Verschueren als dank voor de opdracht en vermelding definitieve beschrijving van het instrument. Bijlage: ontwerp-tekening.

Wiefelstede.

- Brief van F.Schildt (Führer) met metingen van twee dichtgesoldeerde gedekten in Wiefelstede en over de stemming van dit orgel, welke nagenoeg neerkomt op Kimberger III. Afkomstig uit map Uithuizen.

Wierum, Gereformeerde Kerk. Negatieven.

Wierum, Hervormde Kerk.

- 8/9 '77 Anoniem (kennelijk Reil): Kostenopgave. Waarschijnlijk werkzaamheden in fasen uit te voeren.
- Okt'78 Bolt, "Het orgel in de Hervormde Kerk te Wierum (Fr.)", getypt. Hiervan meerdere stencils gemaakt

(behalve van de laatste bladzijde(n): Voorstel restauratie).

1928/29 als gebruikt instrument geplaatst door Dekker, Goes. Toen afkomstig uit Geref. Goes. Volgens nog niet bevestigde berichten zou dit het orgel zijn dat Van Dam bouwde voor de Herv.K. te Tzummarum in 1821, in 1877 vervangen (door Van Dam in een nieuwe neogotische Kerk).

Huidige staat:

I. P 8 (deel verschoven), B 16 dc, Hp 8, O 4, Qd 8 (nw op pl. Q 3), Mxt dc (op p. Co dc), O 2, Rf 4, Mxt bas/Co dc, B 16 bas pneum.

II. P 4, VdG 8 dc, F 8 b/d (gr.oct. eiken), F 4 (ged, 6 op.cil.), Wf 2 (2 oct. op.cil), P 8 (op pneum. lade, hierin deel oude Q 3).

Mxt:	C	1 1/3	1	(1 1/3 niet origineel)	Co thans	4	2 2/3	2	1 3/5
	c'	2	1 1/3	1	oorspr	3 1/5	2 2/3	2	
	c''	2 2/3	2	1 1/3					

Mixtuur van Zuidelijke factuur met hoge spitslabia.

C-f'''. Aangehp C-d' (oorspr C-f).

Restauratieplan: windladen restaureren, pneumatiek verwijderen, nieuw toetsbeleg, nieuw voetklavier, kas restaureren, herstel bovenranden pijpen, evt. oude toonhoogte herstellen (stemkrullen weg, verlengen pijpen). Disp.:

P 8 op II weg hieruit weer Quint, bas B 16 weg, P 8 terugschuiven, Cornet op oude plaats in oude samenstelling Alternatieven laatste sleep:

a. Huidige Mxt, b. Nieuwe T 8 in v.Dam=factuur, c. nieuwe Mxt in v.Dam factuur, d. open laten.

12/6 '79 Reil, prijsopgave. Voorstel restauratie in fasen. Commentaar Bolt hierop 20/6. Over subsidie(on)mogelijkheden. Reactie OC 22/6.

21/6 '79 Kerkvoogdij zegt contact met Bolt op.

26/8 '79 Persoonlijke brief Luteyn (OC). Het schijnt dat men nu contact heeft met H.S. Zandt.

- Copieën van een schrijven van ene J. Smit te Wierum. Over hetgeen ter plaatse bekend is over de aankoop destijds van het orgel en over de beelden die er op hebben gestaan.
- Foto's en negatieven.

Geïventariseerd 2 en 3/6 '93. De beschrijving van Broekhuysen van Tzummarum zou op dit orgel kunnen slaan (vO).

Wijkel (Fr.), Gereformeerde Kerk.

21/6 '77 B&T. Verslag onderzoek orgel en prijs windladerrestauratie. Gezien makelij W. Hardorff, tussen 1850 en '60. P 8, Hp 8, O 4, V 8 (vroeger Q 3), Wf 2, Rf 4, Co 3 st dc, C-f''', C-g aangeh.

31/8 '77 Reil. Voorlopig rapport (met begeleidend schrijven). Uitvoeriger dan dat van B&T. Waarsch. Van Dam ca 1860 met gebruik van veel pijp XVIII. Op plaats Viola oorspronkelijk waarschijnlijk F 2 (!), eigenaardige lade-indeling.

14/11 '77 Offerte Reil.

25/1 '78 Reactie Commissie v.Beheer, gericht aan Bolt.

4/2 '78 Commentaar Bolt hierop aan kerkeraad. Over subsidiemogelijkheden.

12/5 '78 Offerte B&T.

- Negatieven.

Geïventariseerd 9/6 '93. In deze map verder niets meer. In map Oosterhesselen staat dat B&T de windlade hebben gerestaureerd in '79. Het orgel is later naar Oosterhesselen overgeplaatst.

Wijk aan Zee, gebouw onbekend.

- Negatieven "Assendelft".

Wijk aan Zee, St. Odulphus.

Z.d Vlugschrift van Vermeulen, Alkmaar, met artikel v.d. Harst (afkomstig uit map Leiden, Église Wallonne):

1754 P.Assendelft voor de R.K. schuilkerk te Kethel bij Schiedam.

1881 overgeplaatst door Ypma die in Kethel een nieuw orgel leverde.

1981 opdracht Vermeulen tot restauratie. Daarbij Man. op oude plaats, pos. eronder.

I. C-f'''. B 8, VdG 8, Salt 4 (alle st. en lade 1891).

II. C-c'''. P 8 dc, Hp 8, P 4, F 4, Q 3, O 2, Mxt 2' 3-4 st, Sq dc 2 st (alle 1754 op Q, Sq en één Mxtkoo na: 1984).

Disc stemmen af cs', kamertoon, aangeh.p. C-g.

Mxt:	C	2	1 1/3	1	
	c'	4	2 2/3	2	1
	c''	4	2 2/3	2	2

- Foto('s), negatieven.

Commentaar (vO): De restauratie zal dus in 1984 zijn klaar gekomen. Zo te zien was het oorspronkelijk een balustradeorgel, thans onderkas met klav. aan zijkant.

Wildervank, Gereformeerde Kerk.

- Fotokaart (geen nadere gegevens).

Wildervank, Hervormde Kerk.

- Geschreven stuk, onbekende hand. Aantekeningen naar stukken uit 1865/66.
- 23/10 '75 OC, VA: Orgel in zeer slechte staat. Het is van belang dat dit orgel van Meijer, zijn grootste, bewaard blijft. Zo spoedig mogelijk een adviseur benoemen en stappen ondernemen voor subsidie. 13/11 reactie OC op inschakelen Bolt.
- 4/12 '75 H.A.Klein over veranderingen aan het orgel. Zie rapport hierna.
- Kladd voor brief aan Wiersma ("Onno"). Verzoek het orgel eens te gaan zien.
 - Kladaantekeningen, o.m. lab.vormen, indeling lade.
- 19/2 '76 Ruiter, beschrijving van het orgel.
- Febr/mrt'76 "Het orgel in de Ned.Herv. Kerk te Wildervank"
1. Beschrijving orgel (Bolt/Ruiter, dezelfde als die van 19/2 '76).
1867 gemaakt door R.Meijer.
 - I. P 8, B 16, G 8, Hp 8, Rf 8, O 4, Gh 4, Co 1-4st, O 2, Mxt 1-4 st, T 8 (bas doorsl, deel stevels zink).
 - II. P 4, Fldc 8, Salt 8, Siff1 1 $\frac{1}{3}$ (afgesneden 4'), Wf 2, Fag Hob 8 (opsl. bas zinken st.

Ped, Vln 16 (naaldht), Sb 16 (id), Cello 8 (nldh/eiken), Flbs 4 (idem), Bomb 16 (doorsl. met.bekers, zinken stevels).

C-g^{'''}, C-d', Afsluiters, Windlozing, 2 koppels.

Co C 2 2/3, c' norm. 4 st, alleen 2 2/3 koor spreekt.

Mxt C 1 1/3 (was 2)

c	2 2/3			
c'	4	2 2/3	2	
c''	5 1/3	4	2 2/3	2

Laden: Geen sponsels: Eiken delen in lengterichting lade, gespijkerd, veel spint. I is balansklavier, II is staartklavier, magazijnbalg, kas naaldhout, monumentaal front.
 2. H.A.Klein. zie 14/12 '75. Veranderingen sinds 1948, zelf uitgevoerd door de organist Venema:
 - I. Gr.oct. Mxt 2' veranderd in 1 1/3'.
 - II. Fl 4' veranderd in Q 2 2/3, later ingekort tot 1 1/3.

Ped. Gedbas 8' ingekort tot 4'. Stemplappen aangebracht in Cello 8'.

Ped.klavier vervangen door een nieuw.

Trem. ingebouwd (hele orgel), later weer verwijderd.
 3. Offerte Ruiter. Geen disp. wijzigingen. Wel mogelijke herstel.
 4. Totaal kostenoverzicht Bolt.
- 29/3 '76 Offerte Ruiter, dezelfde als in rapport is genoemd.
- 3/4 '76 Bolt. Reactie hierop en concept subsidie aanvraag.
- 7/6 '82 Evert Krauss schrijft aan Bolt: Hij maakt een historisch rapport over het orgel en wil gegevens over Meijer.
- 17/6 '87 Nieuwe offerte Ruiter.
- Lijst Jongepier van Meijer-orgels, gelijkkluidend aan die in map "Meijer"
 - Negatieven.

Geïventariseerd 3/6 '93.

Winkel, Hervormde Kerk.

- 16/3-1861 Contract met Knipscheer (fotokopie).
- Hw. B 16, P 8, Tr 8, Rf 8, O 4, Q 3, O 2, Mxt 2' 3,4,5,6 st, Co 4 st, Afsl.
- Bovkl, Bp 8, B 8, VdG 8 (gr.oct Bp), P 8 dc, Dlc 8, P 4, Dw 4, Gh 2, Afsl.
- Ped (wijde mensuur) Sb 16, O 8, losse knop voor Fg 16.
- Dit stuk is afkomstig uit het dossier Varsseveld. Het orgel aldaar is vrijwel gelijk aan dit orgel.
- * Foto('s), negatieven.

In de map Varsseveld zijn nog enkele andere stukken, die mede over het orgel te W. handelen (o.m. pijpinscripties).
Uit dezelfde map een kladje Bolt. Hieruit blijkt: Tongwerken vernieuwd in zink, ook nu Fagot.

Winschoten, kerk niet genoemd.

- Negatieven.

Winschoten, Evangelisch Lutherse Kerk. (Kabinetorgel).

- 16/1 '68 C. Pasma, Halm schrijft Bolt over de historie van het orgel.
- 23/3 '68 Omschrijving en prijsopgave restauratie B&T.
- 5/6 '68 Offerte De Graaf.
- Mei'68 Bolt. Rapport betreffende het orgel in de Evangelisch Lutherse Kerk te Winschoten.
Beschrijving uit 1937: 1909 in Hallum aangekocht. Verder oud orgelfront in kerk aanwezig, thans als

memoriebord in gebruik.

Gegevens uit Hallum, doopsgezinde gemeente: 1879 besloten eenvoudig kabinetorgel over te nemen van firma v.Dam. In hetzelfde jaar ingewijd. In 1906 vervangen door orgel van B&T.

Inscripties in orgel: 1768 Hendrik Blötz, 1871 geplaatst door Knipscheer 1879 aangekocht (vanwaar?), 1906 verkocht naar Oude Leye bij Hallum, 1909 naar Winschoten.

Uitvoerige beschrijving. Hieruit:

Pijpw. grootste deel origineel. Volgorde:

P 4 b/d, O 2, Qf 3(bas), Sq dc (samenraapsel uit verschillende bestanddelen), F 4 (C-c" hout, rest Rf), H 8 dc (hout), P 8 dc, Hp 8 bs (hout). C-f".

Kas later verhoogd (door de bouwer zelf?), vleugeldeuren ontbreken

Stemkrullen, enkele expressions, toonhoogte lijkt lager dan normaal, zal proefondervindelijk moeten worden vastgesteld. Klank thans niet te beoordelen.

Restauratievoorstel. Geen principiële wijzigingen, behalve terugschuiven P 8.

Toegevoegd: Offerte De Graaf 5/6 '68 en weergave archiefstukken.

- Veel klad-aantekeningen.
- 2/8 '68 Subsidiatoekenning.
- 20/7 '73 Ds Mulder, Wildervank. Over opdracht aan De Graaf en over mogelijk andere plaats voor het orgel.
- 23/7 '73 Bolt juicht plan orgel beneden te plaatsen om meerdere redenen toe.
- Nov '74 Correspondentie over de prijsstijging in de orgelbouw.
- 28/7 '75 Gierveld schrijft over het orgel dat hij bij De Graaf heeft gezien en over het rapport.
- 29/10 '75 Programma ingebruikneming.
- 1/11 '75 Bolt. Werk op voortreffelijke wijze uitgevoerd. Belangrijkste historische orgel van Winschoten. Aanvullingen op rapport: Lade gerestaureerd met behoud bestaande factuur: Leder over sponsels aan bovenzijde, perkament onder (waar geen sponsels aanwezig zijn). Winddruk proefondervindelijk vastgesteld op 58 mm. Bij overbrenging naar kerkgebouw (1871/75?) klank kennelijk versterkt.
- Nov'75 Nieuwsblad van het Noorden (R.Koning); hierin heel wat gegevens, die niet in bovengenoemde officiële stukken staan beschreven.
- Negatieven.

Geïventariseerd 2/6 '93.

Opgave Gierveld over Blötz naar map "Blötz gebracht.

Mededeling G. Leegwater: orgel in 1871 geplaatst door v.Ingen, die toen bij K. nog werkte, ook in zijn scriptie over Knipscheer.

Winsum (Gr) Hervormde Kerk.

- 29/9 '61 Rapport OC. Orgel Spiering.
P 8, Hp 8 b/d, Aeo 8 b/d, P 4 b/d, F 4 b, N 2²/₃ dc, Wf 2 b/d, Trem. Ped. Sb 16.
Pedk, Subk. Superk, C-f", C-f. Pneum.kegellade (later blijkt dat het een membraanlade is). Hp 8 van hout vermoedelijk uit een ander orgel afkomstig? Vrij negatieve beoordeling. Geen grote bedragen aan besteden.
- 26/9 '67 M.Ruiter: Rapportje over orgel.
- 23/10 '74 OC: Er zal een nieuw onderzoek worden verricht.
- 4/7 '74 Reil. Rapport over het orgel.
- Nov '74 Corresp. met OC, o.m. over benoeming Bolt als adviseur.
- 1/12 '74 KV vraagt Bolt te zoeken naar gebruikt historisch orgel. Het oude orgel in 1945 door Spiering als 2de hands orgel geplaatst.
- 21/11 '75 Reil biedt aan: 1. Nieuw orgel als dat in Apeldoorn Chr. Geref.K. 2. Restauratie en plaatsing Van Dam-orgel uit Dokkum.
- 11/12 '75 M.Ruiter, prijsopgave voor nieuw orgel.
- 22/1 '76 Pl. C., disp.voorstel.
- 9/2 '76 Bolt. Tegenvoorstel dispositie: Commentaar: Q 3 en O 2 op nevenmanuaal heeft hij zelf gepropageerd: Reil Dieren, Schoonebeek (en Apeldoorn, waar hij niet bij was betrokken). Hij komt daar nu op terug. Geen goede klankeenheden bij plenum zonder Mixtuur. Nog geen definitieve opdracht aan Ruiter geven. Het orgel in Leegkerk voldoet niet geheel.
- 13/2 '76 Pl.C., disp.voorstel: Uitbreiding van wat B. had voorgesteld.
- 21/2 '76 Bolt: Laatste halfjaar 4 historische orgels aangeboden, belangrijkste hiervan: Flaes-orgel uit 1870. Dit heeft verre de voorkeur boven een nieuw instrument. Hij betreurt het, dat Ruiter al een principe-opdracht heeft, onder voorbehoud van goedkeuring door de kerkelijke instanties. Dan ook de door hem voorgestelde alternatieven aan die instanties voorleggen. Anders moet een collega de zaak overnemen.
- 15/3 '76 Kerkvoogdij verbreekt de verbinding met Bolt.

Geïventariseerd 2/6 '93.

Het bovengenoemde orgel te Apeldoorn van het type "Dieren" is gemaakt voor de Chr.Geref.K. Zie HO febr'73, p 41 (vO).

Uit een andere map afkomstig: Fotokaart Winsum met dispositie: Ruiter mei'77.

Hw P 8, Hp 8, O 4, O 2, Mxt 3-4 st.

Nev.w. Ged 8, Rf 4, N 3, Gh 2, T 1 3/5, Flag 1, Dlc 8.

Ped. O 8, B 16, T 8. 2 kopp, trem (hele w.)

Uitgenomen :

- 2 foto's van een Flaes-orgel met jaar 1870, dat zich nu in Schermerhorn zou bevinden.
- Beschrijving orgel te Heemse. (kennelijk een der gebruikte orgels die men op 't oog had).

- Krabbeltje over orgel Obergum, dat onder dezelfde kerkvoogdij ressorteert (naar map Obergum).

Winssen.

- Negatieven "voor Hees".

Winterswijk, Gereformeerde Zonnebrinkkerk.

Omschrijving werkzaamheden betreffende overplaatsing orgel Dokkum, Geref. Noorderkerk naar W. Zie Dokkum.

Deze overplaatsing is niet doorgegaan. Er bevindt zich thans een orgel van Pels/vL; het verving een orgel van Koch (vO).

Winterswijk, Hervormde Jeugdkerk (later Balink Esch geheten).

- 9/4 '79 OC, VR: Bestaande orgel v.Oeckelen 1889, waarschijnlijk voor een kerk in Zeeland, 1931 overplaatsing door A.Standaart, oorspronkelijke front weg. P 8, B 16 geh, Hp 8, VdG 8, Sq 2 st dc, O 4, Qd 8, Rf 4, T 8, aangeh.p., restauratie ontraden. Daarna correspondentie over benoemen Bolt als adviseur.
- 1979 Briefwisseling, waaruit blijkt dat volgens opgave Peter van Dijk het orgel afkomstig is uit de Ev. Lutherse kerk te Breda, alwaar de kas nog aanwezig is, en dat reeds voor B. een advies had gegeven, was besloten tot de bouw van een nieuw klein orgel.
- Kladje Bolt: HO 1889, Breda Luth. Kerk: B 16 b/d, P 8, Hp 8, VdG 8, Qd 8 (Sal!), T 8 b/d, O 4, F 4, Wf 2. In gr. oct. spreekt B 16 vrij in Pedaal, of uit Zeeland: Te Winkel, Flentrop 1953 achter oorspr. front.
- 20/9 '79 Blank, over bestaande orgel front zink, Sq en Qd niet origineel. Daarnaast 2 offertes: restauratie, nieuw orgel.
- 7/11 '79 Bolt betreurt besluit tot vervanging van het orgel.
- 11/11 '80 Bolt aan Luth.K. te Breda. Hij geeft ze in overweging het orgel op zijn basis te doen terugkeren.
- 10/1 '81 Bolt. Een orgel zoals in offerte Blank van 20/9 '79 bleek voor de kerk in Haren te klein. Dat zal hier ook het geval zijn: Voorstel groter en iets wijder gemensureerd orgel: P 4, Hp 8, F 4, O 2, Qf 3 b / Sq dc, Mxt 3-4 st.
- Uitnodiging ingebruikneming op 11/9 '82.
- (11/9 '82) 16/9 '82. Bolt. Eendoordeel. Orgel voldoet aan de hoogste eisen. Aan advies groter orgel gehoor gegeven. In toekomst uit te breiden met Sb 16.
- 27/10 '82 OC, eindrapport, orgel van hoge kwaliteit. Over toevoeging Sb 16: Steviger klankbasis, maar stilistisch hoort het niet bij zo'n orgel. Vooral waardering voor de windvoorziening.
- 11/5 '83 H.G.Godthelp, Winterswijk doet weer een poging het oude orgel aan Breda over te doen.

Geïventariseerd 6/2 en 19/2-1992.

Winterswijk, Hervormde Grote of Jacobskerk.

In verband met een speciaal-studie van de samensteller van deze Bolt-inventarisatie, is het volgende overzicht ongewoon uitvoerig geworden. In het kerkelijk archief ter plaatse bevinden zich de hieronder genoemde 19de-eeuwse stukken. De historische stukken (in de Bolt-map Winterswijk) zijn fotokopieën van de originele stukken, die ik in Winterswijk heb geraadpleegd. Enige stukken die Bolt niet heeft laten kopiëren, heb ik voor de volledigheid toegevoegd in kleiner lettertype en met de toevoeging "****".

Ook heb ik soms eigen commentaar ingevoegd in kleine letters toegevoegd, gesigneerd vO)

De fotokopieën van historische stukken liggen niet geheel op volgorde. Die is niet vast te stellen: de oudste stukken zijn niet gedateerd.

- Z.d 3 concept bestekken van Armbrost, inzake reparatie oude orgel, genummerd No 1 t/m No 3, aangetroffen in map Bunschoten, Geref. Kerk. (***) origineel op een dubbel-folio)
- No 1 kanalen en balgen, reparatie pijpwerk, intoneren en stemmen volgens temperatuur van de Heer Kirnberg, Trompet vernieuwen, bekens van oud metaal, koppen en stevels van "spezi" (lood met 1/4 tin), sterk van toon en "tot tempering van de vulstemmen of klijne pijpwerk dat er teveel int orgel is" Boerdoen 16 vt in disc. bijvoegen. (Er moet ook nog staan: vernieuwing klavier).
- No 2 Pijpwerk restauratie, windlade restaureren (in Haaksbergen), kanalen en blaasbalgen idem, nieuw hand- en voetklavier.
- No 3 Klavier oplappen, windladerestauratie, minder ingrijpend en ter plaatse, balgen en kanalen winddicht maken. "Dit is wel het minste wat volstrekt moet".
- In alle drie gevallen overwogen om op het pedaal Bazuin 16 vt en Cornet 2 vt bij te bouwen.
- 14/6-1829 Armbrost, begeleidend schrijven bij de drie bestekken.
- N 14. Concept "Bestek of Conditie ter reparatie en gedeeltelijke vernieuwing van". Dit lijkt een uitwerking te zijn van bovengenoemd plan 1.
 - Prestant 8 voet geheel
 - Bourdon 16 voet disc geheel nieuw gemaakt
 - Holpijp 8 voet
 - Octaaf 4 voet
 - Quint 3 voet
 - Octaaf 2 voet
 - Tertiaan 1 3/5 voet 2 sterk
 - Cornet uit 3 voet 3 sterk
 - Mixtuur 1 voet 3 sterk

Trompet 8 voet, nieuw op de fransche manier.

Beschrijving Trompet: stevels van nieuwe specie 1/5 (niet goed leesbaar) Eng tin, "corpsen" uit oude specie der Trompet, groot octaaf houten "knoppen", 2de octaaf specie en ringen, discant koppen specie.

"Ook moeten een nieuwe bourdon in discant worden bijgemaakt. Om het kleine schreeuwende pijpwerk wat te temperen in discant en alzoo het orgel met een half register versterkt worde, moet deze Bourdon discant uit de specie van vier deelen lood met 1/5 Engelsch tin gemengd worden, wijd van menatuur zijn en een volle ronde toon leveren" (originele schrijffout: er staat twee maal "versterkt")

Windlade restauratie (na transport naar Haaksbergen). Nieuw klavier, beschrijving hiervan, nieuw "regeerwerk", nieuw welbord, "pijpbord" gr.deels vernieuwen, "als zijnde het oude van de worm opgevreten, wjl hetzelfde gedeeltelijk in vuren of lindenhout gemaakt was", reparatie registertractuur, winddicht maken van balgen en kanalen. Niet ondertekend.

(*** Er staat hier niets over kort octaaf-uitbreiding of Kimberger-stemming)

"Dispositie van Een Kerkorgel voor de Gereformeerde Gemeente te Wenterzwick" etc (geen N-nummer).

Hooft of boovenwerk

Praestand 16 voet gr.oct. houd
Bourdon 16 voet bas houd
Praestand 8 voet bas houd open
Gedakt 8 voet metaal
Octaaf 4 voet metaal
Fluitdoes 4 voet metaal
Quint 3 voet metaal
Octaaf 2 voet metaal
Woudfluit 2 voet metaal
Cornet uit 3 voet 4 sterk disCant
Mixtuur 2 voet 3,4,5 sterk
Trompet 8 voet
Manuaal C-f", Pedaal C,D,Ds,E..g (klopt niet: hij geeft 20 pijpen op bij elke ped.stem)
Ventiel. Sperventiel, 3 balgen

Positief, 2de klavier

Praestand 8 voet gr.oct. gedekt houd
Holtpijp 8 voet gr.oct. gedekt houd
Openfluit 4 voet metaal
Quint 3 voet metaal
Octaaf 2 voet metaal
Sesquialtera uit 3 voet 2 st Discant
Mixtuur 1 voet 2,3,4 sterk
Dulsiana 8 voet
Tremuland
Sperventiel

Pedaal

Prinsipaal 16 voet Houd open
Prinsipaal 8 voet Houd open
Bazuin 16 voet Houd open
Trompet 8 voet speesi open
Cornet 2 voet speesi open

Van oude orgel gebruikt:
windlade en het pijpwerk van het
positief
Flinke kast, bruin mahonie geschilderd
Frontpijpen zowel de blinde houten als
de sprekende pijpen met foelij of plaatzilver belegt

z.d.

Aanneemsom f 5350.-, ondertekend 3/11-1823, alleen door Armbrost.

(N 4) Bestek en Conditie van een nieuw kerkorgel voor de Hervormde Gemeente te Winterswijk, opgegeven door J.Armbrost Orgelmaker te Haaksbergen. Tenzij anders vermeld: specie.

Manuaal

Praestant 16 voet geheel acht voet in t front open specie, gr.oct.ged.hout
Praestant 8 voet geheel, gr.oct hout geheel open (tenzij verder anders vermeld: "geheel" aangehaald)
Gedakt 8 voet gr.oct.hout
Octaaf 4 voet
Openfluit 4 voet discant
Quint 3 voet geheel
Fluittravers 4 voet
Sesquialter 3 voet (ook geheel), twee sterk, de quint in de bas gedekt
Octaaf 2 voet
Woutfluit 2 voet
Mixtuur 2 voet 3, 4 a 5 sterk, maar {n repetitie op c'
Trompet 8 voet gehalveerd
Ventiel

Positief of onderklavier

Prestant 8 voet geheel gr.oct. gedekt hout
Bourdon 16 voet dc
Holtpijp 8 voet geheel gr.oct. hout
Prestant 4 voet
Quint 3 voet bas gedekt
Octaaf 2 voet
Cornet uit 3 voet discant 3 sterk
Terst 1 3/5 voet
Mixtuur 1 voet 2 a 3 sterk

Dulsiana 8 voet gehalveerd
Tremulant

Vrij Pedaal

Subbas 16 voet gedakt hout, wijde mezuur
Gemshoorn 2 voet open
Bazuin 16 voet hout
Cornet 2 voet

Specie: 100 pond lood met 20 pond Engelsch bloktin
Kirnberger temperatuur of naar verkiezing gelijkzwevend.
Open pijpen niet ingesneden, uitgezonderd de frontpijpen
drie grote blaasbalgen, gehalveerde koppeling
C-f", C-g.
etc etc

Aanneemsom f 3025 zonder kas, balgenstoel, veranderen orgelzolder.

Z.d No 13. "Dispositie van een nieuw Kerk-orgel voor eene groote Gemeente", met drie handclavieren en een vrij Pedaal, bevattende 32 sprekende stemmen of registers en 1912 sprekende pijpen", anoniem, maar kennelijk van de hand van Armbrost, genummerd.
(Tenzij anders vermeld zijn de pijpen van specie)

Hoofd of Bovenwerk

Praestant 16 voet, gr.oct.gedekt hout
Praestant 8 voet, gr. oct open hout
Bordoeren 16 voet, bas hout
Gedekt 8 voet, gr. oct. hout
Octaaf 4 voet
Openfluit 4 voet
Quint 3 voet
Gedekt 4 voet
Octaaf 2 voet
Mixteur 2 voet, 3,4 a 5 sterk
Simbel 1 voet 2 a 3 sterk
Fagot 16 bas
Trompet 16 voet Discant
Ventiel

Positief of Onder Manuaal

Praestant 8 voet, gr. octaaf gedekt
Bourdon 16 voet discant
Holpijp 8 voet gr. oct. hout
Praestant 4 voet
Quint 3 voet
Fluitdoes 4 voet
Woutfluit 2 voet
Mixteur 1 voet 3 a 4 sterk
Trompet 8 voet gehalveerd

Echo Positief of BovenClavier

nauwe mezuur, zacht van aanspraak
Prestant 4 voet
Gedekt of Holfluit 8 voet, bas hout
Fluit travier 8 voet diskant
Roerfluit 4 voet
Gemshoorn 2 voet
Vox humana 8 voet
Tremulant

Pedaal

Principaal of Subbas 16 open hout
wijd van mezuur
Octaaf 8 voet
Blokfluit 2 voet
Bazuin 16 voet
Cornet 2 voet

Dit werk is zeer geschikt niet alleen voor allerhande muziek, maar ook vooral best tot het uitvoeren van Psalmen en Gezangen, zodat men op het Echo of boven-clavier de preludiums of voorspelen, zacht kan doen beginnen en zoo dito met Postludiums of sluitingen; en op het onderklavier de interludiums of tusschenspelen, en dan op het midden Clavier de Gezangen speelt; en daar het Onderclavier dan aangekoppeld is, en met het vrije pedaal ondersteven (?) wordt, hetwelk dan een zeer goed effect doet, en wat al meer fraaijgheden en sieraad tot stichting eruit voortkomt, zulks kan UEd of de Kerkvoogden bij deskundige Organisten wel ontwaren, als dit gebeurt (bedoeld: als dit plan uitgevoerd wordt?), moeten de blaasbalgen ieder een voet langer zijn. Ook zoude men wel de Principaal of Subbas 16 voet doen veranderen in een sprekende Praestant in 't front van 't Pedaal, daar zijn de liefhebbers of deskundigen al ligt op gesteld; maar daar de kosten vrij zwaar vallen door de specie en werkloon, die ze vereischen, en daar komt bij de langzame aanspraak van zoo en Praestant 16 voet en daar een Principaal of Subbas van 16 voet hout open sterker en vlugger van aanspraak, houde ik er meer van, dan van een Praestant in 't front van 16 voet.

Zoo UEd, benevens de ovrige Kerkvoogden het goed vindt, om zoo een orgel gemaakt te hebben, zoo bekomt gij een orgel, dat circa de overeenkomst heeft van het orgel te Zutphen in de groote Kerk.

***aug-1829

N1. Kennelijk van Armbrost. (Uit Haaksbergen verzonden). Hierbij tekeningen kast, behorend bij bestek. Niet ander bestek vertrouwen, "dat niet op die manier van werken is uitgedrukt; eene kleine verandering, zoo als windlade met platte sleepen, of eene andere manier van maken van blaasbalgen, regeringen, clavieren of tongwerk, kan zeer voordelig voor den aannemer zijn, edoch

- dubbel zoo veel schade voor de Gemeente wezen, als blijvende die dan met een slecht orgel in de Kerk geplaagd, 't welk deze gestadig reparaties en kosten veroorzaakt, dit hebben de Rooms Gem. van Ootmarsum, Oldenzaal en Lichtenvoorde bij ondervinding". Hierbij nog dispositie met 3 handclavieren en vrij pedaal, kost f 1200.- meer. Ondertekening onduidelijk: zoiets als UWelEDVDE&Vriend.
- Z.d. Fotokopieën van eenzelfde grote tekening: een plattegrond, met daarop een plattegrond met balg en een tweede plattegrond, een kleinere uitvoering. Is dit van Armbrost? Ze passen niet bij de latere Naber-tekening.
- *** Een fronttekening. Deze zou misschien bij bovengenoemde plattegrond passen. Mogelijk van Armbrost. Foto Bolt hiervan aanwezig.
- *** "N 6". Explicatie der Teekeningen.
- Z.d. "N 978" ***niet ondertekend bestek betreffende het maken van een orgelkast op de oude orgelzolder.
- Z.d. niet ondertekend bestek betreffende orgelkas "op plaats oude orgelzolder", genummerd "N5". (***) Ik denk, dat dit bij de Armbrost-plannen past, omdat bij de definitieve plannen (bestek 22/12-1831) de kas door de orgelmaker zou worden geleverd. Of is dit hetzelfde als de vorige?)
- 7/9 1829 *** N 8 Schrijven aan v.d. Dussen, Arnhem. Men vraagt oordeel omtrent bestek en t.z.t. keuring.
- 4/10-1829 N9. J. van der Dussen, Arnhem, die als adviseur optrad. Commentaar op de opgave van Armbrost. Gezien de inhoud, heeft het betrekking op het bovengenoemde concept van f 3025.- Dispositie goed. Bedenkingen tegen de volgende details: Prestant 16' geheel van metaal in front opzij met conducten in plaats van die loze houten frontpijpen. Prestant 8' hoofd- en bovenwerk idem, hoewel die twee laatsten ook zou zoudten kunnen blijven. Een Vox humana of Cromhoorn zou niet onaardig zijn. In pedaal Prestant 8, eventueel gedeeltelijk van hout, i.p.v. Gemshoorn 2 vt. Bazuin 16 vt specie, als het niet te veel prijsverschil geeft. Ook zou er een octaaf 4 vt in het pedaal bij moeten, desnoods met opoffering van Cornet 2 vt. Hij vindt het opgegeven loodgehalte te hoog (5/6 lood, 1/6 bloktin). Hij stelt 2/3 lood, 1/3 best Engels tin voor. Hij kent geen werk van A. en geeft in overweging ook offertes van Naber en Lohman te vragen.
- 21/2-1830 N7. Armbrost. Hij heeft voorlopig aangenomen, het orgel in de Herv. Kerk te Dinxperlo¹ te vernieuwen en in een nieuwe kas te brengen, het werk aan de R.Kath. kerk te Lichtenvoorde zal in mei voltooid zijn; hij is "ontboden" om in Oldenzaal het orgel in orde te maken, dat daar voor 14 a 15 jaar is gebouwd door een Duitser "die daar zijn residentie heeft" en waarvan de pijpen nu reeds in elkaar zijn gezakt. Hij heeft opdracht het opnieuw te intoneren. Hij wil graag bericht hebben, of hij deze zomer in Winterswijk kan beginnen, want hij werkt liever aan een nieuw orgel, "dan de gebreken van een anders te verhelpen".
- *** Grote tekening, kennelijk van Naber (foto Bolt hiervan aanwezig).
- 10/5-1830 *** N11 Naber biedt zichzelf aan en geeft referenties op, o.a. J.v.Trignt, organist Gr.k. alhier (Deventer).
- 8/6-1830 Naber. Begeleidend schrijven bij tekening en bestek. Hij kan het niet "op de f 4000.- brengen zonder verandering van dispositie of beeldhouwwerk. Over het oude orgel: "Het oude orgel komt mij voor indien het zoms in eene Kleine Kerk, zoo als het thans staat konde worden verkocht, het meerder zouden opbrengen, dan als hetzelve in het nieuwe Orgel wordt gebruikt en het zijn zoo UwEdes in het Bestek ziet, voor zoo een uitmuntend werk weinig kosten meerder". Hij hoopt de opdracht te krijgen, want hij heeft ook Dinxperlo aangenomen, hetgeen "van het Provinciale Kollegie te Arnhem is goedgekeurd".
- 12/6-1830 H.B.Lohman schrijft, dat zijn verblijfplaats te Zutphen is, "alwaar ik thans met het vervaardigen van twee nieuwe KerkOrgelen bezig ben als N.A. Lohman en Zonen".
- 31/3-1831 H.B.Lohman (firma N.A.Lohman en Zonen). Hij wil graag een plan voor f 500.- meer maken.
- 25/6 1831 Lohman. Begeleidend schrijven bij tekening en bestek (waarvan geen fotokopieën aanwezig *** en ook niet in Winterswijk aanwezig). Over de vraag rugpositief of bovenwerk: Dispositie blijft hetzelfde, "... er is geen verschil in, dan dat de geluiden bij een bovenwerk aangenamer worden, en, bij een rugpositief de Orgelkast meerder Front maakt ...". Over de vraag of specie niet boven hout te verkiezen is: 48 pijpen moeten van hout zijn "dewijl zulks tot het voortbrengen van grondige en deszelfs aart beantwoordende tonen, bij deze stemmen noodzakelijk is en aldus bij zoodanige grote pijpen niet aan de deugd of waard verminderd. 1146 pijpen zijn van specie.
- 5/7-1831 Lohman over tekeningen, ook weer over bovenwerk of rugwerk.
- 29/7-1831 v.d. Dussen. Wat de tekeningen betreft, kiest hij voor Lohman zonder positief, die met positief kan ook wel. Die van Naber bevalt hem geheel niet: Te veel in de breedte uitgewerkt. Over wel of niet folie op de frontpijpen. Wat de dispositie betreft kiest hij voor N. Overname van registers uit het oude orgel tegen f 215.- korting (wat N. voorstelt) wijst hij af. Het Pedalklavier is bij L. groter, "dat hogere wordt weinig gebruikt" (bedoeld: bij aangehangen pedaal?). Een vrij pedaal, zoals bij N. is ten sterkste aan te raden. Vier balgen (Naber), beter dan drie, zeker bij vrij pedaal. Hij heeft van zijn broeder ongunstige berichten over N. gehoord. Hij hoopt binnenkort een eigen oordeel te hebben, omdat hij op 13 aug het orgel te Dinxperlo moet keuren en inwijden.
- 30/8-1831 *** Naber (schrijft vanuit Doesburg) zal komen voor een gesprek.
- 14/10-1831 *** Naber schrijft over de tekening.
- 3/11-1831 *** Naber over zijn komst naar Winterswijk.
- 27/11-1831 "N 10" Schrijven aan Lohman: Naber krijgt de opdracht.
- 8/12-1831 *** Reactie H.B.Lohman hierop. Over terugontvangen tekening (als ik het goed heb begrepen).
- 12/12-1831 *** Naber schrijft over enkele praktische zaken.
- 20/12-1831 *** Borgstelling voor Naber, 2 personen uit Deventer.
- 22/12-1831 Contract tussen C.F.A.Naber, Deventer en kerkvoogden Winterswijk, ondertekend. (De in de aanhef genoemde datum 24/3-1830 is waarschijnlijk de datum van aanbesteding)

¹ Dat staat er werkelijk: Herv.k.! Naber kreeg im werkelijkheid de opdracht.

Art. 1, dispositie, tenzij anders vermeld is het materiaal specie:

Hoofd of bovenwerk

Praestant 8 voet
 Bourdon 16 voet 2 oct. wagenschot
 Gedackt 8 voet
 Gemshoorn 8 voet
 Octaaf 4 voet
 Quint 3 voet
 Fluit 4 voet
 Woudfluit 2 voet
 Terz 1 3/5
 Octaaf 2 voet
 Mixtuur 3 st bas 2 vt, 4,5,6 st dc
 Trompet 8 voet b/d
 Windlozing

Pedaal

Praestant 8 voet
 Subbas 16 voet wagenschot
 Bazuin 16 voet
 Trompet 8 voet

Positief

Praestant 4 voet
 Holpijp 8 voet 1 oct wagenschot
 Fluit traver 8 voet dc, bas gecombineerd met Holpijp
 Roerfluit 4 voet
 Gemshoorn 2 voet
 Cornet 3 st dc
 Flageolet 1
 Dulciaan 8 voet b/d
 Koppel b/d

Bijgeschreven (***) in het origineel):
 met potlood):

Bij Praestant 4 vt: "8"
 Bij Gemshoorn 2 vt: "4"
 Bij Cornet 3 st: "4"

Bij pedaal bijgeschreven (***) in het origineel):
 "Octaaf 4 voet"

- Art.2. Over handclavieren C-f", wagenschot, gehalveerde koppels en pedaal C-c', wagenschot met koper beslag.
- Art.3. Frontpijpen van gepolijst Engels tin, specie, in dispositie genoemd: 1/3 tin, 2/3 lood.
- Art.4. Pijpen in de toren niet strikt naar de mensuurschaal, "maar naar het gezigt geëvenredig", opgeworpen labia, in de velden bijgedrukt.
- Art.5. Orkesttoon, gelijkzwevend.
- Art.6. Laden: Man. sleeplade in 2 delen, bovenzijde beleerd, pijpstok niet beleerd, sponsels onderzijde worden "met leder belijmd". Lade positief uit een stuk. Zelfde factuur. Ped.lade (Niet over 2 delen gesproken !!)
- Art.7. 4 balgen, afmetingen daarvan, beschrijving van hetgeen met leer wordt beplakt en wat wordt geverfd (poriën dicht).
- Art.8. Kanalen aan binnenzijde met verf bestreken.
- Art.9. Mechaniek. Materiaal: wagenschot en ijzer. Alleen abstracten van grenen.
- Art.10. Alle drie werken aan elkaar te koppelen, gehalveerde manuaalkoppel.
- Art.11. Kas grenen, naar tekening bij dit bestek (is er niet), inbegrepen in aanneemsom.
- Art.12. over mogelijkheid wijziging front van het positief.
- Art.13. Aannemer neemt "tot zijn rekening front der lambrizing met vereist snijwerk tot op de zoldering".
- Art.14. Beeld en snijwerk "wordt door de aannemer geleverd en zal door een bekwame beeldhouwer sierlijk en zuiver afgewerkt worden, als zijnde in de aanneemsom inbegrepen even als het geen bij het voorgaande artikel ten laste der aannemers wordt vermeld."
- Art.15. Geen oud materiaal gebruiken.
- Art.16. Oplevering uiterlijk 1 sept-1833. "Bij nalatigheid hiervan zal het den aanbestederen vrijstaan voor elke week vertraging tien gulden op de aannemingspenningen te korten".
- Art.17. handelt over de keuring.
- Art.18. Wat niet is genoemd moet de aannemer kostenloos leveren.
- Art.19. Steigerwerk, vuur, balgentreder op kosten aannemer.
- Art.20. De aanneemsom bedraagt f 4800.-
- Art.21. "Wanneer de aanbestederen mogten verkiezen aan den aannemer het oude orgel in gemelde kerk bij de ruiming ervan in betaling te geven, zullen zij daarvoor kunnen korten twee honderd en vijftien gulden".
- Art.22. "Een korting van f 50.- zal evenzo plaats hebben als voor rekening der besteders het materiaal van 't nieuwe orgel van Deventer naar hier wordt overgebracht. Dit staat ter hunner keus".
- Art.23. 10 jaar garantie.
- Art.24. Over borgstelling.
- Art.25. In twijfelgevallen beslissen de aanbesteders.
 "Dubbel opgemaakt" (er is er maar een) Ondertekend door 4 kerkvoogden en Naber.

4/1-1832
 19/1-1832
 25/2,25/3 '32
 18/3-1833

*** Schrijven Armbrost.

*** Aan Armbrost over rekening.

*** (data kloppen mogelijk niet) Verdere correspondentie met Armbrost in vrij scherpe bewoordingen.

G. van Poorten, Deventer schrijft over kleine wijziging kolom, omdat de maten niet klopten. "Berekening hoger geworden dan die van den Heer Naber opgegeven is. Kapiteel kost f 13.50". Als bijlage zou er een

- tekening zijn (die er niet is).
- 22/3-1833 *** schrijven van ..., beeldhouwer en spiegelmaker.
- 24/5-1833 *** Naber: kapitelen en kolommen verzonden.
- 10/6 1833 *** Naber, over transport. Vooreerst plan Prestant 4 vt positief: 8 vt ervan maken, terwijl de 4 vt dan verviel, daarvoor komt een Gemshoorn 4 vt en Ped. Octaaf 4 vt, buiten contract. Het zou een schone verbetering aan het orgel zijn. Zou wel f 400.- meer kosten. Het spijt mij dat dit geen plaats kan hebben.
- 23/6-1833 Naber over de vordering der werkzaamheden. "Ten gevolge van Uwe jongste letteren van den 11 (14?) dezer.." orgel laten transporteren voor f 65.- ... en nog iets voor f 130.- Kapitelen en kolommen zijn klaar en zullen a.s. Dinsdag ... worden verzonden (***) hoe zit dat dan met die brief van 24/5-1833 ?).
- 13/8-1833 Naber verzoekt om spoedige afwerking van timmer- en schilderwerk, goede afdichting der kerkmuur. Hij vraagt ook om een voorschot van f 800.-
- 19/9-1833 *** v.Poorten. De kolommen, naar Romeinse orde, zullen wel voldoen.
- 19/9-1833 Bestek verven en bronzen, ondertekend 19/9-1833 en bijbehorende verklaring 7 sept-1833.
- z.d. *** "Later met den Orgelmaker Naber overeengekomen om alsnog de volgende veranderingen en toevoegingen in de Dispositie des orgels te maken". In het positief: Prestant 8 voet i.p.v. Praest 4 v. Gemshoorn 4 i.p.v. 2 voet , Cornet 4 in plaats van 3 sterk. In het pedaal Octaaf 4 vt "waartegen tot vergoeding door den orgelmaker zal genoten worden het oude orgel of de geevalueerde waarde van dien ter som van twee honderd en vijftien gulden". Ondertekend door Van der Pavord Smits, (die ook andere stukken namens de kerkvoogden als eerste ondertekende. (Zie wat in bestek is bijgeschreven).
- Een kladje, ongedateerd, "positief in plaats van 4 v prestant 8 voet, nieuw Gemshoorn 4 voet, Cornet 4 in plaats van 3 sterk, pedaal Octaaf 4 voet kost f 350.-
- 7/9-1833 Door kerkvoogden ondertekend stuk. Woensdag 11 zal iedere belanghebbende een briefje inleveren met de prijs, waarvoor hij de volgende "conditiën en bestek" zak uitvoeren. Het bestek gaat over het verven, bronzen, vernissen en vergulden van "al het tot het nieuwe orgel behorende houtwerk", ook de kolommen en zelfs de registernamen.
- 19/10-1833. *** Van Poorten, beeldhouwer. Onenigheid over prijs kapitelen.
- 4/12-1833 Naber, reactie op brief 11/11-1833 (waarvan geen afschrift aanwezig is). Weer over vermaken Prestant 4 tot 8 vt, enz.
- 7/2-1834 Van Poorten schrijft over het beeld " de Liefde".
- 3/3-1834 *** Keuringsrapport, in het quitantieboek ingeschreven) J. van der Dussen, organist. Hierin slechts, dat aan het bestek is voldaan.
- 4/3-1834 *** Verklaring, dat het orgel geheel volgens bestek in korte tijd is afgewerkt, op grond van getuigenis v.d. Dussen. (Waarschijnlijk afschrift voor getuigschrift voor Naber.
- 4/3 1834 *** in quitantieboek: Verklaring van C.F.A.Naber, dat hij alle "aanneemingspenningen" heeft ontvangen en "dat mij het oude orgel is overgegeven en daarvoor niet gekort het geaccordeerde in art.21 der conditien van besteeding zijnde echter door de kerk bij onderlinge schikking daarvoor genoten de volgende vermeerdering en vergrooting in de bestemde dispositie als In het positief Prestant 8 voet in plaats van 4 voet, Gemshoorn 4 voet in plaats van 2 voet, Cornet 4 st in plaats van 3 sterk, In het pedaal (nieuw) Octaaf 4 voet en hierdoor van weerszijden deze schikking effen gemaakt".
- Afschrift uit Boekzaal 1834 I, "pag 382" (in werkelijkheid p 302/04). Oud orgel, dat te klein en bouwvallig was, een jaar geleden afgebroken. Ingebruikneming nieuwe orgel C.F.A.Naber, 2 mrt 1834, bespeeld door J.van der Dussen, Arnhem.
- 3/9-1834 Naber o.m. over toezenden van een tekening, over schoonmaken van het orgel, het plaatsen der beelden, gevolg van "vernieuwing" der kerk, orgel "moet eens overgeverfd" in "een witte kleur" of "kremseel wit".
- 21/1-1835 Verklaring bij opmaken inventaris der kerk, ingevolge besluit Provinciaal College van toezicht.
- 1830-1836 "Rekening van Ontvang en uitgaaf door GP... over de daarstelling van een nieuw orgel", begonnen 24 mrt 1830. Het hele verhaal afgesloten: 20/5-1836. (***) Hiervan meerdere exemplaren aanwezig in Winterswijk, zo te zien, gelijkkluidend). Hieruit:
1830,1831	betalingen aan Lohman en Naber voor bestek en tekeningen.		
1832	nog met Armbrost. (voor bestek nr 3, 25/3-1832).		
22 dec 1831	Naber 1ste termijn	f	1600.—
22 dec 1832	Naber 2de termijn	f	1600.—
3 okt 1833	Naber "in mindering op laatsten termijn "l k No 7"	f	500.—
2(?) mrt 1834	Naber 3de termijn	f	1100.—
	timmerman Voortman	f	530. 4
	beeldhouwer Van Poorten	f	108.—
july 1832	Ann: Haarl: Cour: oud orgel te koop	f	3.30
	idem Arnh: Cour:	f	3.75
	Architect van Eerden, zolderbestek No 5	f	12.—
	Werkloon doorsplijten balken	f	0.75
	Vrachtloon	f	6.50
	Balgtrapper bij 't vervaardigen volgens acc. No 14	f	10.—
	Zadelmaker voor een zitbank No 16	f	12.—
	Van Poorten een kinderbeeldje	f	12.—
	Swikkelaar No 17 en 18	f	21.15
	Gordijn voor 't klavier	f	4.90
- Verder: Zeer veel portie en vrachtkosten, vergoeding, reis— en verblijfkosten examinerator v.d..Dussen, het orkest bij inwijding en nog een paar kleinigheden.
- Wat betreft Voortman en Van Poorten: Dat zou dan de galerij moeten betreffen en de beelden, want het gewone snijwerk en de kas waren voor rekening van Naber!
- Bij de ontvangsten: Niets over de verkoop van het oude orgel.
- 2/12-1883 *** C.Haupt & Sohn, Oster-Cappeln. Kostenanschlag:

- 1 Speelaard I verlichten.
 - 2 Corn 4 f van II naar I, daartoe Wf 2 en T 1 3/5 verwijderen.
 - 3 Op II. Flag. I verwijderen en VdG op plaats van deze (en van Cornet).
 - 4 Mechaniek en pedaal meer rammelvrij maken.
 - 5 Stof verwijderen, kapotte pijpen solderen, ophanging schalbekers vernieuwen.
 - 6 Hoofdkanaal is te eng, geen wind genoeg bij gebruik van vol werk, 2de kanaal maken van balgen naar lade II.
 - 7 Toetsbeleg van 12 toetsen van I vernieuwen.
- f 965.-, levertermijn 4 eerste maanden van 1884.
- *** 22/5-1885 H.G.Holtgräve, keuringsrapport betreffende reparatie door Haupt. Bij bezoek 3/11-1884 voldeed het werk aan het orgel hem niet. 20/5-1885 weer onderzocht, Haupt heeft getrouw aan zijn "verplichting" voldaan, speelaard aanmerkelijk "verbetert" en "volle werk flink aanspreekt". Nieuwe VdG op mijn verzoek liefelijker geïntoneerd. Dat is nu een ware aanwinst voor het orgel.
- *** 29/5-1885 Rekening voor 1. (onleesbaar), 2. rep. gebroken reg.trekker Bazuin, 3. stemmen, 4. "Auslagen für Registerknöpfe & Signaturen von Porzellan". H.G.Holtgräve: met die opgave kan hij zich geheel verenigen.
- *** 4/9-1885 Aan Haupt: o.m. dat hij werkzaamheden heeft verricht waarom niet was gevraagd. Compromis-voorstel (niet volledig).
- *** z.d. Kostenanschlag Richard Koch (?) te Barmen.
- *** 29/5-1885 Rekening Haupt
- 7/6-1968 OC, VR: Orgel 1831, Naber, 1911 volledig omgebouwd door Steenkuyt & Recourt, pneumatisch, expressions, drie oude balgen nog aanwezig.
Hw B 16, P 8, Gh 8, Hp 8, Vln 8, O 4, F 4, Q 3, O 2, Co 4 st, Mxt 3-4 st, T 8.
Zw. P 8, Hp 8, VdG 8, VxC 8, Rf 4, Gh 4, N 2 2/3, Gh 2, Clar 8.
Ped Sb 16, P 8, O 4, Tb 8, Bz 16. 3 kopp, vent., C-f", C-f', 4 vaste en 1 vrije c.
Advies Nieuw orgel in oude kas. Mogelijkheid onderpositief tot rugwerk om te bouwen.
- 28/8 '68 Bolt aanvaardt adviseurschap, 9/9 '68. Over geplande orgeltocht.
- 1/10 '68 Pl.C aan Bolt. Opdracht gaat waarschijnlijk naar Metzler.
- 14/10 '68 B.Edskes aan Bolt. Orgelfront veel beter dan Amersfoort. Orgelfront nu fotograferen en in tekening brengen. Alle Naber-pijpen goed opbergen. Rest vernietigen, aanmoedigingssubsidie proberen te krijgen.
- 29/10 '68 Bolt aan Metzler. Vraagt prijsopgave van nieuw orgel in oude kas, eventueel verbouwd met rugpositief, dispositie volgens contract Naber (zonder de latere toevoeging), eventueel gebruik deel Naber-pijpwerk, eventueel enkele registers weg te laten.
- 4/10 '68 B.Edskes. Voorstel wijziging dispositie rugwerk. Allerlei suggesties.
- 2/12 '68 Offerte Metzler. Disp. anders als bij Bolt. Ook voor een 5 st. koororgel.
- Bolt, Kort geschiedkundig overzicht.
 - Verslag bespreking 12/12 '68. o.m. over verwarming.
- 13/12 '68 Bolt. Advies opdracht Metzler te verlenen en aan de Graaf voor demontage oude orgel.
- 30/12 '68 Subsidieaanvraag voor werk aan kas en te gebruiken Naber-pijpen.
- 29/1 '69 Flentrop aan Bolt. Betreurt opdracht aan Metzler. Men had zich niet in Vlissingen moeten oriënteren maar in Osnabrück: Akoestiek in Vlissingen geeft vertekend beeld. 27/6 '69. Reactie Pl.C.
- Fbr en 13/5 '69 Tekeningen Metzler.
- 30/6 '69 Kok vraagt gegevens i.v.m. studie van M.Seijbel en hem over Holtgräve/Naber. Verder of er Naber-onderdelen over zijn. 8/7 '69. bedankt hij Bolt voor diens antwoord.
- 2/9 '69 Bolt aan Metzler. Aanvulling op contract 14/6 '69. Orgel wordt geen Naber-reconstructie, alleen gebruiken wat in nieuwe conceptie past. Hoofdw wordt naar achter geschoven. i.p.v. Q 5 1/3 in ped komt O 2 in Rugwerk. Het positief wordt ook geleverd.
- 10/9 '69 B. Edskes. Nogmaals over het feit dat het geen Naber-reconstructie wordt: O 2 in Rugwerk is al gedisponeerd. Dus 5 1/3 kan blijven.
- 13/9 '69 Bolt aan pl.C: Niet gebruikt pijpwerk goed opslaan: De (historische) waarde ervan zal met de tijd groter worden.
- 5/11 '69 B.Edskes over verwarming.
- 5/3 '70 B.Edskes. Uitvoerig over wat de beste oplossing is voor de opstelling van het orgel.
- Verslag bespreking 9/6 '71 in Dietikon.
 - Verslag bespreking 27/9 '71 der Metzlers, Edskes en Bolt in Dietikon: Frontpijpwerk, welke Naber-pijpen kunnen worden gebruikt, klaviatuur etc, koppels, laden.
 - Verslag bespreking 11/11 '71 in Winterswijk.
- 29/12 '71 Metzler over beschildering der kas.
- 29/2 '72 Fa Oortgiese. offerte werk aan kassen.
- 25/5 '72 Bolt. Nogmaals over goed opbergen niet gebruikte Naber-pijpen. Verder over mogelijkheid de drie beelden op het orgel, voorstellend Geloof, Hoop en Liefde naar de tekening van Naber te reconstrueren in plaats van de te grote vazen door kleinere te vervangen.
- 23/11 '72 Bolt, eindoordeel. Ondanks het feit dat hier van werk van het hoogste niveau sprake is ("het beste nieuwe orgel in Nederland"), heeft hij kritiek op enige details: Dulciaan en vooral Trompet van het hoofdwerk, de ligging van het pedaal.
- 10/12 '72 Programma ingebruikneming. Dispositie:
Hw. *B 16, P 8, *Hp 8, *O 4, Spf 4, *Q 3, *O 2, T 1 3/5, Mxt 1 1/2' 4-6 st, T 8.
Rp. *Hp 8, P 4, Rf 4, *O 2, Gh 2, Sch 4 st, Co 4 st dc, Dlc 8, Trem.
Ped *Sb 16, O 8, Rq 6, O 4, Bz 16, T 8.
Oud: wat met * is aangeduid, 3 Mxtkoren, enkele grote frontp van P 8, P 4,) 8, stevels, koppen en enkele bekers der Bz.
Mank b/d, 2 ped.k.

- 16/2 '73 Metzler. Reactie op eindrapport Bolt.
 23/3 '73 KV. Verzoek aan Metzler om alsnog aan een deel der wensen van Bolt te voldoen.
 • Negatieven.

Geïventariseerd 6/2 en 19/2 '92 en enkele dagen in '93 en '94.

Aanvullingen (vO):

1. De bewering van Armbrust, dat hij voorlopig opdracht had gekregen in de Herv.k. te Dinxperlo lijkt onjuist: Naber bouwde het orgel in D (met ouder materiaal)
2. Bij de dispositie (10/12 '72) staat geen klav.omvang vermeld. Deze is: C-f", C-d'.

Winterswijk, Hervormde Kapel.

- Negatieven.

De kapel is thans buiten gebruik. Er stond een Standaard-orgel (vO).

Wirdum (Fr), Hervormde Kerk.

- 14/11 '71 Verzoek Bolt aan B&T namens KV het orgel een kleine "onderhoudsbeurt" te geven , zoals eerder telefonisch was besproken.
 12/3 '75 Bolt aan architect Offringa over begroting Warffum en eventuele restauratie van het uitermate fraaie instrument te W.
 Mrt en mei'75 OC aan Kerkvoogdij. Het is zaak dat een adviseur wordt aangewezen.

Geïventariseerd 2/6 '93.

Wissenkerke, gebouw niet genoemd.

- Negatieven.

Wissenkerke, Gereformeerde Kerk.

- 15/1 '58 Rapport Adviescommissie GOV.
 26/3 '66 Bolt aan Kerkeraad: Hierop attent gemaakt door De Graaf, Ede heb ik het orgel bezocht. Het is van grote historische waarde. Dringend advies het orgel niet te vervangen.
 9/10 '66 Anoniem, Middelburg, arch.dienst? Over archiefonderzoek.
 21/10 en 1/11 '66 W.H. van Dort, Middelburg. Schrijft over archiefgegevens
 Bolt okt'66 Rapport betreffende het orgel in de Gereformeerde Kerk te Wissenkerke.
 Gemaakt, blijkens inscriptie in instrument, door Pieter Müller in 1767. Kast en één register verloren, huidige omhulsel ca 1925. In 1908 door Dekker geplaatst in kerk te Baarland. 1925 geplaatst in W. Grote gelijkenis met P.Müller kabinetorgel te Haarlem, Coen Cuserhuis en Castricum Herv.kerk.
 1908 geplaatst te Baarland, Geref. K. Volgens mond.overlevering kwam het orgel uit Vlissingen. In 1861 plaatste Bätz in de Nieuwe Kerk te Vlissingen een orgel (geschenk van een predikant). Door Dekker in 1906 gekocht. Die zou het aan Baarland kunnen hebben verkocht. VtK geeft voor de Kleine Herv.Kerk te Vlissingen een iets afwijkende dispositie. In Vlissingen kwam in 1908 een Van Dam-orgel.
 Bolt geeft vervolgens enige interessante zinsneden uit het GOV-rapport.
 Lade (C-d"), mechaniek, aangeh. pedaal C-c vrijwel geheel oorspr. Pijpw:
 VxC ('25 op pl. Q 3 blijkens inscr), Mxt 2-3 st, P 4 dc, O 2, F 4 b/d (C hout, c' metaal, g' flespijpen), P 8 dc, Hp 8 (C eiken, c" metaal).

Mxt	C	1	2/3	
	c	1 1/3	1	
	c'	2	1 1/3	1
	c"	2 2/3	2	1 1/3.

 Restauratieplan. Reparaties, vervanging Celeste door Quint echter moet later (bv. door afwijkende lab.vorm) gezien kunnen worden dat het register niet origineel is, aanbrengen windmachine.
 24/11 '66 De Graaf, restauratieplan.
 26/7 '67 Subsidietoekenning.
 20/9 '67 Bolt opdracht aan De Graaf namens kerkeraad.
 • Tekening orgel.
 15/1 '68 Bolt, verzoek aan Metzler een nieuwe Quint te leveren. 5/2 bevestigend antwoord hierop.
 • Mensuurdiagrammen Hp 8, F 4, O 2.
 29/5 '68 Programma ingebruikneming.
 12/11 '68 Prijsopgave vervanging zinken frontpijpen.
 15/2 '69 Bolt: Orgel door De Graaf met grote zorg, piëteit en vakbekwaamheid gerestaureerd. Huidige kolenverwarming handhaven!
 Febr'69 Bolt. Aanvulling op het rapport. De laatste sleep (thans Quint) was oorspr. gedeeld. Enkele pijprijen staan op opdikken op de stok. Heeft de bouwer zelf zijn opzet veranderd of een lade bestemd voor een kabinetorgel (Chr.Müller) gebruikt? Verdere details, bv. naar welke voorbeelden enkele onderdelen zijn vernieuwd.
 1/1 '81 Anonem. Aan kerkeraad. Over verplaatsing orgel naar gebouw Herv. Gem. Wat aan de kas moet gebeuren, eventueel nieuwe kas in stijl P.Müller.

- Tekening.
- Vier foto's lege kas in moderne kerk. Uit andere correspondentie blijkt, dat de Geref.K. een sfeervolle oudere kerk was. Het zou dus de nieuwe situatie in de Herv.K. kunnen zijn.
Geïventariseerd 8 en 9/6 '93. Het orgel wordt ook genoemd in stukken in de map Castricum.
De Graaf schrijft ergens (20/10 '67 over stopzetting werk in Vreeland.

Wissenkerke, Hervormde Kerk.

- 5/4 '68 OC, VA: Orgel 1862 Vollebregt. Disp. lijkt origineel:
B 16, P 8, Sal 8, Hp 8, O 4, F 4, Q 3, Wf 2, Co 4 st, T 8 b/d.
C-f", C-c'(aangeh).
Windladen en tractuur in deplorabele staat. Orgel onbespeelbaar. Pijpw lijkt geheel origineel en in redelijke staat. 2 oude spaanbalgen. Pels heeft al een principe-opdracht. Als het orgel als monument wordt aangemerkt, zou er bezwaar kunnen worden gemaakt tegen de overplaatsing naar een nieuwe kerk. In dat geval: Te koop aanbieden.
- 17/9 '68 OC. Orgel niet als monument geïventariseerd. Over aantrekken adviseur. 18/9 '68 Bolt gekozen.
- 28/9 '68 Bolt vraagt offerte aan Pels. Gelijkkluidend aan De Graaf, Ede, die het orgel in de Geref.Kerk te W. heeft gerestaureerd. Bijlage dispositie orgel en korte opsomming werkzaamheden.
- 12/10 '68 Doorslag van offerte inzake restauratie en overplaatsing (anoniem, vermoedelijk De Graaf).
- 14/10 '68 Offerte Pels/vL.
- 16/10 '68 Opdracht De Graaf. Terstond orgel demonteren, want de kerk wordt onmiddellijk gesloopt.
- 27/3 '70 Bolt: Restauratie en overplaatsing tot grote tevredenheid voltooid.
- 17/4 '70 OC. Eindrapport van positieve strekking.
- Krantenknipsel. Hieruit blijkt nog dat De Graaf hulp heeft gehad van Dekker, Goes.
- 23/10 '70 KV: Verzoek om subsidie, alsnog achteraf: Destijds was niet vast te stellen (Edskes, Bolt), hoe fraai het orgel was. Negatief antwoord hierop 25/6 '71.
- Dec.'77 E.J.H.v.Geelen, organist Vollebregt-orgel te Geertruidenberg vraagt documentatie Wissenkerke. Bolt antwoord: Er is geen rapport gemaakt, omdat er geen subsidie in het vooruitzicht was gesteld. Hij geeft alleen de dis positie gelijk aan die in het VA 5/4 '68.

Geïventariseerd 2/6 '93. In een der kladaantekeningen van Bolt staat: "David wordt verlengd". Op een krantenfoto (reeds in Utrechts archief aanwezig) prijkt het orgel met een beeld van David met harp op de middentoren. Op de foto's in Bolts map (situatie nieuwe kerk) ontbreekt dit beeld. Hoe dat met die principe-opdracht aan Pels is verlopen, blijkt nergens uit. Of het P.Müller-orgel uit de Geref. kerk in '81 of later is geplaatst, is niet duidelijk.

Woerden, Ev. Lutherse Kerk.

- Fotokopie van Bestek J.Bätz 13/9-1846.
Hw. P 8, B 8, O 4, Q 3, O 2, Mxt 2,3,4 st (rep op c, c', c"), Co 4 st.
Bov.kl Hp 8, VdG 8 (C-cs van Hp), F 4, Gh 2.
2 laden C-f", aangeh.P. C-c', 3 balgen, grenen kas. De orgelmakers leveren ook het oxaal. Orgel f 3000, oxaal f 800.
- 16/9 '81 Flentrop, offerte voor restauratie, geen principiële wijzigingen.
- 18/9 '81 Bolt stemt hiermee in. Trachten orgelrestauratie als deel der kerkrestauratie te doen uitvoeren: enige kans op subsidie. Flentrop kreeg de opdracht blijkens rekening 3/12 '81.
- 3/11 '82 Bob van Beek, arch.bureau over kleurstelling.
- 15/4 '83 Bolt. Restauratie op voortreffelijke wijze uitgevoerd. Idem het werk aan de kas.
- Fotokopie uit Broekhuizen W 5: Orgel 27/9 1846 in gebruik genomen. In de dispositie ontbreekt de Mxt. Verder (wat niet in het bestek staat): koppeling, afsluiting, tremulant, ventil,
- Volgens een bijgeschreven aantekening op een brief (van 4/3 '83) zouden kerk en orgel 8/4 '83 in gebruik worden genomen.

Wognum.

- Negatieven.

Wolthusen, Evangelisch-Lutherische Kirche.

Dispositie en foto. 1793 Wenthin/1835 Hoffgen/1984 Führer, Führer Jahresheft 1984.

Wormerveer, kerk onbekend.

- Foto(s), negatieven met bijschrift "Knipscheer".

't Woud (bij Delft).

Orgel uit 60ger jaren, restauratie Van Eeken en Van Buuren

Blijkt uit correspondentie in map Capelle a/d IJssel, Geref. Gemeente: .

Ypma. Orgelmaker.

- Fotokopie stuk, afkomstig uit map Oudorp.

Yerseke, Gereformeerde Gemeente.

- Fotokopie uit K&M sept/okt'84 van J. Milhous over orgel, gebouwd door v.d. Heuvel, in gebruik genomen door Klaas Jan Mulder op 12/7 '84. Er zou zijn gestreefd naar Bätz-Witte klank. Dit is niet gelukt, alleen al door de dispositie, "die meer naar aansluiting bij het Frans romantische orgeltype wijst" (!!).
Hw P 16, B 16, O 8, Rf 8, Fltr 8, O 4, Blf 4, Q 3, O 2, Co 5 st, Mxt 4-6 st, T 16, T 8, Kl 4.
Rw P 8, Hp 8, O 4, Rf 4, Gh 2, Qf 1 1/3, Sesq 1-2 st, Mxt 3-5 st, Dc 8.
Zw Hf 8, VdG 8, VxC 8, F 4, N 3, Wf 2, Car 3 st, Fg 16, Hb 8, Vh 8, Sch 4.
P Cntrb 16, Sb 16, Ob 8, Rq 6, O 4, Bz 16, T 8, Kl 4.
2 man.k., 3 ped.k., 3 trem. wind, C-g", C-f.

Afkomstig uit map Stolwijk:

Yerseke, Hervormde Kerk.

- 29/3 '73 OC. Accoord met demontage en herbouw orgel i.v.m. herbouw der in 1940 verwoeste toren. Het beste kan Flentrop dit doen, omdat hij het orgel destijds -eveneens onder de OC- heeft gebouwd. Advies: Ervaren adviseur erbij betrekken. Uit correspondentie sept'73 blijkt, dat Bolt adviseur werd.
- 19/9 '73 Flentrop (Steketee). Reactie op (onmogelijke) wensen van de architect.
- 3/11 '73 Bolt aan arch.bureau v.d.Kloot Meijburg. Met kostenopgaaf. Nieuwe opstelling heeft ongunstiger klankuitstraling tot gevolg, en dat terwijl de kerkrimte groter wordt. Daarom sterker maken Trompet (Man) en Fagot (Ped), wijziging orgelfront.
- nov'73-jan'74 Correspondentie: Geharrewar over de positie van Bolt en over extra kosten aan het orgel. Het werk aan de toren en de daaruit voortvloeiende werkzaamheden aan het orgel zijn voor rekening van de gemeente.
- 29/1 '74 Bolt over het te kleine hulporgel. Drie mogelijkheden: 1. betere plaats, 2. groter instrument, 3. geluidsinstallatie ter versterking van de klank van het hulporgel. Met dit laatste had Bolt in de Grote Kerk te Haarlem (tijdens restauratie van het grote orgel) redelijke ervaringen.
- 31/1 '74 Arch.bureau: Protest tegen de gang van zaken. Flentrop had de huur van een vervangend instrument aangeboden. Dan moet het ook een instrument zijn, dat voor dit doel is te gebruiken. 2/2. Reactie Bolt. Het was niet zijn advies.
- 2/2/74 KV, kwade reactie. Flentrop is aansprakelijk.
- 6/2 '74 Steketee legt dit naast zich neer.
- 11/2 '74 Offerte van BRABO, background music, voor installatie ter versterking van de orgelklank.
- 30/1 '76 Flentrop. Prijsopgave plaatsing Tremulant.
- Jan/febr'76 Weer correspondentie over wat voor rekening der gemeente is. Conclusie: Wel versterking Tr 8 en Fag 16, niet aanpassing aan nieuwe ontwikkelingen in de orgelbouw der laatste 20 jaar.
- Tekeningen orgel (2 voorstellen voor verbetering van het front).
- 27/3 '76 Programma ingebruikneming kerkgebouw (en kennelijk orgel).
- 1/4 '76 Bolt: Herplaatsing en klankverbetering tot volle tevredenheid uitgevoerd. Wijdere bekken Trompet en Fagot. Boven bestek gebrekkige intonatie P 8 en Fl (Rugw) verbeterd. Helaas kon de verbetering van het front geen doorgang vinden.

IJsselmuiden, Hervormde kerk.

- Belangrijke gegevens in map Donkerbroek.

Zaandam, Doopsgezinde Kerk.

- 22/3 '69 Schrijven der gemeente aan Flentrop. Samenvatting van besluiten t.a.v de verwarming met het oog op toekomstige orgelrestauratie. Dit bevond zich in de map Hattem. Bolt had hier verder geen bemoeienissen mee.
- Foto(s).

Zaandam, Evangelisch Lutherse Kerk.

- Negatieven.

Zaandam, Hervormde Oostzijderkerk.

- Negatieven (bijschrift: Zaandam O NH, dus moet het deze kerk zijn).

Het orgel is van Flaes en vrijwel in oorspronkelijke staat (vO).

Zaandam, Oud-Kath. Kerk.

- Aantekeningen over voetopeningen, afkomstig uit map Ravenswaay.
- Negatieven.

Het is een 18de eeuws schuilkerkorgel (vO).

Zaandam, Rooms katholieke Kerk.

- Foto(s), negatieven.

Orgel van Mitterreither (vO).

Zaltbommel, Grote of Sint Maarten (Stichting Sint Maarten).**Stukken betreffende de historie van het orgel en rapport Bolt.**

- Copie uit De Mixtuur okt'85. Instructie voor de organist 1782.
- Okt'78 Bolt. Het Orgel in de Sint Maartenskerk te Zaltbommel.
- I. Beknopt historisch overzicht. Over voormalige orgels ca 1590 nieuw orgel; 1598 verbeterd door P.Jzn de Swart, 1631 verplaatsing naar torenzijde, 1723 nw o. Petrus Verhofstad.
Huidige instrument:
1786 A. Wolfferts nieuw orgel met gebruik van enig pijpwerk bestaand o.
1795 Vernieuwd en vergroot door A.F.G.Heineman, 1796 goedgekeurd door J.Strümphler.
Na 1800 Meere, onderhoud
1850 C.F.A.Naber, reparatie, gelijkzwevend gestemd.
1860 Naber/v.Puffelen, restauratie (veel kelen vervangen, Fag.16 -> 8'.
1905 v.Dijk, Utrecht, reparatie Bovenw. Mxt en carillon -> Salicionaal. Stemkrullen aangebracht, stevels en koppen man.tongw. vernieuwd.
ca 1944 Afbraak, men vreesde dat de toren zou worden opgeblazen.
1945/47 Resturatie De Koff, dispositiewijziging
Dispositieoverzicht.
 - II. Beschrijving en voorlopige inventarisatie van het orgel.
De Swart:
Hw B 8 f-gs".
Verhofstad, 1723:
Hw Co, Flag 2, O 2.
Rp Corn, Fl 4.
Wolfferts:
Hw P 16, O 8 B 8 (deel) Corn deel 8 vt O 2.
Rp P 8, F 4, Dlc 8.
Bw P 8, Hp 8, F 4, Wf 2.
Ped B 16, O 8, O 4, Bz 16.
Heineman:
Hw B 8 (deel), O 4, Q 3, Flag 2 dc, Sxq dc, T 16 (behalve stevels, koppen, kelen, tongen), T 8 (idem).
Rp B 16 vermoedelijk Fltr 8 cs-kant Hp 8, O 4, O 2.
Bw Vh 8 Fg 8 (oorspr 16').
Ped B 16 of Wolfferts, Cl 4.
Naber/vP:
Bw VdG
Hw kelen, tongen T 16 en 8, Ped. idem Bz 16 T 8.
XXa:
Rp Fltr 8 c-kant.
De Koff:
Hw Mxt Sxq (bas).
Bw Qd 8 (oorspr. Gh), Siffl 1.
Rp Rq 3, Mxt.
Kenmerken pijpwerk, o.m. Inscripties.
Specificatie pijpwerk. Beschrijving alle registers met nogmaals datering materiaal.
Windladen (C-f"/ C-d') Alle Wolfferts.
Verder over windvoorziening, mechaniek, klaviatuur (ped.kl. is nieuw, overzicht indeling reg.kn.), Kas en front.
 - III. Restauratievoorstel. In principe herstel situatie 1796 met handhaving van wat tongwerkonderdelen en een of 2 stemmen van Naber, evt. verbetering van de niet al te beste mechaniek.
 - IV. Archivalia met betrekking tot de bouw en de historie van het orgel.
Overzicht hiervan op p 18 van dit rapport.
- Losse aantekeningen.
 - Fotokopie uit Bijdragen en Mededelingen Gelre 1907.
 - Enveloppe met archiefgegevens, van J.W.K. Bams, Zaltbommel.
 - Tekeningen (fotokopie) anoniem, ongedateerd, hoofdkas en rugw.kas afzonderlijk.
 - Aantekeningen betreffende inscripties.
 - Bestek Wolfferts, 1790 inzake Laurensorgel Rotterdam.
 - De orgelgeschiedenis van de Sint Maartenskerk te Zaltbommel, Ir A.H.Vlagsma b.i.

- Fotokopie van een deel van een onbekend artikel met afschriften uit een rekeningenboek; hierin uitbetaling aan Mr Peter, orgelmaker.
- Fotokopie orgelbeschrijving De Leeuw/Van Os.
- Fotokopie afschrift van overeenkomst met Naber, 1850.
- Fotokopie. Aantekeningen over het Orgel in de St.Maartenskerk te Zalt-Bommel, J.W. Enschede, geschreven als vervolg op artikel over kerk van Dr.E.Epkema in Gelre, Bijdrage en Mededeelingen X, 1907 (waarsch. dus ook voor Gelre).
- Fotokopie schrijven organist Leenhof 1862, Hij kan om gezondheidsredenen het orgel niet bespelen buiten de kerkdienst.
- Masurenstaat van het orgel, S.F.Blank, ongedateerd.
- 2 pagina's uit tijdschrift voor Heemschut, over de kerk.
- 2 fotokopieën krantenartikelen.
- Boekje Het Orgel van de Sint Maartenskerk te Zaltbommel, 1986 Oudheidk. commissie (Bams) en Bolt.
- Negatieven.

Correspondentie etc.

- '78 Correspondentie over voorbereiding restauratie.
- 26/6 '79 Prijsopgaaf Blank, met reactie Bolt 28/6 .
- 1980/81 Correspondentie over (uitgestelde) demontage orgel.
- 13/1 '82 Nadere detaillering restauratie orgel Zaltbommel, Blank: houtwormproblemen, maatregelen om de zware speelaard te verbeteren. Herstel intonatie (winddruk was verhoogd tot 103 bij de balgen, 90 op lade, pijpvoeten dichter gemaakt. Kanttekeningen in hand Bolt.
- 10/1 '84 Blank, bijstelling, na bezoek Bolt en Wiersma: Over restauratie en aanvulling snijwerk, windvoorziening (geen wijder kanaal), Windladen (geen verandering ventielen), wel gehandhaafd voorstellen omtrent tractuur, vervanging voeten houten pijpwerk en houten Bazuinbekers (Houtworm), meerwerk intonatie.
- Mei'84 Correspondentie over (te weinig?) vordering der werkzaamheden, uitmondend in een zeer boze reactie van Blank op 16/5.
- (4/6 '84) Verslag werkoverleg op 4/6 '84.
- 16/10 '84 Blank schrijft over opsnede verlaging tot oorspronkelijke hoogte van de frontprestanten. Bolt schrijft 20/10 '84 over hetzelfde zijn toelichting. De verhoging heeft in 1905 plaats gevonden, vanuit steigers, voor het orgel. Het binnenpijpwerk was voor de orgelmaker in 1905 makkelijker te bereiken. Hier heeft hij de voetopeningen iets dichtgeklopt. 7/11: Stichting accoord met prijsverhoging daardoor.
- 3/5 '85 Verslag bouwvergadering op 25/4 met begeleidend schrijven. Problematiek: lawaai in en om de kerk, waardoor intonatiwerk niet verricht kan worden.
- 20/9 '85 Programma heringebruikneming kerk met o.m. orgel improvisatie door de organist G.v. Tuyl (Was een deel van het orgel bespeelbaar of speelde hij op het koororgel? vO).
- 3/6 '86 Bolt schrijft over verbetering windvoorziening.
- (14/6 '86) Programma presentatie gerestaureerde orgel op 14/6 '86, "Persmap" met overzicht gegevens over het orgel.
- 3/10 '86 Bolt. Zeer positief eindoordeel. Overzicht werkzaamheden staan in de brochure. Klank verschilt aanmerkelijk van die van de nieuwe Blank-orgels. Buiten afspraak enigszins ongelijkzwevende stemming. Zwارة aanslag aanzienlijk verbeterd. "De speelaard is nu, in verhouding tot de monumentale proporties van het geheel, zelfs betrekkelijk licht en soepel te noemen en is tegelijkertijd in staat om "razende roeltjes" duchtig af te remmen".

Geïventariseerd 8/9 '93.

Zie ook "The Diapason" nov'86 in map Haarlem Nieuwe Kerk.

't Zandt, Hervormde Kerk.

Mrt'65-mei'68 Correspondentie over subsidie. Deze werd 17/5 '68 toegekend.

- Z.d Anoniem "Rapport betreffende het orgel in de Ned.Herv.Kerk te 't Zandt (Gr)", ongedateerd (Talstra/ Bolt?).
- Hierin:
- 1662 Bouw orgel, blijkens inscriptie aan orgel, waarschijnlijk gemaakt door Hendrik Huis. Er is een klein stijlverschil tussen manuaal en rugwerk.
Orgel oorspronkelijk op doxaal, welke de scheiding van kerk en koor vormt, als gebruikelijk in Groningen en zoals alleen in Krewerd nog het geval is en in Holwierde tot de laatste kerkrestauratie. Hess noemt het orgel in zijn lijst. Dispositie bij Knock.
- 1792 Ombouw door Schnitger/Freytag, verplaatsing naar Westzijde der kerk, luiken vervangen door vleugelstukken. Schotten voor sokkel geplaatst en andere wijzigingen kas in XVIIIde stijl. Vermoedelijk zijn windladen en mechaniek van 1792.
Disp. was volgens aantekeningen op de slepen (gevonden bij demontage in 19.., waarbij het niet duidelijk is of alle stemmen werkelijk geplaatst zijn geweest):
Man. P 8, Hp 8, O 4, F 4, Q 3, O 2, Mxt, T 8, Vh 8 dc.
Rp. Qd 8, P 4, O 2, Wf 2, Sq, Sch, Dlc 8.
- XXa Doornbos vervangt Mxt door B 16, Sq door VdG 8, Qd 8 door Hp 8. Scherp en Voxh zijn ooit

verdwenen.

19.. Demontage. Toen was de toestand a.v.:

Man. P 8, B 16 b/d (D), Hp 8, O 4, F 4 (S&F), Q 3, O 2, T 8 b/d (S&F).

Rp. P 4, Hp 8 (omgeb. Qd op plaats O 2), Gmb 8 (D), Op.pl.(Sq), F 4 (door D. opgesch. Wf 2), O 2 (hier oorspr. Sch), Dlc 8.

C-d''', aangeh.P C-d'.

Schuifkoppel (met reg.knop), twee afsluitingen, Windlosser. Tenzij anders vermeld, stemmen in principe uit 1662.

Restauratievoorstel: Reparatie windvoorziening, laden, klaviatuur, mechaniek, pijpwerk (waarvan de intonatie voor demontage nog verassend goed was). B 16 vervangen door nieuwe Mxt, Oct 2 op oude plaats, Wf 2 terugschuiven, nieuwe Scherp en Sesquialter.

17/4 '67 B&T, prijsopgave conform bovengenoemd voorstel.

24/4/'72 B&T, nieuwe prijsberekening, als antwoord op schrijven Bolt, die het adviseurschap heeft overgenomen van Edskes, schrijven Bolt aan Oussoren 24/4 hierover.

22/6 '72 CRM: subsidie ingetrokken, omdat de realisering van de plannen geen voortgang vindt. Direct daarop concept brief Bolt aan CRM: Zaak was vertraagd door ziekte van Edskes. Reactie: Nieuwe aanvraag in 1975 zal met enige voorrang in behandeling komen.

23/10 '80 KV aan Bolt: Orgel verkeert in zeer slechte staat. Over mogelijk bezoek Bolt en Wiersma aan het orgel.

- Broekhuizen Z 41.

- Negatieven.

Geïventariseerd 7/5 '92. Het rapport en de offerte B&T van 17/4 '67 bevonden zich in de map Kantens.

Ik kan hier het volgende aan toevoegen: De demontage vond plaats in 1962 door B&T. In 1967 is het deels weer opgebouwd na voltooiing der kerkrestauratie: Het rugpositief was met twee stemmen bespeelbaar. Aangezien alle ornamentiek van Schnitger/Freytag was, heeft men de kas niet gereconstrueerd, ook de consoles niet. In 1990 is het orgel door B&T onder leiding van Cor Edskes gerestaureerd (vO)

Zandweer. Negatieven.

Zandvoort, Hervormde Oude Kerk.

- Fotokopie schrijven A.E. Santhagens 17/9 1848. Hij heeft f 4000 geschonken tot bouw, onder bepaalde voorwaarden, van een nieuw orgel.

- Fotokopie contract schoonmaak en herstel. Vervanging van onbruikbare Trompet en Dulciaan.

10/8 '73 Rapport OC.

H.Knipscheer 1849, waarschijnlijk in 50-ger jaren gerestaureerd door v.Leeuwen.

Hw. B 16, P 8, Rf 8, O 4, Q 3, O 2, Mxt 3-5 st b/d, T 8 b/d.

Bovw B 8, VdG 8, P 4, Splf 4, Wf 2, Sch 3 st, Kh 8, Trem.

Ped Sb 16, Ob 8, C-f''', C-d'.

Niet origineel: Sch en Kh en geheel of gedeeltelijk Tromp.

vL heeft sleepsysteem VEKA 1 aangebracht, ped.klavier verlegd, delen mechaniek, stempels, oorspr. lade waarsch. uitgebreid om Ob 8 te kunnen plaatsen. De OC zal onderzoeken, of het orgel als monument kan worden gekwalificeerd.

16/8 '74 OC: Oussoren kan nog geen uitspraak doen t.a.v. de monumentaliteit van het orgel, zolang niet het gehele bezit aan Knipscheer-orgels is geïventariseerd. Er is een proef gedaan met verhangen der tractuur, waardoor de speelaard aanzienlijk zou kunnen worden verbeterd.

5/3 '75 OC, het verhangen van de tractuur in het hoofdwerk is geschied. In het bovenwerk is dat niet nodig. Er zijn nog wat mankementen. Begroting daarvan.

2/8 '75 OC. Aanvullend werk door Flentrop volgens offerte uitgevoerd.

25/5 '79 Verzoek KV aan Bolt mogelijkheden voor restauratie na te gaan. Kort daarop werd dit gevolgd door benoeming Bolt als adviseur.

3/9 '79 Bolt aan KV: Orgel 1849 vervaardigd door Knipscheer. 1918 tongw. vernieuwd door v.Ingen.

1946 Ingrijpende vernieuwingen door v.Leeuwen. VEKA, vergrote voetopeningen, nauwe kernspleten, vermoedelijk winddrukverlaging. Orgel klinkt daardoor niet vol en rond doch enigszins geknepen. Resten van de oorspronkelijk fraaie klank in fluitregisters op II. Nieuwe registers uit '46. vallen geheel uit de toon: Trompet, Scherp, Roerfluit, Kromhoorn.

Restauratie: Reconstructie windladen, mechaniek en klaviatuur, herintonatie, vervanging tongwerken en Rf 4 en Scherp op II door Gh 8 en Openfl (Dwarsfluit) 4. Als een totale restauratie financieel niet haalbaar is, dan alleen herintonatie. Daarbij keuze orgelmaker/intonateur, die werk van Knipscheer kent. Dat zou Flentrop zijn.

6/11 '79 Offerte Flentrop voor herintonatie, nieuwe Gh 8, Fl 4, Tr, Dlc, wijziging lade om die registers te kunnen plaatsen.

15/11 '79 Opdracht tot herintonatie en nieuwe Gh 8 en Fl 4.

6/12 '79 Concept subs. aanvraag.

23/5 '79 Opdracht plaatsing nieuwe Trompet.

19/11 '80 Bolt, eindoordeel: Herintonatie op uitstekende wijze uitgevoerd.. Nieuwe stemmen Bp 8, Dwf 4 en Tr 8 op voortreffelijke wijze aan Knipscheer-werk aangepast. Ook de registers uit '46 Kh en (vooral) Octaafbas

verbeterd. Bij toekomstige algehele restauratie dient ook de toonhoogte (iets lager dan huidige) te worden hersteld.

- 22/11 '80 OC, eindrapport. Advies: bij toekenning subsidie ook laderestauratie te claimen.
- "Orgel Ned.Herv.Kerk Zandvoort". Hieruit behalve wat boven reeds is te lezen: Verschuivingen in pijpwerk en toonhoogte wijziging uit '46 zullen eerst bij een toekomstige totale restauratie ongedaan worden gemaakt.
- 8/1 '82 Bolt: Erg geschrokken bij laatste bezoek: Ernstige ontregelingen door extreem hoge verwarming.
- Broekhuizen Z 43.

Geïventariseerd 9/6 '93. Op een kladje staat de Mixtuursamenstelling (of dat door v.Leeuwen zo is gemaakt?):

C	2	1 1/3	1		
c'	2 2/2	2	1 1/3	1	
c''	4	2 2/3	2 2/3	2	1 1/3

Zeemans, orgelmaker. Zie over zijn orgels, map Leur (NB), voorm. Herv.k.

Zeerijp, Herv. Kerk.

- 5/2 '62 OC, VR.
- 17/6 '63 OC over verwarming.
- Febr'65 OC. Rapport inzake het orgel in de Hervormde Kerk te Zeerijp.
- 1645 Contract met Theodorus Faber. Disp. volgens contract:
 Man P 8, Hp 8, O 4, Qf 3, Sfl 1, Mxt 5-9 st, Cmb 2 st, T 8.
 Rp Qd 8, F 4, SO 2, Gh 2, Sq, Tongw 8.
 Ped B 16, Doof 8, O 4, Mxt 3-4 st, T 16.
 Trem, Trommel, Nachtegaal, 2 cimbst., CDEFGA-g"a", ped CDEFGA-c'. Springladen met canceldekstukken, frontpijpen "versulvert", 3 spaanbalgen.
- 1651 orgel gereed.
- 1662 rep. H.Huis.
- 1695 rep. A.Schnitger.
- 1788 disp. Knock, welke hier en daar afwijkt van die in het contract van 1645.
- 1881 springladen tot sleepladen omgebouwd. Klav.omvang vergroot.
- 1933 Spiering verving bijna alle pijpwerk.
- Huidige toestand: Over de kas, laden Ped.lade aan zuidzijde, man.lade N., ze hebben een afwijkende constructie. Over rugw.lade nog geen zekerheid. 3 spaanbalgen, mechaniek. Pijpw. 1933, tenzij anders vermeld:
- Man. P 8, Hp 8, O 4 (deel Hinsz-achtig pijpw), B 16 b/d (bas 1651/1881, hout), Mxt 3 st b/d (als O 4), T 8.
 Rp. P 4, Hp 8 b/d (hout, 1881 of later), VdG 8 (gr.O: Hp), VxC 8, F 4, Wf 2.
 Ped B 16 (op man. aangesloten), 2 open plaatsen.
 (Dat het geen springladen waren bleek pas na demontage, vO).
- 28/2 '65 OC. Het rapport is opgesteld naar gegevens van C.H.Edskes, met weglating van een restauratieplan, omdat dit in zijn positie als Rijksadviseur ongewenst is. Ern  zal, nu de werkwijze der OC is veranderd, de zaak verder begeleiden.
- 2/11 '65 Opdracht Fama/R om het rugwerk van het gedemonteerde orgel weer op te bouwen volgens offerte 4/9 '65 (die er niet is). (B&T hadden dit geweigerd).
- 16/6 '71 Benoeming Bolt als adviseur.
- 25/6 '71 Offerte Metzler voor reconstructie Faber-orgel.
- 3/1 '73 Subsidieaanvraag. Antwoord 5/6 '73: Voorlopig geen subsidie. Na 2de aanvraag principe toezegging op 14/7 '75.
- 24/8 '76 Prijsopgave reconstructie Blank/B.Edskes. 15/1 '77 volgt definitieve opdracht.
- 6/9 '77 Blank: Vertraging werk, omdat met name wat betreft de laden tijdrovend onderzoek is verricht en de plannen daarom moeten worden aangepast.
- 11/11 '77 Bolt aan KV: Conclusie na werkbespreking met orgelmakers, Wiersma en Bolt.
1. Enkele onderdelen waarsch. uit tijd voor Faber: balkconstructie onder orgel, windladen pedaal en manueel. Het waren geen springladen maar sleepladen van bijzondere constructie.
 2. Windlade Rugwerk is van XVIII B kabinetorgel, waarsch. door Doornbos in 1881 geplaatst. Hiermee geen Faber- of Knock-dispositie mogelijk.
 3. Faber heeft zijn plan gewijzigd, waartoe hij volgens bestek was gerechtigd.
 4. Herstel laden uitgesloten. Nieuwe maken in dezelfde stijl, ook voor het rugwerk.
 5. XVIII pijpenmateriaal, mogelijk van Hinsz moet door Doornbos zijn geplaatst.
 6. Reconstructie 18de eeuwse toestand heeft dus geen zin. Daarom zo goed mogelijke reconstructie 1651 met dispositie (die later toch weer anders blijkt te zijn).
 C-a", C-c' (kort oct.), 3 spaanbalgen, 1 toon boven 440, trem, trommel, cimbelsterren, Nachtegaal, ventielen, pedk, mank (schuifk). Bij Faber was Ped vermoedelijk aangehangen
 Wijzigingen kunnen in kostenplan worden gerealiseerd.
- Veel kladaantekeningen Bolt. Iets daaruit, niet elders genoemd: RP Gh 2 i.p.v. Mxt en Sifflet 1 (die kwam op Man). maar een Tremulant.

RP wordt gewone sleeplade, geen ruimte in een lijn opstellen Octaaf 2', geen dekplaten.

Schets bovenslepen, balg, indeling frontpijpen, draagconstructie, Quintencirkel. De Mare: geen berichten springladen van hem.

Hw Mixtuur op hoge stok, via conductenplank, 9 st met veel dubbelkoren, anders heeft Cimbel geen zin. (Hij geeft echter een andere sterkte:)

Mxt	C	1 1/3	1	2/3	1/2	Cymbel	1/2	1/3	Sesq	2/3	2/5
	c	2	1 1/3	1	2/3	1/2	2/3	1/2		1 1/3	4/5
	c'	2 2/3	2	2	1 1/3	1	1	2/3		2 2/3	1 3/5
	c''	4	2 2/3	2 2/3	2	2	1 1/3	1			

Aantekeningen over vroegere Faber-orgel te Coevorden.

11/12 '78 Boze brief Blank aan B. Edskes, die afspraken niet zou nakomen.

22/5 '79 Opdracht beleggen geciseleerde pijpen met bladgoud.

- Stencil Stichting Gr.Orgelland. Beknopte geschiedenis van het Faber orgel van de Jacobskerk te Zeerijp, t.g.v. ingebruikneming op 17/6 '79. Disp. gelijk aan originele:

Man. P 8, Hp 8, O 4, Q f 3, O 2, Sifl 1, Mxt 4-6 st, Cmb 2 st, T 8, Trem (opliggend).

Rp. P 4 (db), Qd 8, F 4, O 2, Gh 2, Sxq 2 st, Reg 8, Trem (inl.).

Ped. B 16, Dooff 8, Bz 16 en aangeh. aan man..

Schuijk, Trommel, Nachtegaal, 2 omlopende sterren, 2 afsl.

CDEFGA-g"a", ped.omvang niet genoemd.

17/6 '79 Programma ingebruikneming met aantekeningen Bolt (registraties).

- Registraties (kennelijk voor demonstratie bij ingebruikneming).

9/10 '79 Bolt, verklaring, dat S.Tuinstra als zijn medeadviseur heeft gefungeerd.

31/11 '79 Bolt, eindoordeel. Voor het eerst in Nederlandse orgelbouw een 17de eeuws orgel waarvan bijna niets was overgebleven, gereconstrueerd. B.Edskes heeft imponerend en goed sluitend geheel opgebouwd, hij heeft het sleepsysteem ontdekt, dat waarschijnlijk aan De Mare kan worden toegeschreven. Voortreffelijke speelaard. Klankgeving door Blank en Van Rossum naar aanwijzingen van E. uitgevoerd en een peil bereikt, dat in de hedendaagse orgelbouw nog nauwelijks is bereikt. De Trompet moet worden verbeterd, evenals de 4 registers die het Rugwerkplenum vormen: Qd, P 4, O 2, Sq. geslaagde "ademende" windvoorziening. Middentoon-stemming.

12/5 '80 Tuinstra schrijft aan Bernhardt over zijn ervaringen met het orgel en enige wensen.

- The Diapason, artikel The german organ of the early Renaissance. Hierin tekeningen van de Oberschleife en Zwischenschleife. (De laden in Zeerijp zijn Oberschleifen - vO).

11/2 '81 Bolt aan KV. Verbeteringen tot grote tevredenheid uitgevoerd. Plenumklank rugwerk sluitender geworden. Ook Trompet verbeterd, hoewel dit het zwakke punt blijft. Voor de drie grootste Bazuinbekers die door het dak steken, moet nog een betere oplossing worden gevonden.

9/4 '81 Bolt. De orgelonderdelen op de zolder der pastorie hebben geen waarde. De onderdelen die bij Blank liggen kunnen t.z.t. bij een andere restauratie worden gebruikt.

- A.S.Tuinstra. stencil Het Faber-orgel van de Jacobskerk te Zeerijp.

- Broekhuizen opgave Z40.

20/10 '86 Tuinstra aan Blank. Lijst met wenselijke verbeteringen.

5/11 '86 Blank, reactie hierop. Geen labialen meer veranderen. De Trompet is te eng.

27/2 '90 Blank, over kosten verbeteren Trompet (nw kelen, koppen, bekers) (deze brief is afkomstig uit de map Amsterdam, Oude Kerk).

- Kleurenfoto met dispositie.

- Negatieven.

Geïventariseerd 10 en 11/6 '93. Naar andere mappen overgebracht, de volgende zich in map Zeerijp aangetroffen stukken:

- Boekje over Langwarden.
- Folder over koororgel der abdij Ste Croix te Bouzonville.
- Krantenknipsel over Groningen, De Oosterpoort.
- Fotokopie uit Havingha Oorspronk en Voortgang der Orgelen. (map Havingha).
- Er zijn foto's van oude pijpen in deze map aangetroffen, die beslist niet van het orgel te Zeerijp kunnen zijn.

Zeist, Hervormde Kerk.

Gegevens in brief Den Toom map Amsterdam Oude Kerk 31/8 '87.

Zeist, Protestantenbond. Negatieven "Garrels".

Zierikzee. Negatieven.

Zoelen, Hervormde Kerk.

? Datum onleesbaar W.F.Hoene brief (fotokopie): In 1768 zou een orgel in Zoelen zijn ingewijd, verwijzing naar Hess p 82. Verder in archief niets te vinden.

27/12 1885 (Fotokopie) Van Dam biedt een nieuw orgel aan.

30/7 1896 Verhuurcontract Goldschmeding, harmonium.

- Z.d Anoniem niet ondertekend contract herstel orgel.
 1959 Bergmeyer v.h. P. van Dam. Nota's.
 1961 en later Nota's De Koff.
 21/9 '84 OC. VR: Van Dam 1896.
 Hw. P 8, B 16, Vln 8 (c), Hp 8, O 4, Qp 3, O 2, Co 3 st dc, Rf 4, T 8 b/d.
 Bovw. Sal 8, VdG 8 (gr.O in Fld), Fldolce 8, Salt 4, Wf 4, Gh 2, Trembl.
 Ped. Sb 16 (De Koff ca'60).
 Klankgeving zeer artistiek en geraffineerd, in 't bijzonder de strijkende stemmen in tegenstelling tot de stijfheid van de West-Nederlandse orgels uit die tijd. Modern pedaalklavier en Pedaalmechaniek.
 14/7 '86 (Definitieve) offerte De Graaf. Bolt blijkt adviseur te zijn.
 17/7 '86 Bolt aan KV. Vrijwel onveranderd Van Dam orgel. Front neogotisch, variant aan dat in Straatsburg (kathedraal, 1497). Werk wordt uitgevoerd volgens plan De Graaf, maar op aandrang van monumentenzorg, met enige beperkingen.
- Broekhuizen copie Z 25. Dit blijkt over het vorige orgel te handelen, 1768 M.de Crane, 1842 ingrijpend gerestaureerd door C.F.A.Naber.
- '86/'87 Correspondentie over subsidie van diverse instanties. Een deel van het werk aan het orgel geschiedde in het kader van de kerkrestauratie.
 16/5 '87 De Graaf. Nieuwe kostenberekening.
 10/6 '88 Programma overdracht orgel..
- Aantekeningen uit De Mixtuur nr 56, febr'87. reparatie ca 1802 door Meere. Over De Crane en diens werk.
- 13/6 '88 Bolt. Restauratie tot volle tevredenheid voltooid. Open plaats op Bovenwerk thans bezet door nieuwe Quintfluit. De vraag is of de dreunende Subbas uit '60 moet blijven.
 4/8 '88 OC. Eindrapport. Ook opmerkingen over de Subbas.
- Boekjes over Zoelen. In een daarvan: De klarinet ontbrak. Deze stem, uit een oud "slooporgel" (Oostwold!) zal het Zoelense kerkorgel vervolmaken.
 - Foto's (w.o. een van Straatsburg).
 - Negatieven.

Geinventariseerd 1 '6 '93. Betreffende verwijzing naar Hess (I): 1768, M. de Crane. De Klarinet van het Freytag-orgel te Oostwold stamde van Van Oeckelen en is aldaar door De Graaf verwijderd. Heeft men later toch maar voor de Quintfluit beslist? (vO)
 Aantekeningen over Van Dam orgels gebracht naar map Van Dam.

Zoetermeer, Hervormde Morgensterkerk.

- 15/7 '68 Leeflang: Het 4 vt type (Moriakerk Arnhem) maken wij niet meer. Nieuwe opzet met Prestant 8 (af G of c). Enkele voorbeelden met prijs.
 28/3 '69 OC, VA: In feite geen plaats voor orgel. Enige mogelijkheid: Bescheiden orgel in de hoek. Advies: serie-orgeltje van Leeflang.
 25/4 '69 OC. Voorstel De Koff is iets goedkoper maar minder aantrekkelijk (4 vt i.p.v. 6 vt).
 Mei/jun'69 Correspondentie over definitieve opdracht aan Leeflang. Pas einde van dit jaar werd Bolt, met wie men i.v.m. de Oude Kerk al contact had, er bij gehaald.
 5/2 '71 Bolt, eindoordeel. Orgel degelijk gemaakt. Voor dit orgel is het kerkgebouw relatief groot. Daarom winddruk verhoogd tot 80 mm, hetgeen de Mixtuur bijna geforceerd doet klinken. Bolt erbij gehaald, toen de plannen reeds vast stonden.
 8/3 '71 OC, idem.
- Negatieven.

Geinventariseerd 10/6 '93. Fotokaart van hetzelfde type orgel in Apeldoorn Open Hof op juiste plaats gelegd.

Zoetermeer, Hervormde Oude Kerk.

- 25/5 '57 Prijsopgaaf restauratie De Koff.
 1/2 '66 OC, VA met waarschuwing dat het orgelbalcon is verzakt.
 8/2 '66 Arch. v.d. Starre. Over noodmaatregel betreffende vorige.
 8/3 '66 Aan OC. Benoeming Bolt als adviseur.
 Apr'66 Bolt. Rapport betreffende het orgel in de Ned.Herv.Kerk te Zoetermeer.
 Orgel Lohman Groningen/Gouda. 1837. Volledige tekst bestek 9/9 1835, elk artikel gevolgd door de toestand 1966 van het besproken onderdeel.
1. 2 kl. C-f", Ped. C-d' aangeh. 1966: Klav. aan achterzijde.
 2. Man.P 8, B 16, Hp 8, O 4, Opf 4, Rf 4, Q 3, O 2, Mxt 2' 3,4,5 st, Co 4' dc, T 8.
 1966: Cancelvolgorde, beschrijving wat van hout is. Mxt C 2' 3 st, c 2 2/3', c' 4' 4 st, c'' 5 1/3' 5 st. b/d, Tr ook b/d.
 3. Lade Bovw. P 4, Rf 8 b/d, Qd 8, VdG 8 dc, Gedf 4, Wf 2, Flag 1, Dlc 8 b/d. 1966 Terts 1 3/5 i.p.v. Flag 1, niets wijst op een verschuiving.
 4. Over de pijpen. 1966: geen expressions, opsneden laag, voetopeningen groot, veel kernsteken, toonhoogte 1/4 beneden normaal, oorspr. nog iets lager (constructiecircels).
 5. 3 balgen. 1966 nog aanwezig, reguleur voor Bovenwerk uit later tijd.

6. Kanalen etc. 1966; Afsluiters buiten gebruik, Tremulant is weg, 3 knoppen Tacet.
 7. Klavieren. 1966. Sierlijke bakstukken met manuaalkoppeling, naar voorbeeld Janskerk Gouda.
 8. Voetklavier. 1966. E.e.a. niet meer in orde.
 9. Mechanica: 1966: prima kwaliteit.
 10. IJzerwerk, 11 reg.knoppen.
 12. Over intonatie. 1966 niet te beoordelen wegens lekkage.
 13. kas, 14 t/m 17 levertijd, betaling, onderhoud, etc.
- Overige arch.stukken: correspondentie, schrijven over inwijding Lohman-orgel te Zuidwolde 9/10 '36, keuringsrapport, 21/1 '1839 J.B. Bremer, organist Luth.K. Rotterdam, programma inwijdingsconcert 1/4' 39, over onderhoud Jan v.Gelder vanaf 1894, posten dec.1964 kerkrestauratie over demontage orgel en werk aan kas, o.m. schilderwerk.
- Restauratieplan. Herstel laden, oorspr. kleuren, verzakte galerij, aanbrengen vrij pedaal met 3 tot 6 stemmen, op de manier van de Nieuwe Kerk te Haarlem.
- 21/10 '66 OC. Accoord met restauratieplan Bolt, met uitzondering vrij pedaal op de manier van Haarlem, Nieuwe Kerk.
- 27/10 '66 Bolt aan KV. Hij beveelt De Koff aan.
- 2/3 '67 De Koff, prijsopgave demontage, sorteren en schoonmaken.
- 30/5 '67 Bolt, accoord met offerte De Koff 30/5 (die er niet is). Uit correspondentie hierna blijkt dat zij de opdracht kregen.
- 13/6 '67 Concept subsidie aanvraag.
- 1/5 '68 De Koff. Offerte voor uitbreiding met vrij pedaal met 3 registers of meer.
- 11/12 '68 Subsidietoekenning.
- 3/6 '69 Nieuwe offerte De Koff voor vrij pedaal.
- 6/6 '69 Bolt, accoord met offerte, toestemming monumentenzorg vragen ped. 3 a 4 st. in nis achter orgel.
- Correspondentie over telkens opschorten der werkzaamheden, over de mogelijkheid het pedaal toch tegelijk met het orgel zelf op te leveren.
- 16/10 '70 Bolt adviseert de 3de stem in het pedaal ook maar te doen plaatsen. De gemeente subsidieert dit. Of een Fagot 16 wel zo prettig is direct achter de oren van de organist, betwijfelt hij. Eerst enige proefpijpen der Fagot maken.
- 1/2 '71 De Koff, definitieve offerte vrij pedaal; met Sb 16, O 8, Fag 16.
- Programma presentatie gerestaureerde orgel op 21/10 '71. Disp. als in oorspr. bestek, Pedaal zie 1/2 '71. koppels: Man.k b/d, Een ped.k. Stencil met registraties voor "Sey gegrüset, Jesu gütig".
- 17/11 '71 Bolt, eindoordeel: Orgel behoort tot de belangrijkste historische orgels in Zuid-Holland. In agglomeratie Den Haag op 2de plaats (na dat in de Luth.k.). Terts weer tot 1' opgeschoven. Er zijn weinig zo goed bewaard gebleven historische instrumenten. Nieuwe pedaal sluit in klank goed aan.
- 10/1 '72 OC, positief eindoordeel.
- Dec'76 Concept subsidieaanvraag herstel orgel door Flentrop. Orgel '71/'72 gerestaureerd door De Koff, wegens faillissement afgerond door Flentrop. Balgen (rep. was destijds niet nodig), tongwerken: Lohman moet te zacht loodbeleg hebben gebruikt. Laden lek (zoals bij meer De Koff restauraties). De eerste offerte Flentrop desbetreffend is niet aanwezig.
- 26/8 '77 Flentrop. Nieuwe offerte. 22/8 '78 schrijven Fl. waaruit blijkt, dat zij een principe-opdracht hebben ontvangen.
- 20/1 '78 Subs.aanvraag volgens voorstel dec'76.
- 10/8 '78 Opdracht aan Flentrop.
- 16/2 '81 Flentrop. Nieuwe prijsberekening.
- 8/5 '81 CRM: Voorlopig geen subsidie.
- 21/8 '81 CRM: Subs.toekenning.
- 17/6 '82 Bolt. Reparatiewerkzaamheden voortreffelijk uitgevoerd. Slechte onderdelen van De Koff vervangen, houten pijpen, balgen gerepareerd, tongwerken verbeterd. Van de zeer instabiele Dulciaan loodbeleg op kelen vernieuwd en de tongen.
- Foto's.

Geïventariseerd 11/6 '93. Gek dat in de correspondentie in '70/'71 niets is te lezen over het faillissement van dK.

Zoeterwoude.

- Negatieven.

Zonnemaire.

- Negatieven.

Zoutkamp, kabinet-orgel, privé-bezit.

- 5/1 '70 Subsidie-aanvraag, hierin beschrijving orgel, door de eigenaar (F.Muller) opgesteld.: XVIII, in oorlog ternauwernood aan brand ontkomen, alleen deel lofwerk verbrand.
Hp 8 (hout), P 8 dc (hout), P 4, F 4 (hout), O 2, Rq 3 (deel hout), Trtn 1 3/5. Vrijwel alle pijpwerk origineel.

- Geen kl.omvang genoemd. Restauratie onder toezicht van Kl.Bolt.
- 8/1 '70 Offerte Fama/R.
- 13/1 '70 Muller aan Bolt over opdracht aan F&R.
- 27/6 '70 Fama/R aan Bolt. Zij hopen dat onverkwikkelijke situaties zoals in Dordrecht, museum kunnen worden vermeden.
- Invullijsten monumentenzorg: restauratie zal worden uitgevoerd in 1970.
 - Negatieven.

Geïventariseerd 16/6 '93. Fotokopie van een briefje over o.m. een foto uit Middelstum onder Middelstum ingevoerd.

Zuidbroek, Hervormde Kerk.

- 24/10 '72 Bolt aan KV. Hij heeft het orgel, dat hij al als jongen heeft gekend, nog eens bezocht. Het is het meesterstuk van Schnitger/Freytag. Hij maakt zich zorgen over de toestand ervan en uit wat suggesties, hoe te handelen.
- 19/2 '73 H.Kurpershoek, orgelliefhebber te Amersfoort. Over de zeer slechte toestand van het orgel. Pijpwerk rugwerk door elkaar, losliggende ingeknepen pijpen, rugwerkdak doorgerot wegens regenwater.
- 12/3 '85 OC aan KV. Informatie gevraagd, over de lange weg van subsidieaanvragen.
- Kladge Bolt: Welke wijzigingen volgens Bouman III in 1852 zijn aangebracht.
 - Copie Broekhuysen Z54.
 - Fraaie foto's van pijpinscripties van B 16 en Oct 2 Hoofdw, afkomstig uit map Oostwold.
 - Negatieven.

Geïventariseerd 10/6 '93.

Zuidhorn, Hervormde Kerk.

- 6/12 '71 Bolt schrijft de KV zijn eerste bevindingen.
- Nov'73 Bolt. Rapport betreffende het orgel in de Ned.Herv.kerk te Zuidhorn (Gr.)
Op een balk: "Anno 1647". Of dit op een (voorgaand) orgel slaat, is niet duidelijk. Orgel Schnitger/Freytag 1/4 1793 ingewijd (staat op orgel)
Disp. was toen P 8, B 16, Hp 8, Splf 4, O 4, N 3, Gedf 4, O 2, Wf 2, Sxq 2 st, Mxt 4,5,6 st, T 8.
C-d'", aangehp C-d'.
Disp. ook in handschrift Lohman zonder sterkte vulstemmen. Of de Mixtuur gedeeld is geweest is onbekend.
1877 reparatie v.Oeckelen. Waarsch. toen Sq -> VdG en mag.b. i.p.v. 3 spaanbalgen.
1923 P.v.Dam Leeuwarden (filiaal van Dekker Goes) omgebouwd tot 2 kl. pneum.orgel met behoud van de oude klaviatuur.
Bewaard: P 8 (op 7 p. na), B 16, Hp 8 (geheel metaal), O 4 af c, Splf 4, Ged 4, Wf 2, VdG (van vO), N 3 (alleen C), Mxt (enige p.). De huidige O 2 is uit andere oude pijpen samengesteld.
Disp. thans:
I. B 16, P 8, Hp 8, Vln 8, O 4, O 2, F 4, T 8.
II. VdG 8, Hf 8 (tr), Vl 8 (tr), Aeo 8, Splf 4, Wf 2.
P. Sb 16, B 8 (beide tr). C-g'", C-f'
Restauratieplan: Reconstructie met Sesq. en (eventueel toevoeging VdG van v.Oeckelen).
Uitgetypte archiefstukken: Bestek 9/1 1792, kwitanties 1792, keuringsrapport 29/3 1793 (T.H.Tammen, Groningen), rekeningenboeken 1793-1800, notulen kerkvoogden en notabelen 1877 en 1923. Boekzaal 1793.
"Rapport" A.H. de Graaf 15/11 1973 (in de stijl van het bestek uit 1792 geschreven).
- Fotokopieën van in het rapport genoemde archiefstukken.
- 15/11 '73 De Graaf, het in het rapport genoemde bestek.
- Kladaantekeningen Bolt, o.m. pijpinscripties.
- 1974-'84 Correspondentie over subsidie.
- 10/10 '81 Nieuwe prijsopgave De Graaf.
- Fotokopie HO febr'90. art. over Freytag-fronten.
 - Foto's, negatieven.

Geïventariseerd 10/6 '93. Kladaantekeningen over orgel te Bellingwolde, aldaar gedeponeed.

Zuidlaren, Hervormde Kerk.

- Fotokopie 2 brieven van R.Garrels uit 1718.
- Fotokopie uit een krant 1859. 9 juli. Ouder gebrekkig orgel vervangen door een nieuw, gemaakt door de Heren Van Oeckelen. (hetgeen naar uit de andere stukken blijkt niet juist is).
- Fotokopie van geschreven stuk "Orgel (1936)". Hierin een aantal gegevens die ook in andere stukken zijn te vinden: Ook nog: 1845 aanmerkelijk vergroot, ook wat kast betreft door A. Kuerten te Huissen, goedgekeurd door Beuser, organist Gr.K.Kuilenburg. Verkocht 1858 aan Zuidlaren. Deel uit 1787 in betere

- conditie dan het in 1845 bijgebouwde deel. Restauratie 36. Nieuwe stemmen V d'amour 8, VxCel 8, Tr 8 Trem. Alles op normale toon gestemd, plaats voor nog een stem op II of pedaal. Werk uitgevoerd door M.Spiering, Dordrecht, met Joh. v. Meurs, Groningen als adviseur.
- 27/4 '57 OC. Rapport. Pneumatisch orgel Spiering in oude kas. Klein deel pijpwerk is ouder. Orgel komt niet voor herstel in aanmerking.
- 7/6 '67 M.Ruiter, prijsopgaaf voor restauratie zonder principiële wijzigingen (de speeltafel zou electrisch worden). Hij vermeldt de dispositie, zoals hierna in rapport Bolt. Wat Bolt niet noemt:
Ped B 16 tr 3 kopp. sub- en superkopp. Trem. C-g^{'''} C-d'.
- 30/7 '70 H.G. de Olde, Zuidlaren aan Vente. Garrels bouwde orgel voor Zuidlaren, dat daar 1716-1859 aanwezig was. Verder bekende zaken, hierna genoemd. Hij vraagt allerlei inlichtingen.
- 3/8 '70 Vente aan de Olde. Geeft gevraagde inlichtingen over Garrels en Meere. Hij adviseert het orgel eerst nog eens goed te laten inventariseren.
- 7/10 '71 Stichting ter bevordering van de kerkrestauratie (secr. De Olde) aan Bolt met bijlage "Overzicht orgel Zuidlaren".
- 6/12 '71 Bolt stelt voor een plan voor reconstructie Meere/Kuerten op te stellen. Blank, die al 2 Meere-orgels heeft gerestaureerd zou in aanmerking komen voor het werk.
- Bolt. Kladaantekeningen over Meere-orgels te Poortvliet, Epe, Linschoten (front), Vlaardingen, Beusichem/Zuidlaren, Rheden.
- Nov'72 Bolt. Rapport betreffende het orgel in de Nederlands Hervormde Kerk te Zuidlaren (Dr.).
- A. Huidige staat (Bolt).
Gebouwd 1787 door A.Meere voor de Herv.k. te Beusichem.
1845 vergroot met onderpositief door H.A.Kuerten te Huissen (zoon Jean Courtain).
1859 geplaatst in Zuidlaren, waarsch. door V.Oeckelen.
1936 omgebouwd door Spiering, pneum. kegelladen, kas verdiept, klav. opzij.
1940-45 knutselwerk toenmalige organist.
In de volgende opgave betekent K: Kuerten, S: Spiering, anders Meere.
- I. B 16 (C-h' grenen, K), P 8, O 4, Hp 8 (C-H S), F 4 (ged. 6 op.cil), O 2, Mxt 2,3,4 st, T 8 (S, Laukhuff).
- II. Wf 2 (K), Q 3 (van I, door S omgeïntoneerd), P 4 (K), Rf 8 (K, gr.o grenen), T 1 3/5 (uit verdwenen Cornet?, kl. oct is Q 3 gemaakt van Celestepijpen), V 8 (K).
- Mxt: C 2 1 1/3
c 2 2/3 2 1 1/3
c' 4 2 2/3 2 weg
c^{'''} 5 1/3 4 2 2/3 weg
- Veel inscripties "1845 positief Beusichem A.A. Kuerten orgelmaker te Huissen.
P 4: engere mensuur, later bijgeschreven: v.Oeckelen
Veel opschuivingen. Toonhoogte, waarschijnlijk gelijk aan oorspronkelijke.
Reconstructie ten volle gerechtvaardigd.
- B. Dispositie volgens handschriif Lohman.
C. Boekzaalverslag 1787.
D. Bestek ombouw Spiering.
E. De lotgevallen van de orgels in de Ned.Hervormde Kerk te Zuidlaren.
F. Prijsopgave reconstructie Blank 25/9 '72.
- z.d. Anoniem, architectentekening van de orgelkas. Bijgeschreven: Onderkas Van Oeckelen.
- 2/1 '73 Subs.aanvraag.
- Febr/mrt'73 Correspondentie over eventueel vrij pedaal met B 16. Bolt: Het is vrij kostbaar en wordt niet gesubsidieerd. Alternatief: Twee-fasen indeling B 16.
- (23/3 '74.) Uitnodiging ingebruikneming kerk na restauratie op 23/3 '74.
- 28/10 '75 Twee prijsopgaven Blank. 1. Demontage en in bestaande toestand opbouwen, 2. Reconstructie Meere/Kuerten.
- 4/4 '78 Blank, prijsopgaaf.
- 20/1 '79 Opdracht tot restauratie aan Blank, mededeling aan ministerie en Bolt hiervan.
- 23/7 '80 Subsidietoekenning.
- 26/2 '81 Blank: Restauratie gereed. Extra kosten: 1. Grote frontpijpen moesten verstevigd worden 2. Nieuw pijpwerk voor Fl d'amour dc, waarover eerst nog onduidelijkheid was. 3. Verblijfkosten bleken hoger te liggen.
- (24/1 '82) Uitnodiging ingebruikneming op 24/1 '82.
- Het orgel in de Ned. Herv. Kerk te Zuidlaren. Getypt. (hiervan stencils gemaakt). Daarnaast nog een vlugschrift, gedateerd 24/1 '82, iets uitvoeriger:
Historisch overzicht. Dispositie:
H.man. 1787 P 8, B 16, Hp 8, O 4, F(ged) 4, Q 3, SO 2, Co dc 3 st (nw), Mxt b/d 3-4 st, Tr 8 (nw).
Onderpos. 1845 Rf 8, VdG 8, Fd'am dc (hout,nw), P 4, Wf 2.
C-f^{'''}, C-d (d' bedoeld?), Man.k., Trem, a=435, Werckmeister, 72 mm, windladen en tractuur nw., kas tot oorspr. grootte gebracht, twee nieuwe spaanbalgen.
Mxt: C 2 1 3/5 1 1/3
c 2 2/3 2 1 3/5 1 1/3

- c' 4 2 2/3 2 1 3/5
- 12/2 '82 Bolt over meerkosten.
 7/4 '82 OC, eindrapport.
 26/5 '82 Bolt. Idem: Toonhoogte bepaald door uitsnijdingen in frontpijpen. Meestal is die bij Meere-orgels wat lager. Zal zijn gewijzigd door Kuerten of v.Oeckelen bij overplaatsing. Werckmeister-stemming. Trompet en Cornet naar voorbeeld Maarsen gemaakt, overige onderdelen naar Rheden en Poortvliet. Fl d'am 4 is naar voorbeeld RK Zelhem, 1843, Nolting, leerling van Courtain. Dit register heeft bij aflopende dieptemensuur vrijwel constante labiumbreedte (27). Over versteviging frontpijpen. Gr.oct. van O 4 (Witte) vernieuwd.
- Broekhuizen-bericht Beusichem B 99.
 - Foto's, negatieven.

Geïventariseerd 3/6 '93. Of die fase-indeling der B 16 is doorgegaan, lees ik nergens. Het geschreven stuk uit '36 zou bestemd kunnen zijn geweest voor een krant of tijdschrift. Het komt niet overeen met het bericht in HO jan'37, p 27. Er zijn ook klad-aantekeningen over dit en andere M.orgels in map Rotterdam, Hillegondakerk.

Is het wel juist, dat Kuerten zoon was van Jean (Jakob?) Courtain ? (vO).

Naar elders in archief overgebracht:

- Rapport over orgel Echteld.
- Mensurenstaat Poortvliet.
- Art. over Courtain en Kuerten en andere zaken naar aanleiding van een orgelxcurisie, De Orgelvriend mei'72.
- Brief Bolt over aankoop koororgel. Hierin ook nog een zinsnede over evt. deelrestauratie grote orgel.
- Foto orgel Linschoten.

Zuidlaren, Hervormde Kerk, koororgel.

26/10 '73 Bolt adviseert op het aanbod van het 4 vt Blank positief, zich bevindend in de Geref. K. te Winschoten in te gaan.

Zuidlaren, Gereformeerde Kerk.

In een brief in de map Herv. Kerk is te lezen, dat het orgel der Geref.K. is gerestaureerd door M.Ruiter in 1970/71, dispositie verbeterd.

Zuid-Schermer.

- Negatieven "Asendelft".

Zuidwolde Stichting Oude Groninger Kerken.

- Fotokopie Broekhuizen Z52.
 - "Het orgel in de Hervormde Kerk te Zuidwolde Gr." met restauratieplan, M.Ruiter okt '85:
 - 1817 N.A.Lohman. Eiken balk van orgel van Berend Huis uit 1667 nog aanwezig. P 8, Hp 8, O 4, F 4, Q 3, O 2, Mxt, T 8.
 - 1834/35 uitgebreid met 2de man. (waarschijnlijk toen nog bovenwerk) door GW Lohman: P 4, VdG 8, Qd 8, Opf 4, Wf 2, Op.pl., (geen klav.omvang genoemd).
 - 1854 Pr 8 bij (P.v.Oeckelen?)
 - 1895 galerij vergroot, wijziging Doornbos, nieuwe Onderkas kas, balgen vervangen, Mxt hw uitgenomen, alle registers (op P 8 na) een plaats opgeschoven en B 16 bijgeplaatst. Nieuwe T 8 en Clar 8 (beide doorslaand zink).
- 25/10 '85 Bolt: Prijs Ruiter is redelijk, zelfs laag.
- Negatieven.

Geïventariseerd 4/3 '92 en 11/3 '92.

Zutphen Evangelisch Lutherse Kerk.

- Negatieven.

Zutphen, Herv. Broederenkerk.

- Negatieven.

De kerk is buiten gebruik. Orgel (Lohman en ouder) ging naar Heusden (vO).

Zutphen Hervormde Grote of Walburgkerk.

- Negatieven.

Zutphen RoomsKatholieke Kerk.

- Negatieven.

Zwartewaal.

Mrt 1901 Bestek en voorwaarden, nieuw orgel, Bakker & Timmenga, geschreven, niet door kerkvoogden ondertekend, fotokopie.
 Hw. P 8, B 16, Hp 8, O 4, F 4, O 2, Co 3 st, T 8 b/d.

- Bovw Sal 8, VdG 8, Rf 8, Salt 4, Gh 2, Klar 8. Ped B 16.
Man. 4¹/₂ oct, ped 2¹/₄ oct.
- dec'42 Rekeningen H.Vermeulen, Overschie, reparatie, stemming, intonatie.
20/5 '47 idem
29/4 '48 Leeftang. Middelharnis. Prijsopgaaf voor enige werkzaamheden. Er is vuil in het orgel terecht gekomen. Voorstel werk aan mechaniek, egaliseren intonatie, orgel aan bovenzijde dicht maken, aanbrengen elektrische windmachine.
30/4 '49 H.Vermeulen, prijsopgaaf windmachine.
/4 '85 OC, VA: Disp. als in 1901. Klarinet opslaand. Van Eeken en Van.Buren hebben offerte ingediend. Daarbij noodzakelijk dat een ervaren adviseur wordt ingeschakeld. Kort daarna werd Bolt adviseur.
9/7 '85 Bolt: Accoord met offerte vE&vB, echter nader overleg over wijze restaureren der lade. Voorkeur: dunne eiken hechthoutplaten.
31/10 '86 Programma ingebruikneming, op dit exemplaar bijgeschreven notities, registratie, een thema (voor een voorspel?), toonsoort. Disp. Nu is bouwjaar 1902. Co is nu 4 st. nevenreg: 2 kopp., Trem, Vent.
okt, nov'86 Verzoek orgelmakers kostenoverschrijding in rekening te mogen brengen.
13/11 '86 Bolt, eindoordeel. Veel lof voor oorspr. bouwers en restaurateurs. Hw lade: Sponsels hersteld, hechthoutplaat aangebracht en leren ringetjes, lade van II: geen platen. Restauratie niet goed gecalculleerd (onervarenheid daarin). Bolt ondersteunt verzoek om daarin tegemoet te komen.
3/12 '86 OC, eindrapport: Dak aangevuld. Cornet bleek niet goed te stemmen zonder ingreep, waartoe vE&vB niet zonder meer wilden overgaan. Dit is inmiddels geschied. Luide totaalklank, rijk geschakeerd palet van klankleuren van overwegend orkestrale aard. Inmiddels vernomen, dat de helft der overschrijding aan de orgelmakers zal worden betaald.

Geïventariseerd 4/6 '93. In de mappen Capelle a/d IJssel en Drongelen, wordt dit orgel en de restauratie vermeld.

Zwartsluis, Hervormde kerk.

- Foto(s), negatieven.

Zweins, Hervormde Kerk.

- 1979 Jongepier. Rapport over het Wenthin-orgel in de Hervormde Kerk te Zweins.
1785 Gemaakt door J.F.Wenthin. Zijn orgels nemen een eigen plaats in in N.Nederland. Vormgeving, bepaalde registervormen.
1877 Ingrijpende verbouwing door v.Dam. Veranderde de kas en aanleg balgen, verving de lade door een van Albertus Gruisen (aantekening in kleppenkast), zou Rugwerklade van Heerenveen kunnen zijn. Binnenwerk nu practisch geheel in onderkas.
Klaviatuur, thans aan linkerzijde (oorspr. voor volgens Knock), wel de originele, reg.knoppen origineel maar niet meer met de door Knock beschreven naamaanduidingen, bank origineel.
Lade: Indeling als gebruikelijk bij v.Gruisen.
Disp. volgens Knock.
Thans (bijna alle pijp is nog origineel):
P 8, VdG 8 (c, oude 4', trechterv.), B 16 dc, Hp 8, O 4, Fltr 4 (de Nas, af f koppelfluitvorm), Gh 2 (koppelfluitvorm, uit Wf 2 en Salt 2?), T 8 dc (Dc Clairon?).
Windlossing, Trem(1877, inliggend), Muet.
C-F", C-G.
1/2 toon onder normaal.
Er zijn nogal wat gebreken.
Plan restauratie bestaande toestand.
Plan reconstructie Wenthin met of zonder de huidige mag.balg.
Argumenten, waarom dit laatste de voorkeur verdient.
Bijlagen: Wat archiefgegevens en de gegevens van Knock.

Zwitserland.

- Negatieven met dit bijschrift.

Zwolle, Église Wallonne.

- dec 1931 Van Ulsen en Hendriks (of zo iets: slecht leesbaar). Fotokopie rekening kast om orgelmotor.
23/10 '73 OC kondigt bezoek aan samen met reeds gekozen adviseur Bolt.
27/12 '73 CRM: Voorlopig geen subsidie.
10,11/6 '71 Flentrop en Reil, offertes.
17/7 '74 OC. VR (verlaat).
• Klad-aantekeningen Bolt en klad voor hierna genoemde rapport.
Juli'74 Bolt (medewerking A.v.Beek), Rapport betreffende het orgel in de Waalse Kerk te Zwolle. (het was in werkelijkheid later: Hij maakt gebruik van de brief van v.Beek d.d. 6/8 '74).
1940 aangekocht uit een RK kerk te Groningen. Volgens Broekhuysen gebouwd door Timpe. In de kas

staat ergens het jaar 1820. Oorspr. viervoets werk, en vermoedelijk tijdens de bouw besloten tot wijziging:

P 8 (in fr af c), Hp 8, O 4, F 4, Wf 2, Mxt, B 16, windlade geheel onder in orgelkas.

1847, '50 en '55 onderhoud Scheuer.

1884 rest. plannen Z.v.Dijk, pas in 1892 uitgevoerd door Proper. Toevoeging dwarswerk met Doesfl 8, VdG 8, VxC 8, Flag of Oct 4.

1931 nw voetklavier Bik (adviseur Telman).

1956 Kamp vervangt VxC door Rq 3 dc.

Huidige staat:

I. P 8, Hp 8, O 4, F 4 (ged, 6 op.cil), Wf 2, Mxt 3-4 st, B 16.

II. Dsf 8 (gr.oct.pneum.), VdG 8 (gr.o. van Df), Rq 2 2/3, Flag 4 (op C "Octave", prestant-fluit).

Makelij van diverse onderdelen gelijk aan die van het Timpe-orgel te Middelbert.

Mxt:	C	1	2/3	1/2	
	c	2	1 1/3	1	
	c'	2	1 1/3	1	.. (ontbr.)
	c''	2 2/3	2	1 1/3	.. (ontbr.)

Timpe-pijpen stevig maar dunwandig, licht-gele soldeerverf als in Middelbert. Proper-pijpen expressions, waarsch. 2de hands p. van Zuidelijke factuur.

Toonhoogteca 1/4 te laag.

Laden C-f''', diatonisch van binnen aflopend, II chrom. Aangeh.p. C-c', zeer lek.

Mechaniek van I zwaar, II: directe verbinding zonder wellenbord.

Kas grenen, bij klav. uitbouw voor II.

Restauratieplan. Herstel windlade I, aanvulling Mxt. herstel pijpranden, evt. 2-fasen-indeling Mixtuur, anti-worm-behandeling, evt. Werckmeister-stemming.

Facultatief: Corn 4 i.p.v. Rq 3, tremulant (knop ventiel), ped.kl. in oude stijl, herstel lade II, nw windmachine met aanvoerkanaal vanuit de kerk.

Weergave archiefstukken.

20/10 '74 subs.aanvraag.

12/1 '75 Kerkbestuur aan Monumentenzorg. Dank zij renteloze rekeningen kan werk nu beginnen.

20/2 '75 CRM. Goedkeuring. Nog overleg over details noodzakelijk, met name ongelijkzwevend stemmingsysteem.

21/6 '76 Opdracht Flentrop deelrestauratie: Restauratie. hoofdwerklade.

Z.d Anoniem (v.Beek?), briefje: Grégoir vermeldt 1820 nieuwbouw St.-Dominicuskerk (schuilkerk) Groningen. Dit zou het huidige o. der Waalse kerk te Zwolle kunnen zijn. Talstra zou het nog nagaan.

20/5 '77 Flentrop geeft enkele meerkosten op (rep. wellenraam, doorgezakte pijpen).

19/11 '77 Programma presentatie orgel na restauratie.

20/12 '77 Bolt, mede namens v.Beek. Deelrestauratie tot tevredenheid voltooid. Nu weer dichte windlade en sterk verbeterde speelaard.

12/10 '79 OC. Bijgaand keuringsrapport (dat er niet is). Aanwijzingen hoe nu verder te handelen. Mogelijk kan dit in het kader van de komende kerkrestauratie.

3/11 '79 Bolt schrijft, dat het logisch is, dat v Beek, nu hij ook in het kader der OC optreedt zijn werk overneemt.

- Foto (ook 2 foto's in rapport juni'74).

- Negatieven.

Geïnteriseerd 16/6 '93.

Stukken uit deze map naar juiste plaats in archief overgebracht:

- Brief over Zwolle, Plantagekerk (vrijgem.Geref.K.)
- Foto van idem.
- Foto orgel Bovenkerk te Kampen.

Zwolle, Hervormde Broerenkerk.

Fotokopieën van de historische stukken, genoemd in het rapport van nov '70. (Hierin ook afschriften daarvan)

21/5 1822 Contract Orgel aanbesteed aan J.C.Scheuer. Ondertekend.

art. 1. Hw. P 8 voet B 16, Hp 8, O 4, Q 3, Rf 4, SO 2, Gh 2, Sxq 2 st, Mxt 4 st, T 8 bas/disc, Fag 16, Bas/Disc

Rp. P 4, Hp 8, Fldoes 4, Rq 3, Wf, Flag 1, Terz 1³/₅, Nasat, Dlc 16

Trimmelant, ventiel en twee afsluitingen

art. 2. Front tin, verheven labiums, binnen 3 delen lood, 1 deel tin, corpora tongw. deel lood, deel tin. B 16 2 oct en Hp 1 oct wagenschot, kamertoon

art. 3. Clav. C-f''', ped C-d', aangehangen aan bovenklavier (geen koppeling genoemd!)

art. 4. over mechaniek

art. 5. over de laden

art. 6. 4 balgen 8 x 4 vt

art. 7. kassen van grenen volgens tekening, snijwerk, vleugels opzij orgelkast, 6 beelden van gips

art. 8. Algemeenheden over regeling

art. 9. Idem

art. 10. f 5500

art. 11. 1823 klaar

- Stuk over uitbetaling op 12 juni 1824.
- brief van organist Hempenius uit dezelfde tijd, die een geheel andere dispositie wil.
- opgaaf over schoonmaak door Scheuer enkele jaren na de bouw.
- 23/5 (of 9?) 1856. G. Worst (?) organist Broerenkerk aan KV: Geluid laat veel te wensen over, te scherp, doordat er te veel klein pijpwerk is. Er zijn te weinig grondtonen. Ruwe intonatie van de tongwerken. De afsluiters werken verkeerd: open, als de registers dicht zijn en omgekeerd. Hij wil een vrij pedaal met 6 à 7 grondige stemmen en een 3de klavier met 4 à 5 zachte geluiden.

Overige stukken

16/8 '68 OC, VA.

Okt/nov'68 Correspondentie met OC over adviseurschap. De KV wilde het liefst Ch. de Wolff als zodanig. Na overleg met OC werd Bolt adviseur.

20/4 '70 Flentrop en v.d.Berg&W, offertes (de laatste op uitdrukkelijk verzoek van de KV aangevraagd).

29/4 '70 Bolt. Reactie op offertes. v.d.Berg&W is duurder maar heeft minder ervaring in dit soort restauraties. De conclusie ligt voor de hand. Ongunstige werking der verwarming. Mogelijk bevochtigingsinstallatie aanbrengen.

9/6 '70 OC, idem. v.d.B&W hebben - gezien hun beschrijving - een geheel eigen visie op zo'n restauratie. Trekvrjje plaat i.p.v. sponselfconstructie te overwegen.

1/10 '70 De Heer Hopster, Dalen, wil meer weten over pijpwerk van Scheuer. Hij had gehoord, dat v.Oeckelen pijpwerk voor Scheuer maakte. Vandaar inlichtingen over orgel Dalen (deel v.Oeckelen) en Zwolle.

13/11 '70 Principe-opdracht Flentrop.

Nov'70 Bolt. Rapport betreffende het orgel in de Broerenkerk te Zwolle.

Historische gegevens van Vente (via Seijbel Orgels in Overijssel).

Voorm.orgel 1557 Jorrien Slegel I, Zwolle, gekeurd door J.Morlet I. Dispositie:

Hw F-a" P 8, O 4, Mxt, Qd 16, Rf 8, Koppf 3, Gh 2, T 8.

Brstw Sifflet, Cimbale, Krh 8, Reg 4.

Ped F-d', man.koppel, 2 trem.

1824 nieuw orgel J.C.Scheuer, geschenk P.Queijsen, die ook orgel Bethlehemkerk. had geschonken.

1912 Sq, Rf 3, T 1 3/5 vervangen door strijkers.

(tot zover Seijbel).

Dispositie volgens contract:

Hm P 8, B 16, Hp 8, O 4, Q 3, Rf 4, SO 2, Gh 2, Sxq 2 st, Mxt 4 st, T 8 b/d, Fg 16 b/d.

Rugp P 4, Hp 8, Fld 4, Rq 3, Wf 2, Flag 1, T 1³/₅, Nas 3, Dc 8, Trem.

Nas 3 vermoedelijk al tijdens bouw vervangen door O 2.

Er is ook een nogal afwijkend disp.voorstel van de toenmalige organist Hempenius.

Huidige staat. Over windvoorziening (4 keilbalgen), laden (zeer lek), Klavier en mechaniek, pijpwerk hieruit enige details:

Hm. P 8, B 16 (2 oct. eiken), Hp 8 (geheel metaal), Vlnc 8 (op pl. Q 3), O 4, Rf 8, O 2, Gh 2, Q 3 (op pl. Sq, gaten Tertskoor alleen in dc), Mxt 4 st, Fg 16 b/d, T 8 b/d (beide tongw houten st.)

Rp. P 4, Hp 8 (gr.o eiken), Sal 8, Gmb 8 (beide nw, C-Fs gec.), Gedf 4, Wf 2, O 2, Flg 1, Dlc 8.

C-f", vermoedelijk niet origineel aangeh.p. C-d'.

Bolt geeft een samenstelling der Mixtuur, die hij later herroept. Deze foute opgave staat ook in zijn kanttekening in het rapport Sneek, Doopsgezinde kerk. Als kanttekening (rapport Zwolle) echter schrijft hij eraast:

Kas (grenen, verhoging op Rugw. voor de nieuw geplaatste grote stemmen).

Restauratievoorstel. Herstel oorspr. disp. etc.

In rapport opgenomen 1. offerte Fl. 20/4 '70, 2. Schrijven Monumentenzorg over gipsen beelden op hoofdwerk, die oorspr. op het Rugw. hebben gestaan. Offerte nieuwe beelden, dispositievoorstel Hempenius, Contract 1822, Opgaaf Scheuer over schoonmaak orgel, klacht organist G. Worst, 1856 over te veel klein pijpwerk.

15/2 '71 Bolt mededeling over demontage orgel, Fl. beschouwt dit als definitieve opdracht.

(7/5 '71) Getypt stuk, Zaandam, afspraak over pijpwerk op 7/5 '71. Wat opvalt: Baarden verwijderen bij Hw O 4, Q 3, Rf 2, eventueel Flag 1, veel hoeden te wijd: pasmaken of opschuiven. Belering herstellen.

6/7 '71 A.Geerlings, Rotterdam, offerte betreffende herstel en aanvulling beelden.

24/9 '71 Flentrop, offerte betreffende aanbrengen deling Bourd 16 (bij e/f).

12/1 '72 Programma ingebruikneming, dispositie na restauratie.

14/1 '72 Bolt, eindoordeel: werk met groot vakmanschap uitgevoerd. Oude pijpwerk was nauwelijks aangetast. Nieuwe stemmen passen goed. Opvallend goede speelaard. De mechaniek is nooit ingevoerd geweest. "Hiermede is andermaal gebleken, dat een oude mechaniek zo veel karaktervoller en exacter is dan een moderne of hedendaagse mechaniek". Vochtigheidstoestand goed in 't oog houden.

Jan'72 Bolt, aanvullend rapport:

Alle 4 balgen nu in werking, druk 75 mm.

Laden: sponsels verwijderd. Hechthoutplaat aangebracht. Op laatste moment besloten geen verend sleepsysteem aan te brengen. B 16 gedeeld in bas (C-e) en bas/dc samen C-d''' (bedoeld f'''). Nieuw voetklavier gemaakt. Om verlenging binnenpijpen te vermijden, toonhoogte frontpijpen iets verhoogd, enkele fluiten hebben ronde opsneden,

De juiste samenstelling der Mixtuur is:

C	1	2/3	1/2	1/4
c	2	1 1/3	1	1/2
c'	4	2 2/3	2	1
c''	8	5 1/3	4	2

Volgen nogmaals de afspraken van 7/5 '71 en de huidige dispositie zonder de nieuw toegevoegde stemmen (!)

- Veel foto's, negatieven.

Geïventariseerd 16/6 en 8/9 en 9/9 '93.

De archiefstukken aan het begin: 14/12 '00

Zwolle Hervormde Grote Kerk.

- Foto(s), negatieven.

Zwolle Vrijgemaakt Gereformeerde Plantagekerk.

- Brief Aart van Beek, Zwolle over Zwolse orgels, voornamelijk over dit orgel.
1862 J. van Loo voor Chr.Geref.K. Rond eeuwwisseling Proper 2de man. toegevoegd. 30ger jaren gepneumatiseerd, ondanks protest organist Chr.Lindeboom, die uit eigen zak 2 strijkers liet vervangen door Quint en Terts. Huidige disp.:
I. B 16, Pr 8, Hp 8, O 4, F 4, Q 2²/₃, O 2, Mxt 3-4 st, T 8.
II Melph 8, Rf 8, F 4, Q 2²/₃, Nh 2, T 1³/₅, Bass.Hob 8.
Ped. Sb 16, B 8 tr, O 4 tr, gebr koppels (geen oct.k.)
Front lijkt op dat van Scheuer te Den Ham.
- Foto.

Afkomstig uit map Zwolle Eglise Wallonne.

Zwolle-Zuid Adventkerk (Kerkgenootschap niet genoemd).

14/12-1984 Programma ingebruikneming orgel E.Leeflang (fotokopie). "Kas van framire, passend bij het liturgisch centrum".

I. P 8, B 16, O 4, Q 3, Co 3 st dc, Mxt 3-4 st, Tr 8.

II. Hp 8, Rf 4, O 2

Ped. B 16 (tr).

3 koppels, gelijkzw.st. C-g''', C-f', Stinkens pijpwerk.

Lade aan achterzijde voor elk klavier een ventielkaast, aan voorzijde voor pedaal. Balansklavieren, mech. ingevoerd, spaanbalg, 75 mm.

Zwolle-Holtenbroek, Hervormde Scheppingskerk.

2/11 '71 OC. VA t.a.v. orgelvoorziening nieuw te bouwen kerk. Offerte Blank is er al. Muren van poreuze stenen. Alles doen om verdere geluidsabsorptie tegen te gaan. Nog discussie mogelijk op het door Blank geoffreerde.

4/11 '71 Blank, tekening.

11/11 '71 KV vraagt advies aan Bolt.

2/12 '71 Prijsopgaaf Blank, plan 1, 2 en 3, alle met meerprijs als Prestant 8' dc wordt toegevoegd.

6/12 '71 Reactie Bolt. Het minimum is plan II met toevoeging Pr 8 v dc.

22/12 '71 OC. Accoord, echter beter: Prestant 8' vanaf F of Fs.

16/2 '73 Nieuwe prijsopgave Blank. Uit andere correspondentie blijkt, dat de opdracht aan B. spoedig volgde.

19/12 '74 Bolt. orgel tot grote tevredenheid voltooid. Degelijk gebouwd, fraai van proporties, robuuste klank.

19/2 '76 OC, eendoordeel. Fraaie intonatie.

15/12 '74 Programma van de kerkdienst, waarin het orgel voor de eerste maal werd gebruikt. Dispositie P 4, Ged 8, Rf 4, Q 3 b/d, O 2, Dlc 8 b/d, P 8 dc.

Geïventariseerd, 16/6 '93. De dispositie komt inderdaad overeen met het gekozen plan II.

Tijdschriften

Drie complete nummers Diapason: mei'74 (Scheveningen Juliana), aug'75, okt'75, apr'76, apr'82.

Fragmenten uit periode:

okt'69 - apr'82

Een nummer van Mens en Melodie (moet het nummer zijn in de map Bolt).

Posters en andere grote afbeeldingen

Amsterdam	copie oude prent, stadsgezicht.
Amsterdam	fotokopie van een ets, "La vielle eglise", exterieur.
Anloo	fotokopie ets, de kerk.
Anloo	kleine tekening (fotokopie van een ets) in gewone map gedaan.
Bolt	diploma idem, betreffende wisselprijs, 13/7 1956.
Bolt	idem 12/7 1957.
Bolt	diploma orgelconcours Haarlem, 11/7 1958.
Bolt	oorkonde bij orde Oranje Nassau Willem Bolt, 21/4 '64.
Bolt	idem Klaas Roelof Bolt 4/4 '79.
Godlinze	Hervormde Kerk, tekening firma Reil.
Godlinze	Hervormde Kerk, fotokopie Schnitger-tekening.
Gorinchem	poster, gemaakt naar oude kaart uit 1553.
Groningen	Der Aa-kerk, poster Internatinala Arp Schnitger-herdenking 1969.
Haarlem	Grote of St. Bavokerk, poster naar schilderij P.Saenredam, grote orgel.
Haarlem	poster naar schilderij, anoniem, stadsgezicht met St. Bavo.
Haarlem	fotokopie tekening doorsnede grote orgel, N.A.van Dam 1905.
Haarlem	2 raambiljetten voor concerten in de Grote kerk, 205 '72 en 28/4 '73.
Haarlem	tekening orgel Ronald Bruin (?) 5/12 '71.
Haarlem	Nieuwe Kerk, raambiljet kerkconcert 16/11 '60.
London	raambiljet met afbeelding St.Paul's Cathedral Choir.
Medemblik	Hervormde Kerk, foto 30x40, rugpositief.
Nijmegen	Grote Kerk, poster van Nijmeegse Orgelkring met kleurenafbeelding grote orgel.
Stroe	fotokopie ets, kerkje in de storm.

Alle ingevoerd.